Poštarina plaćena u gotovu

POJEDINI BROJ 1 DINAR

GOD. VIII SIJEČANJ 1937 BROJ 5

Mala pošta

Pozor dužnici

Nekoji pretplatnici upravo su nepopravljivi! Znadu da se borimo s poteškoćama, jer nemamo ni otkud potpore, do one neznatne pretplate, a ipak ni tih 12.— dinara ne će da pošalju. Neki su dužni već nekoliko godina, a ipak lijepo primaju list, ne prigovaraju, ne vraćaju ga, no kad ih zamolimo, nek plate barem nešto na račun, makar samo 10.— Din, mudro šute. Time nas dovode u nepriliku i mi grdnu muku mučimo, da list uzdržimo na životu.

Isti je slučaj i s nekim povjerenicima. Naručili su po 20, 30, 50 i više komada, primali ih lijepo cijelu godinu, a i dvije i tri, a kad smo ih zamolili neka bi obračunali primljene primjerke, jednostavno ne odgovaraju, ni na opomene ni na preporučena pisma.

Nama je vrlo neugodno što moramo to iznositi, no dogorjelo nam je do nokata. Naglasujemo ponovno: ovaj naš list podržava samo ljubav, samo čisti i nepatvoreni patriotizam. Nitko za svoj rad ne prima ni jednog dinara nagrade. Tko drži da se njegova ljubav k domovini i k rodnom zavičaju mora plaćati ne spada u naše kolo.

Apeliramo stoga ponovno na naše nesebične i požrtvovne povjerenike, prijatelje i pretplatnike, da nas podupru, da šire kult Istre sirotice među ovdješnjom omladinom odgajanom u slobodi. Neka ne propuste nijednu priliku, da se ne sjete našeg lista, nek točno šalju pretplatu i obračunavaju primljene primjerke.

Ovom broju prilažemo čekovne uplatnice i molimo svakoga tko još nije poslao pretplatu, neka to odmah i bez oklijevanja učini. Ako može neka priloži makar i najmanji prilog u fond. Time će platiti pretplatu i za one siromašne a vrijedne učenike, koji sami ne mogu list plaćati: a mi im ga ipak šaljemo.

Slavko Pavešić, Trojstvo. Poslali smo knjigu »Za goli život«, a isto tako i sve dosada izašle brojeve lista. Nadamo se da ćete nam ostati i nadalje požrtvovnim prijateljem.

Arhim. Joahim Bjedov, Split. Iskrena hvala na novogodišnjoj čestitci, koju od srca uzvraćamo.

Žarko Despot, Drvenik. Poslali smo i list i Fučićevu knjigu »Zagonetke za mlade«. Pozdravljamo lijepo!

MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, SIJEČANJ ŠKOL. GOD. 1936/37 BR. 5

Putnik . . .

Na moja je vrata netko bojažljivo i slabo zakucao. I kad sam htio da vidim tko je, ugledao sam pred sobom mladog, lijepog čovjeka, odjevenog bijedno! Nova Godina je.

— Oprostite, — promuca, — ja sam Istranin.

— Istranin?

Da, Istranin — Čuo sam.... Nije ni izgovorio do kraja, jer sam ga ponudio da uđe, nahranio ga i napojio i uputio koliko sam mogao. Bio je iz sela N. Znam to selo. Lijepo selo. Rijetko je tko kada odlazio iz tog sela u svijet na zaradu. Pa i on je eto bio prisiljen da napusti svoj zavičaj ili da ode u daleki svijet u Abesiniju, da se bori za tuđe račune protiv naroda, koga ne mrzi.

I eto, zato, baš zato danas luta, traži sreću i malko ljubavi! A zašto nije išao nego se radije dao prozvati »Abesincem«. Možda iz nekog straha? Možda iz pritajene boli da bi se borio protiv naroda koga ne mrzi!? Tko zna. Ili možda zato da se ne zamjeri majci Domovini, koja bi mu mogla predbaciti. Koriti ga. Ali eto, on nije išao! Jedne noći dok je sve spavalo, on nije oka stisnuo. Na kućnim vratima stajao je poziv za istočnu Afriku! Dugo je premišljao kuda će i kako će. On se je ipak uputio. Pun groznice i straha prolazio je kroz istarska sela i mimo gradića neopažen. Volio je što više ići noću. I druge noći našao se na planini Sniježniku. Išao je čitave noći kroz naše divne šume. Svaki šušanj bio bi mu sumnjiv . . . . Stao bi, prisluškivao neće li naići na neku patrulu on goloruk! Predati se? Znao je, šta ga čeka! A boriti se, goloruk?! Crne misli vrzle su mu se glavom i drhtaj majke prirode osjećao je. Osjećao je svu toplotu te zemlje, koju mora na tajanstven, prikriven način ostaviti. A kako li je istom onima kod kuće? Starom ocu i majci?! Nisu li i oni puni brige i straha.

On je znao, da majka moli za njega, da sretno dođe tamo preko! I eto, njega, momka, junaka iz Prikodrage srnče bi uplašilo.

— Pisaće majci, čim dođe preko granice. — Da pisati, ali što ako drugog dana saznaju, da je on otišao preko. Da, mučiće, mučiće, sigurno njegovu majku, oca, braću, mučiće ih i strpati u zatvor, da kažu gdje je on njihov sin. I svima će biti tako teško, sve zbog njega. Ništa im neće vjerovati! A ona! I ukaza mu se pred očima i ona, koju voli, iskreno, nježno i toplo! Po vremenu je otprilike znao da mora blizu biti spas. Dah mu je u momentima zastajao. I ako nije našao odgovora svojim mislima, on je samo osjećao da ga nešto naprijed vodi.

Oh, hvala, puno hvala, onom mladiću ispod Snježnika, kome se je povjerio, koji ga je uputio, pokazao mu stazu. I kako je divan bio osjećaj kada ga je oštrim glasom zaustavio naš stražar. Bože, na našem jeziku! Nije htio da stane, već mu je bez straha potrčao ususret!

Bio bi grlio one hrabre i junačke naše graničare. Njihova ozbiljna i mrka lica činila su mu se smiješnima. Pa šta ćete mi — Vaš sam, a Vi ste moji! Zrak mu je bio lakši. Osjećao se kao da nema umora, ni gladi, ni žeđe, ništa nije osjećao. Ta on je eto u slobodnoj Domovini. A oni kod kuće, — Ne, njima ne smije pisati, već nekom u drugo selo — oni će već obavijestiti njegove najdraže, njegove najmilije!

Sve je njegovo, čitava slobodna Domovina. Toliko bi za nju dobra učinio . . . . A za uzvrat traži samo malo ljubavi . . . .

Prikodražan

Seoski čudaci

Svako selo imade nekoliko neobičnih ljudi, koji se ističu među ostalim mirnim seljanima i susjedima našim. Takvi tipovi, koji su nam u djetinjstvu čestoput zadali mnogo straha, ili nas svojim neobičnim ponašanjem toliko puta do suza nasmijali, ostaju nam kasnije duboko urezani u pameti i mi ih nikada ne zaboravljamo.

I u mom smo selu, za mog djetinjstva, imali nekoliko takvih čudaka.

Za starog smo Kantunjera svi znali, da je »štrigo«, što znači vilenjak neki, koji u kvatrama odlazi noću na raskršća i roti se s vješticama. Ne dao Bog, zatekne li te on sama noću na kakvom seoskom putu. Rastrgat će te. I bojali smo se ga kao žive vatre.

A on je zapravo bio duša od čovjeka. Bio je cestar, pa smo ga već po njegovoj dužnosti sretali samo po putevima i raskršćima. A naša je bujna mašta iz toga stvorila čitave romane.

Stari Šime Rajko, malo luckast, koji je uvijek sa sobom govorio i nekoga psovao bio nam je također strah i trepet.

Ili stara Kata Puhovica, također čudakinja, koja je uvijek putem glasno molila i znala na pamet sva četiri evanđelja.

A stari sudac iz Rahovci, Bog mu dušu pomiluj, mršav i dugačak ko telegrafski stup, kad bi jašio na magarcu, sve bi nogama po zemlji strugao, toliko su mu bile duge, koliko nam je veselja prouzročio.

I tko bi ih sve nabrojio one drage i dobre tipove, koje nam iz djetinjskih uspomena ni najjači kasniji doživljaji u životu ne će nikada izbrisati.

— — —

I Martin Pazdalin iz sela Krunčića bio je takav jedan čudak.

On je bio »liječnik«. Sve je bolesti poznavao, za svaku ti je odmah znao naći lijeka. Moram priznati danas, da se je ipak mnogo razumio u liječenje iako nije nikada ni primirisao školi.

Nikada se barba Martin nije uzrujavao. Kad bi netko došao po njega neka ide k bolesniku, on bi jednostavno odgovorio:

»Neka bolesnik dođe sam k meni, pa ću mu odmah dati i lijek iz svoje apoteke.«

I tako je on već unaprijed znao koga će moći izliječiti, a koga ne. Jer ako je bolesnik mogao sam doći do njega značilo je, da nije tako jako bolestan, da ga se ne bi moglo izliječiti.

Ali često puta je ipak morao poći okolo po selima pregledavati svoje »pacijente«.

Zajašio bi na magare i krenuo od sela do sela.

»Medig« je došao — pronio bi se selom glas i za nekoliko časova već je Martin bio pozivan na sve strane.

A on bi samo stao kraj kuće, pogledao bolesnika kroz prozor i zapovjedio: »Isplazi jezik!«, a bolesnik bi ispružio dugački mršavi vrat, ko gusak, i isplazio jezik, što je jače mogao.

Barba Martin bi bacio samo jedan pogled i već je znao što treba bolesniku:

»Ricinusovo ulje!« zapovjedio bi, izvadio bi iz svojih bisaga flašicu i dao je bolesniku.

A u zamjenu bi mu vrijedna domaćica sve onako krišom, uturala u drugu bisagu sir, omašni komad slanine, pršuta, ili čak i nekoliko krajcara u gotovom novcu za duhan, jer je barba Martin vrlo rado šmrkao duhan i nakon toga kihao da se sve prašilo.

Jednoga dana, kada je došao u selo pozvala ga Kata Čehićka, jer da ju strašno boli glava.

Barba Martin pogleda i nju samo kroz prozor, ugleda ju blijedu s povezanom glavom i bez razmišljanja joj očita:

»Hm, boli ju glava. Sve ste žene iste. Najede se graha i žganaca da ne može ni dihati, pokvari si želudac i dakako onda ju boli glava. Vidim ja već na tebi što ti je. Pokvaren želudac! Od njega te boli glava. Evo ti flaša ricnusova ulja i sutra ćeš biti zdrava.«

»Ali Bog Vas vidio barba Martine, pa ne boli mene glava od želuca,« usudi se prigovoriti Kata. »Cigla mi je s krova pala na glavu, pa umalo što mi ne puče lubanja. Izrasao mi rog, ko šaka...«

»O, ženo, pa vidio sam ja to odmah,« popravi se barba Martin. »Koja ti je budala kazala, da piješ ricinusovo ulje. Octa, ali pravoga vinskoga! u vodu, obloge, iz čistog lanenog platna, izmjenjuj svaki sat i za dva dana bit ćeš zdrava.«

Jedamput je barba Martin ipak pogriješio. Pozlilo bome i gospodinu učitelju, spopala ga neka vrućina i on legao u krevet. Liječnik je daleko, čak u Poreču, k tome je Talijan i traži za svaku vizitu ništa manje nego pet forinti. I gospodin učitelj dade pozvati barba Martina.

Barba Martin je pred učiteljem i njegovim znanjem imao nekakav rešpekt, pa nije htio poći sam, nego je pozvao još jednog sebi sličnog »liječnika« i to starog Vida iz sela Bašići, koji je također poput našeg slavnog barba Martina liječio seljake u svom kotaru.

I dođoše njih dvoje gospodinu učitelju. Učitelj je ležao u krevetu pokriven do nosa i sav se tresao u vrućici.

Barba Martin izvadi svoj starinski sat, koji se još ključićem navijao jednu je ruku pružio pod pokrivač i da će učitelju opipati bilo.

Stari Vid isto tako. Pružio i on s druge strane kreveta ruku pod pokrivač i stao i on učitelju opipavati bilo.

Nakon nekoliko časaka barba Martin utvrdi: »Mrtav je! Bilo uopće ne kuca.« »Ha! Još živi,« ispravi se hitro, opaziv da se učitelj okreće.

Zabunio se. Njegova je ura stala, a on je mislio, da je bilo prestalo kucati. Opaziv svoju pogrešku pruži po drugi put ruku pod pokrivač i za malo konstatira, da bilo jako slabo kuca.

»Kako slabo, Bog te vidio Martine,« usprotivi se stari Vid.« Pa bilo mu udara ko kotač lokomotive.«

»Ti si staro magare, koji ništa ne znaš! Bilo se jedva čuje, kao da ima ovapnenje žila.«

»Dajte, zaboga ne svađajte se, pa vi mi još uopće nijeste ni opipali bilo,« oglasi se sada gospodin učitelj.

Što je bilo?

Barba Martin je pod pokrivačem primio ruku starog Vida, a stari Vid ruku barba Martina, i tako su jedan drugom opipavali bilo i dakako donijeli svaki krivi zaključak.

To je međutim bila barba Martinu dobra škola i nikada više nije zvao starog Vida na konzultaciju.

Drugi je put skoro nastradao od njegova liječenja mali Franić tete Fume sin.

Prenajeo se dječak na paši još nezrelih drenjula, i previjao se od grčeva u želucu.

Barba Martin dojaši na svom magaretu, pogleda dječaku jezik i prepiše mu nekakve praške, koje je odmah i izvadio iz svojih bisaga. Od kavog je cvijeća taj prašak samljeo Bog bi ga znao.

»A koliko prašaka da mu dam, barba Martine?« upita zabrinuto teta Fuma.

»Izvagni točno težinu šestice« (komad od 10 novčića), reče barba Martin, podbode svoje magare i odjaši dalje.

Sutradan dojuri k njemu teta Fuma, sva očajna.

»Barba Martine, malom je Franiću zlo, da je sve očima zabijelio. Pomozite, ako Boga znate!«

»Jesi li mu dala prašak?«

»Jesam, ali baš mu je po prašku postalo zlo.«

»A koliko si mu dala?«

»Pa, kako rekoste, za šesticu. Nego kako nijesam imala cijelu šesticu, to sam metnula na jednu stranu vage deset novčića, što čini zajedno jednu šesticu, a na drugu stranu prašak i to je popio. A njemu zlo, da umre.«

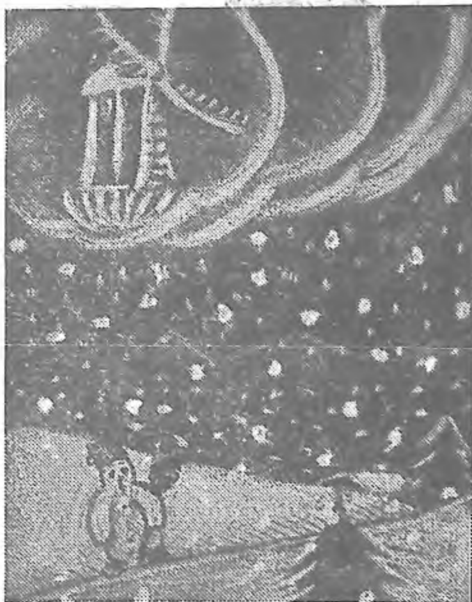
— — —

Eto, takovi su nam bili za mog djetinjstva »liječnici« u selu.

Nema više ni jednoga od njih. Ni staroga Kantunjera, ni Šime Rajka, ni staroga Suca, ni Martina Pazdalina, svi su oni već davno pomrli. Ali pred mojim su očima još uvijek živi i kad se god sjetim svog rodnog sela i svog djetinjstva, ne mogu a da se ne spomenem i tih dobrih i dragih čudaka.

E. R.

Mlin na nebu

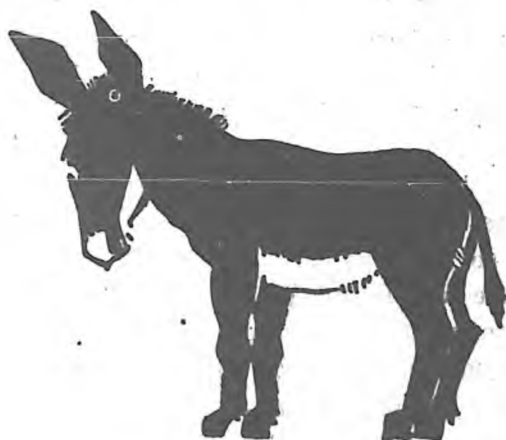
Na oblaku mlin već melje,
Ispuniće dječje želje:
Samljeće nam (koja sreća!)
Bijela brašna trista vreća.
A kad brašna bude dosti,
Ih! veselja i radosti:
Prosuće se mlivo bijelo
I na lijepo naše selo.
Mi od brašna ćemo toga
Mijesit Snješka debeloga...

Na oblaku mlin već melje
Nama djeci na veselje...

Šime Fučić

O magarcu

Magarac nipošto nije bedast, kako se to općenito misli. On se na pr. nikada ne će prenajesti, ili prepiti. Nakon većega napora, on ne će prije da jede ili pije, dok se nije dobrano odmorio. Nijednom bezobzirnom pogoniču nikada ne će uspjeti, da ga prisili da vuče tovar preko svojih sila. Prema svojoj ćudi, on je ustrajniji od mnogoga konja i ne klone makar i preko vremena morao da tegli.

UZBUNA

Nije to nikakova izmišljena priča već istiniti događaj koji se zbio u nekom gradiću tik uz granicu s one strane. Zapravo se taj događaj i nije zbio u samome gradiću već nekih pola sata izvan njega kod vojničke barutane. Ta je barutana bila na brežuljku opasana visokim zidom a kraj nje je bila mala stražara u kojoj su vojnici čekali na izmjenu straže. Iza barutane bio je velik, neograđen vojnički vrt, a oko njega rodna polja i zelene livade. Pred barutanom bila je široka cesta, koja se spuštala u gradić. Gradić je ležao dolje u uvali.

Bila je tiha ljetna noć. Zvijezde su titrale no gazda njihov, mjesec, još nije bio upalio svoj fenjer pa je bilo mračno. Gradić je već spavao u dubokome snu. I oko barutane je bilo sve mirno. Čuli su se samo odmjereni jednolični koraci vojnika koji je obilazio oko barutane. Stao je kod svakog ugla, udario oštro petom o petu, ogledao se lijevo i desno, pa krenuo dalje. Na drugom je ćošku opet lupnuo peticama, zagledao se časak u zvjezdano nebo, zijevnuo tako jako da je skoro iščašio laloke, te krenuo prema trećem ćošku. Odavde je gledao kroz širom otvoreni prozor u stražaru, gdje su njegovi drugovi sjedili oko stola i bučno se kartali. Gledao bi tako ne znam kako dugo da nije osjetio neki sumnjivi šušanj u vrtu. Čuo je kako pucketa zelenje pod nečijim opreznim koracima. »Neko je prešao granicu pa se šulja barutani da je digne u zrak« sijevne mozgom vojniku, a leđima mu počeše miljiti neugodni trnci. Slušao je neko vrijeme.

»Ništa« odahne olakšano »prevario sam se«. Krene dalje. Načinio je tek par koračaja kad opet začuje lagane, oprezne korake u bašti. Nema sumnje netko se šulja.

»Stoj«! vikne i baci pušku s ramena. Neznanac je stao.

»Tko si?« upita straža.

Tišina, Nitko se nije javio.

»Tko si?« vikne vojnik drugi pa i treći puta. Ne dobi odgovora. Ispali pušku prema onoj strani odakle je dolazio sumnjivi šušanj.

Hitac je oštro odjeknuo u tihoj noći. Šest vojnika u stražari odbaci karte, pograbi puške i potrči barutani.

»Šta se dogodilo?« upita zadihan vođa patrole.

»Sinjor kaporale«, javlja stražar propisno, neko se šulja oko barutane. Pozvao sam ga tri puta da stane a kad nije htio pucao sam na nj«.

Vođa patrole je vidio kakova opasnost prijeti barutani pa je brzo izdao zapovijed svojim vojnicima: »Lezi uza zid pa čim vidiš ili čuješ šta sumnjiva pali!«

Njegova je zapovijed bila u času izvršena. Ta sigurnije je dočekati neprijatelja u ležećem nego u stojećem stavu. Leže tako i čekaju no sve je mirno. Najednom šane neki vojnik:

»Pazi! Dolazi!« došapne vojnik vojniku.

»Dolazi«.

Doista neko se oprezno kretao baštom. Načinio par koraka pa stao kao da prisluškuje a onda se opet oprezno pomakao naprijed.

»Pali!« zapovijedi vođa patrole. Zagruvaše puške jedanput, drugiput... bezbroj puta.

Sneni se gradić uzbudio. Stanovnici izletješe na cestu. »Šta se dogodilo?« pitaju se prestrašeni ljudi, no niko nezna ništa. U kasarni trubi na uzbunu. Vojnici skaču iz kreveta, brzo se oblače, uzimaju puške pa se ukrcavaju u aute. Auto za autom juri uz brijeg prema barutani: Za pet minuta su tamo. Skaču iz auta i opkoljavaju veliku baštu. Iza brežuljka izviruje znatiželjno mjesečevo lice. I on bi htio da vidi čemu ta uzbuna. Njegovo bijelo svjetlo obasja čitavu krajinu. Tada otkriše vojnici onoga koji se šuljao po bašti. Stajao je na jednoj gredici zelja, glavu prignuo zemlji i lakomo obgrizao tvrde kupusove glavice. Kad su mu vojnici došli bliže podigao je začuđeno glavu i povikao: »I-a, I-a«. Vojnici blenuše u magare a ono u njih. Bila je to šaljiva slika. Vojnici prasnuše u smijeh. Tolika uzbuna zbog jednog magareta. Komandir zapovijedi da ga otjeraju u kasarnu. U kasarni im zapovijediše da o cijelome događaju ne smiju nikome ni pisnuti. No zaklela se zemlja raju, da se tajne sve saznaju. Malo šušni ovaj, malo onaj i doskora je cijeli gradić znao o tome šaljivom događaju. Saznalo se i s ove strane granice. Tako sam saznao i ja, ispričav sada vama a vi možete kome hoćete.

Sirova Katalena — Radoslav Kovač

ZEČJA ŠKOLA

Iza modre planine,
u šumskome dolu,
zečići su pod hrastom
otvorili školu.

Nevolja ih progoni
ljuta na sve strane,
u školi će učiti
kako da se brane.

Učitelja uzeše
zekana mrkova,
bistre glave starinu
i dugih brkova.

Kraj njega se sjatiše,
na travici čuče,
svaku riječ bilježe
i marljivo uče.

A učo im govori
po stotinu puta:
»Lovcu, djeco, moramo
uklanjat se s puta.

Ako naši krvnici
psi nas kad salete,
neka svaki poskoči
i trag im zamete.

prođimo se vrtova
Držimo se planine
i šumskoga hlada,
i kupusa mlada.

Gdje god čovjek stanuje,
za nas mira nije.
Ljudi su opasniji
od vuka i lije.

Naposljetku za naš je,
kroz nezgode mnoge,
ponajbolja obrana
naše brze noge.

Gabrijel Cvitan

Žutko

Jednog zimskog dana vratio sam se vlakom iz nedalekog grada na našu stanicu. Vrijeme ružno, a put nemoguć da pođem u svoje selo. Kola će doći pred mene, ali istom kasnije, k onom drugom vlaku, jer sam ih za nj i naručio. Kuda ću? Svratim mom dobrom drugu i prijatelju Ivi, gdje ću pričekati kola. Sjeli mi kraj užarene peći i raspričali se o svemu i svačemu, a konačno i o vjernom »Žutku«.

Žutko vam je običan domaći pas. Kojoj rasi pripada držim da je nemoguće odrediti. Bio je smeđe dlake, nešto svjetlije boje, a kusasta repa. Kako je došao svom gospodaru nije mi Ivo mogao objasniti. Žutko su ga zvali po boji njegove dlake. Gospodar Žutkov bio je Ivin susjed Radman. Žutko je odrasao, a njegov ga gospodar nije mnogo milovao, a nije ga ni učio kojekakvim psećim vještinama i navikama. Žutko je znao samo čuvati kuću i imanje svoga gospodara. Nije se našao tko bi se usudio ući u Radmanovo dvorište. Čestoput bi Radman uhvatio Žutka za glavu pa bi mu govorio:

»Žutko!«... Istina... neznaš ništa osobito, kao mnogi tvoji drugovi,... ali... ipak... Ti si vanredan čuvar... Hvala ti!...«

*

»Čuj«, govorio mi drug Ivo, »ovo mi je pričao susjed Radman«:

»Jednog zimskog predvečerja cijepao sam drva u svom dvorištu. Sutra je nedjelja pa moram pripraviti puno drva. Ružno bi bilo da ih cijepam u nedjelju. Žena mi je bila zaposlena u kući priređivanjem večere. Žutko je trčao po dvorištu. Udarim snažno sjekirom i neznam kako i zašto drvo mi otskočilo i udarilo me u glavu. Sjećam se samo kako sam se srušio u snijeg. Kako sam dugo ležao u nesvjestici ne znam. Otvorim oči, a Žutko moj Žutko leži na meni, liže mi krv koja je tekla iz dosta duboke rane i strašno laje. Nije se usudio ostaviti me. Istom onda, kad sam ja podigao ruku i pogladio ga po žutoj glavi, ostavi me i otrči na kućni prag, gdje je strašno lajao, cvilio i zaskakivao na vrata. Žena sigurno iznenađena takovim čudnim držanjem i lavežom Žutka, izađe na dvorište tješeći ga:

»Žutko, Žutko, šta je Žutko?«

Žutko zgrabi ženu za pregaču i počne ju vući k meni. Ja sam ponovno pao u nesvijest ne toliko od boli, koliko od viđene slike.

»Da ste malo kasnije došli po mene, spasa ne bi bilo«, rekao je liječnik.

*

Žutko je imao slabu stranu kao i mnogi drugi psi, da je vrlo rado zaskakivao na konje upregnute pod kola. Nije znao, da može lako pasti pod kopita željezom potkovana, a potom i pod kotače.

Radman je nakon ozdravljenja, a bili su već proljetni dani, pošao da posjeti svoje rodake i znance u dosta dalekom selu. Naravski, s njim je pošao i Žutko. Po staroj navici zaskakivao je na trčeće konje. Približavajući se selu svojih rodaka potjera Radman jače svoje konje, a to je osobito dražilo Žutka pa je još više lajao i zaskakivao. Konačno ga jedan konj shvati kopitom, a kotači pređoše preko njega.

»Što ću s njime« govorio je Radman, »pomoći mu nisam znao, ubiti ga nisam mogao, već sam ga odvukao u nedaleki pšenični usjev.«

»Tri dana i tri noći lebdila mi Žutkova slika pred očima,« govorio je Radman.

Četvrtog dana Žutko se dovukao kući. Radman se iznenadio. Žutko je smogao još toliko sile da zaskoči na Radmana, koji ga je suznim očima gledao, primivši mu šape i govorio mu:

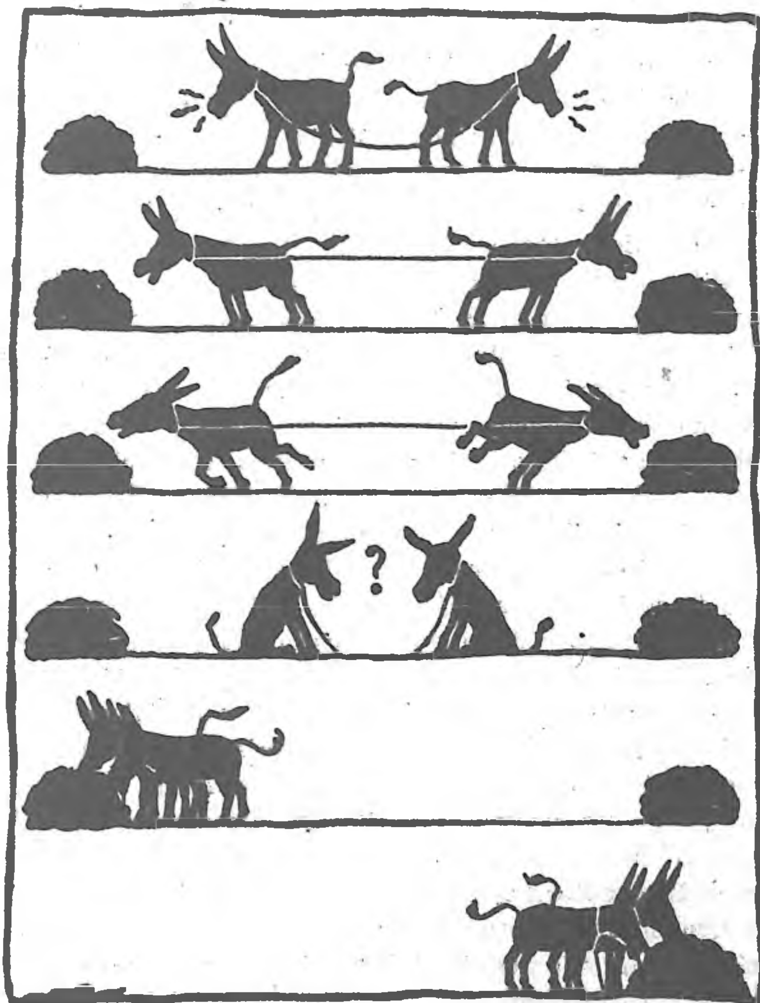
»Žutko, moj Žutko!... Bolji si od mene... Ja sam tebe u najvećim mukama ostavio i napustio... Zaboravio sam te,... zaboravio sam tvoju vjernost,... zaboravio sam, da si me spasio od očite smrti... Bio sam nepravedan prema tebi, mom spasitelju... Oprosti... Žutko...!«

*

Vatra je u peći sve slabije plamsala, kad su stigla moja kola, da me odvezu kući u moje selo.

Čepelovac — Martin Fućek

SLOGOM RASTU MALE STVARI, A NESLOGA SVE POKVARI.

Pogledajte ovu sliku, dobro ju promotrite i donesite o njoj svoj sud. Tko je vješt peru, neka iz nje napravi jednu pripovijest u šest odlomaka. Najbolje napisanu pripovijest donijet ćemo u slijedećem broju, a pisac će od nas dobiti kao nagradu jednu lijepu knjigu.

Dakle na posao naši mladi suradnici!

Dječje novine

Što se zbiva u svijetu

Nizozemska princesa udala se za jednog njemačkog princa. Svadba je bila u Haagu glavnom gradu Nizozemske i bila je nadasve svečana. Princesa se zove Julijana i poslije smrti svoje majke kraljice Vilhelmine biti će ona nizozemska kraljica.

Sabirači maraka neka se požure da nabave marke Male Antante, što ih je izdala rumunjska pošta. Na markama je slika kralja Karola, a nad njom je natpis: Roumanie. S jedne i druge strane pak je natpis: Cehoslovacia i Yugoslavica. Uskoro će i Čehoslovačka izdati slične marke, a imala bi ih izdati i Jugoslavija, kako smo to u jednom od zadnjih brojeva našega lista javili.

Isto je tako zanimljiva i najnovija marka što ju je izdala Austrija. Na njoj je lik izumitelja radia i do njega slika jedne radio lampe.

Velika zima na Balkanu. Novine javljaju da je na Balkanu, pa i u Grčkoj, pao snijeg i zavladala ljuta zima, kakove svijet već odavna ne pamti. Kažu neki čak da se je na časove i more u Boci kotorskoj stalo smrzavati. Na Crnom moru bjesni već četrnaest dana snježna vijavica. Kod nas još nema prave zime, no kažu, da će prava zima sa snijegom i ledom sada istom doći.

U Španjolskoj još se uvijek tuku. Čete ustaškog generala Franka još uvijek opsjedaju glavni grad Madrid, koji brani civilna garda i izabrane čete dobrovoljaca iz sviju strana svijeta. Vrhovno zapovjedništvo madridskih branitelja imade ruski general Gorev, a njemu su dodijeljeni njemački general Kleber i Španjolac Miaja.

Kakve su sve narodnosti vojnici koji opsjedaju Madrid teško bi bilo reći. Imade među njima Talijana i Nijemaca, a kažu da je među njima i jedna četa Hrvata. Jedan odred Hrvata od sto ljudi koji su se borili na strani generala Franka pred Madridom došao je pod udar njemačkih komunista branitelja Madrida i, kako pišu strane novine, cijeli je odred do posljednjega čovjeka postrijeljan.

Djeca koja nijesu nikad jela jabuke ovih su ih dana po prvi puta okusila. To je bilo u sjevernim krajevima Švedske. Tamo naime zbog velike studeni jabuke ne uspijevaju i tamošnja ih djeca nijesu još nikada jela. Švedska je vlada htjela obradovati djecu tamošnjih krajeva pa im je poslala o Božiću nekoliko vagona jabuka, koje su naročito za djecu vanredno zdrava hrana. Tako su ta djeca ovog Božića po prvi puta vidjela kako jabuke izgledaju.

Najbrži aeroplan izgradili su ovih dana u Nizozemskoj. Taj aeroplan prevaljuje 545 kilometara na sat.

Zmije u školi. U jednom selu u trebinjskom kotaru u Hercegovini

svaki se čas pojavila u školi po koja zmija. Nekoliko su ih pobili, no uza sve to se zmije neprestano pojavljuju, pa je prijetila opasnost da će ugristi djecu. Nije bilo druge nego je školu valjalo zatvoriti. Ne znaju gdje se nalazi zmijsko gnijezdo, a vjerojatno je negdje pod školskim pragom.

Možda bi bilo dobro, da se tamo donese nekoliko parova ježeva, jer kako je poznato ježevi progone i tamane zmije.

Abesinije nema više. Talijanske su čete skršile otpor i posljednjih boraca za slobodu Abesinije, velike su države priznale Italiju kao gospodaricu i Abesinije više nema... Tako je nestalo jednog kraljevstva, koje se je održalo više nego hiljadu godina, neki čak kažu još iz vremena Salamunovih. Ko jači taj kvači, kaže narodna poslovica. Velike ribe proždiru male. Mi smo mala država. Čuvajmo svoju slobodu i budimo spremni.

Prisutnost duha spasila liječnika. Jedan liječnik, koji radi u bolnici za duševne bolesti (ludnici) pripovijedao nam je, kako su ga jedamput napali bolesnici i htjeli ga baciti s drugog kata u dvorište. On se je brzo snašao i umjesto, da viče u pomoć, što mu i onako ne bi bilo ništa koristilo, počne luđacima dokazivati, kako to nije nikakva umjetnost baciti čovjeka iz drugog kata na zemlju. Nego neka oni radije pođu s njime u prizemlje, pa neka ga bace iz prizemlja u drugi kat.

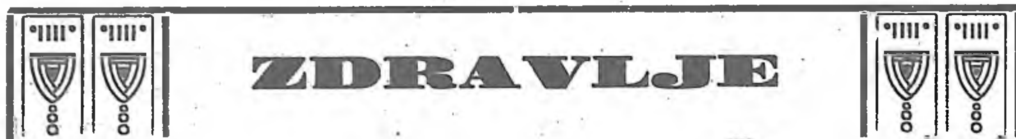
Luđaci su ga poslušali i pošli za njime u prizemlje, ali je on dakako, kad je došao dolje lako umakao.

Drugi puta mu se dogodilo, da su ga htjeli baciti u kotao u kom se kuhala juha. On se je i ovdje snašao. Rekao im je da će im se pokvariti juha, budu li ga ovako odjevena s cipelama i odijelom bacili u juhu, Neka radije pričekaju dok se izuje i svuče. I zaista oni su pričekali, a on je stao lagano skidati cipele, a međutim su došli čuvari, koji su ga spasili.

PRIRODA

Jež kao prijatelj gospodarstva i čovječanstva. Imade mnogo ljudi, koji ne znadu od kakve je koristi jež, dapače mnogi misle da je štetan. Dokazano je, da je jež mesožderac, pa zato mu je glavna hrana meso bezbrojnih i prerazličitih kukaca i svakovrsne gamadi. Osobito voli štakore, miševe i žabe. Sve te životinje štetne su gospodarstvu, pa već stoga morao bi svaki gospodar štititi i ne ubijati ježa. Dapače morao bi se veseliti, ako na svom posjedu čim više ježeva susreće, jer će se osvjedočiti da će od vremena do vremena svakovrsne gamadi nestajati. Isto je tako jež prijatelj čovječanstvu. Poznato je, da jež osobito rado lovi i jede zmije otrovnice, pa će za kratko vrijeme svu svoju okolicu očistiti od takovih zmija, koje su čovječanstvu od velike pogibelji. Glasoviti prirodoslovac Brehm kaže, da bi trebalo u svaki kraj, gdje imade otrovnih zmija, naseliti po nekoliko ježeva, koji bi sigurno za kratko vrijeme sve otrovnice, pognjavili. I kod nas imade krajeva u kojima živi mnogo otrovnica, koje su već mnogi čovječji život uništile. U takove krajeve trebalo bi naseliti po nekoliko parova ježeva, i zmija otrovnica bi s vremenom nestalo.

Korist ptica pjevica. Čovjek ne bi mislio od kolike su nam koristi one malene raznovrsne ptičice, koje u našoj blizini po vrtovima, živicama i šumama savijaju svoja nježna i malena gnjezdašca. Velika većina tih ptičica hrane se mesom svakakve gamadi, a poglavito gusjenicama, crvima i kukcima. Osobito su gusjenice štetne za voćarstvo, pa da nije dragi Bog stvorio tih neznatnih malenih ptičica, ne bi ni jedne godine mogle voćke roditi, jer bi ta gamad gusjeničja izjela sav list i cvijet. Dokazano je, da samo jedno gnijezdo u kojem se izvale mladi, treba na dan najmanje 3—400 gusjenica. To je najljepši primjer koliko nam te malene ptičice koriste. Pa ipak mnoga već odraslija djeca iz puke objesti potamane svake godine množinu ptica pjevica, pošto povade iz gnijezda veliki broj mladih ptica i jaja. Roditelji, a i drugi odrasli ljudi, morali bi djecu poučavati, da toga ne čine. U nekim se štalama ugnijezde lastavice. Nemoj im razvaljivati gnijezda, jer se one hrane muhama i drugim zareznicima, čime samo koriste.

Povrtnica kao lijek. Čim uzraste ljetna povrtnica (rotkva), dobro je da se čovjek s njom počme liječiti, a to liječenje traje obično tri tjedna. U to vrijeme neka se svaki dan pojede jedna ili dvije povrtnice, ako je moguće crne ili smeđe, jer njihove ljuske imadu osobitu izlučujuću snagu. Uzimlju se dnevno u četiri sata po podne, jer ako se kasnije uzimlju, smetaju noćni mir. Poslije jela valja se prošetati, da se pospješi djelatnost povrtnice. Rotkva se rascijepa, osoli i odmah jede, jer tko pusti, da se razvodi, taj pokvari njezinu vrijednost i ona se sjedne kao tutkalo (lijepilo za stolare) na želudac. Tko nema dobrih zuba, neka je ostruže, posoli, pa ono tijesto jede žlicom. Liječenje povrtnicom ne samo da oslobađa čovjeka od kojekakvih poteškoća, jer izlučuje škodljive sokove, već čini čovjeka veselijim i gipkijim i poboljšava mu apetit.

Voće je dobar lijek. Pravo je čudo koliko ljekovitih tvari ima u voću, pa je već postala općenita rečenica, da je voće zdravo. G r o ž d j e osobito crno grožđje vrlo je hranivo i čisti krv. Slijede u tom pogledu b r e s k v e, koje ne smiju biti odviše zrele, te ih je najbolje uzimati jutrom na tašte. Tko ima slabu probavu, neka pojede svako jutro na tašte po jednu j a b u k u, pa će se posve izliječiti.

Tko hoće da mu zubi budu dugo zdravi, mora ih dnevno tri puta čistiti, i to jutrom, poslije objeda i na večer prije spavanja. Čišćenje neka biva uvijek okomito, i to od korijena prema kruni; i unutarnja strana zubi mora se dobro čistiti. Zdravi zubi čiste se samo jutrom sa zubnim praškom. Sa zubnim četkama ne treba škrtariti, treba ih češće mijenjati i odabirati one, koje nisu ni odviše jake ni odviše slabe.

Mali dodatak limunova soka običnoj vodi izvrsno je sredstvo za čišćenje zubi, koje ne samo da odstranjuju okorinu oko zubi, već daje ustima ugodan miris.

RAZNO

Liječenje padavice. Pod tim naslovom donijeli smo u broju 1. ove šk. god. bilješku, da Dr. Nikoić, upravitelj Pasteurovog zavoda u Novom Sadu liječi padavičave pomoću bakcila bjesnoće i da je, kako kažu, već postigao lijepe uspjehe. Vijest o tome mi smo čitali u jednim stranim novinama, pa smo je po svojoj uredničkoj i kroničarskoj dužnosti objelodanili u našem listu, znajući da će to mnoge od naših čitatelja zanimati.

Nakon toga velik nas je broj čitatelja obasuo upitima, želeći da im javimo što je na stvari, jer na žalost imade mnogo naših čitatelja, koji imadu po kojeg takvog bolesnika. Pisma su bila upravo dirljiva i mi smo smatrali svojom dužnošću, da stvar izvedemo na čistac, pa smo se obratili izravno na Dra. Nikolića u Novi Sad.

Dr. Nikolić nam je pisao, da nismo mi jedini, koji se u toj stvari na nj obraćamo. Iz cijeloga svijeta stižu mu hrpe pisama i on ne stizava da svima odgovori, jer bi takvo dopisivanje stajalo i vrlo mnogo novaca, pa zato uopće ne odgovara na takve upite. Nama je pak pisao slijedeće:

»Vrlo poštovani gosp. uredniče!

»U vezi Vašeg ljubaznog dopisa od 24. studena izveštavam Vas, da nije tačno ono što su pojedini strani listovi, bez moga znanja, doneli o mome radu u pogledu lečenja epilepsije. Ja sam ispitivanja nastavio dalje i došao do rezultata, da se mojim načinom lečenja epilepsije može izlečiti samo jedan mali broj bolesnika, oko 5%. Koja vrsta epilepsije se može izlečiti ovim načinom, to mi na žalost nije poznato.

Zbog prednjih razloga lečenje nisam preuzeo u praksi, jer bi mi neugodno bilo, da se jedan veliki broj bolesnika razočaran vraća natrag, posle izlaganja dosta velikim troškovima putovanja i lečenja.

Ja sam isto obasut ogromnim brojem pisama iz celog sveta, na koja niti imam vremena niti sredstava da odgovaram.

Primite znak mog osobitog poštovanja....«

Da ne moramo posebice odgovarati svima onima koji su se nakon objelodanjenja one bilješke na nas obraćali upitima mi donosimo ovaj list Dra. Nikolića, da se znadu ravnati.

Japanski otac. U Tokiu, glavnom gradu Japana, pojavio se jednoga dana u muškoj gimnaziji neki starac, koji je lijepo ušao u prvi razred i sjeo među drugu djecu u školsku klupu. Mirno i sabrano čekao je dok dođe profesor. Kad je došao profesor starac je izjavio, da je njegov sin koji polazi prvi razred te gimnazije obolio, pa da danas ne može doći u školu. Kako se pak on bojao, da bi mu sin uslijed toga mogao zaostati u nauku, to je on sam došao u školu, da čuje predavanje, koje će onda kod kuće protumačiti svome bolesnom sinu. Profesor mu je dopustio da sluša predavanje. Kad je svršila škola novinari, koji su za to čuli, zaokupili su starca, jer su htjeli nešto napisati za svoje novine o tom neobičnom starom đaku. Starac im je rekao: »Imao sam dva sina. Stariji mi je

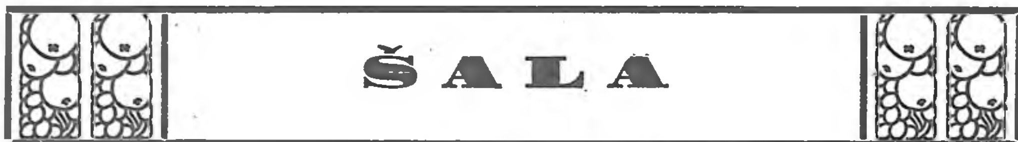
umro, a sada imam samo ovoga maloga, koji je sva moja radost i sva moja nada. Htio bih da od njega stvorim čestita i vrijedna čovjeka. Zato sam i pošao u školu, da čujem što profesor predaje, kako mi dijete ne bi ni u čemu ostalo prikraćeno«.

To je bila svadba! U Rožmberku u Slovačkoj ženio se neki seljak imenom Vilem, koji je najbogatiji seoski gazda. Na svadbi koja je trajala puna tri dana, pojelo se 113 jelena, 126 zeca, 2290 jarebica, 3000 koroši i 40.837 jaja, a i još svakojakog drugog dara Božjega. Popilo se 170 bačava piva i 230 bačava vina. Na svadbu su bili pozvani seljaci iz svih okolnih mjesta, a i svi putnici, koji su se toga dana nalazili u blizini.

I kod nas u nekim bogatijim krajevima, naročito po Slavoniji, bio je običaj da su seoski gazde ovako na veliko slavili svadbu. Često je takva svadba znala potrajati i po osam dana. To je, razumije se, nerazumno i ludo, jer se tako upropaštava kuća i imetak.

Čuvajte se pasâ. U Stetinu je umrla iznenada jedna mlada, inače zdrava i vrletna žena. Poslije smrti izvršena je sekcija i utvrđeno je da je umrla od pseće gliste.

Glistu je dobila od svoga psa, koga je neobično voljela i dozvoljavala mu da je liže i po ustima. Pseto je sa svojim glistama ostalo na životu, a žena je platila glavom svoju preveliku ljubav prema psu.

ŠALA

Lukavac. Nekoga dana jašio je švedski kralj Fridrik kroz jedno selo. Učitelj, koji je mislio, da mora pozdraviti kralja, bojao se je, da se ne će time iskazati pred kraljem, nego će mu samo dosađivati. Nakon duljega razmišljanja odluči, da će otpjevati pred kraljem nekoliko stihova što ih je sam složio. Kralju su se dopali stihovi i pjesma tako, da je zapovjedio učitelju: »Još jedan put!« Učitelju je to laskalo i on je odmah opetovao svoje stihove, na što je primio od kralja dar od 10 dukata. Uz duboki naklon zahvalio je pjevač, te je također rekao: »Još jedan put!« Kralj se nasmiješio lukavcu, te nije mogao ino, već mu dao još 10 dukata.

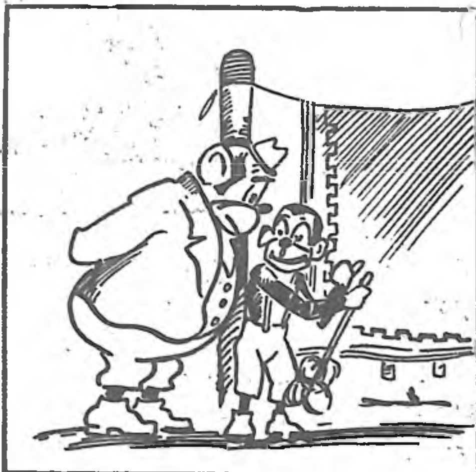
Dobra djela. Neki trgovac jednoga jutra dođe u svoju pisarnu u Chicagu tako vesela lica, da ga je drug morao upitati, za što je tako veseo. »Moj dragi prijatelju,« odvrati on »moj mi je liječnik zapovijedio, da svaki dan moram pješke ići na posao, te sam uslijed toga propisa jutros morao učiniti tri dobra djela, koja će me učiniti sretnim. Kod jedne crkve nađoh sirotu ženu s djetetom u naramku, gdje plače. Upitam je, zašto plače, a ona mi reče, da ne može dati krstiti dijete, jer nema dolar da plati svećeniku. Ja sam imao u žepu notu od deset dolara, dadem joj je i pričekam, da mi vrati devet dolara, kad joj se dijete krsti. Žena mi zahvaljujući i sretna brzo povrati 9 dolara, i tako sam ti ja učinio tri dobra djela: ženi sam suze obrisao, dijete izveo na spas, a k tomu sam se riješio iz džepa krivotvorene banknote od 10 dolara.

Klok i Flok

Nije Klok zloban, da bi se veselio možda tuđoj nesreći, ne! No huncut je i ako samo može nasamarit će koga stigne i tko se dade.

Vidjeli smo da se zadnjiput on rđavo proveo, kad je ono gospi Flokovici ukrao tortu iz kuhinje, a ona ga opazila i pošteno ga vodom polila, da je bio mokar ko miš.

Danas je pak on opet vratio gospi Flokovoj milo za drago.

Sjedila je ona tako na dvorištu na drvenom kuhinjskom stolčiću i odmarala se listajući novine. Bio joj je baš potreban odmor, jer je cijelo jutro stepavala sagove, redeći kuću za Božiće i novogodišnje svetke. Uzela je u ruke novine, a bio je to baš posljednji broj »Malog Istranina«, i od srca se smijala gledajući Kloka u bačvi i sebe, kako ga polijeva.

Klok je to gledao iza saga, kipeći od bijesa.

»Gle ti nje, stare majmunice, kako mi se još i smije. Al čekaj, stara, zapaprit ću ja tebi«, mislio je Klok u sebi sve se okrećući čime bi je mogao iznenaditi.

Upravo se je u tom času vraćao kući stari majmun Flok, ponešto veseo jer je valjda negdje malo dublje zavirio u čašicu.

»Ha, sad ga imam«, dosjeti se Klok, pograbi otepač i pođe u susret Floku.

»Dajte majstore, pomozite mi isprašiti ovaj sag. Vi ste jak i spretan majmun, pa ćete sa dva tri junačka udarca isprašiti za čas ovaj nesretni veliki sag.«

Flok polaskan dohvati otepač ode do obješenog saga, razmahne se i udari nekoliko puta tako snažno po sagu, da se je digla čitava oblačina prašine.

»Jao, ubit ćeš me, stari lopove,« zajauče iza saga gospa Flokovica, koju je njezin gospodin suprug stari Flok kroz sag tako snažno odalamio da je sve zvijezde, u po bijela dana, ugledala.

Flok ustukne, ne znajući što se to zapravo zbilo. Ali ga je gospa Flokovica ubrzo dozvala k pameti. Ko razjarena lavica istrči iza saga, pograbi sada ona otepač i stane mazati njime Floka, da ga je sve znoj oblijevao.

I tako su ovi naši majmunski bračni drugovi upravo pred Božić uređivali svoje bračne račune, na opće zadovoljstvo i podrugljivi smijeh susjeda, ne znajući ni sami, kako se to dogodilo.

Tek se je jedan nevaljalac podmuklo smijao. Bio je to naš Klok.

Baka i buha

Sastale se baka i buha na mali razgovor. Buha se hvali, da su bolji mladi nego stari. »To može biti kod vas buha«, reče baka, — »ali kod nas to nije tako, jer mladi nikako ne poštuju starije«. »Ne vodim računa, kako vi međusobno živite, ali prema nama buhama su bolji mladi. Stari, kada nas uhvate, toliko nas među prstima taru, dok ne uginemo. Mladi, kada nas uhvate, hoće da vide kakve smo, a mi dotle skočimo i uteknemo.«

»Biće tako, buho,« reče baka... »što je za nekoga dobro, to je za drugoga zlo!«

Perčević Stjepan

Bogdan Drnjević, Subotica. Promijenili smo adresu. Nastojte, da i među malim Bunjevcima nađete prijatelja Istre naše.

Branimir Maštrović, Piškorevci. U buduće ćemo slati list na Vašeg Zvonimira. Hvala Vam na dosadanjem trudu. Nadamo se da ćete uspjeti i na novom mjestu zainteresirati mladež za našu pravednu i svetu stvar.

Ante Modrušan, Srbobran. Ako djeci lijepo, iskreno i toplo prikažeš tragičnu sudbinu onog našeg nesretnog naroda pod Učkom, one nevoljne djece naše, kojima se brani progovoriti u slatkom materinjem jeziku, i u školi i na ulici, budi uvjeren, da će Te shvatiti i zavoljeti Istru našu. Šaljemo zatraženih 20 primjeraka mjesečno. Bratski Zdravo! I kad navratiš u Zagreb, javi se svakako!

Petar Prodan, Brod. Na zadnji dopis nijesmo dobili odgovora. Javite, što je s priredbom istarskog narodnog plesa.

Dragutin Karčić, Dugaresa. Primili smo već i pretplatu i novac za knjigu »Za goli život«. Drago nam je da ste njome oduševljeni. Pisana je krvlju srca, pa je razumljivo, da je naročito kod naših Istrana morala upaliti. Pozdravite nam sve naše tamo, našu malu pretplatnicu Ljerku napose.

Dragutin Skoko, Dugaresa. Vaša je lična pretplata potpunoma uređena. Ako bi Vam se pomutnjom opet zaletila kakova opomena, Vi je samo bacite u koš kao bespredmetnu. Zahvaljujemo na trudu oko raspačavanja knjige. Pozdravite Vaše i naše male sokoliće, koji su sigurno već momci od oka!

ZABAVNI KUTIĆ

VERIŽNA DOPUNJALJKA

__ 0 __ 0 __ 0 __ 0 __ 0 __ 0 __ 0 __ 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Na crtice treba napisati suglase da se dobiju ova značenja:

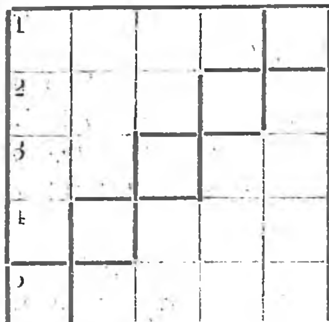
1 suglas
1—2 začin
1—3 tekućina
1—4 ptica
2—4 dio glave
3—4 zamjenica
3—7 grad u Dalmaciji
4—6 m. ime
5—6 zamjenica
5—7 obor
6—8 ptica
7—9 neslobodnjak
8—11 opseg
9—11 pocu u igri
10—11 prijedlog
10—13 marka zubne paste
12—12 uvala; prijedlog
12—16 kovina
13—15 neki sport
14—16 zamjenica
15—16 životinja.

DOGAĐAJ PRED ŠKOLOM

Kočijaš bez jedne ruke sjedi na kolima i vozi prazne bačve. Dva jaka crna konja vuku ulicom mirno teret. Već je 9 sati uvečer i svjetiljke gore. Najednom se iz obližnje školske zgrade začuje žamor. Čas poslije izleti na ulicu skupina veselih učenika s torbama. Jedan se, odveć živahan, zaleti i nespretno zamahne kožnatom torbom prema konjima. Torba bljesne na suncu, a bijelci se uplaše. Propnu se i udare u trk.

Kočijaš skoči brzo s kola pred usplahirene konje i obim rukama hoće da ih zadrži. Ali bilo je prekasno: kola se prevrnu, bačve se razbiju i vino se iz njih razlije ulicom — — —

Što je u toj priči nevjerojatno?

ISPUNJALJKA

Slova: AAAAA — Č — D — E — J — KK — MM — OO — RRRR — Š — T — ZZZ

Vodor.: 1 mašina — 2 znak u pisanju — 3 dom. život. — 4 grad u Dalmaciji — 5 m. ime.

Koso: zrnata hrana.

PREOBRAZBA

K O Z A

— — — —

— — — —

— — — —

B U R E

Od najgornje riječi nastaje najdonja tako, da se u 4 preobrazbe izmijene jedno po jedno sva slova, a svaki put biva nova imenica.

JE LI OVO MOGUĆE?

S L A V E N I	L I S T O N O Š A

Kako ćeš iz prve riječi otstraniti 4 slova, a da ipak ostane sve?

Kako ćeš iz druge riječi otstraniti također 4 slova, da ti ne ostane baš ništa?

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31.

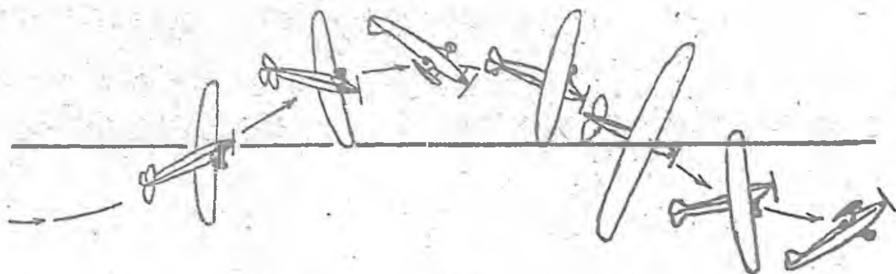
Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

POJEDINI BROJ 1 DINAR

GOD. VIII | VELJAČA 1937 | BROJ 6

MALO RAZONODE

Kako ćete iglom probiti komad od jednog dinara? Ako uzmete jednu iglu, položite ju na komad od jednog dinara, pa udarite po njoj čekićem, igla ne samo da ne će probiti dinar, nego će se rasprsnuti u tisuću komada.

Ako pak uzmete jedan čep od pluta i provučete iglu kroza nj tako, da je šiljak igle na jednoj, a kraj na drugoj strani čepa, ali tako da niti najmanji dio igle ne viri iz čepa, pa taj čep postavite na komad novca od jednog dinara, te snažno udarite čekićem po čepu igla ne će prsnuti nego će se svem snagom zabiti u novac i sigurno ga probiti.

Kako ćete prerezati krušku na dvije sasvim jednake polovice? — Uzmite jednu krušku, repić joj vežite koncem i objesite ju na strop. Turite krušku u šalicu vode i to na taj način, da se kruška ne zanjiše. To će vam biti najlakše na taj način, ako punu šalicu vode lagano podmetnete pod krušku i krušku oprezno u nju umočite. Zatim odmaknite šalicu i pričekajte, dok s kruške ne padne na pod kaplja vode.

Na ono mjesto, kamo je kapnula kap vode postavite nabrušeni nož s rezom okrenutim prema stropu, dakle prema kruški. Zatim zapalite nit, na kojoj visi kruška i kruška će pasti ravno na oštricu noža, koji će je pre[illegible] točno po polovici. Budite sigurni, da su i jedna i druga polovica [illegible] sasvim na vlas jednake.

Kako ćete nekuhano jaje postaviti da stoji na stolu uspravno? Poznata je priča o Kolumbu, koji je postavio kuhano jaje na stol da je stajalo uspravno. Kako je to napravio? Jednostavno je udario jajetom o stol i ono je stajalo uspravno. S kuhanim je jajetom lako to napraviti, ali htjeli bismo vidjeti Kolumba kako bi se bio držao, da je morao postaviti uspravno jedno prijesno jaje.

Ali mi možemo i to. Evo kako: Uzmemo prijesno jaje i tresemo ga dugo vremena u ruci, tako dugo, dok se u njemu sasvim ne izmiješa bjelanjak sa žutanjkom. Nakon toga ga oprezno postavimo na stol nastojeći da postignemo ravnotežu, što će nam s takovim jajetom vrlo lako poći za rukom.

Pokušajte samo, ali pazite pri tom da jaje ne razbijete, da ne bi nasred stola napravili kajganu.

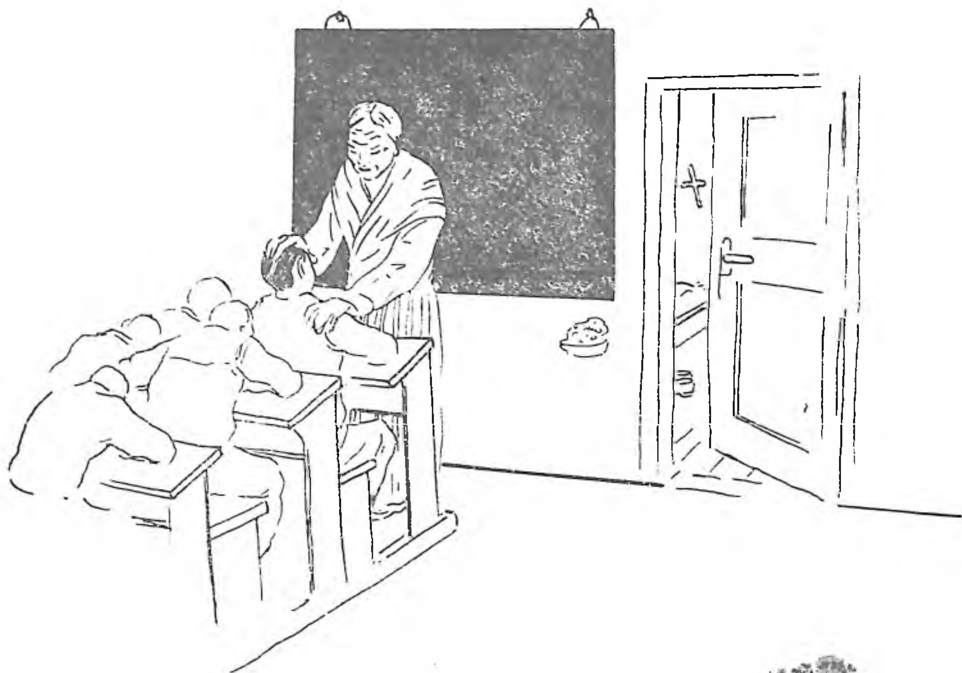
MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, VELJAČA ŠKOL. GOD. 1936/37 BR. 6

MAJKA

Bilo je to u prvom razredu. Djevojčice i dječaci pomiješani, žamorili su svaki u svojim klupama, jedan je pokazivao drugome, što je kod kuće lijepa narisao, pričao gdje je jučer, s roditeljima bio, i kako se zabavio.

Mala Lidija ušla je u razred taman čas prije nego što je došla gospođa učiteljica.

Nju bi svakog dana dopratila sve do škole pa čak i do klupe stara jedna sluškinja, stroga i odlučna lica, koja se je vrlo rijetko smijala. Zato se i Lidija u posljednje vrijeme nekud uozbiljila, počesto se znala zagledati kroz prozor i zamišljeno nekud zurila. Kad bi ju koji dječak zadirkivao ili ju povukao za pletenice, jedva bi se obazrela.

Djeca su već naučila čitati i mala i velika slova, pa su već marljivo čitala pojedina kraća štiva iz čitanke.

— Hajde, Pipiću, rekla je učiteljica, — ustani pa nam glasno i jasno pročitaj štivo »Đak« na petoj strani čitanke.

Pipić ustane i stade čitati zvonkim glasom: »Slavko se rano budi i odmah ustaje; onda se pere, češlja i oblači. Poslije doručka uzme svoje školske stvari, pa ide u školu...«

— A sada nastavi ti, Ivice Neveseliću, reče gospođa učiteljica. Pipić sjedne a Neveselić nastavi štivo, gdje je Pipić prestao.

Kad su pročitali štivo do kraja, reći će gospođa:

— Spremite, djeco, knjige, izvadite pisanke i pera, pa ćemo pisati po diktatu.

Za čas začu se šuštanje listova i papira, struganje pernica i škripanje pera.

Gospođa je diktirala štivo »Majka« sa strane devete:

»Ko je ono, ko se već ranom zorom budi i ustaje, dok mi još slatko spavamo?

Majka!

Koji ono čuvar u kasno doba noći na nas pazi, nad nas se nadnosi, dok mi još snivamo slatki san?

»Majka!«

.... «dok mi još snivamo slatki san...« pisala je sva uzbuđena mala Lidija, a lijepe se njene plave očice zamaglile od suza...

Dalje nije mogla. Nešto ju je stiskalo u grlu, prignula je glavu, a dvije se krupne suze ko dvije kapi jutarnje rose biserne otkotrljaju i padnu na papir...

Pred oči joj dođe slika njene majke. Tako je lijepa, tako mila njezina dobra majčica. Lijepo se spominje kako se je svake večeri nagibala nad njezin krevetić, pjevuljila joj neku slatku uspavanku, dok su joj se oči tako blago i milo sjale. Oh, njezina dobra majčica, ljepša je ona nego li su sve druge majke, nego li sve druge gospođe. A sada je nema. Već je tri mjeseca nije vidjela.

Stara sluškinja, stroga i ozbiljna budi ju ranim jutrom i uspavljuje ju kasno uveče, ali bez pjesme, bez nježnog draganja...

»Ko nas uči moliti se dragome Bogu, koji je stvorio nebo i zemlju?

»Majka!«, Tako je diktirala dalje učiteljica, ali ju mala Lidija nije više čula. Pero joj je ispalo, glavu je naslonila na ruke i briznula u grčeviti plač... Jedna za drugom kotrljale se suze i kapale na pisanku. Ramena su joj se tresla od jecanja...

Učiteljica toga u prvi čas nije primijetila, pa je nastavljala jednako glasno:

»Ko [illegible] veseli, kad nas hvale i darivaju? Ko li tuguje i plače, kad nas kore i kazne?

Majka!«...

Da, majka! »A gdje je sada moja dobra majka?« mislila je u sebi mala Lidija. Tata je kazao, da je majka u sanatoriju. Već ju tri mjeseca nije vidjela, a kako je teško bolesna nikoga ne puštaju k njoj... Oh, kako bi rado bila pošla da ju bar jedamput vidi gore u onom Merkurovom sanatoriju na brijegu odakle se tako lijepo vide tornjevi prvostolne crkve, pa onaj veliki križ na crkvi Svetoga Petra, i vijugava Sava u daljini! Al eto liječnici su kazali, da ne smije nitko k njoj, da se ne bi uzrujavala, pa ju tako ni njena mala Lidija nije već puna tri mjeseca smjela vidjeti.

A danas, kad je gospođa učiteljica stala diktirati štivo Majka, jadna mala Lidija nije više mogla izdržati.

»Koga onda da ljubimo i slušamo više od majke« završila je učiteljica diktat, a mali Pipić, koji je sjedio iza Lidije ustade i reče:

»Gospođo, Lidija plače...« Cijeli razred digne glavu sa svojih pisanka i do stotinu se sitnih djetinjih očica uprlo u Lidiju, koja je sva pogrbljena gorko ridala.

»Što ti je, Lidija?« pitala je zabrinuto gospođa učiteljica. Ali Lidija nije mogla ništa odgovoriti, nego je samo protisnula:

»Moja mamica, moja dobra mamica...«

Gospođa je odmah razumjela, što je na stvari.

Nježno je primila Lidiju za ruku i izvela je iz razreda.

»Pođi malo na zrak, prošetaj se po školskom vrtu,« reče, »pa će ti odmah biti bolje«.

Lidija siđe niza stube u vrt i klikne od veselja. Njezin ju je tata čekao.

»Lidija, srce,« reče, »budi vesela i sretna, jer mamici je našoj dobro. Upravo su mi ovaj čas javili, da je izvršena operacija sretno uspjela i da se mamica sada već vrlo dobro osjeća, pa je molila da ju dođemo posjetiti. Mnogo je trpjela, ali sada joj je, hvala Bogu, dobro.« To reče i zagrli Lidiju obasuv joj cjelovima lice...

»Da znaš, tatice, kako je meni bilo teško danas. Pisali smo diktat o majci i ja ga nijesam mogla svršiti. Gledaj što smo pisali.« reče Lidija i pokaza tati pisanku.

Tata pogleda pisanku, a oči mu se zamute. Cijela je strana bila orošena suzama Lidijinim. Znao je zašto. Štivo o Majci bilo je tako dirljivo, pa kako ne bi djelovalo na Lidiju.

»Hvala Bogu, sada je već sve dobro i naša će mamica biti već za nekoliko dana kod kuće zdrava. Nego sada nemojmo čekati, požurimo se, jer mamica nas očekuje.« Tako reče tata, uzme Lidiju za ruku i brzim koracima uputi se do stajališta tramvaja, koji je vodio prema Merkurovom sanatoriju, gdje ih je već oporavljena željno čekala njihova majčica...

E. R.

ŠALJIVA PITANJA

1. Gdje raste najbolje vino?
2. Koja kuća ne plaća poreza?
3. Tko opeče bez vatre?
4. Kriv je, a još nije nikada bio osuđen! Tko je to?
7. Slijepac je vidio zeca, gdje trči; hrom je skočio za njim, da ga uhvati, a jedan goli čovjek uzeo je zeca i turio ga u džep! Što je to?
8. Tko je onaj, koji je Bogu služio i ništa nije sagriješio, pa ipak nije dospio u nebo?

(Odgovore vidi na str. 91)

Doznao je mali Mića
Kako može posve lako
Uloviti ptića. —
Ni po muke!
Treba samo nešto soli
Uzeti u ruke,
Na prstima tiho prići
I ruku podići,
Osoliti ptici rep.
Jedan... dva...
Već je tvoja. —
S njom u džep!...
— — — — — — — — —
Pružila se zgoda Mići,
Kad su gladni bili tići. —
Snijeg je pao;
Crnog kosa
U dvorište dotjerao.
Mićo sađe
Pa se za čas
U dvorištu nađe.
U ruci mu dva-tri zrna.
Još trenutak — pa će imat
Kosa crna.
Mekim snijegom Mića gazi.
Sve se šulja,
Da ga ptica ne opazi.
Primakne se bliže,
Desnu ruku diže...
Sad će — na!
Ali... da!
Kos poskoči,
Na granu se vine,
A naš Mićo
Začuđeno — zine....

Al se odmah tješi Mića. —
»Skoro sam ukebo tića.
Solju bih ga ulovio,
Da mi nije — odletio«...

Šime Fučić

Pisano na čelu

Mali Zvonko bio je nemiran u školi, nemiran i jogunast, pa ga je učitelj zadržao u kazni. Na veliki Zvonkov plač, oprostio mu je učitelj kaznu.

Putem kući sjetio se Zvonko, da mu je majka kazala:

— Budi dobar u školi... Znaj, Zvonko, ja znadem uvijek kad si nemiran i neposlušan, *jer ti je to pisano na čelu*... Zvonko misli i sve prevrće u glavi majčine riječi i sve u sebi veli:

— Danas sam bio baš nemiran u školi i sad mi je to *pisano na čelu*, a majka će to pročitati.

I stao Zvonko da tare rukom čelo, ali kako je trô čelo, ono mu se sve to više zarumenilo.

Kad je došao kući, majka ga pogleda i reče mu ozbiljno:

— Zvonko ti si bio opet nemiran u školi, vidim ja, sinko, *pisano ti je na čelu*.

I Zvonko nije dobio kod objeda slatkiša, ali od toga dana bio je uvijek u školi najmirniji i najmarljiviji.

Barba Rike

MOJE SELO

U mom je selu svaka kuća kamena i na kat. Najviše ih je pobijeljeno izvana, a mnoge i iznutra. Kroz selo prolazi vlak, koji spaja veća istarska mjesta Pulu, Pazin, Trst. Ljudi su u mom selu čvrsti i snažni. Nose »kurete« (prsluke), »brnavreke« (gaće) platno od konoplje i klobučić, a žene »modrne«, lijepe narodne nošnje, izvezene i okićene, a opasane tkanicom. Lijepo mi je nekad tamo bilo. Obrađivali su ljudi svoje njive, vinograde, polja, a mi djeca čuvali bi ovce. Uveče bi selo izgledalo ljepše nježnije, toplije. Ovce bi blejale žudno čekajući sastanak sa svojim janjčićima, bijelim, šarenim, crnim. Kraj njih se uvijek nalazio kudrov, a često bi stupao za njima i magarčić, slušajući kudrova naređenja i strpljivo noseći pastira ili gospodara. Pastirska pjesma odzvanjala je od jednog kraja do drugoga. Jedan bi se drugom glasali i svi se kući žurili. Sa prvim zvijezdama, prvim mrakom morali su biti kod kuće. Zadovoljni i mirni janjčići zaspali bi kraj svojih majki. U kućama bi slabo svijetlo uljane svijeće, a negdje i jeftine petrolejske lampe odavalo znak, da je tu još budno. Oko ognjišta sjedili bi stariji. Otac bi punio i praznio lulicu za lulicom, a majke i sestre prele bi vunu. Na ognjištu je gorila jaka vatra, a vani bi na mahove fijuknula čas jače čas slabije bura. Tišinu u selu narušavao bi samo lavež pasa ili odlazak susjeda k susjedu na razgovor i na čašicu vina! Nedjeljom je sve mirovalo. Već rano ujutro odlazili su stariji u crkvu na Malu Misu pozdravljajući jedan drugoga sa: »Ala pomalo...« »Pomaljahno. pomaljahno« odgovarali bi drugi. Čisto, odjeveni išli su naši očevi, naši djedovi da obave svoju dužnost, da prisustvuju svake Nedjelje sv. Misi, da čuju koju lijepu riječ u crkvi. Na trgu bi im stari »Žaneto« čitao naređenja općinske gospode. Bio je to »fanat«, dobroćudni čiča, koga su svi poznavali iz bližih i daljnjih sela! I mnoge, mnoge bukalete (vrčeve vina) prevrnuo je donašajući ljudima rijetku poštu. U nedjelju po podne odmarali bi se kod kuće čekajući opet dan, da krenu u njive, vinograde, šume, a mi mlađi na pašu i u školu, da se spremimo za život. Jadno selo moje, kako je sad tamo u njemu? Ori li se jošte ona naša lijepa pjesma, srdačna i topla!?

Srbobran, veljače 1937. Prikodražan

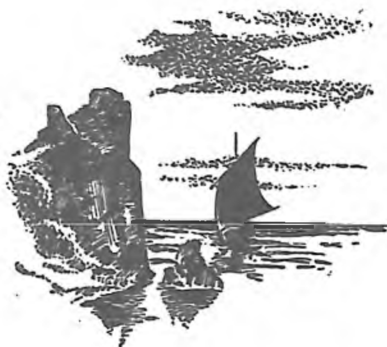
Čobanin

U maloga Milana
grana vita, vitana:
ne da jaši
bijesna hata,
ni da plaši
mlađeg brata;
cio njegov alat to je
kojim čuva stado svoje.

Grana tanka, tanana
u maloga Milana,
njom kroz selo,
polja svuda
stado cijelo
s malo truda
mirno vodi u travčicu,
u travčicu — zlaćanicu.

Jov. Malezanović

Vrani

Grakći, grakći, crna vrano,
Nek te gora čuje,
Grakći samo, mi već znamo
Što ti srce snuje.

Grakni jače sa tih visa
Kud ti oko kreće,
Sa te hridi na strmini
Kud ti miso lijeće.

Grakni smjelo i poleti
U dolinu smrti: —
Tu ćeš sjene opsjenjene
Gušiti i trti ...!

Al ne leti, crna vrano,
Na svijetle vrhunce,
Jer će crno krilo tvoje
Naše spalit sunce.

Grakni crna gdje su sneni
Zamuknuli pijetli,
Al ne siži — glas ne diži —
Gdje nam sunce svijetli!

Jos. A. Kraljić

EUGEN KUMIČIĆ

Ima li Hrvata, koji ne zna za Eugena Kumičića, slavnoga istarskog pisca? Ima li koga, te nije suzu prolio nad iskreno osjećajnim njegovim djelima, u koja je prelio svu svoju rodoljubnu dušu? Rodio se Kumičić dne 11. siječnja 1850. u Brseču, u rodoljubnom mjestancu u istočnoj Istri. Otac mu je bio prije mornar, a kasnije trgovac. Već kao dijete bio je Eugen bistar i darovit, pa su roditelji svoga »Jenija« (kako su ga nazivali) dali u srednje škole. Mati je htjela da bude svećenik, ali je Eugen odabrao druge puteve: otišao je na sveučilište, da uči za profesora.

Poslije svršenih nauka ode u Split, gdje ga namjestiše za suplenta u ondješnjoj gimnaziji. Tu je napisao svoje prvo djelo: »Slučaj«, pripovijest, koja se u ono doba ugodno čitala. Tu je pripovijest kao i neke kasnije romane napisao pod pseudonimom Jenio Sisolski. Kumičić je svoju mladost proživio u svijetu: u Beču, Pragu i Parizu, ali on je u duši ostao dijete svojega kraja, sin ove naše zemlje Istre. Četiri su njegova romana, u kojima bije njegovo istarsko srce: »Začuđeni svatovi«, »Jelkin bosiljak«, »Sirota« i »Teodora«. U tim knjigama Kumičić gleda vedro u svijet, s mnogo vjere i nade u konačnu sreću svojega istarskoga brata. Takav je on i u pripovijesti »Preko mora«, kojoj se radnja također odigrava u Istri. Ta su mu djela pribavila veliku slavu. On je u svoje vrijeme bio najčitaniji hrvatski pisac. Ne treba ni spominjati, da su te njegove divne pripovijesti pridonijele vrlo mnogo što su se i druga naša slavenska braća počela da zanimaju za naše zapuštene ljude u Istri, pa mu već stoga dugujemo mi Istrani vječnu hvalu.

Ali Kumičić je napisao i mnogo drugih djela, kojima nije uzimao građu iz života našega naroda u Istri. To su: »Olga i Nina«, »Gospodja Sabina« i neke kraće novele.

Najveće mu je i najpopularnije djelo roman: »Urota Zrinjsko-Frankopanska«. I taj roman ne možeš da pročitaš, da ne zaplačeš. Iz njega je nikla drama »Petar Zrinjski«, koja je prikazivana u zagrebačkom kazalištu s vanredno velikim uspjehom. Majstorsko je Kumičićevo djela također i »Kraljica Lepa« ili »Propast kraljeva hrvatske krvi«. U tom romanu ima toliko divnih opisa, da ide u red najljepših i najsnažnijih romana napisanih u našem jeziku. Kumičić je bio više godina narodnim zastupnikom u hrvatskom saboru. Bio je u svakom pogledu čestit rodoljub, Kumičića su svi voljeli i poštovali, jer je on privlačio nesamo kao sjajan pisac već i kao

čovjek. Zlatno je bilo u njega srce, tako da su ga mnogi njegovi prijatelji od milošće nazivali »Jenijo«, baš onako, kako ga je zvala i njegova mati u njegovom rođenom Brseču.

God. 1878. služio je kao vojnik u Bosni. Svoje doživljaje u onom ratu opisao je u knjizi »Pod puškom«. U to vrijeme zapao je u bolest, od koje se nije nikada više izliječio. Ona ga je bacila i u rani grob. Bilo mu je oko 55 godina, kad se preselio u vječnost.

Ova dva retka neka su namijenjena njegovoj uspomeni! On je od nas zavrijedio kudikamo više radi svojih krasnih djela, kojima je i nas prodičio.

Vječna mu slava!

Gradiću moj lepi...

(u čakavskom narječju)

Gradiću moj lepi spod visoke gori,
Gradiću moj beli težki bol me mori.
Moral san te pustit sa maminem grobon,
A srce mi vavek tuguje za tobon...
Kemu san te pustil grade puli[1]) mora,
Kad san šal po svete z rojenega dvora,
Kemu san te pustil va toj škuroj tmice?
Pustil san te suncu i kalebu[2]) tice,
Svetlo moje duši i plamiku nade
Majestralu mora pustil san te, grade!
Kada sunce shaja vaje[4]) posle zori,
Tvoj te sin pozdravlja tamo spreko gori,
Kad kaleba vidiš kako se zdiguje,
To ti moje srce za tobon žaluje
A majestral z mora, kad po tebe puzi,
To ti on prinaša moje gorki suzi.
Gradiću moj lepi spod visoke gori,
Pusta moja sreća, teška bol me mori!

Rik. Katalinić-Jeretov.

[1]) puli = kod, [2]) kaleb = galeb, [3]) vaje = odmah.

Kako je magarac jašio na magarcu

Dugo sam razmišljao bi li vam ispričao ovaj događaj iz moga života ili ne bih. Sve sam se bojao da ćete mi reći: vidi ti toga urednika! Danas hoće da nas podučava, kako moramo biti dobri, marljivi i plemeniti, a eto on sam o sebi priča, da jo bio lijenčina i nevaljalac, ili drugim riječima: mali magarac.

I bio sam fakin, priznajem. Uopće sam bio hirovit. Nekad sam učio da sam bio najbolji u razredu, a već za par mjeseci nisam više ni knjige pogledao, pa sam najednom bio među najgorima.

Moja majka, kojoj su ti moji hirovi bili već dozlogrdili rekla mi je jednoga dana na početku velikih školskih praznika:

»Već mi je tih tvojih fakinarija preko glave! Hajde spremi se, pa ćeš sutra sa mnom stricu u Kringu. — On će ti batinom istjerati te tvoje mušice iz glave...«

I zaista sutradan krenusmo pješice kroz nekoliko sela, šumom i šikarom, ravno u Kringu, odakle je bio moj pokojni otac rodom i tamo me majka ostavila kod strica. Dakako da mu je prije toga preporučila neka na me pazi, pa ako što skrivim neka mi i hlače ispraši.

Kod strica sam se osjećao sasvim dobro. On je, istina, bio mrk, ali ja sam zato slabo mario. Trčao sam po ogromnom dvorištu za kokošima, natjeravao mlade kuniće, penjao se na kruške, tresao ih nezrele na zemlju, uopće sam zbijao takve nevaljalštine, da mi je sada upravo neugodno sve pričati.

Najljepše sam se znao zabaviti s mladim magarčićem, što ga je stric imao s volovima u staji.

Kad su ga jednoga dana pustili iz staje, pa da će s njim na pašu, a ja hop! zajašim na njega i isprsim se ko kakav general.

Al da! Mlado magare nije bilo naviklo da niko na njemu jaši, i tek što sam na nj zajašio, a ono udari u trk, da se sve za njim prašilo.

— Oooh! Šta, šta — vikao sam prestrašen i grčevito ga zagrlim rukama oko vrata, a koljenima ga stisnem oko trbuha. To je magarca još više razdražilo i on prigne glavu skoro sasvim k zemlji, a stražnje noge digne u zrak, poskočivši nekoliko puta, a zatim pojuri ko strijela.

Stric potrči za njim da ga zaustavi. Pobojao se i on da me magare ne bi zbacilo sa sebe i udarilo sa mnom o kakav zid, ali da tko bi magare dostigao!

To je bila luda utrka. Ja sam na njem poskakivao ko lopta. Njegova suha i košćata leđa rezala su me među nogama, da su mi sve suze iskočile na oči. Grabio sam ga za grivu, da se održim i čupao ga, a to je magarca još i više razdražilo, dok me na koncu ne dotjera do nekakve bare i ljos! zbaci me s leđa ravno u kaljužu, oko koje su se vrzle kokoši, patke i guske.

Voda je štrcnula u vis kao vodoskok. Ja sam se počeo daviti u blatu — kokoši se razbježale na sve strane kokodačući ko lude, guske su gakale, kunići se rastrčali, kudrov je stao lajati, magare je zarevalo, djeca su počela vriskati, susjedi se strčali, jednom riječju digla se paklena galama.

Stric je dotrčao s batinom u ruci, a ja sam znao što to znači. Uprem stoga sve sile i onako mokar i blatan iskoprcam se nekako iz vode, pa bjež preko dvorišta u kuću, brz ko zec.

Stric je galamio i psovao, strina je vriskala od straha, djeca se smijala ko luda.

Magare videći strica s batinom u ruci pobojalo se pa bježi naokolo po dvorištu. Stric potrči za mnom, a ja po stubama ravno na tavan.

— Ti lopove jedan — grmio je stric, a ja sam se tresao ko prut na vodi.

Došavši na tavan popnem se na prozor i stanem se derati i dozivati strinu, neka me spasi. — Kud sam god išao curila je s mene voda ostavljajući po stubama i po tavanu blatan trag. Na moju nesreću prejako sam se nagnuo kroz prozor, mokra mi se noga poskliznula i ja bum! padnem ko vreća s prozora....

Strina je vrisnula, svima je zastao dah.

— Ubio se —, začujem kako je netko kliknuo.

No ja se nijesam ubio. Magare je bježalo po dvorištu i upravo u času, kad sam se skotrljao kroz prozor naletilo je ravno pod prozor, a ja ljos! zajašio opet ravno na njega. Tako je valjda htjela sama Providnost Božja, koja me je čuvala.

Stric, koji je mislio da će me morati mrtva dizati sa zemlje videći me opet na magarcu, prasnuo je u smijeh. Ali meni bome nije bilo do smijeha. Magare se poplašilo i stalo ko ukopano, a ja se samo skliznem s njega na zemlju. Sve me je boljelo. Mora da sam uistinu jadno izgledao. ovako mokar, zamazan i potučen, jer me je stric digao i na rukama me ponio u kuću.

Došla je strina, skinula s mene mokro odijelo i strpala me odmah u krevet. Skuhala mi je brzo topli čaj i dobro me pokrila. Dva dana sam morao ležati.

Sutradan došao je k mom krevetu stric, a ja ga onako pokajnički, sav pokunjen zamolim:

— Oprosti striče, bit ću dobar!

— Oprostit ću ja tebi, magare jedno! Dosta mi je tvojih fakinarija. Ne ću da snosim nikakve odgovornosti za tebe. Sutra te vraćam natrag majci.

— A jam sam baš htio da te nešto zamolim, rekoh ja.

— A što bi htio?

— Htio sam, dragi striče, da mi prodaš tvoje malo magare, koje mi je spasilo život.

— Oho!? Začudi se stric. A imaš li ti novaca?

— Imam ušteđenih nekoliko novčića.

— Lijepo! A što ti misliš, što stoji jedno magare?

— Malo, rekoh ja. — Meni učitelj uvijek kaže, da sam magare, koje ništa ne vrijedi.

Stric se više nije mogao suzdržati, nego prasne u smijeh.

O ti, ugursuze jedan! Pa neka ti bude! Ako druge godine na početku školskih praznika dođeš k meni i doneseš mi dobru svjedodžbu, ja ću ti magarca pokloniti.

Možete si zamisliti kako sam bio veseo. I zaista. Druge školske godine učio sam sve u šesnaest i na koncu godine donio sam stricu svjedodžbu punu »odličnih«. Održao je riječ i dao mi magarca, na koga sam junački zajašio i uz veliko se slavlje, jašući na njem vratio u moje rodno selo, dok se me sva druga djeca gledala sa zavišću.

E. Radetić

Muha na sudu

Bilo ljeto, a muha ko pljeve. Čovjek nije više mogao od muke živjeti zbog muha, a sve da ga živa izjedu. Mlati amo, mlati tamo, a ja! muhe opet bockaju. Ne zna više šta bi od sebe, pa onako ljut hajde na sud, da tuži muhe. Sudac primi tužbu, pa provede raspravu. Na koncu izreče sudac ovu osudu:

— Po paragrafu petom o tamanjenju kukaca, dopušteno je gospodinu Bedakoviću, da može u svako doba muhu, gdje bilo da bilo, ubiti.

Tek što to sudac doreče, kad li sjede jedna muha sucu ravno na nos, a naš ti Bedaković zategnu šakom, pa suca po nosu, da mu je krv curkom potekla. Sudac ljutit skoči i zavika:

— Ah, lopove jedan, kako se usuđuješ udariti mene po nosu?

Bedaković mu sasvim mirno odgovori:

— Oprostite, gospodine suče, no ja sam se strogo držao petog paragrafa Vašeg zakona.

Što će sudac, nije mu mogao ništa, jer se zakonu svatko mora pokoravati.

ODGOVORI NA ŠALJIVA PITANJA

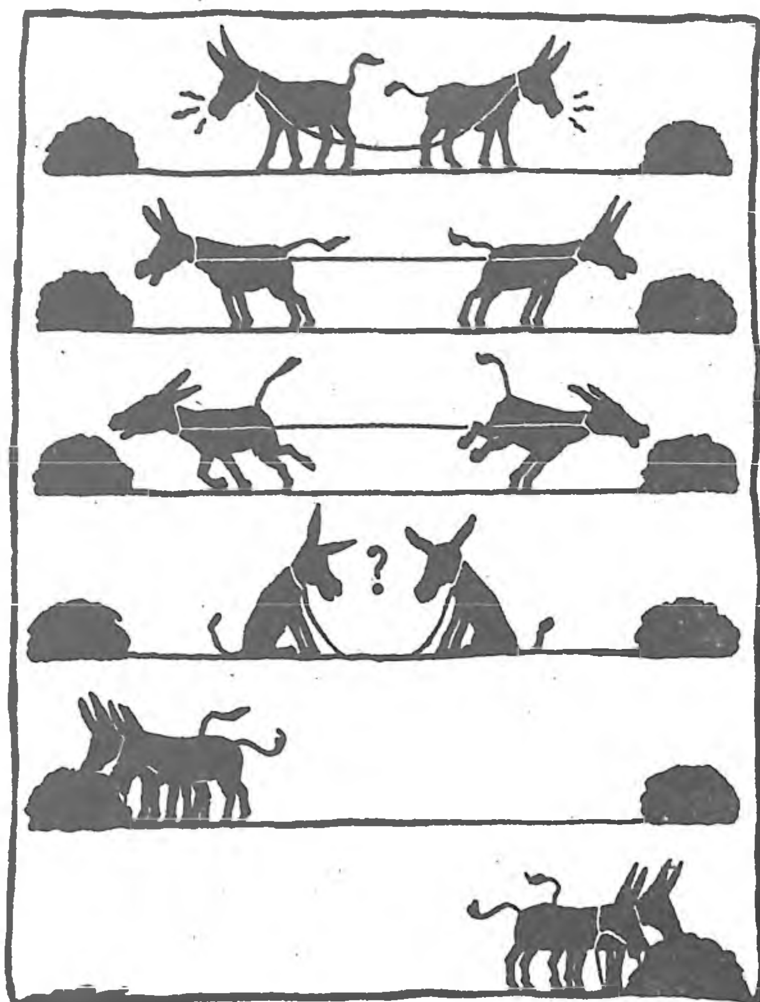
(sa strane 83)

1. Nigdje, jer vino ne raste!
2. Puževa kuća!
3. Kopriva!
4. Srp!
5. Slovo r
6. Krevet!
7. To je laž!
8. To je onaj magarac, na kom je Isus ujašio u Jerusolim!

NAŠI MLADI SARADNICI

SLOGOM RASTU MALE STVARI, A NESLOGA SVE POKVARI!

Pogledajte tude
Dva magarca — lude.
Kraj dvije sijena hrpe
Gladni kako trpe.

Htjeli bi do trave
Te budale prave,
No nesložna braća
Svak na svoju svraća.

Svaki k sebi vuče
Još će doć 'do tuče.
Kratko im je uže
Trebali bi duže.

Prosudit će svako:
Pući ne će lako
Vukli makar kako
To je uže jako.

Razmišljat su stali
Magarčići mali:
Prava to je bruka
Ova naša muka.

Sad im na um pade
Kako će da rade:
Bratska će nas sloga!
Dovesti do toga!

Ajdmo skupa k hrpi
Čemu da se trpi
Od gladi i posta?
Dok je sijena dosta.

Nesloga pokvari
I najljepše stvari
Ljudi kad se slože
Sve se izvest može!

Promotrite nude
Sad pređašnje lude
I gledajte mara
Sada složnog para.

Đurđica i Mila Mahulja učenice osnovne škole Sušak — Istarska ul. 10

NAŠI MALI SURADNICI

Na naš natječaj, raspisan u prošlom broju, dobili smo s raznih strana, od naših mnogobrojnih malih čitatelja i prijatelja, svu silu lijepih pripovijesti. Kad bismo htjeli tiskati sve one stvari, koje su vrijedne da se objelodane, ovaj bi naš list bio i suviše malen.

Stvari, koje su vrijedne, da se štampaju, i koje bismo bez daljnjega mogli uvrstiti, kad bismo imali prostora, poslali su nam ovi naši mladi prijatelji:

Ivanka Bačić, učenica II. razr. osnovne škole, Orehovica p. Čavle.
Marija Bajić, učenica II. razr. osnovne škole, Oklaj.
Oto Čisar, učenik I. D razreda građanske škole, Osijek.
Zvonimir Čop, učenik III. razr. osn. škole, Pleternica.
Marica Filipović, učenica II. razr. gimn., Zemun, Ugrinovačka 152.
Franjo Jaksetić, Đački internat, Zagreb, Habdelićeva ul. 1.
Đurđica i Mila Mahulja, učenice osn. škole, Sušak, Istarska ul. 10.
Stjepan Malovan, učenik III. razreda drž. građanske škole, Korčula.
Dušan Mihelić, učenik III. razr. gimnazije, Daruvar.
Anton Orlić, uč. I. razr. više narodne škole, Aleksandrovo na Krku.
Vojislav Popović, đak, Prijepolje, Srbija.
Nevenka Predragović, uč. II. razr. osn. škole, Narta kod Bjelovara.
Mijo Šimić, učenik II. B razreda gimnazije, Osijek I., Ružina ul. 97.
Stjepan Tkalec, učenik IV. razr. gimnazije, Bjelovar.

A sada malo kritike!

Ivanka Bačić. Veoma je lijepo i pametno složila pripovijest. Svaki odlomak je jedna lijepa i zaobljena cjelina. Veoma nam se svidjela.

Marija Bajić. Kratko, ali jezgrovito, a ujedno vrlo lijepo opisala je sliku. Kad znamo da je pripovijest pisala učenica drugog razreda osnovne škole u Oklaju, dakle djevojčica, koja je istom svršila prvi razred, a od drugoga jedva polovicu, pa već znade tako lijepo sastavljati pričice, makar uz sliku, moramo joj čestitati.

Oto Čisar. U tebe je bujna mašta, pa znaš zaista od jedne male sličice složiti čitav roman. To je lijepo, pa ako pođe tako dalje ti ćeš moći uskoro, budeš li malo više pazio na jezik i pravopis, postati vrstan pripovjedač.

Zvonimir Čop. Ti si kratak. A kažu, da je osobito dobar pisac onaj, koji znade s malo riječi mnogo toga izreći. Inače si uredan, nemaš pogrešaka ni križanja, a to je vrlo lijepo vidjeti... Samo tako dalje.

Marica Filipović, Zemun. Vidi se da si žensko. Lijepi ružičasti papir, ko ljubavno pismo. Inače je pripovijest malo suhoparna. Svemu valja dati malo svježine, malo zanimljivosti. Svakako je stvar dobra.

Franjo Jaksetić. Dobro je u svakom pogledu. Čini se da ti mnogo pišeš, jer ti se to i po rukopisu i po načinu pisanja poznaje. Ali baš zato, jer dosta pišeš, dosta si površan, a to ne smije biti. Kad se nešto šalje na natječaj, to mora biti bez i najmanje pogreške, savjesno i zdušno napisano, kao kad pišeš školsku zadaću, koja bi te mogla srušiti na godinu dana. Čak još i više. Jer školsku zadaću čita samo jedan čovjek: učitelj ili profesor, a sastavak za štampu čitat će nekoliko tisuća ljudi i svatko će držati, da ima pravo prigovoriti. Inače je, kako rekoh, vrlo dobro.

Đurđica i Mila Mahulja. Vaša je stvar tako dobra, da nam je skoro nemoguće vjerovati, da ste vi to same, kao učenice osnovne škole, mogle sastaviti. Ta je pjesma takva, da ju se ne bih stidio potpisati ni ja. Mi ju donosimo, da vide i drugi, što ste napisale!

Stjepan Malovan. I ti si kratak, a to je dobro, ako je pametno napisano. Tvoje nije loše i da imamo mjesta mi bi ga svakako odštampali. Ako kada još štogod sastaviš, pošalji nam, pa ako bude vrijedno mi ćemo ga objelodaniti.

Dušan Mihelić. Izvrsno. Ti si gotov romanopisac. Ti si odmah sastavio cijeli roman: opisao si mjesto, gdje se je to događalo, opisao si profesora Franića, koji je htio dokazati, da magarci nijesu glupi, opisao si sam čin, a sve to lijepo i bez pogreške. Uvjereni smo da će se tvoje ime za pet-šest godina blistati u našim najboljim književnim listovima.

Anton Orlić. Imaš lijepi način pisanja i znadeš stvar koju opisuješ učiniti zanimljivom... ali u buduće pazi na »vanjsko lice pismenih radnja«, kako se to kaže u školi. Ne smije biti križanja ili pogrešaka. Inače je vrlo dobro, pa sam tvoj sastavak s užitkom pročitao.

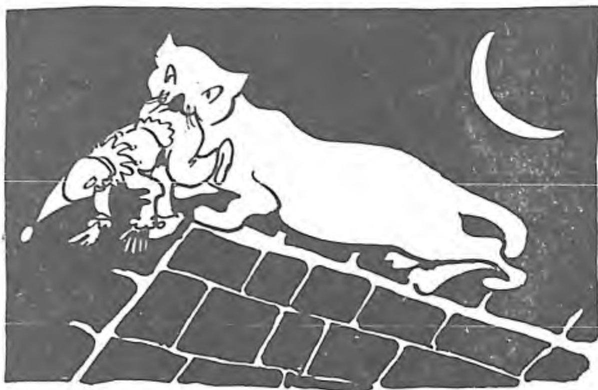
Vojislav Popović. Nijesi naznačio, koji razred i kakvu školu polaziš, pa ne znam pravo ocijeniti. Napisao si tako majstorski i tako dobro, a osim toga lijepo i pravilno, da mi se sve čini kao da si već odrastao momčić, vješt peru, koji bi znao i nešto vrijedna sastaviti. Ako je tako, a ti nam se još javi, pa nam opiši na primjer, kako je u Prijepolju, kakvi su tamo ljudi i kakvi njihovi narodni običaji, a možda da nam pošalješ i kakvu sličicu uz to. Naši će čitatelji to rado pročitati, naročito oni dolje u Istri, koji također, krišom, na paši listaju ovaj naš listić, kad znadu da nema u blizini karabinijera.

Nevenka Predragović. Tvoj je sastavak od sviju, koji su nam stigli na natječaj, najljepši i najuredniji, i ja ti čestitam.

Mijo Šimić. Stihovi tvoje pjesme malko šepaju, no ne smije se reći da nemaš talenta. Moglo bi iz tebe nešto biti.

Stjepan Tkalec. Ti si naš stari suradnik. Dobro je, ali u buduće piši crnilom. Stvari pisane olovkom bacamo u koš.

A SADA EVO DRUGOG NATJEČAJA:

Ovoj slici ne dajemo nikakav naslov. Svatko neka sam izmisli zgodan naslov i neka napiše kratku pripovijest. Najbolja pripovijest u pjesmi ili prozi dobit će nagradu.

NOĆ

Noć silazi s visa
Sa vedrih visina.
Prati je mir blagi i meka tišina,
a zvijezde joj svijetle
sve staze i pute,
Kud se ona šulja:
da u san uljulja
Sve čovječje boli i sve patnje ljute.

R. Katalinić Jeretov

Klok i Flok

Varate se, ako mislite, da je Flok zato što je star izgubio volju za šalu i komediju. O ne, on je još uvijek onaj stari ugursuz, kakav je bio prije dvadeset i pet godina, kada smo u ovome našem listu, tada još u Opatiji, pod Učkom, opisivali njegove zgode i nezgode.

On se još i danas voli našaliti, naročito pak sada otkako mu je došao ko naručen mladi Klok, s kojim se povazdan igra, skiće i planduje, na veliku radost svoje gospe Flokovice, kojoj više ne zanovjeće po kući.

Izišli tako on i Klok jednoga lijepoga i sunčanog dana na ulicu, ne znajući ni sami kuda bi. Flok je bio naumio poći u posjete nekom svom starom znancu u zoološki vrt, no Kloku se baš nije dalo tako daleko pješačiti.

Tu-tu, tu-tu... prekine najednom njihovu prepirku automobilska trublja i da nijesu brzo otskočili u stranu bili bi nastradali. Nekakav fićfirić projurio je mimo njih u gospodskom autu, naglo zaokrenuo i stao.

— Oho?! Začude se naša dva majmuna. Tko to dolazi u našu majmunsku četvrt?

Gospodičić izađe iz auta, pa ne videći u blizini nikakve dječurlije, nije auto ni zaključao nego ga ostavi ukraj ceste i zamakne u jednu kuću.

— Baš mi je došao ko naručen, reče Klok. Sjest ću u auto i provesti se malo gradom, a zatim ću odjuriti i malo izvan grada u prirodu.

— Ludo jedna, što ti pada na um. Hoćeš li još da koga pregaziš, pa ti nijesi nikakav šofer, žestio se stari Flok.

— Što? Ja da ne znam šofirati? uvrijedio se Klok. Jednom sam se zajedno s Jožićem utrkivao čak na svjetskim trkama. Vidjet ćeš ti sada!

To rekavši pope se u automobil i stane vući i natezati nekakve poluge, a ma ko pravi šofer.

— Čekaj ti golobradac jedan, oznojit ćeš se pošteno prije nego što se makneš s mjesta, ja ti kažem, reče u sebi Flok i zamisli psinu.

Dohvati neko jako uže, koje je ležalo uz cestu i hitro da ga Klok ne opazi, priveže auto o stup uz cestu.

Klok siđe s auta, zavrti polugu sprijeda i stavi motor u pogon. Stade buka motora, da je sve odzvanjalo, a auto ni makac s mjesta.

— Ha-ha-ha, smijao se u sav glas stari Flok Kloku.— Gdje je onaj vrsni šofer, koji se utrkivao čak na svjetskim trkama preko Pirineja? rugao se stari Flok i hihotao, da su mu se usta raširila sve do uha.

Klok se već stao vrpoljiti na svom sjedalu. Koji li je to bijes tom autu i tom motoru. Motor radi punom parom, a auto se ne miče s mjesta. To mu se bome još nije nikada dogodilo. Pregleda zavore, svi su popušteni, dakle auto bi morao da juri, a on evo stoji ko ukopan.

Obazre se i u tren oka vidi kakovu mu je huncutariju spremio stari Flok.

— E nećeš, rasrdi se i otvori sve pipce, a motor stade praskati. Imao je bome ravnih 10 konjskih sila, pa nije čudo što je najednom svom snagom iščupao stup o koji ga je Flok užetom privezao.

Stup se digne, nagne, i: ljos starog Floka po glavi da je sve zvijezde vidio u po bijela dana. A auto odjuri ko sve strijele dignuv za sobom čitave oblake prašine.

— Jao moja glava, jao moja glava, urlikao je Flok od boli, ali uzalud. Pravo mu bješe, jer što je tražio to je i našao.

Psovao je kod lud od bijesa, ali što je htio. Sam si je bio kriv. A Klok se je dotle negdje smijao jureći u gospodskom automobilu gradskim ulicama, a djeca se sve okretala za njim, čudeći se kako majmun šofira.

Flok ovaj puta nije otišao nikamo u posjete. Povukao se u kuću svojoj Flokovici i metao si na glavu hladne obloge, zaklevši se da će onom nevaljalcu Kloku drugi puta vrati milo za drago.

Zašto? Zašto?

Zašto se more nikada ne prenapuni i ne prelije preko kopna, iako se u nj neprestano slijevaju ogromne količine vode iz silnih rijeka i iz oblaka? More se zato ne može preliti preko kopna, jer ono neprestano vraća rijekama svu onu vodu, koju od njih primi. Evo kako:

Sunce grije morsku vodu, voda ishlapljuje i u obliku nevidljivih para diže se u nebeske visine. U nebeskim visinama zrak je hladan i tamo se te pare zgusnu i postaju oblaci. Vjetar tjera oblake natrag k zemlji. Kod daljne promjene topline oblaci se zgusnu u kaplje vode, koje u obliku guste kiše padaju ponovno na zemlju. Zemlja ih upija i propušta, one prodiru sve dublje, a kad naiđu na kamenu plohu kroz koju ne mogu dalje skupljaju se i probiju opet na površinu i izviru u obliku gorskog vrela, potočića, rijeke. A kao rijeke teku i opet u more.

A onda započinje cijela pripovijest opet iznova.

Zašto električna žarulja pukne kao puška, kad se razbije? Električne žarulje su sasvim prazne i u njima nema ni najmanje zraka. Kad žarulja padne i staklo se razbije, zrak svom snagom navre da uđe u onaj, do tada, zrakoprazni prostor. Ta navala zraka u prazninu proizvodi onu jaku buku.

ZABAVNI KUTIĆ

DOPUNJALJKA

Š				C	grad u Jugoslaviji
K				R	» » »
O				K	množina vodene pare u zraku
L				V	lažljivac
A				A	brdo više Beograda

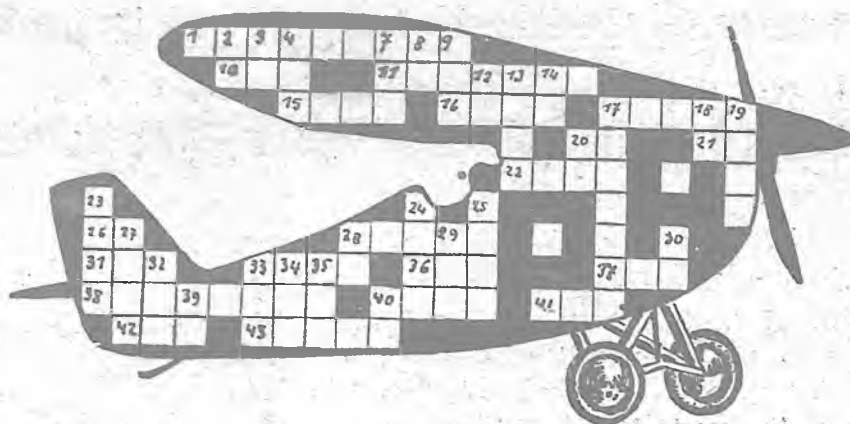
PREMETALJKE

A sada da vidimo, koliko zemljopisa znate!

Ovdje imate 8 riječi, od kojih možete sastaviti po jedno ime naših **RIJEKA.** — Uza svaku riječ napišite desno crte ime rijeke!

DINAR	DUVNA
RUMA	RODA
PAUK	KRAK
RIBA	SVRAB

KRIŽALJKA

Vodoravno: 1 ptica pjevica žute boje, 10 naziv za sanje, pojava kod spavanja, 11 padati, 15 vrsta mirodije, 16 grob, 17 slično kao bezdan, 20 mjera za zemlju, 21 jesna čestica, 22 najzdravije piće, 26 mjera za elektr. svijetlo, 28 vrsta fine čokolade, 31 umak, 33 jaki vjetar, 36 vrsta vrbe, 37 lična zamjenica žen. roda, 38 prašci za glavobolju, 40 pogrdni naziv za loša čovjeka, 41 as, najjača karta, 42 blizu, pokraj, 43 hip, sekunda.

Uspravno: 2 kao 41 vod., 3 predlog, 4 žensko ime, 7 organ njuha, 8 kratica za apostol, 9 naslov za vladaoca, 12 kao 21 vod., 13 mjera za tekućine (stara), 14 pokaz. zamjenica, 17 naziv za lice koje nekoga prati, 19 pasmina, 20 kratica za advent, 23 vlasi, 24 poklič, 25 posjedovati, 27 naziv za napravu za prelaženje preko vode, 28 jezična čest, 29 muško ime, 30 predlog, 32 kraći naziv za: spava, 33 kočijaška potrepština, 34 rijeka kodja kod Jasenovca utiče u Savu, 35 divlja zvijer, 39 inicijali Ivana Krstitelja, 40 kratica za: kvorumom.

ŠARADA

Prva:

Mala zvijerka duga repa
Cvili, kad je veća ščepa.

Druga:

Vitka šipka, duga, tanka
Služi đaku bez prestanka.

Skupa:

Kad se obje riječi spoje,
Onoj prvoj zatvor to je.

ODGONETKE ZAGONETKI IZ BR. 5.

1. **Verižna dopunjaljka:** SOKOTOROBODOLOVO
2. **Ispunjaljka:** Stroj, zarez, mačka, Zadar, Marko. Koso: JEČAM
3. **Preobrazba:** Koza, kora, bore, bure.
4. **Je li ovo moguće:** 1 sve, 2. ništa..

Ispravno su odgonetali: Ankica Tomlinović, Nova Gradiška — Franjo Jaksetić, Zagreb.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

POJEDINI BROJ 1 DINAR

MALI ISTRANIN

GOD. VIII OŽUJAK 1937 BROJ 7

Mala pošta

Mate Alfirević, Zaostrog. Primili smo zagonetke, pa ćemo ih od zgode do zgode uvrštavati. Knjigu »Zgode i nezgode Kloka i Jožića« nijesmo izdali zato, jer se je javio premali broj pretplatnika. Značke bi rado dali izraditi, ali se bojimo, da bi i tu bio slab odaziv. Lijepo Te pozdravljamo!

Mladen Vukelić, Zagreb. Tvom prijatelju u Celje poslali smo sve dosadanje brojeve.

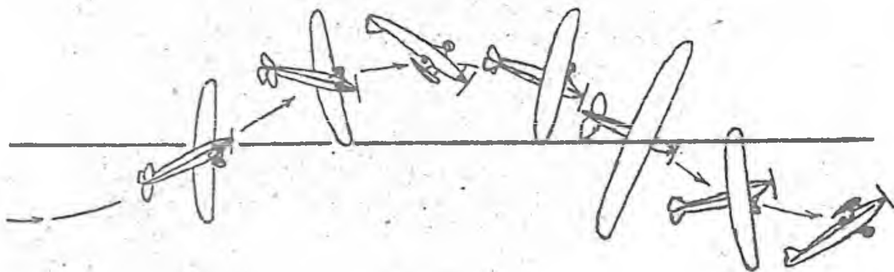
S. Malovan, Korčula. Mislim, da je pjesma kojoj prigovaraš tako dobra, da je smjela imati i devet kitica. Ili možda nije?

Evica Posavac, Kaptol. Poslali smo Vam uvezana tri godišta zajedno. Iznimno Vam ih računamo 30.— Din. Uzvraćamo srdačne pozdrave, zahvaljujući na pažnji.

Jos. Rakovšček, Celje. Pisali smo Vam opširno pismo.

Milena Vučetić, Skoplje. Poslali smo Vam sve ovogodišnje brojeve.

Jugoslavenska škola, New York City. I Vama smo poslali sve brojeve ove šk. god. Pozdravljamo sve naše male prijatelje s onkraj mora.

MALO RAZONODE

I šibice vole slatko. U jednu čistu i dobro opranu zdjelu nalijte do polovice čiste vode. Pazite na to, da ni zdjela ni voda ne budu masne. Uzmite nekoliko šibica i poredajte ih po vodi sve uokolo. Zatim uzmite jedan komadić sapuna i spustite ga na sredinu zdjelice. Vidjet ćete, kako će se sve šibice razbježati što je dalje moguće od sredine zdjele i skupit će se sasvim na rubu zdjele. Zatim uzmite komadić šećera pa ga spustite na sredinu zdjelice u vodu. Sve će šibice brže bolje doplivati na sredinu zdjele k mjestu kamo ste spustili šećer. Pokušajte i osvjedočit ćete se, da i žigice vole šećer.

MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, OŽUJAK ŠKOL. GOD. 1936/37 BR. 7

Uskrsni zeko

Dugouhi ujak zeka
ide izdaleka.
Prošao je gore mnoge,
izranio noge.
Kod patuljka duge brade,
kog nitko ne znade,
u kućici usred gaja
šarao je jaja.

Šarao je jaja plava,
zelena ko trava,
jošte žuta i crvena
srebrom posrebrena.
Sad košaru punu ima
jaja na plećima.
I dok selo tiho sniva
on djecu dariva.

Gabrijel Cvitan

Pisanica

Koka je na gnijezdo sjela,
Opet jedno jaje snijela,
I stala je istog časa
Kokodakat iza glasa.
Nadaleko glas se čuje,
Cijelo selo odjekuje:

»Amo, djeco, amo, snaje!
Išarajte koki jaje!
Neka bude pisanica
Lijepa kao šaren-tica,
Ko u sanji i u priči,
Da se koka njome diči!«

Šime Fučić

Proljeće u šumi

Oživjela
šuma cijela ...
Lišće mlado probija se ...
Mlada trava
iznikla je:
i zeleni šuma sva se.

Kos, skačući
po šipražju,
raduje se i fićuka ...
Carić, zeba,
češljugarka
i crvendać već zvižduka.

Osulo se
svjetlost sunca.
Sve se sjaji: lišće, trava.
I kroz lišće
probija se,
pa s' na travi poigrava.

Ljubo Brgić

Mimićev verglec

Malom su Mimiću bile ravno tri godine, kada je prvi puta javno nastupio. Prijatelji njegovog oca okupljahu se u nekakvom diletantskom društvu neobična naziva »Emhakade«, koje bi od vremena do vremena priređivalo po koju predstavu, pa je tako i mali Mimić već u trećoj godini života, a da sam nije znao ni kako, ni zašto, bio dovučen na pozornicu, da odigra svoju »ulogu«. Neki njegov kum, koji je također bio u tom društvu, pa si umišljao da je tobože pismeniji nego drugi, skrpario je nekakvu komediju u koju je uvukao i jedno dijete, a ulogu tog djeteta trebao je da odigra baš Mimić.

Taj je datum u Mimićevu životu postao sudbonosan. Ne možda zbog njegovog vanrednog glumljenja, ni zbog »uloge« koja bi bila snažna i jaka (u svemu je sadržavala dvije riječi), nego zbog male jedne igračke, koju je te večeri dobio na poklon.

Teta Olgica, jedna od članica toga društva, donijela mu prije predstave, da ga udobrovolji, mali jedan »verglec«, nalik na mlinac za kavu i neposredno mu ga, prije nego što je stupio na pozornicu, turnula u ruke. Mimić okrene ručku i ima što čuti: Dlin, dlan, dlon — dlin — dlin — dlin, dlan — dlon. — Iz igračke su izlazili glasovi savršenog blagoglasja, oponašajući i zvonjavu zvonova prvostolne crkve i veselo cilinkanje drevnog Lotršćaka sa Griča i muklo udaranje klepka na kravama, kad se večerom vraćaju s paše i brujanje orgulja u crkvi sv. Blaža, i sve, sve... Svi su topli i ugodni zvuci, što ih je Mimić ikada čuo, bili sadržani u onih pet-šest nota, što bi ih iz igračke izvukao svakiput, kad bi zaokrenuo ručku...

— — — »Dlin — dlan — dlon — dlin — dlin — dlin — dlin — dlon — dlan...« odzvanjao je na pozornici njegov mali verglec, ljudi su mu pljeskali, tete i tetice ga zaokupile, ali se on nije obazirao ni na koga. Nasmijana lica i blistavih crnih očica okretao je ručku i uživao u notama koje je izvlačio, a koje su dirale najnježnije strune njegove dječje duše i stvarale u njoj čitave orkestre, koje nitko drugi nije čuo, nego on sam duboko u svojoj nutrini...

I mali je verglec bio od tada uvijek uz njega. Kad na večer sve uspavanke mamine ne bi pomogle, verglec je učinio svoje. Oni mali nevidljivi zvončići zaigrali bi, poskočili pred njegovim duševnim očima, objesno se kotrljajući i praveći svakojake ludorije. I Mimić bi u čas utihnuo, zanio se i nasmijana lišca zaplovio u carstvo sanja...

»Mora da je glazben naš Mimić«, kazivala bi dobra njegova mama ocu, koji je, vječno nemiran, jurio za poslom, u borbi za život. I nije se varala. Onaj je verglec otkrio Mimićevu ljubav k glazbi. Bilo je to ne samo prvo glazbalo, koje je dobio u ruke, nego je to bio tajanstveni drug njegov, koji mu je u časovima osame — jer Mimić je bio jedinac — nadoknađivao i braću i sestrice, kojih nije imao i drugove i roditelje, koji su ga, u borbi za život, morali često ostavljati sama.

Kad je odrastao, trčkarao bi izvan grada po livadama i šumama i osluškivao glasove zemlje i prirode. Gore u Remetama svirali bi tamburaši, iz šume se javljala kukavica, po lugovima se dozivali slavulji i kosovi, tamo u polju visoko se pod nebom krilila i pjevala ševa... Svi su se ti glasovi slijevali u veličanstvenu pjesmu, koja je brujala u dnu Mimićeve duše. A on bi onda izvadio svoj mali verglec i zavrtio prečku: Dlin — dlan — dlan, a dječakovo bi se lice raširilo u blažen i sretan osmjeh...

Mimić je »glazbeni talenat«, govorili su svi. A on je to i bio... Pošao je u glazbeni zavod i bio odličan đak. Zatim je pošao u svijet. Premali su mu postali i Zagreb i Hrvatska. — Postao je slavan i ime mu se pronijelo daleko izvan domovine. Nekoliko je puta prešao u triumfu preko Oceana. Ispod njegovih prstiju nicali su zvuci, kakve svijet nije prije nikada čuo. Najveće pozornice svijeta otimale su se o njega. I kad bi se pojavio onako garav, jedar, blistavih očiju i nasmijana lica, pa dirnuo u strune iz kojih je izvlačio dušu, po ogromnim kazalištima kao da bi prohujala bura, oluja, vihor... Ljudi bi čas plakali od ganuća, čas urlali od oduševljenja... Koliko su ga puta na ramenima iznijeli zažareni, mahniti, opijeni glazbom, koju je jedino on bio kadar donijeti... A on, kad bi se u sitne ure s velikih proslava i gospodskih večera vraćao kući, sjeo bi na krevet, otvorio kovčeg i izvadio iz njega jedan mali stari verglec i počeo bi lagano, lagano okretati ručku....

Dlin — dlan — dlon, oglasili bi se iz igračke stari zvuci veselih zvona. Pred njegovim bi se očima opet zaredala mila lica iz djetinstva. I ono vječno nježno djetinje lice dobre tete Olgice i ono tete Mire i tete Milke i tete Dragice i kume i kuma i strica Franca, koji ga je zafrkavao i svih, svih onih dobrih ljudi, koji su se u onoj njegovoj dalekoj maloj domovini oko njega u djetinjstvu skupljali i kratili si časove igrajući u svojoj Embakade. Zabrujili bi akordi davno čuvenih zvona prvostolne crkve zagrebačke, čulo se cilinkanje drevnog Lotršćaka sa Griča, ozvali bi se glasovi tamburaša iz Remeta, kukavica, slavuja, ševa i kosova iz lugova i vinograda pitome okolice zagrebačke.

Sve ga je to daleko više zanosilo nego burni pljesak i prolom ove opijene svjetine....

*

Jednoga dana stiže mu brzojav. Majka mu je bila na umoru. Zvala ga je, da ga još barem jedamput vidi. Njega, svoga slavnog i velikog sina. —

Otputovao je u domovinu. U kovčegu je i opet bio spremljen mali verglec...

Kad je ugledao vrške prvostolne crkve zagrebačke oči mu se zalile suzama. Uvijek je isti taj njegov Zagreb. Niknulo je još nekoliko tisuća kuća, grad se proširio sve do Save, popeo se malo i pod zagrebačku goru, ali stari je Grič i Lotršćak na njemu ostao isti, vitki se tornjevi katedrale nijesu promijenili. Kao iz mora dizali su se iznad crvenih krovova još uvijek isti tornjevi svetoga Blaža, Svetoga Marka, Svetoga Ivana, franjevački i isusovački... Do uha mu dopre onaj uvijek jednako mekani slatki zagrebački »kaj«, kojega nikakvi doseljenici nijesu mogli istisnuti.

Majku je našao u krevetu. Bila se jako postarala. Ne toliko od godina, koliko od briga. Još je uvijek bila lijepa, ali je izgledala strašno umorna — kad ga je ugledala raznježila se i podjetinjila. On je još uvijek bio onaj njezin mali nestašni Mimić, koji je trčkarao po dvorištu, skakutao oko tamburaša u Remetama, uvijek sa svojim verglecom u rukama.

A on, kao da je pročitao njene misli. Htio je i opet biti onaj mali njezin nestašni Mimić. Otvorio je kovčeg i izvadio iz njega svoj stari verglec. Sjeo je do njenog kreveta i s mnogo je ljubavi u očima promatrao dobru staricu majku. A onda zavrti ručku igračke.

Dlin — dlan — dlon... zaigraju zvuci zvonova, nestašno, živo, poigravajući i skakućući.

— Joj — naš stari verglec još imaš, Mimić moj«, blaženo će majka, a one njezine vječno lijepe oči, zakrijese se ushićeno.

Zvonio je verglec i igrao... Majka se smiješila, a Mimić je gledao sav raznježen. I poigravali se zvončići, donoseći u sobu radost proljeća — glase prirode i zemlje, uspomene davno zaboravljene, pjesmu nekadašnje Emhakade, pjesmu djetinjstva i lijepe mladosti...

Majka se smirila i usnula...

Mimić je još uvijek okretao ručku, verglec je igrao uspavljujući staricu nina-nana, onako isto kako je nekad uspavljivao Mimića pod ovim istim krovom, u ovom istom krevetu...

Svirao je verglec, a mama je nasmiješena, spavala: spavala zauvijek...

E. R.

Kraljevićeva smrt

Mali je kraljević teško bolestan. Na umoru je...

U svome krevetu od čipaka, bjelji od jastuka na kojima leži, počiva zatvorenih očiju. Svi misle, da spava. Ali ne: mali kraljević ne spava... Okreće se k svojoj materi i videći je gdje plače govori joj:

— Gospođo kraljice, zašto plačete? Mislite li vi doista, da ću ja umrijeti?

Kraljica hoće da odgovori. Jecanje joj ne da.

— Nemojte plakati, gospođo kraljice! Vi zaboravljate, da sam ja kraljević i da kraljevići ne mogu da umru tako...

Kraljica jeca još jače i mali se kraljević počinje plašiti.

— Ah, reče on, ja ne ću da me smrt uzme, i ja ću umjeti da je spriječim, da dođe dovle... Neka smjesta ovamo dođe četrdeset vrlo snažnih kopljanika, da čuvaju stražu oko naše postelje!... Neka stotina najvećih topova stoje dan i noć pod našim prozorima gotovi da planu vatrom... Teško smrti, ako se usudi, da nam se približi!

Da bi učinila po volji kraljevskom djetetu, kraljica dade znak. Ubrzo zatim ču se u dvorištu tutnjava velikih topova, a četrdeset visokih kopljanika s kopljima u ruci rasporedaše se uokolo po sobi. To su stari vojnici sa sijedim brkovima.

Mali kraljević zapljeska rukama ugledavši ih. On poznaje jednoga između njih i zove ga:

— Ivane! Ivane!

Vojnik prilazi jedan korak k postelji.

— Veoma te volim, stari Ivane... Daj da vidim tvoju staru sablju. Ako bi smrt htjela, da me uzme, ti ćeš je ubiti, je li da hoćeš?!

— Da, gospodaru...

I dvije suze skotrljaju se niz vojnikove preplanule obraze.

U tom času svećenik priđe malome kraljeviću i dugo mu govori tihim glasom pokazujući mu raspelo. Mali ga kraljević sluša vrlo začuđeno, zatim mu iznenada upade u riječ:

— Ja potpuno razumijem to, što mi govorite, gospodine svećeniče, ali zar ne bi moj prijatelj Josip mogao da umre mjesto mene, ako mu dam za to mnogo novaca?

Svećenik nastavlja govoriti tihim glasom i mali kraljević izgleda sve začuđeniji. Kad svećenik svrši, mali kraljević progovori s velikim uzdahom:

— Sve to, što mi govorite, odveć je tužno, gospodine svećeniče. Ali jedno me tješi: što ću i gore, u raju zvijezda, opet biti kraljević... Ja znam, da mi je dobri Bog rođak i da ne će propustiti da postupa sa mnom prema mome činu.

Zatim doda okrećući se prema materi:

— Neka mi donesu moje najljepše haljine, dolamu od bijelog hermelina i obuću od kadife. Hoću da se prikažem anđelima i da uđem u raj u odijelu kraljevićevu. I po treći put svećenik se naginje nad maloga kraljevića i dugo mu govori tihim glasom. Ali kraljevsko mu dijete usred govora ljutito upade u riječ:

— Pa to onda — biti kraljević — nije ništa...

I ne hoteći ništa više da čuje mali se kraljević okrene k zidu i gorko zaplače.

Upoznao je da smo pred Veličanstvom Božjim svi jednaki. I kraljevi i siromasi...

(Po francuskom)

NARODNE PITALICE

1. Što kroz prozor u sobu ide, ali ga ne razbije?
2. Što fali jednoj cipeli, kad ju postolar dogotovi?
3. Maleno, okruglo, iz tamnice u tamnicu skače i cijeli svijet obiđe?
4. Odozgo drveno, odozdo gvozdeno, a po sredini mesnato, što je to?
5. Ide pop planinom, ogrnut je slaninom?
6. Nema ga ni na nebu ni na zemlji, ni u vodi, ni u ognju, nego je u malom vrču?
7. Dva sina i dva oca uhvatiše tri zeca i na svakoga dođe po jedan. Kako to?
8. Gdje se najskuplje prodaje voda?
9. Sjedilo dvoje brkatih, oboje repatih i jedno se drugog bojalo. Što je to?
10. Kad je konj najteži?

(Odgovore vidi na str. 105)

Proljeće se bliža

Zimska noć pri izmaku zime. Duboka tama. Nebo bez ijedne zvijezde. Tišina kao u grobu. Stojim uz prozor i zurim u bjelinu snijega. Odjednom, začujem nekakav sušanj pred prozorom. Nagledam se. Ništa. Zamalo, i jači šuštanj. Prisluhnem bolje. To kanda nekakvo šaputanje. Razabirem tihe riječi:

»Druže!« šapnu neki tihi glas.

»Čujem,« odvraća neki još tiši.

»Osjećam u sebi život,« ponavlja onaj prvi.

»I ja kanda«, odvraća drugi.

»Eto, osjećam kako mi mezgra počima kolati i sve navire na površinu.«

»Meni takoder.«

Osluškujem bolje i napinjem vid, ali pred prozorom nema nikoga. Razmišljam, tko bi to mogao šaputati!

Dosjetim se. Pričala mi jednom baka, da na izmaku zime i bilje šapuće svojim nemuštim jezikom.

Dobro, ali koje bilje to šapuće? I, dosjetim se! Pred prozorom se nalaze: slabašan drijenak i grm jorgovana. Prvi s lijeve, a drugi s desne strane pozora.

Sada znam: jači šapat je drijenov, jer dolazi s lijeva, a slabiji jorgovanov, jer dolazi s desna.

Prisluhnem bolje, a šapat se nastavi:

»Osjećam dah starca Juga.«

»I ja.«

»Pazi, za čas, dva i dunuće jače!«

»Hoće, druže.«

»A zatim, nagrnuće veće oblačine.«

»I prosipiti kiša.«

»I okopniti snijeg.«

»I prosjati sunce.«

»I otjerati studen.«

»I, granuti proljeće!«

»Proljeće, — proljeće!« zašušti jačedrijemak i nastavi: »Prije li-

»Proljeće, — proljeće!« zašušti jače drijenak i nastavi: »Prije li-

»A ja, nabubriti pupove, da za dan, dva zatim prolistam i zazelenim se.«

»Alaj veselja!«

Dalje ne čuh ništa. Zaglušna neka huka »hu, hu, huuuuuu, fiju, jujuju, huhu!« zahuči, potrese stablima, lupne o prozore i zavrne oko kuće.

Prestraših se i odmaknem od prozora.

Osluškujem što je to. Kad tamo, zapuhnuo i zavija južnjak.

»Biće kiše«, ozva se s vratiju otac.

I, dan, dva, tri zavijalo i huktalo jugo, a sipila kiša i otopila snijeg.

Ukaže se nabubrela zemlja, a bujice grnule odasvuda. Zatim prosjalo sunce i grije milo, toplo.

Prilazim drijenu i gledam: iskočili cvjetni pupovi, a jorgovan lisni, pa se oba nekako ponosno uspravili i, čini mi se, čujem gdje šapću:

»Dolazi proljeće, dolazi!«

»Nestade zime!«

»Nestade, hi, hi, hi!«, kanda oba zbore i vesele se.

Ljubo Brgić

Š A L A

Jurić u školi. Učitelj se ljutio u školi i grdio Jurića, što ne uči. A Jurić ga samo mirno gleda i gleda.

»Što me tako gledaš?« upita ga učitelj ljutito.

»Ah, mislim si, da ne bih želio biti u vašoj koži!« odgovori mirno Jurić.

»A zašto?« iznenađeno će učitelj.

»Zato, jer bi mi bila prevelika,« mudro će Jurić, a sva škola prasne u smijeh.

NARODNE PITALICE

Odgovori na Narodne pitalice

(sa str. 103)

1. Sunčane zrake.
2. Druga cipela.
3. Novac (dinar).
4. Konj osedlan i potkovan.
5. Oblak.

kitila moje grane.

6. Slovo »r«
7. Bili su: djed, otac i sin.
8. Kod gostioničara, koji ju prodaje pod cijenu vina.
9. Pas i mačka.
10. Kad ti stane na nogu.

Kako je nevjerovani Toma ipak povjerovao

Dok je još Gospodin hodao po svijetu, došao je nekoć sa svojim učenicima do jedne pustinje. Čitav su dan hodali, a na večer su posjedali oko hladnog izvora. Umorni su bili i gladni, ali su i njihove torbe bile jednako tako prazne kao i njihovi želuci. Tada uzdahne sveti Petar: »O, mnogo bih dao za komad kruha!«

Isus mu milo odgovori: »Segni u torbu, Petre!«

Petar segne u torbu i izvuče iz nje velik komad bijeloga kruha.

Svi se začude i kliknu: »Bijeli kruh«...

»To je nemoguće,« reče sveti Toma, koji je vrlo tešok vjerovao.

»Pa okusi ga ako ne vjeruješ«, nasmiješi mu se Gospodin, a Toma odlomi velik komad kruha, okusi ga i nije ga se mogao dosta nahvaliti.

Na to će jedan od učenika: »Bilo bi dobro kad bi uz kruh imali još i riba«.

»Isprazni svoju torbu«, reče mu Isus, a kad ju je on ispraznio ležao je pred njim veliki kup lijepih svježih riba. I opet su se svi začudili:

»To je nemoguće,« reče sveti Toma, koji je vrlo teško vjerovao.

»Pomiriši ih, ako ne vjeruješ reče mu Gospodin, a Toma uze jednu ribu, pomiriše je i utvrdi da je uistinu svježa. Ali sveti Jakov uzdahne: »A što će nam ribe, kad nemamo ni zdjele ni ulja, da bi ih ispekli!«

Nije pravo ni dorekao, a već je bila među njima široka zdjela puna vrelog ulja. Svi se začude i kliknu: »Vrelo ulje?!«

»Što? Vrelo, a bez vatre? Ne? Ne! Toga ne vjerujem!« opet će sveti Toma.

»Opipaj ga, Toma, ako ne vjeruješ«, nasmiješi mu se Isus.

»Ne, radije vjerujem« odgovori Toma, a svi mu se učenici veselo nasmiju.

Ferdo Plemić

Sirena

Jedrenjača »Lovran« usidrena je uz obalu. Donila je lovranski kostanj, poznat na daleko i široko pod imenom »marona«. Brod je iskrcao svoj tovar, pa se sada mornari odmaraju na palubi. Stariji šute i puše, a mlado se mornarče, »mali« od broda, razglagoljalo o mornarskim zgodama i nezgodama, kô da je već preplovilo pola svijeta, a onamo je najviše bilo do duždevih Mletaka. Priča »mali«, da je vidio i »Sirenu«.

— Ma jesi li, Ivo, tako ti vesla? — hoće stariji okošti mornar, zagasite puti.

— Jesam »Sirenu«, pravu »Sirenu«. Glava joj je kô u žene, a peraje kô u ribe, i pjevala je. Ja sam je slušao na krmi... nikad takove pjesme. I zvala me je, da pođem s njome.

— Pa zašto nisi pošo?...

— Nisam eto... sjetio sam se mame, a u moje mame su milije i bolje oči nego li u nje. I da su bile u »Sirene« mamine oči, ja pođoh sigurno za njom u morske dubine...

— Evala ti, Ivo, ti si pravo momče i postaćeš čovjek od oka — potrepta ga po ramenu stari morski vuk Frano.

Tako je. Neka se sakriju sve tuđe »Sirene« ispred rođene majke.

R. Katalinić-Jeretov.

Gospodin i tele

Lord Abington, moćni gospodar čitave oksfordske okoline sa nebrojeno imanja, jašio je jednoga dana cestom. Putem sretne dječaka, koji je na užetu vodio poveliko tele.

Tele je bilo jako i nemirno, kao da je znalo, da ga badava nijesu odvojili od matere i, da ga vode na zaklanje, a snaga dječaka slaba. Ipak ga je dječak svladavao, držeći uže obim rukama.

Kada se lord Abington približio, dječak upre svom snagom i pridrža tele te, ovo, morade stati.

Zaustavivši tele, zagleda se otvorenih ustiju u lorda, koji bijaše kicoški odjeven, a konjska orma pozlaćena.

Prišavši mu, lord ga zapita:

»Poznaješ li me?«

»Poznam«, odgovori dječak.

»Kako se zovem?«

»Lord Abington.«

»Zašto onda ne skineš šešir predamnom?« zapita lord ljutito.

»Ja, ja bih se rado otkrio«, odvrati dječak, »ali bih vas molio, da mi dotle pridržite tele.«

Lord Abington se zasrami i odjezdi, ne rekavši ni bijele.

Po engleskoj smješici: **Ljubo Brgić**

NAŠI MLADI SARADNICI

Na natječaj raspisan uz sliku u posljednjem broju našeg lista poslali su nam svoje sastavke ovi naši mladi suradnici:

Mladen Vukelić, Zagreb — Antun Franculić, Pleternica — Milan Barišić, Koprivnica, Ivan Jurković, Ogulin — Jovan Gutić, Metković — Nevenka Predragović, Narta — Slavica Bistrović, Bednja — Davor Rogutić, Kraljevica — Emil Kalinić, Koprivnica — Stjepan Tkalec, Bjelovar — Ivanka Bačić, Orehovica — Celestin Katunar, Sušak — Dušan Mihelić. Daruvar — Anka Tomlinović, Nova Gradiška.

MOJ SAN

Sanjao sam čudan san,
da sam mali patuljan.

Mjesečina lijepo sja
po krovu sam hodo ja.

Na krov sam se popeo
mjesecu se čudio.

Al gle jada iznenada
mačak me za hlače hvata

Pa me nosi amo tamo,
na kraj krova došo samnom

Kada sam se probudio
sav u znoju ja sam bio

Antun Franculić, Pleternica

VELI STRAH MALOGA PAJACA

Igral se j' pajaco
V kamari z dičinun
Najedanput spaze
Strašnu životinju.

Životinja skoči
Ravno na pajaca
Svi su zavriskali
Od veloga straha.

Pajaco se j' jako
Prestrašil od tigra
Ma to je bil mačak,
Ki se rado igra.

Beštija pograbi
Pajaca za gaće
Na krov ga odnese
A pajaco plače

Bilo j' jako škuro
Misec slabo sviti
A pajacu glava
Priko krova visi

Kad se j' mačak dosta
Po krovu natekal
Pušćal je pajaca
Pa j' onda utekal.

Pajaco j' pal na glavu
Bilo j' vele strke
Ma mu niš ni bilo
Aš je bil od krpe...

Davor Rogutić, Kraljevica

Donosimo dva sastavka, koji su po našem mišljenju najoriginalniji. Stigio je još i drugih radova, ali ti su bili tako dobri, da ne vjerujemo, da su ih djeca sama napisala, pa prema tome ne dolaze uopće u obzir.

A SADA EVO I TREĆEG NATJEČAJA:

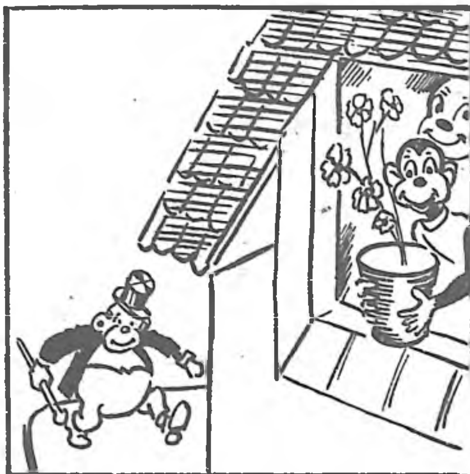
Izmislite najzgodniji naslov i složite najljepšu pripovijest ili pjesmicu.

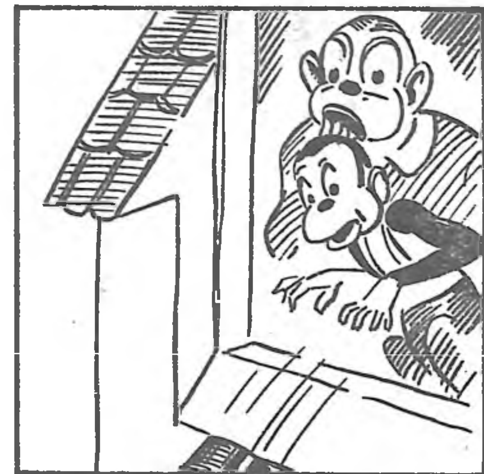
Klok i Flok

Majmun Flok ima imendan. Istina u nijednom ga kalendaru nijesmo mogli naći, ali kad on kaže, da mu je na dan 13. ožujka imendan, mi ne možemo nego da mu povjerujemo. Vjeruju mu i Klok i gospa Flokovica, pa zašto mu ne bismo vjerovali i mi?

Uparadio se Flok, navukao na se nekakve kockaste hlače, obuo nalaštene cipele, preko trbuha napeo debeli lanac, na glavu natukao svijetli cilindar, što ga je našao negdje u smeću, u ruku uzeo štap i odšetao se u grad, nakinđuren ko paun.

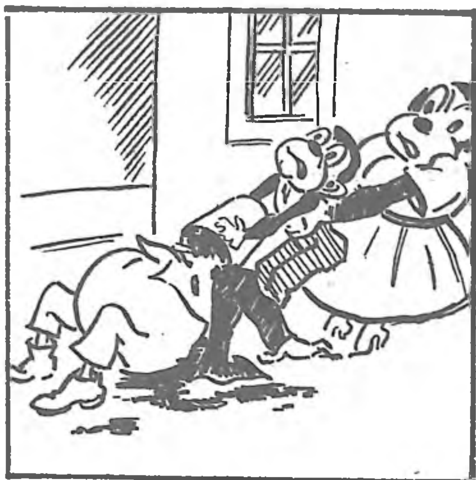

Kod kuće su međutim gospa Flokovica i Klok pravili velike pripreme kako će da taj dan što dostojnije da proslave. Gospa je Flokovica ispekla kolače, a Klok je u susjednom vrtu ukrao vrtlaru veliki lonac s cvijećem i spremao se da ga pokloni Floku, kada se o podne vrati na objed.

I zaista Flok se je vratio točno kad je odzvonilo podne. Znao je on, da će danas imati kod kuće gospodski objed, pa se stoga i požurio tako. A Klok i Flokovica iščekivali su ga na prozoru, da ih ne bi iznenadio.

»Ha, ide«, usklikne Klok i odskoči s prozora, pograbivši lonac s cvijećem, što je bio na prozoru, pa da će ga unesti u kuću i stojeći pred vratima dočekati i pozdraviti Floka. Al u zao čas! Kako je pograbio lonac krivo ga dohvatio i lonac mu se omakne iz ruke, pa tres ravno na ulicu, kamo drugamo nego baš Floku na glavu!

Flokova je glava istina tvrda, ali takvom udaru s nebesa nije ni ona mogla odoljeti. Dobivši lonac na glavu Flok se srušio na zemlju ko klada. Sjajni je njegov cilindar bio zgnječen ko harmonika, a njemu se sve zavrtilo u glavi i nikako nije mogao doći k sebi. Valjao se neko vrijeme po zemlji, ne mogav ustati, a onda nemoćan klone.

Klok vidjevši što je uradio skoči niza stepenice, da mu pomogne, a gospa Flokovica za njim, lamajući rukama.

Jedva ga jedvice nekako podigli na noge, a on se sav omamljen od udarca samo njihao. Ali Klok je upotrebio svu svoju rječitost, da ga razveseli, održao mu je takvu čestitku, kakve još nikada prije nije čuo, i na koncu mu pružio cvijet bez lonca, a Flok se raznježio i razblažio tako da je zaboravio sve boli.

Kakvi su da su ipak se ovi naši majmuni međusobno vole! Pa ako se kad i posvade oni se brzo i pomire...

RAZNO

Vrabac prodavač novina. U Budimpešti pred kolodvorom imala je jedna prodavačica novina pripitomljenog vrabca, koji je neprestano skakutao oko njezinog kioska i svojim čivkanjem i lepršanjem svraćao pozornost ljudi na svoju gazdaricu. Sasvim je razumljivo, da je uslijed toga njegova gazdarica prodala najviše novina, na čemu su joj ostali kolporteri (prodavači novina) bili nemalo zavidni. Jedan od njih bio je tako zloban, da joj je vrabca neki dan ubio.

Sat koji govori imadu u Parizu, a u posljednje vrijeme i u Ženevi i u Zürichu. To zapravo i nije sat, koji bi se moglo nositi u džepu, nego ga se čuje samo kroz telefon. Tko želi znati koliko je točno sati nazove telefonom broj 16 i čuti će glas koji mu svakih deset časaka točno na sekundu govori koliko je sati. U posljednje vrijeme uveo je takovo davanje vremena i glavni grad Nizozemske Haag.

Dječji vlak. U Rusiji pustiti će se u promet 26 električnih vlakova, koji su namijenjeni samo za djecu i u kojima se odrasli uopće ne mogu voziti. Ti vlakovi služit će djeci za zabavu i pouku. Imat će svoje male kolodvore, skladišta i tunele, uopće će biti izgrađeni sasvim kao i vlakovi za odrasle. U pojedini vagon moći će stati 40 djece. Djeca će biti i vlakovođe i mašinisti i skretničari i kondukteri. Najdulja pruga toga dječjeg vlaka biti će u Stalinsku. Biti će duga 7 kilometara. Vožnja na tim vlakovima biti će za djecu pravi užitak.

Divan pozdrav. Od 5. do 8. stoljeća bio je u Francuskoj uobičajen čudan način pozdravljanja. Kad je netko htio iskazati drugome svoje poštovanje, iščupao si je vlas s glave i podao mu je. Taj je običaj potekao od franačkog kralja Klodviga, koji je na taj način htio pokazati svoje poštovanje prema odličnim i vrlo zaslužnim muževima. Taj su običaj poprimili uskoro i njegove dvorjanici, a naskoro i sve drugo plemstvo u državi, tako da se je taj način pozdravljanja sačuvao punih 300 godina. Pitanje je samo, kako su pozdravljali ćelavi ljudi!

Pčelarstvo u Njemačkoj. U Njemačkoj su u posljednje vrijeme na veliko stali gojiti pčele. U samom gradu Ulmu imade danas preko 1200 pčelara.

Ne solite previše! Znameniti liječnici kažu da mi hranu previše solimo. Svakome je čovjeku potrebno najviše 5 grama soli dnevno, a potroši je obično 20 do 30 grama. Mnoga jela kao slanina, sir, kobasice, itd. već su sam po sebi dovoljno slana, a ipak ih mi još solimo. U svakoj litri naše krvi imade 5 grama soli, a više je krv nikako ne podnosi. Ako jedemo više soli nego što nam je potrebno moramo piti i više vode nego što treba. Naše tijelo uslijed toga postaje tromije, a pritisak krvi se povećava i čovjek prebrzo stari.

Dvokolica (bicikl) koji leti. Jedan je Madžar izumio dvokolicu pomoću koje može letjeti po zraku. Bicikl imade sa svake strane po dva platnena krila. Prvo je dugo 8 m, a drugo 1 i po metra. Straga imade jedno sasvim malo krilo, koje služi kao kormilo. Na sredini je sasvim obično sjedalo kao na biciklu, pod njim pedali, koji su spojeni sa krilima. Počnemo li tiskat pedale krila se stanu gibati, a cijeli se bicikl zajedno s vozačem diže lagano u vis. Kažu da može letjeti u visini od 3 do 4 m 250 do 300 metara, a nato se opet spusti na zemlju. Nakon toga valja dakako iznova opet tjerati nogama pedale da se može čovjek opet dignuti i letjeti.

Želite li čuti zvonjavu velikog zvona prvostolne crkve? Na jedan konac privežite običnu kuhinjsku žlicu, ali točno na sredinu konca. Krajeve konca utisnite prstima svaki u jedno uho. Držeći glavu nagnutu naprijed udarajte žlicom lagano o nogu od stola. Čuti ćete jaku i silnu zvonjavu, kao da grmi najveće zvono prvostolne crkve.

Povećalo, koje vas ništa ne stoji. Povećalo ili leća stoji obično mnogo novaca. A ja ću Vas evo naučiti, kako ćete si sami napraviti povećalo, koje vas ne će koštati niti jedne pare. Uzmite komad staniola, kojim je obično omotana čokolada, dobro ga palcem izgladite, da ne bude grub, ali pazite da ga ne poderete. Na to ga jednom iglom probušite, ali tako da rupica bude sasvim okrugla i da ne bude hrapava. Rupica neka je široka dva do tri milimetra. Na tu rupicu pustite da kapne kap vode. Pokušajte onda gledati kroz tu kap vode odnosno kroz tu rupicu i vidjet ćete da je to savršeno povećalo.

Zašto? Zašto?

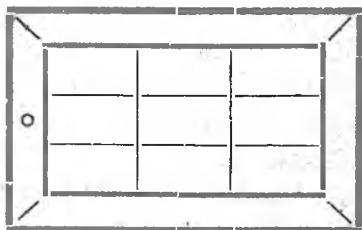
Zašto su indijski slonovi mnogo jeftiniji nego afrički? Zato jer se indijskog slona mnogo lakše ukroti i nauči svakojakim majstorijama. Afrički slon naprotiv vrlo se teško priuči životu među ljudima, a ni podneblje mu izvan Afrike nikako ne prija. Zato ga i tako rijetko viđamo po cirkusima, gdje su u glavnom izvježbani samo indijski slonovi. Prema tome im je i cijena nejednaka. Afrički slonovi, koji su vrlo rijetki stoje 150.000 dinara komad, a indijskog slona može se kupiti već za 60.000 dinara.

Zašto zimi pada lišće sa nekog drveća? Zato jer svaka studen priječi razvitak života. Čak i ljudi rastu u glavnom samo po ljeti, dok rast čovjeka u zimi miruje. Isto je tako i s nekim životinjama, koje preko zime uopće ni ne jedu, niti se miču, nego spavaju zimskim snom. Tako šišmiš, medvjed i t.d. Isto tako rade i neke vrsti drveća. To drveće zimi jednostavno prestane disati i spava zimskim snom. Znamo, da drveće diše kroz lišće, a kad zimi prestane disati to lišće postane suvišno, ostane bez života i hrane, uvene, posuši se i pada na zemlju.

Zašto kažu da su Srbi ispalili prvi hitac u svjetskom ratu. Zato, jer je Srbin Mihajlo Milojković, rođen u Beogradu, u noći od 28. srpnja 1914. vodeći kao narednik jednu srpsku patrolu uz rijeku Savu prvi odapeo hitac prema jednoj austrijskoj patroli. S austrijske strane odgovoriše mu kišom taneta. Sutradan je započelo bombardiranje Beograda. Svjetski rat bio je objavljen.

ZABAVNI KUTIĆ

ČAROBNA PAČETVORINA

Od slogova:
KA, KA, ME, NIK, NJE, NJE,
RA, RA, ŠI
složi vodoravno i uspravno iste riječi!

»F-e«

PREMETALJKA

Pastir je izgubio jarca; odlutao mu. Tražeći ga nađe na putokaz. Poveseli se i pođe kuda mu napis na ploči pokazuje. Napokon stigne u neki grad. U koji? — Eno mu ime na putokazu!

REBUS

T	J	B	A
T P T	J E J	B M B	—
T	J	B	T

»F-e«

ZAGONETKE I ODGONETKE

Odgonetke zagonetki iz broja 6.

1. Šabac, Kotor, Oblak, Lopov, Avala.

2. Drina, Mura, Kupa, Ibar, Dunav, Odra Krka, Vrbas.

3. Vodoravno: Kanarinac, san, opadati, anis, raka, ponor, voda, om, mirim, sos, bura, iva, ona, aspirini, skot, kec, tik, časak. Okomito: as, na, ana, nos, ap, car, da akov, ta, pratioc, od, rasa, kosa, krik, imat, most, spi, ik, bič, una, ris, sk.

4. mišolovka.

Ispravno su odgonetali: Stjepan Tkalec, Bjelovar — Davor Rogutić, Kraljevica — Dragutin Kaldi, Daruvar — Ivan Jurković, Ogulin.

»Mali Istranin« izlazi jedampnt mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

POJEDINI BROJ 1 DINAR

GOD. VIII

TRAVANJ 1937

BROJ 8

Mala pošta

JOŠ IMADEMO SAMO NEKOLIKO PRIMJERAKA KNJIGE »ZA GOLI ŽIVOT«. Tko ju od naših prijatelja još nije naručio neka ne odgađa, jer bi mogao ostati bez nje. Ova je knjiga dragocjeni i historijski dokumenat borbene žilavosti našega naroda u Istri, a namijenjena je bila samo prijateljima, pa će je prema tome uskoro biti uopće nemoguće nabaviti, jer se u knjižarama nije ni prodavala. Knjiga je lijepo opremljena, s jakom, impresivnom naslovnom slikom čovjeka, koji se grčevito drži zemlje rođene i ne da se od nje otkinuti. Na koncu je dodana i jedna mapa Istre u bojama. Cijena je knjizi 20.— Din. Požurite s narudžbom, da ne bude prekasno!

»VILINSKO KOLO«. Prva naklada ove lijepe alegorijske slike, pisane pjesničkim zanosom, bila je u roku od osam dana sasvim raspačana, što je pravi rekord na našem knjižarskom tržištu. Od druge naklade te male knjižice preostalo nam je još dvadesetak komada. Ova je slika osobito podesna za prikazivanje u školama, jer u njoj može sudjelovati veliki broj djece. Cijena je knjižici 3.— Din, a naručuje se kod uprave našeg lista.

Dr. Mijo Deklić, Bela Crkva. Poslali smo sve dosad izašle brojeve na adrese, koje ste nam saopćili. »Kloka i Jožića« nijesmo štampali u posebnoj knjizi, jer se na naš poziv nije odazvao dovoljan broj pretplatnika.

Milena Vulević, Skoplje. Poslali smo i nadamo se da će Vam se svidjeti.

Andrija Slipčević, Šibenik. Ispravili smo pogrešku i odsad šaljemo samo u Šibenik. Lijepo Vas i bratski pozdravljamo kao jednoga od naših najstarijih pretplatnika. Živjeli!

Strahinja Popović, Prijepolje. Od sada šaljemo u Prijepolje. Pozdravljamo!

Toma Irović, Bela Crkva. Poslali smo i br. 4. Drago nam je da Vam se list sviđa. Lijepi pozdrav!

Major Arnošt Andrašek, Žilina (Čsl.) Ne ljutite se, što Vam nismo odgovorili. Učinit ćemo to što prije opširno. Šaljemo Vam br. 3, koji Vam fali. Pozdrav Vašim mladim sokolićima i do skorog viđenja!

Drag. Lukež, Sušak. Primili smo Vaš kratki listić. Što je s Vama da ste ušutjeli? Javite se malo opširnije! Ono ćemo donijeti prvom zgodom!

MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, TRAVANJ ŠKOL. GOD. 1936/37 BR. 8

Doživljaj u zvoniku

Ih što su divno zvonila zvona, kad bi stari Barba Stipe Pastorčić povukao konope. Nitko nije znao tako zvoniti kao on. Najprije bi se oglasilo malo zvonce, pa onda ono srednje, a na koncu bi se uplelo dubokim glasom, puno dostojanstva, ono najveće...

Barba Stipe nije nikoga puštao blizu zvonika. A mi djeca, kako bismo bili rado povukli makar samo jedamput konopac zvona. Ili u predvečerje velikih blagdana, kako bismo se rado bili uspeli gore na zonik, da mu pomognemo »potrkavati« to jest udarati u raznim razmacima kladvom o zvona. koja bi tada proizvodila najljepšu glazbu: din-din-din-din, dan-dan, don!

Ali ne! Nije on dao ni jednom derančiću da uđe ni kroz vrata zvonika, a kamo li da bi mu dopustio, da se popne čak gore do zvona.

A kako bi lijepo bilo gledati odozgo u predvečerje cijelu krajinu. Na istoku plava glava ponosne Učke gore, na zapadu beskrajno more, kome se nigdje ne vidi svršetka, nego ti se čini, da se u daljini stapa s nebom u jedno. A nebo, crveno ko krv, od sunca koje lagano tone u valove morske. A onda k tome zvuci večernjeg zvona. Ta to je pjesma nad pjesmama!

A stari Stipe Pastorčić nam ju nije htio priuštiti.

Znam, bojao se on za nas, ali što smo mi to razumjeli. Dogodilo se naime jednoć da su derančići vješajući se o konope skoro izgubili glavu. Staro trulo drvo, na kom je visjelo zvono popustilo je, a zvono u velikom zamahu, jer djeca su ga navlačila ko luda, izleti napolje. Sva je sreća bila da nije nitko bio u blizini inače bi bilo poklopilo koga po glavi, da ne bi nikada više kruha jeo. O tome se događaju dugo pričalo a stari je Barba Stipe od tada uvijek brižno zaključavao vrata tornja ne puštajući djecu ni blizu.

Meni je bilo osam godina, a još nikada nisam bio na zvoniku, nikada vidio zvona kako izbliza izgledaju.

Jedne večeri bio sam kod tete, pa vraćajuć se kući preko trga kraj crkve opazim, da su vrata zvonika otvorena. Večer je bila divna. Barba Stipe je bio upravo odzvonio Zdravumariju, a iz dalekih daljina dopirali su iz daljnjih i bližnjih župa zvuci zvonova, koji su mu se odazivali. Sunce je bilo taman zapalo u more, koje se zarumenilo kao da se po njegovoj površini razlila vrela crvena krv.

Primaknem se zvoniku. Pogledam unutra, a u njemu nikoga. Obazrem se na sve strane, nigdje ni Barba Stipe, a ni druge žive duše.

— Ha, — pomislim, — evo mi lijepe prilike, da se jednoć popnem na zvonik i pogledam odozgo iz onih za mene vrtoglavih visina, na svoje rodno mjesto, na krovove sitnih kućica koje se poput jata bijelih golubova polegoše po brežuljku, da vidim ona zvona, koja znadu tako divno pjevati pod rukom staroga zvonara Stipe. Barba Stipe je sigurno zaboravio zatvoriti vrata i otišao kući, — računao sam u sebi i hitro, da me tko ne bi opazio, smuknem kroz vrata pa bježi uz stepenice gore na zvonik, ko vjeverica.

Stare su, bršljive i raspucale daske škripjele pod mojim nogama i bilo me je skoro strah, da koja ne popusti i ne polomi se poda-mnom. Za čas sam bio gore. Kako sam naglo doskakutao u onom polumraku udarim glavom o jedno zvono, koje muklo zazveči, ili mi se bar tako pričinilo od udarca. A možda je to i moja šuplja glava zazvečila. Po-

plašio sam ćuke i šišmiše, koji se razletiše na sve strane, lomatajuć krilima i udarajuć o balvane. Nekakvo neugodno čuvstvo stalo me pritiskati oko srca. Bilo me je pomalo i strah, ali osjećaj, da sam na vrh zvonika, da ću se sutradan moći hvaliti pred drugom djecom kako sam se popeo do zvonova, kako sam gledao i more u daljini i sunce kako se gasi u njemu, da sam pročitao čak i natpise na svim zvonovima, punio me nekim posebnim ponosom. Isprsio sam se na prozoru ko kakav veliki vojskovođa, ko da sam najmanje Napoleon i s visoka sam promatrao u nizini ljude, koji su se vraćali s posla svojim domovima, pastire koji su tjerali stada ovaca ili goveda, i svi su mi oni izgledali ko sitni mravi, koji gmižu i penju se polako na mravinjak...

Kako sam dugo ovako dostojanstveno šetao i vrtio se po zvoniku ne znam, tek najednom opazim, da sunca više nema u moru, a ono krvavo rumenilo da se pretvorilo u nekakvu tamnu gustu smjesu, gdje

nijesi više mogao razaznati je li to more ili nebo. Na istoku iznad, sada već crne glave, Učke gore smiješilo se nekoliko zvijezdica.

Pogledam u dubinu: tama! Ne raspoznaju se više ni trule stepenice. Prošli me srsi. Sjetim se priča, koje govore o dusima, vilama, čarobnjacima, vješticama. Ne znam kako, padne mi na pamet i to, da je nekoć uz crkvu i oko zvonika bilo groblje. Bog zna ne će li se sada koji od onih mrtvaca dići, pa da me malko poplaši zato, što sam u ovako kasno doba došao da mutim njegov noćni mir.

Spustim se niz stepenice. Škripale su još jače nego prije, a meni se je pričinilo, kao da to netko škripi zubima. Bogzna čije to mrtvačke lubanje škripe zubima. Jednom riječju: drhtao sam ko prut na vodi.

Odahnuo sam, kad sam došao do zemlje i osjetio pod nogama čvrsto tlo, koje nije cvililo ni škripalo. Ali jao: vrata su zvonika bila zatvorena. Prodrmam ih, što sam jače mogao. Ni da bi se maknula. Oblio me hladan znoj. Tko ih je samo mogao zaključati? Sigurno Barba Stipe, koji je nakon što je odzvonio Zdravumariju pošao u crkvu, da ju pregleda i nalije ulja u vječno svjetlo, a kasnije se lijepo vratio, zatvorio toranj i otišao kući.

Što ću sada? Lupao sam i udarao kao lud, ali tko da me čuje. Kućice su dosta daleko od crkve i zvonika, a ljudi su k tome svaki kraj svog ognjišta, večeraju i ni ne misle na to da bi se sada netko mogao nalaziti zatvoren u tornju.

Da ostanem spavati u zvoniku? Uh, sama mi pomisao na to naježila kosu. Još malo pa će otpočeti ples mrtvaca, kovitlanje duhova, skakanje vještica, a što li će istom biti o ponoći, kad odtuče onih muklih dvanaest udaraca. Ne, ne, zaboga, samo to ne. Ne smijem ostati preko noći u zvoniku, ta poludio bih od straha.

Stanem vikati i derati se ko da me kolju. Lupao sam, zvao, što sam jače mogao, al da! Tko da me čuje. Moj se je glas gušio među četiri uska zida zvonika. Bio je već mrak! Potpuni mrak! Kroz ključanicu vidio sam kako se po kućama pale svijeće, ljudi su se već spremali spavati. A što će moji kod kuće, kad vide, da me nema? Bog zna, što će misliti kuda sam otišao. Najednom me nešto udari po licu. Bio je šišmiš. U meni se sledila krv. Nijesam mogao dulje izdržati. I sav izvan sebe od straha dohvatim konope, jedan, dva, tri, koliko li ih je bilo ne znam, i povučem bijesno, mahnito.

Poplašila se jata ćukova i sova, zacvilili šišmiši, zadrhtali su zidovi starog zvonika od silne zvonjave. A ja sam zvonio, zvonio kao lud, raskolačenih očiju, sav u jednoj groznici.

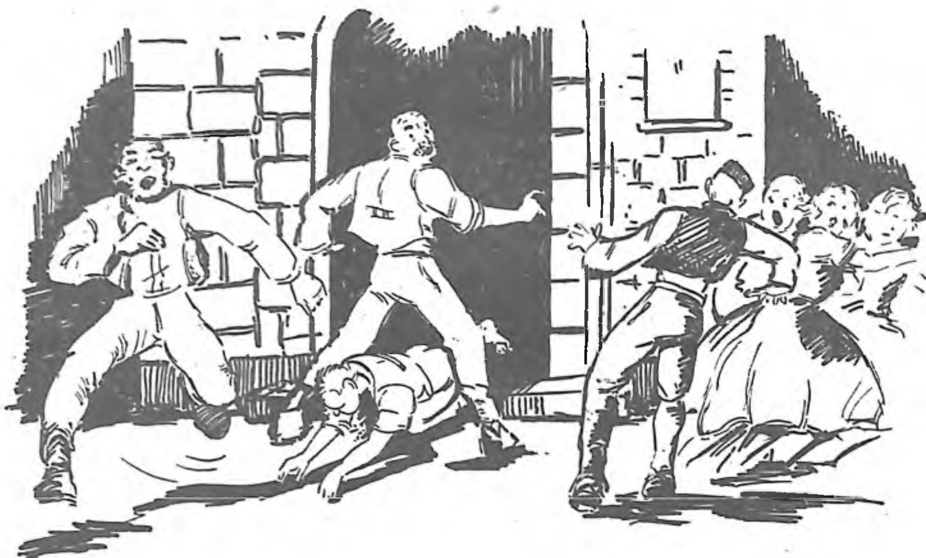
Uzbunilo se selo, ustrčali se ljudi, iznenađeni silnom zvonjavom. Nije prošlo ni par minuta, a ja začujem svu silu glasova oko zvonika. Dotrčali ljudi, sve jedan drugoga pitajući, što toliko zvoni na uzbunu. Ta nijesu valjda Turci provalili, pa sad robe i pale. Ili je možda vatra planula negdje u selu pa razara i uništava sve.

Zvone zvona na uzbunu, a nigdje se ništa ne vidi. I sve je više ljudi dolazilo, vika je bivala sve jača. Pitanja sve češća: što je, što je? Gdje gori, tko to zvoni? Da nije proglašen rat? Ili je možda kakva razbojnička banda napala na selo?

Čuo sam udarce lopata, motika, sjekira, kosa, vila i grablja, što su ih ljudi sa sobom donijeli, da se brane. Drugi su opet vukli kante vode, da gase požar. Jednom riječi: uzbuna je bila velika, na nogama je bilo cijelo selo i muško i žensko. Dotrčao je župnik, dotrčao Barba Stipe, dotrčao župan i općinski pisar, sve je vikalo, pitalo, zvalo, a ma ludnica, prava ludnica.

Barba Stipe stane otključavati zvonik. Ja se stisnem u najtamniji kut zvonika sve čekajući, što će sad biti. — Koji je to bijes? psovao je stari Stipe ulazeći oprezno u toranj, noseći u rukama svjetiljku.

Mlaz svjetla pade po meni, a ja se još jače skvrčim u klupko, ko jež. — O ti derane jedan, opsuje me Barba Stipe i digne vile, pa da će me odalamiti po leđima. A ja u strahu smuknem ko zec i zaletim mu se ravno među noge, a on ljos! koliko je dug i širok povali se po vlažnoj zemlji, a svjetiljka mu odleti u kut.

Ja iskoristim tu priliku, pa bjež kroz vrata, kroz špalir preplašenih seljana, koji nisu znali, što se to zbiva. Oni praznovjerniji ostavili su i vile i lopate i skočili u stranu, misleći da sam kakvo strašilo. A ja više četveronoške nego dvonoške, nalik na neku tajanstvenu neobično brzu zvjerku odjurim poput sjene u noć i bjež kući preskačući ograde i živice.

— Gdje si bio tako dugo? upita me majka, začuđeno.

— Kod tete.

— Jesi li tamo i večerao?

— Jesam, slažem ja, a bio sam gladan ko vuk, no nijesam htio ništa reći. Svukao sam se što sam brže mogao pa hajd u krevet.

Malo kasnije vrati se otac s lopatom na ramenu.

— Što je to bilo? čujem pita ga majka.

— Nitko ne zna. Stari Stipe kaže, da se je nekakav deran našalio i da ga je on vidio, no drugi ga nitko nije vidio. Nekakvo nam je pseto projurilo između nogu, a inače nigdje nikoga.

— Čudnovato, čudnovato, čujem kako govori moja majka i krsti se. — Da nije možda kakav vukodlak?

— A Bog bi ga znao. Noć ima svoju moć, reče otac...

A ja sam šutio i pričinjao se da spavam.

Dugo nisam išao ni blizu zvoniku, ni barba Stipi. Bojao sam se, da me možda ipak ne bi prepoznao. A pred drugovima se bome nijesam hvalio, ni da sam bio na zvoniku, ni da sam zvonio. Šutio sam ko riba. Bio bih o tome šutio i sada, no čuo sam da je Barba Stipe već davno umro, a moje je selo već bogzna otkada na tu zgodu zaboravilo i ja sam uvjeren, da me sigurno ne će danas nitko više radi toga odalamiti vilama po leđima. Ta tome je već trideset godina. A nakon trideset godina svi dugovi zastaruju.

E. R.

Za kruh

(Sličica s mora)

1

Vedro se je aprilsko jutro dignulo nad maleno selo i istjeralo sunce iza gore nad kućice bijele, stisnute u dnu uvale. Dimnjaci su se pušili; plavičasti je, veseli dim vijugao i titrao u jutarnjem zraku. Zvonilo je zvonce sa stare posivjele crkvice; prvo se je Pozdravljenje raširilo po mirnoj površini morskoj, a ribari se vraćali s noćnog lova. Neka strana »bracera« tiho je plovila u luku spuštenih jedara.

Život je neopazice ušao jutros u uličice...

Nebo se plavilo svježe i svijetlo. Tek bi katkada koji dolutali val fino naborao modro zrcalo...

Dječak je stajao na žalu i gledao kako mali, obli valići oplakuju obalu. Zelena, prozirna voda bila je puna svijetla i života.

Malene su ribice obilazile uz kraj i treperile sjajnim perajama. Njihova srebrna, živahna tijela micala su se u vodi kao krugljice žive na dlanu. On je promatrao draga stvorenja i pjevuckao neku mornarsku pjesmu:

— Mornar se je neki opraštao od rodnog kraja...
...jedra su na lađi bila puna i bijela...
...on je žalosno gledao bijelu kućicu na žalu...
...nečiji je rubac lepršao na obali...
Tužna je srca mornar odlazio u strani svijet —

Jutro je bilo ugodno, pa je dječak osjećao prijatnu sunčevu toplinu na plećima. To su ga blago golicali sunčevi traci. Ribice su polagano nestajale...

Njegove su se crne oči stopile sa zelenom površinom koja je titrala u dubinama njegovih zjenica.

2

Iz jedne pukotine oprezno je izvirio hobotničin krak.

Ona je izlazila ispod surog kamena i izvijala se među morskom travom. Mirno je plazila po dnu.

Dječakove su oči najednom oživjele. Približio se je i gledao životinju nagnut nad morem.

A ona se je lijeno micala u algama, uvlačila i izbacivala krakove.

Nešto je zaigralo u dječakovim očima i grudima...

— Potrčao je k bijeloj zgradi, ribarnici.

Vratio se s ostima i uronio ih u vodu.

Kako su drhtale dječakove ruke uzbuđene radošću i nepoznatim slućenjem!

— Željezni su šiljci polagano tonuli...

— Samo brže! Još samo malo... Dječak je raširenih zjenica zurio u plijen, bojeći se da mu ne pobjegne.

Namrštio je obrve i stisnuo uzdrhtale usne. Zastao mu je dah...

Odlučio se — i udario životinju ocjelnim šiljcima...

Voda je pocrvenila od guste pjene, krakovi su se savijali, grčili i stezali. Kad ju je izvukao, izbacivala je neku gadnu, crnu tekućinu, nadimala se kao mijeh, mijenjala boje i lomatala dugim, sluzavim kracima.

— Dječaka je obuzela divlja radost. Mlatio je žive krakove pesnicama i bosim stopalima, da je sluz prskala crna i zapjenjena i po njemu i kamenju.

Kad je skinuo hobotnicu s ostiju, postavio ih je uza zid gdje su obično stajala.

Veseo je hrlio uz svoju uličicu i držao u ruci prvi lov.

Da, da! Neka ga svi vide! Još malo, još samo malo... Samo da što prije dođe kući i da ga pokaže majci. Što će ona reći?

Dječak je išao uz stare, posivjele zidove veseo i zadovoljan. Treba se požuriti, brže koracati. Neka ga vide svi susjedi i stari kapetan Mate! Eto: već i on zna, kako se lovi...

Ponosno je dignuo glavu s dva crna oka i raširenih ruku nosio plijen. —

Sunce je življe zaigralo zlatnim tracima i obijesno se popelo vrh crvenih krovova.

3

— Mamo-o-o! —

— Mamo, mamo...! —

— O, sine... —

— Mamo, ubio sam mrkača — izgovorio je na dušak.

— Ma jesi li? —

Crne su se oči sjale: — Jesam, mamo. Sâm —

— Vidi, vidi. Ma, pokaži ga! —

Crni su kraci bili već mrtvi, protegnuti. Ona je pogladila sina po garavoj kosi. Nabori se oko njenih trudnih očiju izgladili i zasjali su dobrotom i zadovoljstvom.

— Neka nam bude za ručak... Mamo... —

— Dijete!... —

— Zašto su se njene dobre oči najednom rastužile? — mislio je dječak.

— Što ćeš, mamo? —

— Dijete, znaš... kruha nemamo... —

— a ja ću dobiti plaću za ovu sedmicu tek u subotu... —

— od gospe kapetanove... — Ona je tako tiho govorila.

Šutili su i gledali kroz prošupjeli krov oblake i galebe u letu, koji su plovili u lakoj maglici obrubljeni svijetlim kolobarima.

— Idi, sine, u selo i — prodaj... —

— treba, dijete, za kruh. Znaš... —

— Za kruh? —

Stegnulo ga je nešto gorko i neprijatno oko malena srca i penjalo se grlom...

— E... —

*

I on se spusti pognute glave niz siromašnu i uprljanu uličicu u selo.

S prvim lovom u ruci.

Za kruh...

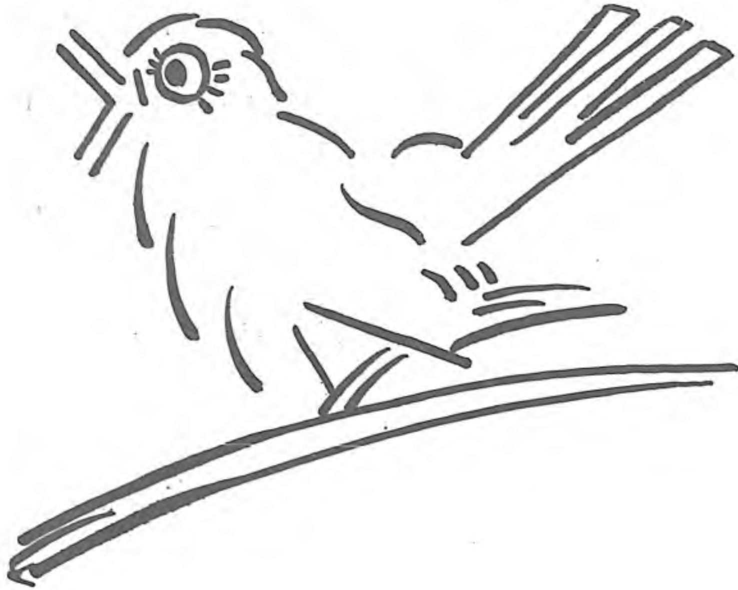
Dječak je u duši plakao.

— Zašto se u njihovoj malenoj kućici s prošupljenim krovom ne može već dugo dugo osjetiti miris pečenih riba a more je krcato njima? Ono more koje mu je tu, tako blizu i u koje se je upravo umočio jedan bijeli oblak kao ogromna polovica razrezane pogače...

Branko Fučić

Vrabac

Nek me juri dijete, pseto,
Neka vreba mačak siv:
Ja se smijem tek na sve to!
Smjelo živkam:
Živ — živ — živ!
Drsko čivkam:
Čiv — čiv — čiv!
Pogibao kad uočim,
Ja se maknem, čilo skočim
Pa odletim:
Tr — r — r — r...
Fr — r — r — r...
Prevariću dijete, pticu:
Skrijem se u živ — živicu
I pred svračkom
Kljunatim
I pred mačkom
Zubatim...
Ha — ha — ha!
To se zna:
Čiv — čiv!
Ja — patuljak,
Mačak — div!
Živ — živ — živ!!
— — — — — — — —
Kad želudac gladan pita:
»Žita — žita!«
Hajde, traži
Raži, raži
I zobi i pšenice
I muhe i bubice! —
I najslađe voće
Vrabac naći hoće.
Malko vode
Pit, pit, pit,
Onda opet
— Neću krit! —
Dva, tri crva,
Nešto mrva,
Pa ću bit
Sit, sit, sit...
— — — — — — —
Sine l' dan,
Letnem van:
Na dvorište,
Na smetlište,
Il u ječam,
Na strnište;
Čas na granu,
Čas na stranu,
Čas na drvo,
Čas do grma,
Il na sljeme
Krova strma.
— — — — — — —
Mine l' dan,
Moj je stan
I u glogu,

I u stogu,
I u rupi,
I u šupi...
— — — — — — —
Sutradan
Ja sam ran,
Ko i jučer
Vragolan.
Čiu — čiu
Čiv — čiv — čiv
Jesam li ja, možda kriv
Što sam čio,
Što sam živ?! —

Šime Fučić

Čovjek i zmija

— Narodna priča —

Živio tako čovjek neki i imao jedinca sina. U živici, tik uz njegovo dvorište smjestila se zmija, koja se bila tako pripitomila, da je živjela u najboljem prijateljstvu s čovjekom i njegovom kućnom čeljadi, njegovom živadi i drugim domaćim životinjama.

Kvočka se s pilićima šetala oko zmije, koja se, savijena u klupko, sunčala nasred dvorišta, a ona im ne bi ništa napravila.

Jednoga dana čovjekov sin jedinac, malen i neiskusan, ugledavši kraj svog plota zmiju ljuticu, preplaši se, pograbi sjekiru i udari po njoj. Ona umače, ali ju on stiže i odsiječe joj rep. Zmija razbješnjela skoči na njega i ugrize ga, te ga otrova i on za nekoliko dana umre u najvećim mukama.

Od toga dana nastade veliko neprijateljstvo između zmije i čovjeka. Čovjek je vrebao na zmiju, da joj se osveti za smrt svog najmilijeg jedinca i zgazi joj glavu, a ona je opet iz zasjede navaljivala na njegovo blago i kućnu čeljad.

Dodijala tako jednoga dana zmiji ta vječna borba sa čovjekom, i ona mu predloži:

»Hajde, čovječe, da se pomirimo i živimo i nadalje u prijateljstvu i dobrom susjedstvu kao nekad.«

Ali joj čovjek na to odgovori:

»Mi se možemo pomiriti i živjeti u dobrom susjedstvu, no tako dugo, dok ti gledaš svoj odsječeni rep, a ja svoga sina grob, dotle među nama pravoga prijateljstva biti ne može...«

Klok i Flok

Klok i Flok uče tjelovježbu.

Čudna su to dva svata naš Flok i Klok. Čini se, kao da ni ne misle na što drugo nego gdje će da izvedu kakvu vragoliju ili majstoriju. Čas jedan drugom podvale, ponekad upravo zlobno, čas su opet najbolji prijatelji. Čas se posvade i mislio bi, da se nikada više ne će pomiriti, a za čas su opet srdačni drugovi. U njih bismo se i mi mogli ugledati, pa bismo i mi morali tako brzo zaboravljati srditost i mrzovolju, pa bi nam u životu mnogo bolje bilo. Oni su ko prava djeca. Dobroćudni i veseli, pa ako se kad na čas i posvade za par su minuta opet vedro raspoloženi i najbolji prijatelji.

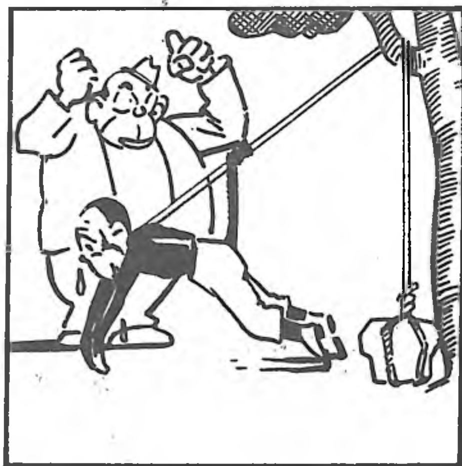
Upravo je tako bilo i sada. Svi se još sjećamo, kakovu je fakinariju zadnji put napravio Klok Floku, kadno mu je s prozora bacio na glavu lonac s cvijećem. Bome da je tko meni to napravio, ja bih mu bacio u glavu ne samo lonac, nego cijelu bačvu, i nikad ga više ne bih lijepo pogledao, a eto kako je starina Flok bio dobrodušan! Kad mu se je Klok ispričao on mu je lijepo prijateljski stisnuo desnicu i zahvalio mu na čestitci. Takvi bismo, kako rekoh, svi mi morali biti.

Kao da se nije baš ništa dogodilo, Klok i Flok su i opet najbolji prijatelji i šeću okolo, zijevajući od dugog vremena... Šeću oni tako i šeću vodeći nekakve tobože veoma učene razgovore, Klok skakuće lagan i žustar, a Flok s debelom trbušinom pred sobom jedva puše.

Idući tako putem ugledaju nekakvog mladića, kako se gomba i izvodi svakojake vježbe. Preko grane stabla prebacio je čvrsti konopac, kome je s jedne strane privezao težak kamen, pa ga diže i navlači, da su mu mišice na rukama nabrekle i otvrdnule ko dren.

— Eto gazda Flok, tako bi i Vi trebali svaki dan malko vježbati i gimnasticirati, da izgubite to svoje silno salo, savjetovao je Klok starom Floku.

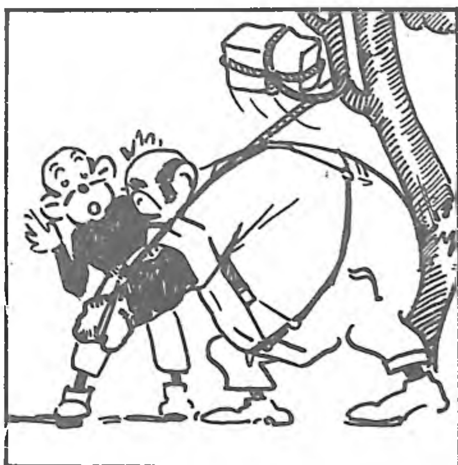

I stadoše kraj stabla pa ne mogu da se dosta nadive mladom vježbaču, koji je izvodio svakojake majstorije.

— Hej, Klok, pa i ti si nekad bio nekakav akrobata. Ne bi li i ti mo-

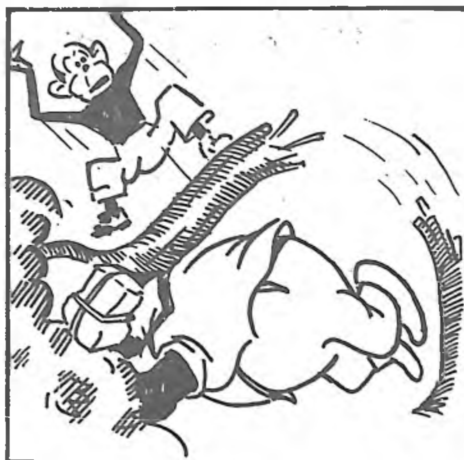
gao da pokažeš kakvu svoju majstoriju, reći će stari Flok.

— Pa bih, zašto ne — odgovori Klok, koji je kako znamo, nekada, dok se je još skitao svijetom sa svojim drugom Jožićem, zadivio čitav svijet svojom spretnošću. — Hajde stari druže, da ti pokažem, što znam i umijem — reče Klok, pa čim je mladić malko odmaknuo, a on bjež do stabla, pograbi konop, nategne ga i da će se gombati. Al da! Nije to više onaj spretni Klok od nekada. Sada je i on oslabio. Budući da se više ne gomba i ne vježba, omlitavio je i on, pa sada nije bio u stanju niti da digne onaj kamen.

— Ha-ha-ha! smijao se stari Flok, — i ti si mi nekakav vježbač. No takva suša, kakva si ti, bome ja nijesam. Čekaj da ti ja pokažem, što još stari Flok zna i umije.

To rekavši odbaci stari Flok svoj šešir i štap, zasuče rukave i pograbi konop. Ko da je perce lako, diže se teški kamen u vis, a Flok upre da ga digne sve do grane... Svinuo se ko luk, žile mu nabrekle, mišice mu se napele i kamen je za čas bio među granjem. Flok upre još jače, na veliko začuđenje Klokovo.

Silna je bila Flokova snaga. Najednom kr-kr- što je to? Flok je upro tolikom snagom, da se je stablo stalo savijati i lomiti i što bi okom trenuo stablo se skrši i svom se snagom sruši preko leđa Flokovih a kamen se surva ravno na glavu starca Floka.

Da ste sada vidjeli Kloka, kako je odskočio začuđen. Smijao se gledajući Floka, kako se koprca pod granjem, ali je i njegov smijeh bio kratkotrajan. Jedna ga je grana ošinula po licu tako snažno, da je sve zvijezde ugledao u po bijela dana.

Sad se je opet Flok stao smijati.

I mislite li možda da su se zbog toga jedan s drugim posvadili. Ne! A ma ni blizu. Svaki je odnio kući svoju kvrgu na glavi i nikome ništa. Ostali su prijatelji i nadalje, sve tražeći gdje bi se opet iskazali ili napravili opet kakvu fakinariju.

Što se zbiva u svijetu

Žena koja je triput izbjegla smrti. Čitamo u češkim novinama ovaj zanimljivi slučaj: Jedna planinarka iz gradića Šumperk otputila se na izlet u Oslavu. Prvi dio puta odvezla se automobilom. Na jednom zavoju šofer je izgubio vlast nad volanom i auto se otkotrljao u provaliju. Auto se razlupao na komade, šofer je teško ranjen, ali se planinarki na sreću nije ništa dogodilo. Malo zatim prošao je istom cestom drugi neki auto, a vlasnik njegov najpripravnije je pružio pomoć ranjenom šoferu, a putnicu uzeo na auto, da ju odveze dalje do Oslave. Međutim tek što je krenuo dogodio mu se defekt, auto je naletio na jedan zid i razbio se. Planinarki se i opet nije ništa dogodilo, nego ju je razbijeno staklo automobila samo malko okrznulo po licu. Ne htijući da proslijedi put pješice pričekala je na cesti dok dođe autobus, koji je tuda vozio, pa se ukrcala na nj. Međutim što se dogodilo? Čim se je ona ukrcala na autobus naletio je s druge strane drugi jedan automobil, došlo je do sraza, autobus se sa svim putnicima prevrnuo, bilo je mnogo ranjenih, a njoj se ko čudom nije i opet ništa dogodilo.

Dalje se više nije htjela voziti, nego se je vratila pješice cestom natrag kući.

Što će stajati krunisanje novog engleskog kralja? Još su lanjske godine bile započele velike pripreme za krunisanje engleskog kralja Eduarda. Trgovci su već bili nabavili na stotine i stotine hiljada zastavica, maramica s početnim slovom kraljevog imena i sijaset drugih sitnica. Međutim im je bivši kralj Eduard pomrsio račune. Kad mu nijesu dozvolili, da se oženi sa gospođom Simpson on se lijepo zahvalio na prijestolju i otišao nekamo u Korušku, gdje sada kao gospodin Windsor živi daleko od Engleske i službenih parada.

Naskoro će se okruniti njegov nasljednik sadanji kralj Gjuro, pa se opet čine velike pripreme za tu proslavu. Iz cijeloga svijeta nagrnuti će tom prilikom na milijune ljudi u London. Doći će skoro svi vladari svijeta sa svojom svitom, da prisustvuju tom veličanstvenom slavlju, tu će biti raskošja i bogatstva, kakovog se rijetko vidi.

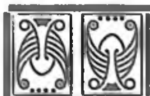
Računa se, da će troškovi iznositi preko jedne milijarde dinara. A što će još potrošiti ona silna masa naroda i bogataša, koji će se tih dana skupiti u Londonu, to je nemoguće izračunati.

Sporazum između Italije i Jugoslavije. U Beogradu je nedavno boravio Mussoliniev zet ministar Ci-

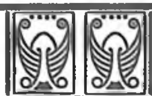
ano. Došao je da potpiše sporazum koji je sklopljen između Italije i Jugoslavije. U samom tekstu sporazuma ne spominje se nigdje onih šesto hiljada Hrvata i Slovenaca u Istri, ali je ministar Ciano u jednoj nazdravici izjavio, da će im se opet dati hrvatske škole i da će im se dozvoliti hrvatski i slovenski jezik u crkvi.

Predsjednik čehoslovačke republike Dr. Eduard Beneš u Beogradu. Odmah nakon odlaska talijanskog ministra grofa Ciana došao je u Beograd predsjednik bratske čehoslovačke republike Dr. Beneš, koji je bio dočekan s najvećim oduševljenjem i neobično srdačno. Na svim stanicama, kuda je prolazio narod ga je dočekivao cvijećem i barjacima. Nakon razgovora s našim državnicima predsjednik Beneš je izjavio, da je veza između Čehoslovačke, Jugoslavije i Rumunjske čvršća nego ikada.

Krvava kiša na Siciliji. Ovih dana stala je nad Sicilijom padati kiša, koja je bila crvena kao krv. Narod se je preplašio i iznenadio, bojeći se da to nije možda zlo znamenje. Učenjaci su međutim odmah rastumačili, da je kiša crvena zbog toga, što je vjetar zanio nad Siciliju velike oblake crvene prašine iz Sahare. Kiša koja je u to pala namočila je pijesak i tako se najednom iz neba izlio crveni pljusak.

ZDRAVLJE

Korist i vrijednost limunovog ili citronovog soka, koji sadržava 9 postotaka limunove kiseline, je veća nego li obično mislimo. Ona u kuhinji nadoknađuje ocat. I za njegovanje tijela u svakom je pogledu izvrsno sredstvo. Limunov sok pobudjuje jetra i probavne organe, te je izvrsno sredstvo za unapređivanje rastenja kose. Hoćemo li u tu svrhu upotrebiti sok od limuna, tad operimo glavu toplom vodom i nepodražujućim sapunom, dajmo da se kosa pri korenju dobro osuši, a tada pokvasimo tjeme glave sa sokom od limuna. Ovaj postupak ponovimo najmanje tri puta na tjedan. Već nakon izminuća trećega tjedna opazit ćemo da je kosa ojačala, te vlasi znatno slabije ispadaju.

Bez limuna ne bi nikada smjela biti ni jedna kuća, jer njegov sok liječi kojekakve bolesti. Upale, natekline, otvrdnuća liječi limun, pa kojekakve čirove, ako se na njih stavljaju limunski odresci. Laku vrućicu otstranjuje limunada gotovo uvijek, pa i nahlade, ako se limunada priredi s vrućom vodom. U svakom slučaju limun čisti, razblažuje, ohlađuje i liječi, pa se može u pravom smislu nazvati universalnim sredstvom.

Neki ljekar pripovijeda, kako je citronovom kiselinom uspješno liječio rane jednoga 67-godišnjega starca. Dotičnik je pao, te prelomio nogu. Krajevi preloma bili su zacijelili, ali oguljena koža, velika kao dlan, nije nikako htjela da zaraste. On je više mjeseci upotrebljavao razne masti, praške, rastopine itd., no sve nije koristilo, dok nije počeo upotrebljavati čisti citronov sok, i to jedan dio soka a 20 djelova vode. Za par dana počela je rana zacijeljivati, a boli su ublažene. Dr. Müller je sok od citrona, odnosno vodu, pomiješanu sa sokom od citrone, upotrebljavao s uspjehom, liječeći rane. U ostalom sok od citrona služi i za utišavanje krvarenja.

NAŠI MLADI SARADNICI

Na naš natječaj u zadnjem broju poslali su svoje priloge: Emil Kalinić, Koprivnica — Milan Bavišić, Koprivnica — Vladimir Županić, Daruvar — Ivan Mikec, Marija Gorica — Pipus Zoltan, Osijek i još mnogi drugi.

Kao najbolji izabrali smo sastavak Milana Bavišića, koji glasi:

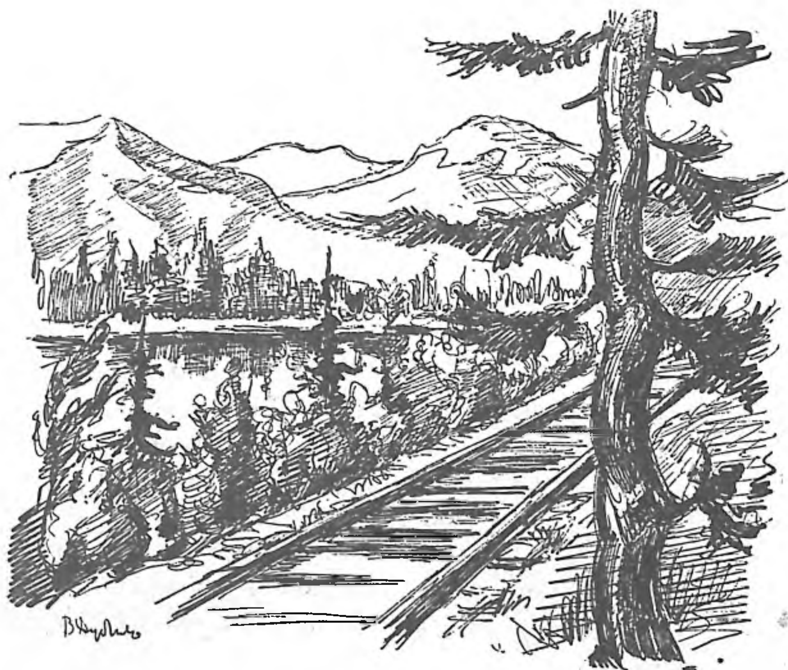
DOKTOR SLON

Iz Evrope doktor u Afriku dođe
Pa u neko selo on crnačko pođe
Kraj visoka plota sjede
Bolne crnce liječit htjede
  Jednom crncu uho štrca
  Jadnik taj od straha grca
  Slon to gleda iza plota
  I u sebi nešto mota.

Slon je doktor biti htio
Surlu vodom napunio
U uho je crncu sasu
I rastjera crnu rasu.
  Crnkinje od straha pobjegoše
  Papuče im bježeć ispadoše
  Žarko tropsko sunce pali
  Slon se smije svojoj šali...

Milan Bavišić

A sad hajde, prijatelji, da pokažete, što tko od vas zna i umije. Sastavite jednu pjesmu ili crticu k ovoj slici:

RAZNO

Pas sa tri noge spasio dijete. U mjestu Hrčići palo je jedno trogodišnje dijete u potok i već se stalo daviti. Najednom dotrči njegov pas, baci se u vodu i izvuče dijete iz potoka. Lanjske je godine otac toga djeteta koseći odsjekao psetu jednu nogu tako, da je siromašno pseto od tada hodalo samo na tri noge, ali ga je gospodar uza sve to ostavio u kući. I kako vidimo na svoju sreću, jer mu je vjerno pseto evo spasilo sinčića, od očite smrti.

Aeroplani plaše slonove. Engleske vlasti u koloniji Uganda u Africi izdale su naređenje, da aeroplani nad krajevima u kojima se pasu stada slonova ne smiju nikako letjeti niže od 500 metara. Dogodilo se naime, da su pojedini letači htijući vidjeti iz bliza velika stada divljih slonova i želeći ih fotografirati letjeli sasvim nisko. Slonovi su se od toga poplašili i u divljem bijegu zgazili čitava sela i nasade.

Gdje ima najviše prašine? U čekaonicama na kolodvorima imade u svakom četvornom centimetru zraka 9 milijuna zrnaca prašine. U kavanama i gostionama, gdje se skuplja mnogo ljudi imade u svakom četvornom centimetru zraka po 450 tisuća zrnaca prašine. Iza kiše imade u zraku poprečno u svakom četvornom centimetru zraka po 32 tisuće zrnaca prašine. Na planinama je zrak najčišći. Tamo je u svakom četvornom centimetru zraka samo 210 zrnaca prašine. Prema tome znamo gdje je najzdravije boraviti.

Gdje ima najviše liječnika? U Austriji otpada po jedan liječnik na svakih 766 ljudi, u Njemačkoj na 1344, u Francuskoj na 1509, u Češkoj na 1613, a u Jugoslaviji dolazi jedan liječnik na svakih 3500 ljudi.

Koje je najobičnije prezime kod Čeha? U popisu stanovništva grada Praga nabrojili smo ravnih 18 tisuća ljudi, koji imadu prezime Novak. Kod Nijemaca su najraširenija imena Mayer i Schmidt. Tih imade na stotine tisuća. I kod nas imadu u nekim krajevima čitava sela, jednaka prezimena. U Šibeniku je na primjer osnovan pjevački zbor gdje se svi članovi zovu prezimenom Baranović. A kažu da ih ima ništa manje nego sedamdeset pjevača.

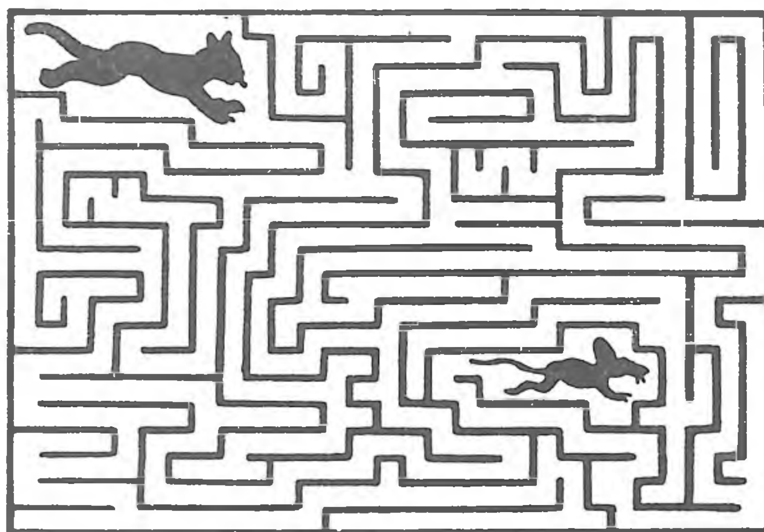
Diže se potonuli parobrod. Godine 1915. za vrijeme svjetskoga rata potopila je njemačka podmornica američki putnički parobrod »Lusitaniu«. Tom je prilikom poginulo 1198 ljudi. To je bio povod da je i Amerika stupila u rat protiv Njemačke. Lađa leži 18 kilometara od irske obale u dubini od 94 metra. Lađa je vozila veliku pošiljku zlata, a i putnici su imali sa sobom zlata i dragocjenosti u vrijednosti od nekih 150 milijuna dinara. Lađa je duga 234 metra. Sada će ju pokušati dignuti, kako bi došli do zlata, koje je u njoj sakriveno. Najprije će se spustiti na morsko dno ronioci sa fotografskim aparatima, koji će je sa svih strana fotografirati, nato će položiti mine i dinamitom je raskomadati, a nakon toga će pojedine komade broda dizati. Čitavu lađu najednom bilo bi nemoguće dignuti iz mora.

Bogataš gradi novi grad. U Americi je nedavno bila ogromna poplava, koja je uništila čitave pokrajine, a nekoliko je gradova voda prosto odnijela ne ostavivši ni kamena na kamenu. Na stotine je tisuća ljudi ostalo bez krova. Među ostalima nastradao je tako i gradić New Richmond u državi Ohio. Po čitavim Sjedinjenim Državama sakupljaju darove i priloge za obnovu poplavljenih krajeva, ali šteta je tolika, da je nemoguće nadoknaditi je. Gradić New Richmond ne treba čekati ni na čiju potporu i ni na čije darove. Jedan milijunaš, koji je rodom iz New Richmonda odlučio je da o svom trošku ponovno sagradi cijeli grad. Svaki stanovnik dobit će novu kućicu. Taj je bogataš sin siromašnoga ribara. Za rana je otišao u svijet i stekao ogroman imetak, pa slovi kao jedan od najbogatijih ljudi u Sjedinjenim Državama američkim. Sada se evo proslavio ovim velikim i plemenitim djelom prema svome rodnom gradu.

Najstariji ljudi na svijetu. Dosad se držalo, da najstariji ljudi na svijetu žive u Bugarskoj. Zadnji popis pučanstva u Rusiji dokazao je, da najstariji ljudi žive na Kavkazu u republici Azerbejdžan. U mjestu Kirovabad živi neka starica Anaima Biedžaninova koja ima 146 godina. U Bagmalaru živi druga jedna starica, koja imade 126 godina.

◇◇

LABIRINT

Nađite put, kojim valja da pođe mačka, ako hoće da ulovi miša!

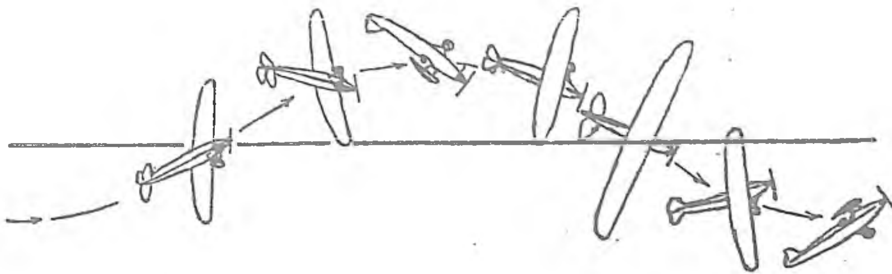
ODGONETKE ZAGONETKI IZ BR. 7

Čarobna pačetvorina: Šikara, kamenje, ranjenik

Premetaljka: Sarajevo

Rebus: Putujem u Banat

Ispravno su riješili: Ladislav Čeh, Korčula; Ivan Mikec, Marija Gorica; Mustapić Drina, Metković.

MALO RAZONODE

Ovu malu šalu možete pokušati jedne večeri, kad je na okupu čitava obitelj. Uzmite komad od jednog dinara, sjednite na stolac i naslonite glavu na naslon stolca, pa si postavite na čelo taj dinar. Spretnim stiskanjem jednog ili drugog oka poći će vam za rukom, da vam se taj dinar dovuče sve do oka i padne vam u očnu šupljinu. Čestim vježbanjem to će vam lako poći za rukom, i svi će se ukućani diviti vašoj vještini. Nakon što ste vi dokazali svoju spretnost sigurno će se naći još netko, koji će htjeti da i on to dokaže. Ako se ne bi sam javio, a vi ga na to nagovorite. I sad napravite šalu. Kad se on sjedne i nasloni glavu na stolac, vi uzmite komad od jednog dinara pa ga čvrsto pritisnite na njegov čelo, a zatim ga što spretnije možete dignite i odnesite. Od onog pritiska njemu će se još uvijek činiti da mu je dinar na čelu i početi će migati očima, nastojeći da ga pomakne sa čela i dotjera u očnu šupljinu, a to ne će moći prosto zato, što dinara uopće ne će imati na čelu, no njemu će se neprestano činiti, da mu je dinar na čelu. Dakako da će to njegovo uzaludno trzanje izazvati buru smijeha.

ZABAVNI KUTIĆ

ČAROBNA ČETVORINA

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

Vodoravno i uspravno:

1 drvo mirisna cvijeta,

2 muško ime

3 životinjica dugih nogu

4 žensko ime.

F—e

LOGOGRIF

Gdje je voda,
Tu sam i ja;
Uz vodu mi
Živjet prija.

Tamo spuštam
Niza strane
Svoje tanke,
Vite grane.

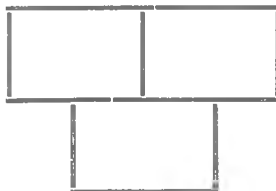
—Al kad mi se
Slovo doda,
Nijesam drvo
Nego — voda

Pa se žurim,
Hitam, hrlim
Seku Savu
Da zagrlim...

F—e.

Doskočica

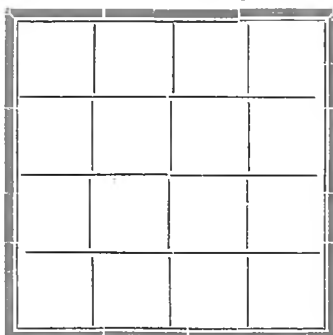
(D. Mihelić, Daruvar)

U ove tri četvorine napiši riječ „petak“, ali ni u jednoj četvorini ne smije biti više nego jedan znak.

Ispunjalka

(Mijo Sušanj, Ogulin)

Naša rijeka

Biblijsko ime

Žensko ime

Muslimanski bog

Vodoravno i okomito isto.

Logogrif

(D. Mihelić, Daruvar)

Dižem se u visine
Vladar sam zraku
Kralj sam sviju ptica
I pobjedim svaku . .

Ajd mi sada zadnje slovo
Brajane, promjeni
Djeca će me rado gristi
Veselit se meni . .

Posjetnica

(Mijo Sušanj, Ogulin)

Odakle je?

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvestruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 39-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

Ovaj dvobroj stoji Din 2·—

GOD. VIII SVIBANJ—LIPANJ 1937 BROJ 9—10

Mala pošta

Prijatelji, rodoljubi!

Navršila se evo i osma godina izlaženja »Malog Istranina« u Jugoslaviji a trideset i prva godina njegovog izlaženja uopće.

Kroz mnogo je bura i oluja prošao u ovih trideset i jednu godinu. Zbog njegovog rodoljubnog pisanja proganjala ga je Austrija, pa mu je 1914. godine zakrenula vratom. Austrija je propala, a on je ostao, a i njegova uvijek jednako žarka, uvijek jednako živa ljubav prema hrvatskoj Istri. Godine 1928. zabranili su mu izlaženje Talijani. Kao fenić-ptica iz vatre tako je i on opet oživio u Jugoslaviji, mlad, svjež poletan, okupljajuć oko sebe vojsku mladih rodoljuba.

Ali . . . mi se bojimo . . .

Bojimo se, da će našim pretplatnicima uspjeti ono, što nije uspjelo ni silnoj Austriji, ni Italiji

Bojimo se, da će mu njegovi pretplatnici zakrenuti vratom . . .

Na hiljade ih je i hiljade, koji su nam ostali dužni i koji su se oglušili na sve naše molbe, da plate dužnu pretplatu . . .

Preko tri hiljade pretplatnika primalo je list kroz pune tri godine, a kad smo ih — vjerujući u njihovo poštenje — zamolili, da plate pretplatu koja je tako malena, da manja ne može biti, vratili su zadnji broj lista i napisali na nj: NE PRIMA SE!

Što smo mogli? Otpisali smo 96.000 slovima: devedeset i šest hiljada dinara, a samima nam je ostao na vratu u tiskari težak dug, koji nas tišti teže od najtežeg mlinskog kamena.

Ovako se ne može dalje!

Dužnici! Platite zaostalu pretplatu!

Prijatelji! Rodoljubi! Sjetite se svakom prilikom »Malog Istranina«! Pošaljite koliko možete u fond!

Povjerenici! Obračunajte primljene primjerke i to ODMAH!

MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, SVIBANJ-LIPANJ ŠK. GOD. 1936/37 BR. 9-10

Perićevo pismo

Perić je bio siroče bez oca i majke. Pohađao je drugi razred osnovne škole, a stanovao je kod neke tetke, koja ga nije baš previše milovala, jer je i sama imala svojih briga, mučeći se po vazdan da se prehrani. Prala je rublje, pomagala po kućama, a znala je često puta poći i na nadnicu kopati po cijeli bogovetni dan, samo da skuca kakav dinar za sebe i maloga Perića. A k tome upravo se spremala, da se uda za nekog udovca, pa je bila u sto briga što bi s malim Perićem . . .

A Perić je bio dobar i bistar dječačić. U školi je bio jedan od najboljih đaka, uvijek miran, pažljiv i poslušan.

Druga bi djeca galamila, natjeravala se po školskom vrtu, skakala i kričala, no on im se ne bi nikada pridružio. Sjedio bi u klupi miran i nekud zamišljen, promatrajući kroz prozor jasno i vedro plavo nebo i razmišljajući o svojoj dobroj majci, koja se preselila tamo gore i sigurno ga i sada negdje gleda iz nebeskih visina.

Jednoga dana poslije škole išao je cestom, kad li najednom začuje za sobom upravo paklenu buku. Okrene se, a to ima što vidjeti: njegovi su školski drugovi, oboružani kolcima i toljagama galamili, vičući, smijući se i nabacujući se orasima, jabukama i svakojakim drugim voćem.

Ivica se čak nabaci za njim šakom oraha, od kojih ga je jedan pogodio ravno u glavu.

— O, Periću, što nijesi došao s nama? Da znaš što smo joj opljačkali vrt! —

Opljačkali ste vrt? A kome? — začudi se Perić.

— Pa onoj staroj vještici gore — nasmije se drugi i dobaci mu zrelu jabuku, koja pade i otkotrlja se niz cestu u grabu.

— Kakvoj vještici? Perić će još više iznenađen.

Cijela se gomila dječaka nasmije.

— Jao što si bedast. Dečki, pa on, bedak, ni ne zna, tko je vještica, — naruga mu se netko, a svi prasnu u smijeh.

I odoše dalje cestom hihoćući i glođući jabuke, hrskajući orahe i zobljući grožđe.

Perić uistinu nije znao, koja je to »stara vještica«. Ta on i nije bio iz toga sela. On se rodio u susjednom mjestu, ali kad mu je lani majka umrla došao je ovamo k teti, pa nije ni sve poznavao.

Kad je sutradan učitelj stupio u razred bio je nekuda namršten, a u ruci je nosio nekakvo pismo.

— Djeco — reče — dobio sam tešku pritužbu proti vama i mene je upravo stid, što imadem tako neotesane i zločeste đake. Ona gospođa, koja stanuje u svom ljetnikovcu ponad sela, poslala mi je danas po svojoj služavci pismo u kom se gorko tuži na vas, da ste joj jučer, kad se popodne udaljila iz kuće, uništili sve voće, zgazili sve cvijeće u vrtu i polomili joj grane. Nijedne voćke nijeste joj ostavili cijele. Stidite se!

Sva su se djeca začudila.

Kako ih učitelj može grditi zato što su se malo osvetili onoj staroj vještici, koja svu djecu tjera od sebe i nijedno dijete ne pušta ni blizu svoje kuće.

Ivica se čak usprotivio učitelju i rekao:

— Pa zaboga, ta to je stara vještica, gospodine učitelju.

— Pa da, to je zla žena, gospodine . . . oglase se sada i drugi.

— Nemojte tako, djeco, ono je bolesna žena, malko je luda, ali to nikome od vas ne daje pravo, da joj pljačkate njezin vrt. Morate se lijepo ispričati i zamoliti je za oproštenje.

— Hm! Onu staru vješticu moliti za oproštenje? No to zbilja nije pametno što traži gospodin učitelj — mislili su đaci, ali nije bilo druge valjalo je poslušati.

— Dakle sjednite! Svaki od vas neka uzme pero i čisti list papira i neka napiše staroj gospođi pismo u kom će ju lijepo zamoliti, neka oprosti đacima što su bili nestašni. Onaj list, koji bude najljepše napisan i najbolje sastavljen poslati ćemo joj i ja se nadam, da će vam oprostiti.

Tako reče gospodin učitelj, a đaci sjednu, podboče se i stanu razbijati glave, ne znajući kako da napišu pismo . . . Jedan je grizao držalo ne mogući ni za Boga istisnuti iz glave nijednu lijepu misao. Drugi je šmrcao i svaki čas brisao nos, treći je već po treći puta prekrižio ono što je napisao. Nije išlo pa nije. Da je kome drugome možda bi još bili mogli nešta pametna napisati, ali onoj »staroj vještici«, kako su je nazivali?! Ni za Boga nijesu mogli, pa ma kako si glavu razbijali.

Perić je neko vrijeme zirkao kroz prozor i razmišljao gledajući po svom starom običaju u vedra nebesa. I opet mu se pričini, da vidi lijepe plave oči dobre majke, koja mu se smiješi iz neba i kao da mu šapće neke mekane i lijepe riječi, kako je to znala nekada, kad bi ga na krilu držala i učila ga Bogu se moliti, i upućivala ga kako valja da bude dobar i plemenit . . .

I stade pisati, onoj staroj gospođi iz one lijepe vile, za koju je i gospodin učitelj rekao da je bijednica luda.

Riječi pune milja i dobrote tekle su mu iz pera, a da ni sam nije znao kako. Možda mu ih je njegova pokojna majka šaputala u uho.

I kada su đaci bili gotovi, gospodin je učitelj uzeo sva ta pisma, čitao ih i redom bacao u koš. Nijedno nije imalo ni repa ni glave, ni jedno nije bilo takovo, da bi ga se smjelo poslati staroj gospođi.

Najednom se učiteljevo lice razblaži i raznježi. Oči su mu se ovlažile. Čitao je pismo, što ga je napisao Perić.

— Periću — reče učitelj, pročitavši pismo. — Ti si dobro dijete i vidim da si se ti jedini pokajao zbog nedjela, koje si jučer zajedno s drugovima počinio.

Perić prigne glavu i ne reče ništa. Nije htio priznati učitelju da on nije ništa skrivio. U velikoj plemenitosti svoga srca preuzeo je krivnju na sebe.

— Evo ti sada pisma, Periću, — reče učitelj — i danas popodne odnijet ćeš ga sam staroj gospođi u njezinu vilu.

Poslije podne koracao je Perić lagano uz brijeg i plašljivo se došuljao sve do ograde vrta u kom se bijelila krasna kuća stare gospođe, koju su djeca nazivala »vješticom« zato jer je bila malko čudnovata i jer je uvijek tjerala djecu od svog vrta.

Pozvoni na zvonce a neka stara služavka okrugla i rumena lica dođe mu otvoriti.

— Koga tražiš, dečko? upita začuđena, jer je to u zadnjih par godina bilo prvo dijete, koje se usudilo približiti kući.

— Tražim staru gospođu vlasnicu ove kuće, — reče Perić.

— Bježi sinko, dok te ne vidi, ta zar ne znaš, da stara čudakinja ne voli djecu.

— Pa ipak ja joj moram predati ovo pismo!

— Daj pismo meni, ja ću joj ga predati, a ti bježi što brže možeš odavde.

— Ne, gospođo! Ja moram njoj predati list vlastoručno, jer mi je tako naložio gospodin učitelj — tvrdokorno će Perić.

— Pa, radi šta te volja, ali ako te stara najuri metlom ja ti ne ću biti kriva, reče služavka, nasmija se široko i ode po poslu u vrt, a Perića pusti da uđe.

Tiho, obazirući se na sve strane, došuljao se Perić do kuće u vrtu. Krasna je bila i divno uređena. Sve naokolo bilo je mnogo cvijeća i svakojakih voćaka, koje je starica njegovala s mnogo ljubavi.

Došavši do prozora Perić pritisne lice na staklo i pogleda u sobu.

Stara čudakinja klečala je na podu pred nekakvim oltarićem na kom je sva zakićena cvijećem visjela velika slika nekakvog dječaka. Starica je dugo molila, a Perić ju je sa zanimanjem promatrao. U tom času to nije bila nikakva vještica, nikakva čudakinja, nego dobra stara žena, koja je iskreno molila, pogleda uprta u lijepo dječačko lice na slici.

Izmolivši diže se starica sa poda, okrene se i pogleda na prozor. Trgne se opazivši nepoznatog dječaka, kako ju promatra, pa pohita srdita do prozora, otvori ga i ljutito se okosne na Perića:

— Što ti ovdje tražiš?

A Perić odgovori pogledavši je onim svojim lijepim plavim očima, punima dobrote:

— Donesao sam Vam jedno pismo iz škole!

Lice se starice još jače namršti,

— Neotesanci jedni, razbijači, derani, kako su mi samo sve pogazili jučer. Pa što hoće sada?

To govoreći podrapala je kuvertu pisma i stala čitati.

Perić joj je promatrao lice. Isprva je bilo mrko, ali što je dalje čitala to joj je pogled postajao mekšim, a lice sve blaže.

Gledajući staricu, koja kao da se je preporodila Perić nije mogao a da ju ne pogladi po ruci. Ona se raznježena okrene i zagleda se duboko u dobre Perićeve oči.

— Tko je to pisao, dječače? — upita sada već mnogo blažim i mekšim glasom.

— Ja sam ga pisao, dobra gospođo, i lijepo Vas molim, da se ne ljutite, što su Vam moji drugovi jučer onako divljački opljačkali ovaj lijepi vrt.

— Tvoji drugovi? A ti nijesi bio među njima?

— Nijesam, gospođo, ja ne bih mogao takova što učiniti.

— Pa zašto si onda ti pisao to pismo, kad nijesi bio među njima?

— Bilo mi Vas je žao i preuzeo sam krivnju svojih drugova na sebe pa sam Vas ja zamolio za oproštenje.

— A nije ti nitko diktirao ovo pismo? Možda gospodin učitelj?

— Ne, gospođo, gospodin učitelj mi ga nije kazivao u pero, ali ja sam osjećao, da mi riječi, koje Vam pišem šapuće moja dobra majčica.

— A gdje je tvoja majčica?

— U nebu je.

— A otac?

— I on mi je umro, kad sam bio još sasvim malen.

Starica ga pažljivo pogleda. Izražaj je Perićeva lica bio tako mio, pogled tako dobar, da se starica, koju su svi nazivali zlom ženom i »starom vješticom«, jer je živjela povučeno od ljudi, nije mogla suzdržati, nego ga je pogladila po kudravoj glavici.

— Dobri moj dječače. I ja sam nekada imala takovog sinčića, koji je imao isto tako dobre oči, kao ti, ali mi ga je Bog uzeo baš kad je bio u tvojim godinama. Sama sam ostala i ne mogu se više utješiti. Kad vidim drugu djecu, kako se vedra i vesela naganjaju, ja se sakrivam i bježim od njih, ne ću da ih vidim blizu sebe, jer me podsjećaju na moje nesretno dijete, koje mi je prerano umrlo. Dođi da ti pokažem njegovu sliku.

I starica uze Perića za ruku, te ga uvede u sobu, pred sliku, pred kojom je čas prije klečala i molila. Bio je to zaista lijep dječačić velikih jasnih očiju, finih ustiju i lijepe kovrčave kose.

A zatim ga uvede u blagovaonicu i obdari ga kolačima i voćem.

Najednom kao da se zamislila nekuda.

— Kako se zoveš dobri dječače? — reče.

— Zovem se Perić!

A da li bi ti, Periću, htio ostati ovdje kod mene?

— Bih! odvrati Perić.

— Pa dobro! Ja ću zamoliti tvoju tetku neka te ostavi kod mene. Bit će ti dobro. Ja ću ti biti ko majka, a ti ćeš meni nadoknaditi mog dragog pokojnog sinčića. Je li da hoćeš, Periću! Zar ne da ćeš me voliti?

— Hoću, gospođo, jer vidim, da ste dobra i plemenita.

I prihvati joj staračku ruku, pa utisne u nju cjelov pun ljubavi i iskrene zahvalnosti, a ona ga zagrli.

Sutradan je već sva škola znala, da je stara gospođa uzela Perića k sebi.

— O, njemu će biti dobro. Stara je gospođa vrlo bogata.

I zaista! Stara je gospođa bila vrlo bogata i Perić je od tada živio u najvećem blagostanju i svakom obilju.

A on je to uistinu i zavrijedio, jer je bio dobro i plemenito dijete.

Po tuđem izvoru: Ernest Radetić

Proljeće

Milo nam proljeće stiže
Sunašce zlatno visoko se diže
Skromna se ljubica plavi
U zelenoj travi...

Leptiri lijeću
Po šarenom cvijeću.
Brbljivi vrapci dolijeću
Veseleć se toplom proljeću...

Potočić teče i tiho žubori
A drveće lista u gori
Iza brda zelena
Pjesma se ori milena...

Milan Barišić

Robovi i veslači

Prije trinaest stotina godina spustili su se prvi naši djedovi s hladnih obala Visle i s ledenih Karpata i krenuli na topli jug.

Nakon dugog i mučnog puta, nakon teških borbi sa starosjediocima po panonskim nizinama i ilirskim planinama, uz Dunav, Dravu i Savu, jednoga su dana osvanuli na obalama plavog Jadrana. Nemoguće je zamisliti ushit i oduševljenje, kojim su pozdravili propinjanje morskih valova, čas tihih, mirnih i glatkih ko ulje, čas zapjenjenih, bučnih i bijesnih . . .

I rekli su: Tu smo i tu ostajemo zauvijek . . .

Jedno se pleme popelo na ćićarijske visoke ravni uz Učku i spustilo se sve do zapadnih istarskih obala, do pod tvrde zidine zapadno istarskih gradića . . .

I od toga dana nastade u Istri, toj najizloženijoj točki, nove im domovine borba na život i smrt između Latina i Slavena, hrvatskog roda i plemena, koje se postavilo tamo da čuva stražu na krajnjim granicama Slavenstva.

Mučna je borba. Trinaest punih stoljeća traje, a ne jenjava ni danas, čak je danas najžešća.

Latinski gospodari, koji se stisnuše u utvrđenim gradićima i kulama uz obalu morsku, poduzimali su sve i sva da nas istrijebe, ali uzalud. U nas je bila mladost, svježina, otpornost i životna snaga naroda, koji je rastao i dozrijevao, dok su oni bili istrošeni, na umoru.

Najcrnije je međutim i najkrvavije bilo razdoblje, kad su nas ganjali i uništavali Mlečići.

Hvatali su nejaku djecu i prodavali je kao roblje po afričkim tržištima. Iz zasjede su napadali mladiće, okivali ih uz vesla na svojim galijama i bičem ih tjerali, da im veslima tjeraju lađe.

Sjekli su nam šume i ogolili najljepše krajeve nekad divnom hrastovinom obrasle, vozili ih u Veneciju i tamo gradili na stupovima stoljetnih hrastova palače.

To je razdoblje šćava i galijota, robova i veslača...

Donosimo ovdje tri pjesme našega Vladimira Nazora, koji je vanrednom snagom prikazao stradanja našega naroda u Istri u to doba.

Jače nego čitave knjige, ljepše nego li najtočniji povjesni opisi prikazane su u tim pjesmama patnje našega naroda u Istri pod Mlečanima.

Možda će se nekad bogodani kakav pjesnik naći, koji će prikazati u par ovakvih snažnih pjesama i Kalvariju, što ju danas proživljava naš narod u Istri pod današnjim gospodarom . . .

Povijest se, kažu, ponavlja. Samo što na žalost naš jadni narod uvijek u tim ponavljanjima kruto strada.

A možda se jedamput ipak batina okrene. Tko to znade!

Mi se tome nadamo i u to vjerujemo.

A sad evo tih divnih pjesama:

POD PALUBOM

I.

I jedan od njih veslo pusti: — Brate,
Srk vode daj mi. Već sam iznemogâ.
Ja ću se sada nasloniti na te. —

I veslar prima bolnog druga svoga
Na prsa znojna... Gledaju se; šute.
Najednom klik se začu:
Šćavo voga!

Momak se trzne, za veslo prione.
Turobne oči suzama se mute.
Napinje sile, da jadan ne klone

Mrak i mûk vlada u galiji... Hriplju
Umorne grudi. Veslo muklo bije
Jadranski talas; suha drva škriplju.

U drazi, vani, proljeće se smije.

II.

Bolesnik zbori: — Mirošu, pozdravi
Majku mi, ali ne kaži joj, da sam
Sputan kô pašče na toj umr'o splavi.

Reci joj, da sam pao na palubi
S mačem u ruci. Za majku mi ja sam
Junak, što Mlečić u bitki ga ubi. —

I tužan mladić za srce se primi:
— Mirošu, kada grane ti sloboda,
Jagodu, curu lijepu, pozdravi mi.

Reci joj, da sam put kraja daleka
Otišô, da ću svile i bisera
Donijeti; reci, nek me mlada čeka.

Reci joj, da je tvrda moja vjera. —

III.

Tišina. Noć se pod palubom hvata.
Pljuskaju vesla... Momak tepa:
— Druže,
Pozdravi jošte maloga mi brata.

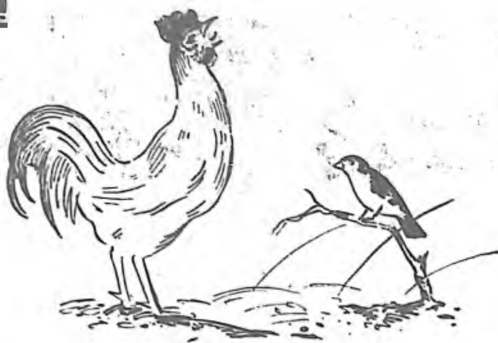
Kaži mu, što je himba i prevara.
Nek znade, što je lanac, bič i veslo,
I kako bukti ova mržnja stara.

Pones' mu moju košulju krvavu:
Neka je o klin objesi nad pustim
Ognjištem; neka sveti moju glavu! —

Reče — i zadnjom snagom veslo skrši.
Stražari grnu. Bijesno oko gori.
Na biču remen po zraku lepрši.

— Ne dam se! Šibaj do krvi! Umori! —

Pijetao, pas i lisica

Pas i pijetao sklopiše prijateljstvo i uputiše se zajedno po svijetu. Jednog dana zađu doboko u šumu, u kojoj ih zateče noć, a oni nisu imali gdje da prenoće. Pas ugleda jedan šuplji hrast i zavuče se u njega. — I meni je pravo — reče pijetao, uzleti visoko na granu, zaželi psu laku noć i legne spavati.

U zoru stane pijetao kukurikati. Mislio je da je vrijeme odlasku na dalnji put. Kukurikanje je čula lisica, koja nije stanovala daleko odavde, i brzo se stvori kraj stabla vrebajući da ščepa pijetla. No, kad je došla ispod stabla i ugledala pijetla visoko na grani pomisli u sebi: »Ovoga moram na lijepi način prevariti —

»Dobro jutro, putniče — kako da niste jadni mogli naći neki bolji stan! Sigurno ste gladni i niste još doručkovali. Ako vam je po volji izvolite u moj stan, rado ću vas pogostiti i dati vam doručak.«

— »Vrlo bih rado, draga strino, išao s vama, ali ja imam još jednog druga, koji sa mnom putuje, a njega ne mogu ostaviti samoga, biste li i njega poveli s nama«.

— »Kako ne, reče lisica, radujući se već u sebi, kako će makar jednoga moći progutati. Pas je međutim slušao sav razgovor i još prije nego se je lisica sasvim približila iskoči iz rupe stabla, ščepa lisicu za šiju i razdere je. — Tada poviče pijetlu neka siđe bez straha i doda mu: — »Da si sam bio snašla bi te sigurno nevolja i bila bi te lija pojela. Požuri se da iziđemo iz šume na sigurniji put.«

Središte svemira

U Svemiru jure, lete
Bezbrojne planete
I brze komete.
Među njima
Stara zemlja ide, ide
Silnim prostorima...
Da je gledaš odozgora,
Vidio bi na njoj mora,
I u moru diva
Gdje pučinom pliva:
Pružio je krake
Goleme i jake.
Gle, iz vode krupna leđa
Uvis prope!
I ti u njem prepoznaješ
Tijelo Europe,
A u njenom krilu
Vidiš zemlju milu;
Evo nam domaje:
Jugoslavija je!
Tu su sela
Prebijela
I gradovi — lijepi baš!
Među njima
Ovaj naš — — —
U tom gradu — ul'ca,
U ulici — kućica,
U kućici — sob'ca,
U sobici — stolica,
Na stolici... to se zna:
Sjedim ja.
A ko pita
Što je dalje,
Nek još ovo čita:
U mene je glava pusta;
U toj glavi imam usta.
U njima je zubić
Bio ko golubić,
A u zubu... rupica
Sitna kao mrvica,
Al me boli, boli jako...
— Ajme, naopako!

Ne mislim na stolicu,
Ne mislim na sob'cu;
Zaboravljam kućicu,
Zaboravljam ulicu,
Pa ne marim sad
Ni za cio grad;
Ne marim za svu
Jugoslaviju,
Ni za gore,
Ni za more,
Za Evropu, Zemlju, Svemir,
Ni za zvijezda stalne pute
Ni kometa ludi nemir —
Sve zbog ove rupice
Što mi ne da mira,
I što za me sada posta
Središte Svemira — — —

Prema tuđem izvoru:
Šime Fučić

Bademi

Volili smo bademe, dok su bili puni cvijeća, bijelog, crvenkastog. Miris se uokolo širio, a preko dana bili su puni marljivih pčelica i leptirića. Oko njih su letjeli i drugi kukci. Kad bi se poslije prvog cvijeća pokazao zeleni plod, koga je znalo biti puno, puno, sa nestrpljenjem smo čekali, kad će bademi dobiti koru, i punili smo njima džepove. I kad bi nam zlo bilo, a stariji nas grdili, što jedemo zelene bademe, obećali smo najsvečanije da ih nećemo više jesti, ali je to obećanje kratko vrijeme trajalo. A tek kad bi zelena kora počela pucati, i ispod nje se pokazala prava kora, gađali smo kamenjem u stabla i trunili bademe sve u šestnaest. Pa kad bismo napunili džepove odlazili smo na skrovito mjesto i tukli ih kamenom i zaprljali džepove, košulje i ruke. Ponekad je koji dobri susjed pojurio za nama štapom a mi se razbježali kud koji! A bilo je puno, puno badema po našim vrtovima. I kraj maslina i u vrtu kraj smokava rasli su bademi. Pod njima rastao je ružmarin, metvica ili »levanda«, a nekad i bosiljak! Bademi su nam ipak bili najdraži zimi, kada bi dobra susjeda ili kuma došla u posjete i donesla u džepu od modrne »mendula* za malu dicu«. Svaki bi dobio po nekoliko i onda smo brojali tko je više dobio i negdje ih u podrumu, da ne smetamo razgovoru majke i kume, tucali. One su ipak najveću vrijednost imale na Novu Godinu, kada su nas njima darivale majka, kuma, strina i susjedi za »dobru ruku«.

Prikodražan

Sitna pričica o Juriću

Jednom, u Sušaku, pričao mi je barba Tončić ovo o Juriću. — Školsko zvono zazvoni, a kako je škola bila do Jurićeve kuće, skoči Jurić, uze knjige i iziđe. Kad je došao na ulicu popostane časkom premišljajući bi li u školu ili na žalo da se poigra. Dok je razmišljao što da učini, opazi gdje se laste krile nad školom, ali u školu ne idu i uzdahne:

— Ah kako je Bog lastama dobro dao. One ne čine drugo, već samo lete i lete. Ej da je meni biti lastavicom.

Začuo je Jurićeve riječi neki gospodin koji je onuda prolazio i reče malom Juriću:

— Moj sokole, čini mi se da ti ne znaš što rade laste leteći po zraku. One ne lete, sinko, onako badava, već hvataju uokolo muhe, bube i mušice, pa ih nose u gnijezda svojim mladuncima. Kad nebi laste tako radile mladi bi im poginuli od gladi, a nama bi muhe i mušice još i više dodijale. Gledaj ih, sinko, kako veselo lete i vrše svoj posao. Momče, slijedi i ti njihov primjer, ajde mi sada lijepo u školu, uči i radi.

Jurić je taj lijepi savjet razumio i nije razumio. Otišao je doduše u školu, ali je tamo gotovo cijelo jutro hvatao muhe.

Barba Rike

Priča o Vilimu Telu

Učitelj je u školi djeci pričao priču o Vilimu Telu, osloboditelju Švajcarske.

— U ono vrijeme — pripovijedao učitelj, — upravljao je Švajcarskom neki Austrijanac Gesler, čovjek nasilan i krvolok na glasu. On je dao nataknuti na nekom javnom mjestu svoj šešir na kolac i zapovijedio, da se tom šeširu svi klanjaju.

Mnogi se preplašili i slijepo slijedili Geslerovu zapovijed, ali junački strijelac Tel nije htio da se pokloni nalogu silnika.

Nato uze Gesler jabuku i položi je na glavu sinu junačkoga strijelca, pa naloži Telu, da strijelja u jabuku. Gesler je mislio da će Tel umjesto jabuke pogoditi i ubiti sina. Tel, vješti strijelac, pogodi doista jabuku, a jedinac mu sin ostade živ i zdrav.

Djeca u školi slušala su napeto zanimivo učiteljevo kazivanje, samo se Jurić na kraju javio:

— A jabuka? Ko je pak pojeo jabuku?

Barba Rike

Ide, ide proljeće . . .

Ide, ide proljeće.
Srca živo tuku.
S mora k nama dolijeće
u vjetrovu zvuku.

Pred njim idu vjesnice
drage laste male
Uz put zlatne krijesnice
svjetiljke mu pale.

Zbor pčelica korake
prati mu kroz selo,
moli ga da voćnjake
obuče u bijelo.

Zvone vrela srebrena,
šumi bistra rijeka,
a svirka se medena
javlja iz daleka.

To pastiri svrnuše
svirale u gaju,
jučer ovce vrnuše
planinskome kraju.

Podiglo se sve selo ...
Vrapci u svanuće
čivčukaju veselo
oko naše kuće.

Ide, ide proljeće,
svud mu čujem glase.
S njime radost dolijeće,
to odavna zna se.

Gabrijel Cvitan

Stari hrast

Na kraj moga sela bio je ogroman stari hrast. I najstariji čovjek u selu govorio je da ga uvijek onakva pamti. Bogzna koliko godina je tamo stajao. I šta je sve proživio! Kad bi samo mogao pričati! Bio je tako debeo da ga je jedva nekoliko ljudi moglo obujmiti. Neke su mu grane bile tako debele kao čitavo stablo, a neke su se od starosti počele sušiti. Rastao je sam samcat, kao danas onaj naš tužni istarski seljak prepušten sam sebi! Rastao je. I koliko je vrana savilo na njegovu vrhu svoja gnijezda. I koliko se je guštera sunčalo po kamenju oko njega. A bio nam je svima drag i mio. I djeci, koja su se igrala pod njim i starijima, koji su u nedelju po podne sjedili u hladu pod njegovom velikom krošnjom i pričali, pričali o svemu i svačemu! Pričali o gospodi, koja ih porezom dave, o gospodi, kojoj ne mogu da plate dug i ako ga dugo-dugo plaćaju. Nekoliko stotina godina.

Da, takav je bio stari hrast u našem selu. Niko noću nije volio prolaziti kraj njega Nije volio, jer su se na raskršću kraj njega ročile vještice i borili vukodlaci. Vile bi po granama njegovim skakale i igrale se! Za naš stari hrast bili su svi ljudi u selu djeca. Pa i one najstarije vidio je on dok su bili sitni i maleni. I kad su nas majke tražile mi smo se obično »pljočkali« »za nositi« kraj staroga hrasta. Bacali smo plosnato kamenje, podijeljeni u partije i partija koja je izgubila morala je da nosi protivnika deset ili petnaest koraka! Naš dragi stari hrast. Hoće li odoljeti olujama, koje mu grane krše?

Prikodražan

Žuna

Kuc, kuc, kuc ...
razlijega se tišinom
ovom našom šumom,
pa se svatko pita:
Tko to tamo kuca;
zar to netko tamo
oraščiće tuca?

Tuc, tuc, tuc ...
sa stabla se čuje.
Tko to tamo kljuje,
svak' se od nas pita,
zar je negdje kakva
grdna nemam skrita?

Kuc, kuc, kuc ...
Tko to kuca, teže
ili kamen reže
Zar su drvosječe,
okretni tesari
u šumu nam zašli
ili pak klesari?

Tuc, tuc, kuc ...
šumom se razlijega,
da ozvanja s brijega.
To je šumski tesar,
žuna naša tu je,
što sa svakog stabla
crve štetne kljuje!

Ljubo Brgić

Oklada

Ljetno popodne. Užareno sunce grije da sve puca crvenica zemlja, a svaka je travka žedna kapi vode.

Naše ogoljene strane, morskih obala, sive se, pokrivene kušem i smiljem, a gdjegdje i žute, jer smilje već cvijeta.

More plavo, plavije od primorskog neba, koje se u njemu odrazuje.

Izlokano stijenje otskače od morske površine, užareno sunčanim žarom.

Na tim užarenim pećinama ležimo, ispruženi po vrućem kamenju. koje su bijesni valovi tako izgladili, kako ga ne bi izgladila ni najvještija klesarska ruka.

Škrila peče odozdo, a sunce žari odozgo, ali nas to ne smeta.

Čavrljamo, šalimo se i smijemo, a ponajviše vičemo, da sva uvala ječi.

Jedan nuka:

— Idemo plivati!

— Idi!

— Ja ne idem!

— Ni ja!

— Ja idem!

— Idem i ja.

I tako, svakih par časaka, iza čega, čuje se pljusak i lupanje nogu.

— Idemo skakati! ozva se jedan.

— Idemo! odgovaramo svi.

Šestorica nas, poredasmo se jedan iza drugoga, pocrnjeli kao Abesinci, na pećini, koja strši nad morem oko pet metara.

Na dani znak onaj se prvi uspravi, podigne ruke nad glavu, sklopi ih , zamahne, čučne, zaleti, pa naglavce — cup! u more!

Poletio je ravno, kao strijela, sa ispruženim rukama i zaronio duboko, pojavivši se na površini prilično daleko.

— Bravo! zaviknemo.

Za njim, redom skočismo svi.

Površinom vode pliva šest mokrih glava, iz kojih viri šest pari krijesećih se očiju.

Grabimo obim rukama, hvatamo ustima vodu, i udarajući nogama po površini, pjenimo more i jurimo kao dupini.

Izađosmo na obalu. Nijesam bio prvi i meni nešto ne da mira. Pa kako to, da i ja u nečemu ne budem prvi. I lanem: — A sada tko će dalje da zapliva?

Toni se javi:

— Ajde dečki da vidimo! Tko će da baci kamen? —

— Baci ga ti! viknusmo. — Toni je bio poznat bacač kamena »pod ruku«.

Uze plosnat kamenčić, zavitla njime, a kamen poleti strjelimice, da se u tili čas izgubi u moru, ali tamo, na tri četvrtine uvale.

Stanemo od čuda!

Takvoj se udaljenosti nijesmo nadali!

— Alo! Tko će donle? pita Toni. Mi se gledamo i, kanda odustajemo! Predaleko je. Ali meni nešto neda mira. U grudima me sve nešto bocka, a ipak uviđam da je to predaleko za moju snagu. Pa ipak mogao bih pokušati! Konačno se odlučujem, ali u sebi sve priželjkujem, da bi me odgovorili od toga.

Dahnem: — Ja ću?

— Ti? pita Toni.

— Ja! —

- Jesi li poludio? —

Zašto? —

— Pa predaleko je.

— Pa ipak hoću!

Drugovi me začuđeno gledaju i odvraćaju me.

A u meni raste ponos.

Prekrižim se, udahnem duboko i bacim se naglavce s pećine.

Izronim, legnem natraške, da si ugladim kosu, jer mi bijaše pala u čelo i skrivala oči.

Legnem postrance i počeh odmjereno plivati.

Čujem ih s obale.

— Ipak će stići! —

— Ne će! —

— Hoće! —

— Pazi ga, kako odmjereno pliva! —

— Neka, ali natrag ne će moći; morat ćemo mu pomoći.

— Vidjet ćemo! —

Oni napeto gledaju svaku moju kretnju, i po njoj zaključuju koliko imam snage. Vidi se, još sam u potpunoj snazi. A i ja je osjećam! Napredujem odmjereno, ali je cilj još prilično udaljen.

Mijenjam položaj, zahvaćam malo brže, popuštam, jer osjećam, da bi me brzina mogla umoriti. Mijenjam ponovno položaj, plivam laganije, ali odmjereno. Ogledavam se. Vidim ih kako me prate pogledom. Već sam daleko. Pogledam drugu obalu i vidim da se primičem cilju, ali ujedno osjećam da lagana izmorenost ulazi u mišice. No ne bojim se još! Još imam jakosti! Ponovno plivam brže. Ogledam se. Pa ja sam već kod cilja! Ta oni su daleko, a i smanjili su se. Ali ne, jer ne zviždе još. Dišem teže. Mali je umor ušao u mišice, ali još mogu dobro da

plivam. Konačno! Hvala Bogu! Zvižduk! Stanem. Okrenem se. Viču mi — Dooobroo! Doooostaa! Naaatrag! Vraćam se.

Jedina mi je sada želja, da što prije stignem na obalu, pa da ih sada pogledam! Ipak sam i ja prvak danas. Ugodno neko čuvstvo prelijeva mi se grudima! Nije mi do ona dva dinara, za koje smo se kladili već do pobjede!

Ali ujedno osjećam, da su mi i mišice već prilično izmorene. Zaplivam brže. Hoću da čim prije stignem! To bijaše pogriješka! Ponesem se željom, da čim prije stignem i zaplivam još brže. Primičem se obali, ali još je prilično daleko. Malakšem! Ne mogu tako brzo. Moram laganije. Već ih čujem:

— Bravo! —

— Živio! —

— Drži se! —

— Još malo! —

— Ali meni polako ponestaje snage. Jedva već mičem rukama, a teško i dišem, dok su mi noge već oteščale i ne mogu ih nikako održati na površini! Dah mi postaje teži. Dišem ubrzano. Napinjem se, i zahvaćam zadnjom snagom. Obala je predamnom, još samo par stotina metara. Svuda dubina preko tri metra. Da je barem plićina, jer čim bih mogao stati nogama, oklada bi bila dobivena! Ali plićine nema. Dišem teško. Jedva mičem rukama. Noge mi stoje već okomito. Oteščale su kao olovo. Ne mogu nikako da ih podignem. Svakog časa mijenjam položaj: potrbuške na lijevo, na desno, poleđice, ali sve to ne pomaže! Ne ću stići! Morat ću ih zvati u pomoć, a obala je tako blizu! Suze mi iskoče na oči od ljutine i nemoći. Napinjem svu snagu, ali ništa ne pomaže! Jedva se mičem s mjesta, dapače, čini mi se da sam uvijek na istom mjestu. Nemoć mi stište grlo, i ja bih najrađe zaplakao. Ne smijem, rugali bi mi se! Vidim, još malo i, potonut ću!

Srce mi se steže! Strah me hvata! Bog zna, hoće li me na vrijeme uhvatiti! Utopiću se! O moja jadna majko, kakvu sam glupost počinio! Šapćem: »Mamo, mamo, mamo moja!« a suze mi curkom cure. Gotov sam! Već tonem! Ali ne! Ne smijem!

Obala je predamnom. Još samo malo i pobjedih! Još malo, samo malo!

Čujem nekako zaglušno bodrenje s obale:

— Drži se, drži! —

— Samo malo, još malo! —

— Još par zahvata, pa si tu! —

— Ljuuboo!

To je bilo zadnje što čuh. I tijelo mi potonu. Glava zagnjuri u vodu. Oči imam otvorene. Vidim dno. Još malo i dirnuću ga. Lamatam nogama, a rukama pravim jake zamahe. Srce mi staje! Ponestaje mi daha! Moram da udahnem, ali ne smijem! Napio bi se vode i bio bih gotov!

Vidim, propao sam! Suze mi naviru na oči, i mute mi pogled u vodi, pa, u očaju, i zadnjom snagom, odrinem se od morskog dna. Opet sam na površini. Udahnem duboko i zahvatim rukama zadnjom snagom

i pojurim za nekoliko metara naprijed. Ha, evo obale! Dopro sam! Ali ne, još treba nekoliko metara. Ponovno mi nestaje snage. Nanovo zaronih! Opet sam na dnu. Odrinem se svom silom i izronim, te zagrabim svom snagom! Konačno, evo grebena! Uhvatim se. Grčevito se uhvatim i držim. Jedva dopuzah na obalu. Hvala Bogu! Dahnem duboko, i ostanem ležati.

Drugovi se skupiše oko mene.

— Bravo, bravo! —

— Ipak si dobio okladu! —

— Živio! —

— Da, ali skoro si se utopio, veli jedan, već smo htjeli da ti pomognemo!

— Dva puta si zaronio, primjećuje drugi.

— Jesi li se napio vode? pita treći.

Ja, teško dišući, jedva dolazim k sebi, i ne odgovaram.

— E dobio si! Ja sam izgubio, ali si se po vraški namučio! No neka! Dobio si, pa dobio, ja ti dugujem dva dinara. Samo ded mi reci, znaš li »počivati«[2] na vodi? —

— Ne znam. —

— Ne znaš?!!! —

— Ne. —

— I usudio si se ići?!!!

— Nijesam vjerovao, da je tako daleko —

— E moj druže, da sam znao, da ne znaš »počivati«, ne bi ti išao! Nikako! —

Imao je pravo! Više nijesam mario za pobjedu, i više se ne usudih tako daleko, sve dok ne naučih počivati! **Ljubo Brgić**

[2] Ležati poleđice raširenih ruku i ne micati se.

Šipak

Tko je u živici zapalio svjeće?
Gle, jasnim plamenom gore!
Ta jutros je divno šipkovo cvijeće
primilo odjeću zore.

Na zlatnom plaštu sunčanog maja
blistaju grimizne bore.
Mnoštvo dragulja čudesnog sjaja
ukrašuje šumske dvore.

Gabrijel Cvitan

NARODNE PITALICE

1. Ne možeš ju kupiti, ne možeš ju prodati, ne dobivaš ju na dar, ne vrijedi ništa, a često ju nađeš u svom žepu. Što je to?

2. Dvanaest osoba stisnulo se pod jedan sam kišobran, a da nije ni na jednu od njih pala niti jedna kaplja kiše. Kako je to moguće?

3. Često ima kožu, a nije životinja, ima četiri noge, ali niti hoda niti trči. Što je to?

4. Ujutro ulazi tiho u sobu kroz prozor, kroz zatvorena stakla, a ne razbije ih. Uvečer i opet izlazi tiho i nečujno kroz stakla, pa ih i opet ne razbije. Što je to?

(Odgovor vidi na str. 155)

Djedov štap

Imao sam i ja djeda. Bio je vrlo star, ali ja ga ipak pamtim. Bio je prilično krupan čovjek. Nosio je sukneni crni kaput i bijele uske vunene hlače, a na glavi je imao mali okrugli crni klobučić. Na nogama je najradije nosio opanke. Od svega sam se najviše ipak čudio njegovom štapu, o koga se je podupirao, kad bi kuda izlazio. Bogzna koliko godina je djed imao taj štap i gdje se on sad nalazi. Nije to bio neki fini štap od posebnog drveta, koga je kupio za skupe pare. Ne, njega je morao napraviti neki pastir kraj ovaca. Njegov je vrh bio prilično debeo i savinut, a na njemu su bile neke slike izrezane nožem. Osobito poštovanje ulivao je u mene izrezan lik glave sa izrazitim crtama lica. Ispod toga na samom štapu bile su razne crte i zarezi u raznim pravcima. Kad sam djeda pitao, zašto je štap tako izrezan, on mi je sigurno nešto odgovorio, ali ja danas ne znam što. Znam samo, da je djed tim znacima pisao i računao. Tim znacima on je znao koliko drva ima u šumi nasječenog, koliko se je ovaca ojagnjilo, koliko je stogova sijena bilo u dolini Raše. To znam, jer mi je to baka kazala. I kako ga je samo čuvao! U svojoj sobi poslije rada on bi pred kandilom izmolio svoju običnu molitvu, prekrstio se i zatim okretao štap i računao. Značenje tih zareza nije on nikome tačno htio kazati. Ukućani su znali za te znakove, ali nisu znali šta koji zarez pretstavlja. Njega je on čuvao i uvijek ga je naslanjao na određeno mjesto. Nitko se njime nije mogao ni smio služiti. Kad bi u kući nastao kakav žamor, on bi samo podigao štap i bez riječi malo poprijetio, a svi bi se odmah umirili i sve je bilo dobro.

Bog zna, gdje je danas djedov štap?!

Prikodražan

Tamo gori

Tamo gori u gori,
gdje su gusti javori,
potok teče, žubori ...
Što li ono govori?

Zove mlade jelene
iz dubrave zelene
da se na njem napoje
bistre vode ledene.

Gabrijel Cvitan

Ptičje gnijezdo

Mali je Ivica u jednom uglu prostranog vrta u grmlju našao ptičje gnijezdo. Pun radosti otrči svome tati, uhvati ga za ruku i odvede da mu pokaže. — Gledaj oče mekano gnijezdo od mahovine i vune i u njemu četiri mala šarena jajašca. Ja bih ih tako rado izvadio iz gnijezda i s njima se igrao. Smijem li oče? — Ne, drago dijete — odgovori otac — ostavi ih samo u gnijezdu. Imat ćeš kasnije mnogo više radosti.

Ivica je poslušao oca. Poslije 15 dana otidoše zajedno da potraže gnijezdo. Umjesto četiriju šarenih jajašca ležahu u gnijezdu četiri mala goluždrava ptića, koji otvarahu svoje kljunove i čekahu da im se dade nešto jesti. Malo zatim doleti njihova majka. U kljunu je imala crvića i pustila ga jednom ptičetu u kljunić, a ovo ga pohlepno proguta. Ivica se je tome vrlo radovao.

— Vidiš — sine, da si uzeo jajašca ne bi sada imao te radosti — reče otac. Poslije je češće dolazio do gnijezda i uvijek se radovao, gledajući kako ih je majka hranila, ali on ih nije dirao. Ptičice su rasle i postajale svakog dana veće. Dječak se tome mnogo radovao. Jednoga dana ptičica više nije bilo u gnijezdu. Gnijezdo je bilo prazno. Ptice su odletjele, da potraže same sebi hranu. Drugog proljeća stare se ptice vratiše u napušteno gnijezdo, popraviše ga i opet snese ženka jaja. Ivica se je tome i dalje radovao, a u vrtu bilo je sve više lijepih ptičica; a dosadnih bubica sve manje.

Došao Jožić u pohode Juriću i ovaj mu se učini nekako slabašan i blijed.

»Što ti je, Juriću«, upita ga, »što si tako blijed?«

»Ah, ostavi me, sada je već dobro. Ali zamisli: devet sati nijesam znao za sobom. Nijesam znao uopće jesam li živ ili mrtav!«

»Zaboga, Juriću, pa što ti je to bilo?« preplašeno će Jožić.

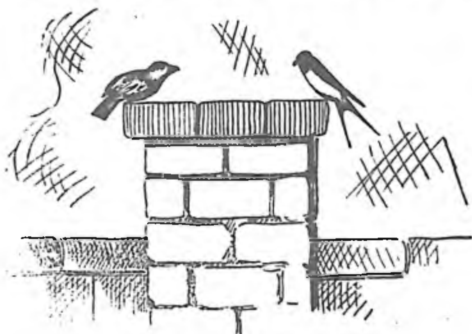
»Što bi mi bilo,« odvrati Jurić mirno. »Ništa mi nije bilo. Spavao sam neprekidno devet sati«.

„Mali Istranin"

I mi, kad smo bili maleni, a ima tome skoro 30 godina mnogo smo voljeli ovaj dječji list. On je tada izlazio u Opatiji, divnom, lijepom mjestu na podnožju Učke, a zvao se »Mladi Istranin«. Naša gospodična učiteljica često nam je čitala iz njega priče i drugo. Od svega smo najvolili Flokove vragolije. Najbolji učenici dobivali su na poklon pojedine brojeve. I ja sam ga više puta dobio, a kad nisam, bio sam žalostan. Bilo mi je krivo. Dolazak »Mladog Istranina« bio je za nas djecu pravi događaj. Gospodična bi ponosno stupala kroz razred držeći pod pazuhom više komada lista, a mi nismo mogli sakriti veselje da ćemo ga dobiti, da će nam iz njega čitati vesele zgode majmuna i druge lijepe priče. Svaki smo u sebi mislili: hoćemo li ga dobiti. I tko je tih dana pisao zadaće bez pogriješke i imao čišće pisanke, bez mnogih masnih pečata i nije bio kažnjen stajanjem napolju u kutu, mogao se je nadati da će dobiti M. Istranina, da će dobiti lijepu knjižicu s crvenim, bijelim ili drugim koricama sa mnogo lijepih slika i priča. Bilo je to pravo iščekivanje, a nije nam ga htjela dijeliti do potkraj obuke. Toga nas dana gospodična nije ni opominjala da budemo dobri i mirni. Bili smo mi to sami od sebe. Danas ne čitaju mala djeca u mom selu M. Istranina. Njega danas tamo nema. Vi znate, draga djeco, i širom Jugoslavije, zašto ga tamo ne čitaju. Ne mislite zato, što ga oni ne bi voljeli. Njih ne razveseljavaju danas tamo ni Klok ni Flok sa svojim vragolijama. Nema onih gospodični i učitelja, koji bi im »Malog Istranina« čitali i dijelili. Tko zna šta djeca danas u mom selu čitaju! Jedno je sigurno, da se negdje na tavanu u mojoj kući nalaze mnogi brojevi »Mladog Istranina«, tog najdražeg dara djetinjeg u školi. I sigurno je, tko bi ga našoj djeci tamo danas davao, oni bi ga tako rado čitali i u njemu uživali . . .

Prikodražan

Vrabac i maca

— Ajde, vrapče,
vijoglavče,
eto ide mračak gusti,
pa se k meni spusti.
Dobro ćeš mi večerati
i još bolje prespavati.
— Hvala lijepo, Maco - Mica,
junačka sam smjela ptica,
ne bojim se gusta mraka,
ne plašim se vukodlaka.
ja sam vrabac,
nisam žabac
pametna sam glava,
znam da maca na me misli
sve i kada spava!

R. Katalinić Jeretov

I opet taj Jurić

Sve tamo do 7. svibnja padala je ove godine kiša svakog dana ko iz kabla i već smo mislili, da ne će uopće biti više proljeća.

U školi, koju pohađa naš Jurić zazvonilo je zvonce u znak, da počinje obuka. Po hodnicima se čulo brzo capkanje onih, koji obično uvijek zakašnjavaju i dolaze kad je učitelj već u razredu i kad već proziva.

Ne trebamo posebno naglašivati, da je među tim lijenivcima skoro redovito i naš Jurić.

Bilo je tako i danas. Vani je kiša lijevala ko iz kabla. Djaci su dolazili u školu tko s kišobranom, tko s nepromočivim kaputom s kukuljicom, stresali sa sebe kapljice kiše, odlagali kapute i kišobrane i žurili se u razred.

Učitelj je sjeo, otvorio ladicu stola izvadio popis učenika i stao prozivati. I kako bi koga prozvao tako bi se dotičnik dignuo, oglasio se: »Ovdje sam« i opet sjeo.

Došavši tako do imena Jurićeva prozove ga glasnije, jer je znao, da Jurić teško čuje, i najednom se netko odazove: »Ovdje sam!« Učitelj pogleda po razredu, no ne vidi nikoga, da bi se digao.

»Jurić!« ponovi učitelj.

»Ovdje sam« ozva se netko, ali učitelj i opet nije nikoga vidio da bi se digao, a Jurićevo je mjesto u klupi bilo prazno.

»Tko se usuđuje zbijati šale« rasrdi se učitelj.

»Gospodine učitelju, nitko se od nas nije oglasio«, jave se skoro u isti mah svi djaci.

»Pa gdje je onda Jurić? Netko se je ipak umjesto njega oglasio!«

I ponovno prozove učitelj glasno i jasno: »Jurić!«

»Ovdje sam« začuje se sada jedan glas sa hodnika, taman pred vratima razreda.

»Pa gdje si zaboga, Juriću?« začudi se učitelj, a u to se otvore vrata, a na njima se pojavi nesretni Jurić, mokar ko miš.

»Zašto ne ulaziš u razred, što radiš pred vratima,«

»Zakasnio sam, gospodine učitelju, pa se nijesam usudio u razred, da me ne biste i opet izgrdili i poslali u kut.«

»Nevoljo jedna nevoljna! Ta čim si dulje vani, tim ću te više grditi« reče učitelj pa nadoveza:

»Pa kako si samo mogao tako strašno pokisnuti. Zašto nijesi otvorio kišobran?«

»Nijesam ga mogao otvoriti, gospodine učitelju!«

»Kako to? Zar ti je možda vjetar smetao?«

»Ne, nije mi smetao vjetar, gospodine učitelju!«

»Možda su ti se šipke splele?«

»Ne, nijesu mi se ni šipke na kišobranu splele!«

»Nego koji ti je bijes; pa nijesi više tako malen, da ne bi mogao otvoriti kišobran«.

»Ne nijesam više tako malen, gospodine učitelju, i ja bih mogao otvoriti kišobran!«

»No pa onda zašto ga nijesi otvorio?«

»Nijesam ga mogao otvoriti, kad ga nijesam uopće imao. Izgubio sam ga jučer kad sam se vraćao kući . . .« odgovori pametnjaković Jurić.

Pripovijest o ključiću

Neki trgovac otišao je na dopust. Na vratima svoga stana imao je pričvršćenu kutiju za pisma, kako je to uobičajeno u svim gradovima, i u tu kutiju bacio bi poštar svakoga jutra sva pisma koja su došla na na slov toga trgovca. Prije polaska na dopust rekao je trgovac svojoj ženi:

»Htio bih biti upućen o svemu što se dešava u poslu, pa te molim, da mi svakog dana pošalješ sva pisma, koja stignu«.

Čekao je tako trgovac i čekao nekoliko dana, ali mu žena ne posla ni jedno pismo. To ga je čudilo i srdilo. Ne dočekavši pisma brzojavi jednoga dana ženi:

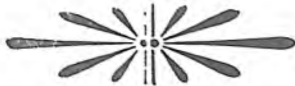
»Zašto mi ne šalješ pisma, koja su stigla za moga izbivanja,«

Žena mu odgovori: »Odnio si sa sobom ključić od kutije za pisma, pa ju ne mogu otvoriti. Šalji ključić, da otvorim kutiju i izvadim pisma, pa ću ti ih odmah poslati«.

Trgovac pretraži žepove i zaista nađe ključić od poštanske kutije. Napiše brže bolje kuvertu, metne u nju ključić i pošalje to pismo kući na svoju adresu. Čekao je opet nekoliko dana, a pisma i opet nema, pa nema.

A znate zašto?

Zato jer je poštar i ovo pismo u kojem je bio ključić bacio u poštansku kutiju i tako ju žena i opet nije mogla otvoriti.

Leptiri . . .

Maleni,
sićušni
bijeli
šareni
lagani
nestašni
lete po zeleni
od cvijeta
do cvijeta
na sunčanom traku
i griju se,
viju se
u čistome zraku!
I mladost,
i radost
nam donašaju —
ti mali leptiri
u cvijetnome maju!

Ljubo Brgić

JURIĆ KO JURIĆ

Učitelj: Kaži mi, Juriću, koliko dana ima jedna sedmica?

Jurić: Jedna sedmica ima sedam dana!

Učitelj: Vrlo dobro. A koliko dana ima jedna godina?

Jurić: Jedna godina ima sedam dana!

Učitelj: Sedam?

Jurić: Pa da! Sedam! Ponedjeljak, utorak, srijeda, četvrtak, petak, subota, nedjelja! Koliko je meni poznato nema više nego tih sedam dana u godini! Ili možda znate Vi, gospodine učitelju, još kojega,

Što se zbiva u svijetu

Krunisanje engleskoga kralja Jurja. Dne 13. ovog mjeseca obavljena je u Londonu svečana krunidba engleskoga kralja i kraljice prema starinskom običaju, sa velikim sjajem. Toga dana okupilo se na londonskim ulicama preko šest milijuna ljudi, koji su čekali na ulici po 16 sati, da vide kada će proći svečana povorka. Na krunisanje su došli najodličniji gosti, kraljevi i vladari iz cijeloga svijeta.

Njemački zrakoplov »Hindenburg« izgorio. U četvrtak, dne 6. svibnja stigao je iz Njemačke u Ameriku, njemački zračni gorostas »Hindenburg«. U času kad se spustio u Lakehurstu, iz dosad nepoznatih razloga, zrakoplov je najednom planuo i izgorio. Tom je prilikom poginulo preko 60 osoba, a mnogo ih je teško ranjenih.

Čovjek - ptica, Amerikanac Clem Sohn pao je i razmrskao se na očigled 50.000 gledalaca. Bio je jedan od najboljih letača svijeta. On si je napravio od nepromočivog platna neku vrst krila, koja je privezao na ruke i na noge, pa je pomoću njih letio. Skočio je iz aeroplana, čak iz visine od 8.000 m, ali mu je padobran zatajio i on je pao na zemlju, ostavši na mjestu mrtav.

Glad u Kini. U nekim pokrajinama ogromnog kineskog carstva hara glad. Svakog tjedna umire od gladi nekoliko tisuća ljudi. Ljudi jedu koru s drveća, korjenje i travu. Vlada je pokušala dopremiti hranu u udaljene pokrajine brodovima, ali su mnoge rijeke sasvim presušile, pa je tako onemogućena doprema hrane. Aeroplani također preno se hranu, ali je to premalo i ljudi pogibaju u velikom broju.

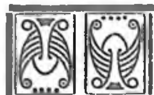
Na krunisanje engleskoga kralja i kraljice došla je sva sila ratnih brodova iz sedamnaest raznih država. Iz naše države trebao je poći u Englesku ratni brod »Dubrovnik«, ali on se nalazi na popravku, a drugog broda, koji bi nas dostojno zastupao, do sada još, na žalost, nemamo.

Novim načelnikom grada Praga izabran je Dr. Petar Zenkl. Do sada je već dugi niz godina bio načelnikom Dr. Karel Baxa, koji je već nekoliko puta redom bio uvijek nanovo biran. Zbog starosti se sada zahvalio na časti načelnika, a na njegovo je mjesto došao Dr. Zenkl. Žena bivšeg načelnika Dr. Baxe je rodom Hrvatica i Istranka iz Opatije, pa je bila i naša velika prijateljica.

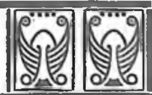
Aeroplan se srušio na kuću. Dne 13. ov. mjes. sukobila su se u Zagrebu, u zraku dva aeroplana. Jedan je od njih pao na krov jedne kuće u Hercegovačkoj ulici i izgorio. Ujedno je u tren oka planula i kuća. Drugi je pao u nedaleku šumicu. Jedan se pilot spasio padobranom, dočim je drugi poginuo.

Žena ministar. Ministrom narodnoga zdravlja u Španjolskoj imenovana je gospođa Frederika Mantseni. Imade svakako mnogo posla, jer se mora brinuti za 1,300.000 bolesnika, a i za svu silu ranjenika, koji su stradali u građanskom ratu.

Nj. Kr. Visoč. Knez Pavle, imenovan je počasnim doktorom oxfordskog sveučilišta. Istoga je dana promoviran na čast doktora toga sveučilišta i japanski princ Čičibu.

ZDRAVLJE

Crveni je luk dobar lijek p r o t i k a š l j u. Rasjecimo ga na komade i izvarimo ga kandisovim šećerom, dok ne dobijemo gustu kašu. Bolesnik uzme iz te kaše svaki sat po jednu kavsku žlicu i kašalj će minuti.

U nekom časopisu čitamo ovaj lijek p r o t i h r i p a v c u (rikavcu, kukurikavcu): »Kad opaziš da dijete dobije hripavac, položi ga u krevet, uzmi crvena luka, isjeci ga na tanke kriške, metni u šerpinju (zemljani lonac na tri noge) i ostavi na žeravi dotle, dok ne pusti sok. Ovako pržen (ali ne spržen) luk zavij u bijelu krpu i ovu metni djetetu na tabane. Luk treba da je jako vruć, kako dijete može podnijeti, a da se ne opeče. Za kratko doba dijete usne, a do jutra sila će se hripavca slomiti i naskoro sasvim nestati.

I p r o t i i s p a d a n j u k o s e drže luk kao uspješno sredstvo, koje već od davnih vremena upotrebljavaju istočni narodi; naročito su ga upotrebljavali Grci i Rimljani. Za kosu vrijedi ovaj postupak: Ćelava mjesta nataru se prerezanim lukom, što se mora tečajem vremena više puta opetovati.

Lukov sok pomiješan sa dobrim, čistim octom, upotrebljuje se p r o t i k r v a r e n j u i z n o s a.

P r o t i u g r i z u p č e l a i drugih kukaca lukov je sok također izvrsno i brzo djelujuće sredstvo.

Kako se odstranjuju gliste? Djeca često boluju od glista. Majke obično plaču i nariču, te ne znaju što da čine. To ne valja. Čim dijete oboli od glista, uzmi nekoliko grančica pelina i skuhaj ih u vodi. Kad se to ohladi, uzmi jednu žličicu tog čaja i ulij ga u dijete. Za nekoliko vremena dijete će biti izliječeno od glista.

Što ti je činiti, kad djeca mokre u postelju? Mokrenje u krevet nije kod djece nemarnost, kako to mnoge majke misle, nego je to prava bolest. I zato postupaju veoma nerazborito one majke, koje djecu zbog toga tuku. Tim samo pogoršavaju zlo. Mrzla voda liječi i tu nevolju polagano, ali sigurno i to ovako: Sasvim malu djecu umoči svaki dan u mrzlu vodu. Djecu od 4 do 6 godina pusti da hodaju 4 minute po mrzloj vodi. Noge treba da su u vodi skoro do koljena. Tako neka gaze po vodi svaki dan dva puta; jedamput prije podne, a drugi puta uveče tik prije spavanja. Svakiput poslije toga treba ih odmah metnuti u krevet, da se ugriju. Takva djeca treba da se dobro hrane, ali u večer neka ne jedu vodenaste hrane. Ako je pak jedu neka to bude najmanje tri sata prije spavanja.

Bolest će se izliječiti, ali veoma polagano.

NAŠI MLADI SARADNICI

Uz jezero

Pored ovog jezera
vode hladne, jasne
ljubičice rastu
mirisave, krasne!

Kupaju se jele
u vodi toj prozirnoj
i gnijezdo u granju svom
kriju ptici slobodnoj!

Podno snježnih planina
ti visoki borovi
vjevericam bezbrižnim
prirodni su dvorovi!

Mimo toga jezera
katkad vlak projuri,
po svom putu visokom
k cilju svome žuri!

Vukelić Mladen

Klok i Flok

KLOK I FLOK U CIRKUSU

Nekakvi strani ljudi odjeveni u šarena i slikovita odijela razišli se gradom pa lijepe po svim stupovima velike plakate.

»Cirkus, cirkus«, kliču djeca i u hrpama trče za strancima, koji svirajuć obilaze ulicama, pozivajuć sve na večernju »gala« predstavu.

»Majmuni iz Konga, slonovi iz indijskih džungla, klokani iz Australije, tigri, leopardi, lavovi, deve, zmije i krokodili. — — Pođite, ljudi, pođite da vidite! Malo se plati mnogo se vidi — —« tako je izvikivao glupavi August, praveći već na cesti svakojake budalaštine, a djeca se smijala ko luda.

U grad je došao cirkus!

»Klok, večeras ćemo u cirkus,« rekao je bez razmišljanja stari Flok Kloku.

»Svakako, svakako,« odgovori Klok. »Tamo ćemo sigurno naći kakvog svog rođaka iz Konga. Ta nijeste li čuli, kako izvikuju, da imadu majmune iz Konga?«

»Sigurno je među njima i koji naš rođak.«

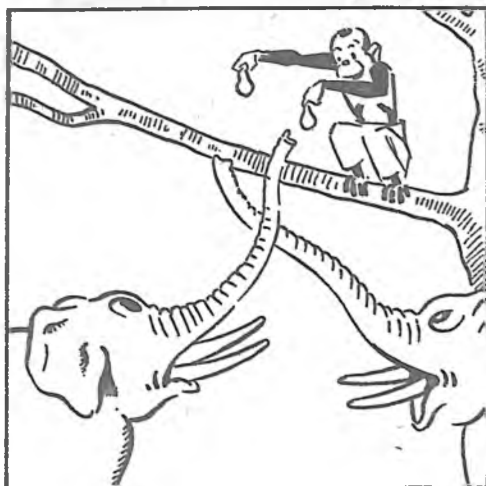
I pođoše.

U cirkusu je bilo živo i veselo. Akrobate su izvodili svakojake majstorije, čovjek-žaba skakao je ko prava žaba, spretni jahači izvodili su u brzom kasu najvratolomnije majstorije, lavovi su skakali kroz goruće obruče, jednom riječi bilo je zabave na pretek.

Klok i Flok sjedili su među općinstvom i bili su velika privlačna točka cijeloga cirkusa, jer su ljudi, koji ih nijesu poznavali, mislili da i oni spadaju u cirkus. Flok je natukao na glavu svoj svijetli cilindar, obukao je svečani kaput, a preko trbuha prevukao debeli lanac. Izgledao je ko kakav bogati stari barun. Klok je bio još zgodniji. Imao je kratke hlačice s naramicama, tvrdu bijelu ogrlicu i nalaštene cipele.

Vlasnik cirkusa odmah ih je prepoznao. Došao je do njih, naklonio se i lijepo ih pozdravio, a zatim ih

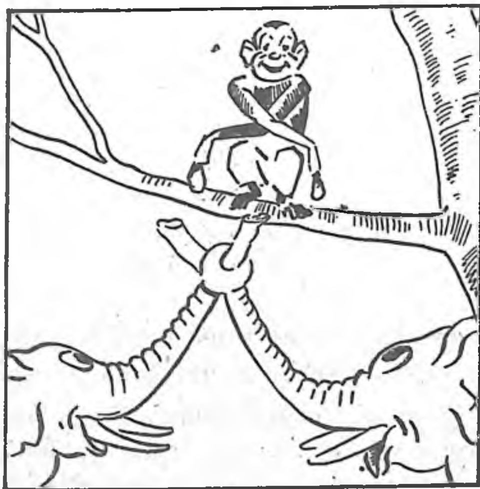
je predstavio općinstvu, naglasivši da su to najglasovitiji majmuni svijeta. Publika je počela pljeskati i zahtjevati da i oni izvedu kakvu majstoriju.

Kloka nije trebalo dugo nutkati. Izvuče on iz džepa Flokovog dvije kruške, uze u svaku ruku po jednu i u dva je skoka već bio na nekim prečkama, koje su bile protegnute uzduž cirkusa. Baš su u taj čas dva slona prolazila pod njim, izvodeći neke svoje vježbe, propinjući se na dvije noge.

Klok odluči da se s njima našali, pa im pokaže kruške, a oni hop! ispruže rila, da dohvate kruške, ali on umakne.

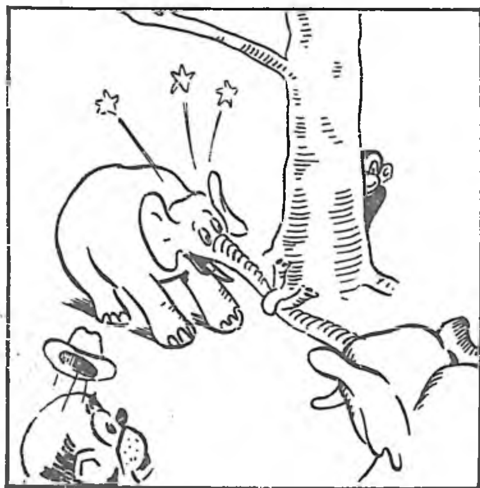
Ljudi su se smijali, djeca su hihotala i kliktala.

Dugo je tako Klok zabavljao općinstvo, a onda odluči da slonove nasamari. Motao je i premještao kruške tako dugo, dok si slonovi nijesu spleli rila tako, da ih više nijesu mogli odmotati.

Stali se slonovi vrpoljiti i navlačiti, da se nekako oslobode, ali što su jače vukli to se čvor više stezao. Stade ih urlanje, rika i navlačenje, da se sve prašilo. U tom metežu polomiše slonovi stupove, koji su podržavali šator cirkusa. Platno pade i prekrije publiku, koja je u onoj zaglušnoj buci stala bježati i jaukati.

Klok videći što je skuhao umače što je brže mogao, a bome je i Floku postalo vruće pod tabanima pa bjež i on. Namještenici cirkusa vi-

deći kakvu im je poparu skuhao Klok potrčaše za njim, al da tko bi njega uhvatio. Bježe tako Klok i Flok bježe da spasu žvu glavu, a ljudi bacaju za njima, što tko dohvati: štapove, kamenje, cipele, a ma sve što je kome dopalo ruku.

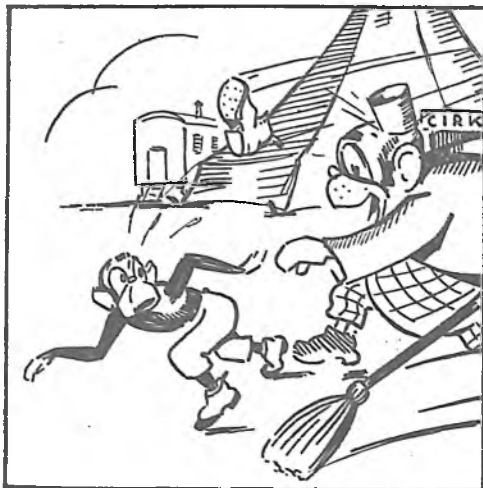
Jedva jedvice nekako umakoše.

Našavši se izvan dohvata svojih progonitelja oni sjednu da se odmore i pogledaju se.

»Ha-ha-ha!«, prasnu u smijeh. — »Alaj sam im priredio cirkus« kreveljio se Klok.

»Ha-ha-ha«, tresla se starom Floku debela trbušina. »Ali reci ti meni, zašto si im priredio tu psinu?« pitao je Kloka.

»Zašto? Pa zar ti ne znaš da je to cirkus mog najvećeg neprijatelja, onog Talijana Fumakaliga, s kojim sam se ja još u New-Yorku prije četiri godine grdno bio zavadio. Ti, dragi moj stari Floče, ni ne znaš, kakve je sve nepodobštine on meni napravio kad sam ono s malm Jožićem bio u Americi. A sada sam mu vratio milo za drago.«

»Ha-ha-ha! Baš mi je drago«, veselio se Flok, »što sam konačno imao prilike upoznati tog glasovitog Fumakaliga. No tomu je prisjela današnja predstava.«

I odoše naša dva majmuna kući na »odmor...

NARODNE PITALICE

(Odgovori sa str. 144)

1. Rupa
2. Moguće je, jer kiša nije uopće padala
3. Divan
4. Svijetlo

Ljudi mogu postati nevidljivi. Do sada nam je izgledalo samo kao priča, kad smo čitali kako je Jurić postao nevidljiv nakon što je popio nekakvu tekućinu. A izgleda da će se uskoro i to dogoditi, da će čovjek nešto popiti ili se nečim namazati, pa ga nitko ne će moći vidjeti.

Talijanski profesor fizike Dr. Marko Macini pronašao je nekakve zrake od kojih svaki predmet, koji bude njima osvjetljen postaje nevidljiv.

Zanimljivo je pak to, da se takav predmet, koji mi svojim očima ne vidimo, može ipak fotografirati.

Idite na sunce. U zimskim mjesecima hara mnogo priljepčivih bolesti kao gripa, angina, influenca, prehlada, šarlah, reuma i slično. To je za to jer u zimi imade premalo sunca. Sunčane zrake uništavaju bakcile. Nema li sunca bolesti se naglo šire, a i otpornost čovječjeg tijela je manja.

Zato se sunčajmo što više i što češće, jer sunce nam nosi snagu i zdravlje.

Aeroplani spasavaju na tisuće ljudskih života. Prigodom posljednjih velikih poplava u Americi na tisuće se ljudi spasilo na krovove kuća, i na pojedina povišena mjesta, dokle voda nije dospjela. Goli, bosi, promrzli i gladni čekali su pomoć, dok je voda sve naokolo rušila i razarala. U toj nevolji pokazali su se aeroplani kao najbolji pomagači. Avijatičari su im donijeli hrane, odjeću i lijekove i to na taj način, da su se spustili sasvim nisko i bacali im hranu u vrećama. Američke novine tvrde, da bi na stotine tisuća ljudi bilo poginulo od gladi i zime, da ih nijesu spasili avijatičari.

U Rusiji se vrši popis pučanstva. Nije to lak posao, jer je Rusija strašno velika. Ima krajeva gdje hodaš dane i dane, a da ne naiđeš na jednoga čovjeka. Dok dođeš do prve naseobine valja ti proći na stotine kilometara. Jedan činovnik, koji je popisivao pučanstvo u tundrama i stepama prevalio je u roku od mjesec dana 1200 kilometara na konju, noseći sa sobom hranu. Lovci na sjeverne lisice koji žive na ledenom moru bili su popisani putem radio stanica. U svemu će biti popisano oko 170 milijuna ljudi.

Njemačkim automobilistima, koji su skrivili kakvu nesreću policija stavlja na motor pečat tako da ne mogu voziti većom brzinom nego 30 km na sat. Svakoga tjedna moraju si dati kola pregledati, da se policija može osvjedočiti, da pečat nije oštećen. Bilo bi dobro, da se ta mjera uvede i kod nas, jer kod nas imade također vozača, koji vole voziti ludom brzinom, ne misleći na to, od kolike je to opasnosti po život pješaka, naročito djece.

Utakmica letača preko oceana. Francuski aeroklub priređuje natjecanja avijatičara preko oceana iz Evrope u Ameriku. Do sada su se javila 22 letača, od tih 3 Engleza, 2 Rumunja, 9 Talijana, 4 Francuza i 1 Švedanin.

Staklene gusle. Jedna njemačka tvornica izradila je gusle iz stakla. Staklo je nerazbivo i kažu da se na te gusle može vrlo dobro svirati.

Divlja patka preletjela Atlantski ocean. Dne 20. srpnja 1936. pustili su u Tippemu na poluotoku Juttlandu iz krletke mladu divlju patku, providenu na nozi prstenom. — Dne 4. kolovoza tu su istu patku uhvatili u Americi nedaleko Baltimora.

Dolazi stakleno doba. Neki učenjaci kažu, da sada nakon današnjeg željeznog, dolazi stakleno doba. U Americi se staklo sve više upotrebljava u građevinarstvu. Tako je na pr. u sjevernoj Karolini tvornica duhana sagrađena sva od stakla. Isto je tako i tunel ispod rijeke Hudsona, skoro sav sagrađen od stakla. Na velikoj svjetskoj izložbi, koja će biti 1939. godine u New-Yorku biti će skoro sve zgrade sagrađene iz stakla.

Krumpir, koji se ne smrzava. U Rusiji su uzgojili krumpir, koji odolijeva svakoj zimi, te se uopće ne može smrznuti. Isto tako ta vrst krumpira ne može ni zapljesniviti.

Čuvajte se starog krumpira. Nedavno smo čitali u novinama, da se je neko trogodišnje dijete igralo sa starim krumpirom, kidalo očice, koje su iz njeg proklijale, te ih jelo. Malo zatim spopadoše ga teški bolovi u želucu i ono je uskoro umrlo od otrovanja. Kako se to dogodilo? U proljeće, kad krumpir stane klijati, počinje se u njem stvarati otrov, koji se zove solanin. Najviše tog otrova nalazi se u onim očicama, koje klijaju, te na mjestima, koja počinju zeleniti. Kuhanjem se taj otrov odstranjuje. Budući da se najviše solanina nalazi u kori od krumpira mora se krumpir u proljeće kuhati samo nakon što mu je oguljena kora. Stari krumpir mora se držati samo na tamnim mjestima, jer se solanin stvara najjače u onom krumpiru, koji se nalazi na svjetlom mjestu. To ne znači da u proljeće ne smijemo jesti stari krumpir, valja ga samo prije kuhanja još sirovog olupiti. U jesen i zimi naprotiv kuhamo krumpir radije s korom, jer se na taj način zadrže u njem vitamini i hranive soli, koje su od velike koristi za ljudsko tijelo.

RAZNI POZDRAVI

U razno doba i u raznim krajevima ljudi imaju razne načine pozdravljanja. Stari Grci zaželjeli bi prijatelju u jutro veselje, a u veče zdravlje. Rimljani su postavljali ruku na usta, a onda bi je sa velikim kretom pružali pred osobom, koju su namjeravali pozdraviti tako, da su jedan drugome rastezali uši. Franki su dizali klobuk.

Nekim narodima pozdrav se sastojao u tome da prijatelj prijatelju okrene leđa. Na Filipinskim otocima, kad hoće netko koga pozdraviti diže nogu straga, ili pak uzme vašu nogu i draška je po svojem licu.

Urođenici u Sokotri ljube jedan drugomu leđa, a u Horni padaju potrbuške na zemlju, dok će vam oni u Afenisu puhati u uši, a u Novoj Ebridi polijevati glavu.

Japanac umjesto »dobro jutro« svuče vam papuču. Tko nosi bradu i dođe u Hindustan, vratit će se kući bez brade, jer ako vas tamo netko pozdravlja, hvata se vaših dlaka na bradi.

U Novoj Zelandiji pozdravljaju se sa šiljkom nosa. U ekvatorijalnoj Africi u ime dobrodošlice stave ti u usta lišće, koje su prije žvakali. Na otoku Javi u ime pozdrava pokazuju jedan drugome bodež, da se ne bi tko slučajno usudio zlo počiniti. Naše stiskanje ruku pri pozdravu ima isti izvor kao i pozdrav na Javi.

U starini u nekim predjelima sjeverne Evrope vladao je običaj, da se pozdravlja pokazujući otvorenu desnu ruku, a tim i dokaz da je bez oružja dotična osoba i da ima dobre namjere. Pozdrav s laganim naklonom glave došao je iz Italije.

Jedan misionar iz Mato Grosso priča, da tamo urođenici drže za najveći pozdrav, kad na nekoga pljuvaju.

DRUŠTVENE IGRE

Hokus — pokus ili kako ćeš uzeti dinar ispod šešira, a da šešir ni ne dirneš.

Ja metnem na stol komad od jednog dinara i pokrijem ga šeširom. Biste li vi mogli uzeti taj dinar ispod šešira, a da šešir uopće ne dirnete?

Ne?

A ipak je to vrlo jednostavno! Jedan, dva, tri! Hopla i... dinar je vani a da ja šešira nijesam ni dotakao. Hoćete li da vas o tome uvjerim?

Evo kako se to radi. Ja metnem na stol dinar, pokrijem ga šeširom i pogrebem prstom pod stolom, pa stisnem šaku, kao da sam tobože stisnuo u njoj dinar.

Uvijek će se naći po koji znatiželjnik, koji će htjeti da se osvjedoči, da li je dinar još uvijek pod šeširom i taj će dignuti šešir, da vidi.

U času kad on digne šešir, ja ću žurno pograbiti dinar sa stola i pokazati ga. J a šešir nijesam ni dirnuo, a to što se je našao jedan znatiželjnik iz društva, koji je dignuo šešir, ja nijesam kriv, nego mu se naprotiv najljepše zahvaljujem.

Naj.....

Najstarije novine na svijetu su u Kini. Osnovane su godine 911.

Najveći komad kamena je isklesan godine 953. poslije Krista. To je kip lava, dugačak 5 i pol a visok 6 metara. Nalazi se u dvorištu jednog budističkog samostana u Tientsinu.

Najviša zgrada na svijetu je neboder u New-Yorku, visok 420 metara.

Najveća životinjska bolnica nalazi se u San Francisku u Americi. Ima 88 modernih dvorana, 6 liječnika jednoga profesora i 13 njegovateljica. Ima posebne odjele za konje, za pse, za mačke, majmune, ptice, ribe i t. d.

Najstrašniji otrov je otrov zmije kobre. Jedan gram toga otrova može ubiti jedan milijun miševa, a tisućina grama usmrti čovjeka.

Najveći parobrod na svijetu je francuski brod »Normandie«. Za njim dolazi engleski brod »Qeen Mary«, zatim njemački »Bremen«, pa talijanski »Rex«.

Najviši čovjek na svijetu je dvadesetgodišnji Amerikanac Robert Wadlow, koji je visok 2 metra i 60 centimetara, a još uvijek raste. To je takav gorostas, da ne može uopće ući ni u jedan auto. Svakog jutra pojede uz kavu za doručak po 6 jaja.

Najveći dalekozor nalazi se u Kaliforniji. Cijev dalekozora dugačka je 18 metara. Leća u njem stajala je milijun dolara (oko 50 milijuna dinara) a imade u promjeru 5 metara. Za izradbu te leće upotrebljeno je 2.000 kg stakla.

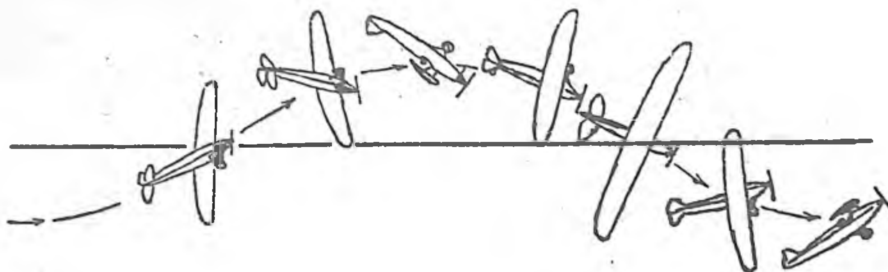
Najskuplja marka na svijetu je marka iz Britske Guyane, izdana 1.856 godine a procijenjena je na 40.000 dolara ili 2,000.000 dinara.

Najveća škola je u Milwauke-u u Americi, jer ima danju 12.000, a na večer u večernjim tečajevima 9.000 đaka. Na njoj podučava 250 učitelja.

Najdulja telefonska pruga vodi iz Moskve u Habarovsk, te je dugačka 9.000 kilometara.

Najveća brzina. Kugla iz puške prevali u jednoj sekundi 500 metara. Zemlja se okreće oko sunca brzinom od 30 kilometara u sekundi. Sunce je udaljeno od zemlje 510 milijuna kilometara. Zemlja bi taj put prevalila, uz brzinu od 30 km na sekundu, za 58 dana, tane iz puške za 9½ godina, a brzi vlak, bez zaustavljanja, za 190 godina. Svjetlo prevali tu udaljenost za 8 sekunda. — No najbrža je ipak električna struja, koja udaljenost od sunca do zemlje, dakle 510 milijuna kilometara, prevali za 5¼ sekunde.

MALO RAZONODE

IGRA BROJEVIMA

Hoćete li da se pred kojim od svojih drugova pokažete pametan i dobar račundžija zadajte mu ovaj zadatak:

Zamisli si jedan broj
Tom broju pribroji 1
Zbroj, koji si dobio pomnoži sa 3
Dodaj k tome 1
Sad mi kaži, koliko si dobio?

Drug će vam kazati koliko je dobio, a vi sad od toga broja, koji vam je kazao, odbijte najprije 4, a zatim ostatak razdijelite sa 3 i znati ćete koji si je broj vaš drug prvobitno zamislio.

Na primjer:
Vaš drug je zamislio broj 2
K tome pribrojivši 1 je 3
Kad taj zbroj pomnoži sa 3 dobit će 9
K tome pribroji 1 i ima 10.

Na vaš upit, koliko je dobio, drug vam odgovara da je u ovom slučaju dobio 10. Vi sada odbijete od 10 najprije 4, pa vam ostaje 6, koji razdijelite sa 3 i dobit ćete broj 2, dakle broj, koji si je vaš drug prvobitno zamislio.

Po tom istom postupku možete pogoditi svaki broj, koji si vaš drug zamisli.

MALO RAČUNANJA

Jedna flaša vina stoji zajedno s čepom Din 1.10 (jedan dinar i 10 para). Ta ista flaša stoji bez čepa 1.— Din. više nego li što stoji čep. Koliko stoji čep, a koliko flaša vina bez čepa?

Svatko misli, da je to najlakše izračunati, a ipak taj je zadatak dosta težak. Svatko naime misli, da flaša sama stoji 1.— Din, a čep da stoji 10 para. Ako pak počnemo računati vidjet ćemo, da tome nije tako. Rekli smo da flaša stoji 1.— Din. više nego što stoji čep. Ako dakle čep stoji 10 para onda flaša stoji jedan dinar i deset para. A to bi skupa činilo 1.20 Din, što nije točno.

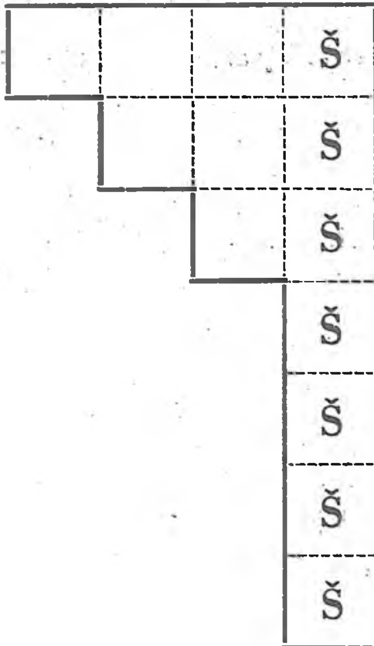
Račun je dakle ovakav: čep stoji	Din	—.05
flaša stoji bez čepa	»	1.05
što čini ukupno	Din	1.10

I to je točno.

ZAGONETKE

(iz knjige „Zagonetke za mlađe“ od našega saradnika Šime Fučića)

DOPUNJALJKA

gradić na obali Primorske banovine

kućna životinjica

uzvik kojim se odgone kokoši

dosjetka

marama (svilena, vunena)

početna slova prezimena imena slavnoga hrvatskog književnika

suglas

POSJETNICA.

J. Kanonik

Premetni mu slova!
Brže, brže! . . .
Ne čuješ li, gdje mu
Konj već rže,
Jer se žuri
Da pojuri
— Nalik hitroj strijeli —
Poljem, šumom,
Stazom, drumom
U svijet bijeli? ? — — —

REBUS.

100'

100'

Je li tvoga djeda dostigla?

DOPUNJALJKA.

Š				C	grad u Jugoslaviji
K				R	grad u Jugoslaviji
O				K	množina vodene pare u zraku
L				V	lažljivac
A				A	brdo više Beograda

SKRIVAČICE

STO — DVA
DEVET — JEDAN
PET — SEDAM
TRI — STO
ŠEST — DVA
OSAM

U svakom retku krije se ime životinje. Nađi ih!

SLAGALJKA

Od slova u riječi

VULKAN

složi: 3 imena životinja i 5 imena stvari!
(U istoj riječi ne smije doći isto slovo dva puta).

REBUS

KA/R I/C P=VA

»Mali Istranin« izlazi jedampu mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon [illegible]-21. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

Pojedini broj 1 dinar

Mali Istranin

GOD. IX RUJAN 1937 BROJ 1

Dobre cipele dobar uspjeh

29

2402 - 61600
Najlakše, najtrajnije i najpodesnije cipele za gimnastiku i šport. Vel. 35–42 Din 35.–

59

5842 - 05
Za svečane prilike najbolja obuća za djecu od finog laka sa kožnim djonom i gumenom petom

59

5892 - 64828
Dječje cipelice od najfinijeg laka sa čvrstim kožnim djonom i lijepim ukrasom na vezivanje

69

6622–44722
Vrlo omiljena i najviše tražena dječja cipela od finog telećeg boksa sa čvrstim kožnim djonom.

69

4975—46597
Najprikladnije djevojačke cipele od kože, na špangu preko rista.

89

4624 - 46
Vrlo lijepe cipele od najfinijeg boksa, s najnovijim ukrasom i izdržljivim kožnim djonom za naše mlade gimnazijalke.

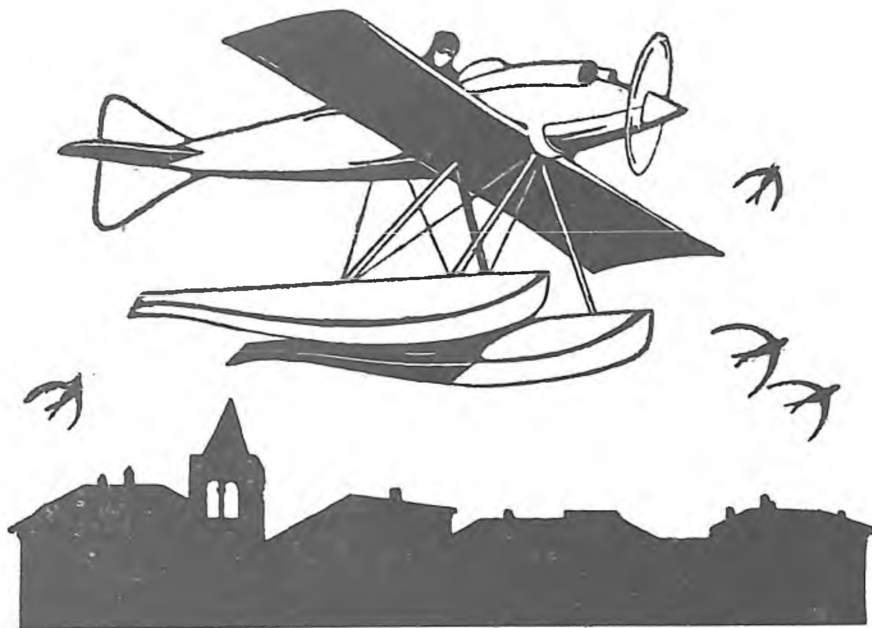
Bata

MALI ISTRANIN

GOD. IX ZAGREB, RUJAN ŠK. GOD. 1937/38 BR. 1

Prvi let

Divulje kod Trogira — Prekrasna uvala nedaleko Splita grada, koja je već unatrag nekoliko godina izgubila svoj mir i tišinu. Već od rana jutra odzvanja njome buka motora nebrojenih hidroplana, laganih i

okretnih, koji se svakog časa dižu sa glatke površine morske, krile neko vrijeme visoko pod lazurnim nebom, oblete okolicu, budnim okom motreći svaku sitnicu, na nebu, na kopnu i na moru, da se opet za čas spuste strelovitom brzinom, poput bijelih galebova na valove morske.

Bruje motori, užurbano trče mornari, odjekuju kratke odsječene zapovijedi časnika... To su naši sokolovi, čuvari našeg neba i mora, junaci zraka, pobjednici smrti.

Lete oni tako, lete, krile visoko nebu pod oblake, režu zrak i bore se s vjetrovima, a ljudi odozdo pružaju vratove, meću ruke nad oči, da ih zaštite od sunca i dive se, dive, čuvarima svojim.

I mali je Darko svakog dana već od rana jutra pružao vra- i tražio okom po nebu jednog od tih bijelih galebova. O, dobro

ga je on poznavao i znao mu broj!

Kad bi se digao i zakrilio nad Trogirom, pa se spustio na stotinjak metara, a nekad čak i niže, tek što ne bi lađicama dodirnuo vršak zvonika, Darko bi veselo mahao rukom i pozdravljao hrabrog letača.

Dobro ga je Darko poznavao i volio ga, volio ludo. Ta kako ne bi, kad je taj hrabri letač bio njegov otac, kapetan vazduhoplovstva, Krešimir Randić, koga je u Divuljama sve poznavalo i poštivalo. Zapovijedao je jednom eskadrom hidroplana i svi su se njegovi letači ponosili njime.

Darko je znao da je eskadra njegovog oca bila jedna od najodličnijih. Njegovi piloti letjeli su najelegantnije i nikad se nije dogodilo, da bi im se, prilikom spuštanja, aparat nagnuo na stranu ili umočio krila.

Darko je znao, da je njegov otac jedan od najhrabrijih i najspremnijih vazduhoplovnih oficira. Koliko ga je puta vidio kako visoko u zraku izvodi svakojake vratolomije, praveći kojekakve »loopinge« ili »krugove smrti« ili padajući poput otkinutog lista, i kad bi te već srce zazeblo od straha, da se ne razmrska, on bi se najednom uzdigao i zaplovio zrakom ko strijela...

Gledao je tako Darko svakog jutra kroz prozor svoje kućice u Trogiru, gledao i divio se ocu.

— Tata, uzmi me jednom sa sobom, ponesi me samo jedamput visoko nebu pod oblake — molio je Darko, ali je otac uvijek odgovarao:

— Ne još dijete moje, još si premalen. To nije dopušteno.

Ali jedne večeri, kad se otac vratio kući uzeo je Darka na ruke, pogladio ga po glavi i smiješeći se rekao:

— Darko, sutra ćeš sa mnom letjeti.

— Sutra? Tata, uistinu? A u koliko sati? sav uzbuđen mucao je Darko, a srce mu poskočilo od veselja.

— Sutra u 9 sati! Dobio sam dozvolu. Ali moraš biti miran. Nemoj se uzbuđivati. Upamti: letač mora uvijek sačuvati mir, mora znati svladavati sama sebe i ne smije se nikad uzrujati.

Te noći Darko se je dvaput probudio. Dignuo se otvorio prozor i pogledao kakvo je nebo. Bilo je vedro, osuto milijunima zvijezda. Znači da će sutradan biti lijep i vedar dan.

Tek što je zora zarudila Darko je već bio na nogama. Služavka Mare nije trebala da ga budi. Sam je skočio, sam se lijepo umio i odjenuo i kad je otac došao da ga probudi on je već bio posvema spreman.

— Idemo, tata!

— Zar već? Čekaj, srce, moramo najprije popiti kavu i nešto pojesti. Zar ti nijesi gladan? Dragi moj, gore pod oblacima nema gostionice, kamo bismo mogli svratiti na mali doručak.

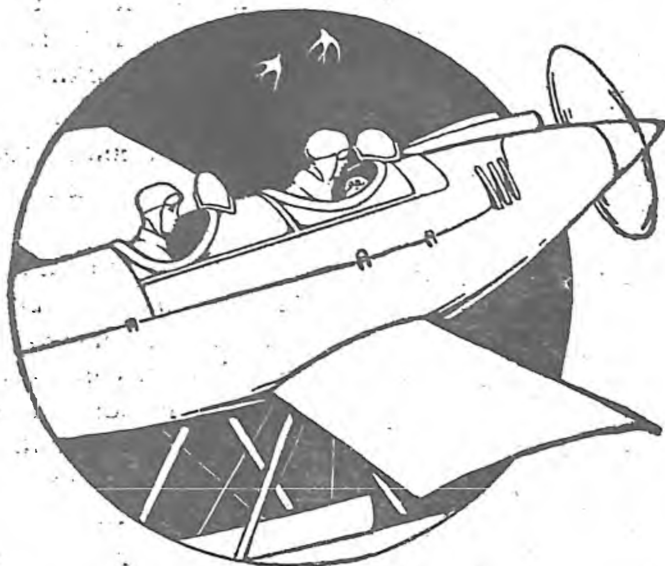
Došla je Mare i donijela na pladnju mlijeka, pekmeza, maslaca i čitavo brdo svježeg peciva. Tata je sve to upravo rušio, a Darko ga je s udivljejem promatrao. On nije mogao jesti; jedva je jedvice progutao nekoliko gutljaja mlijeka. Od uzbuđenosti nešto ga je tiskalo u grlu.

Izašli su iz kuće, sjeli u motorni čamac i za čas su ko na krilima lastavice dojurili do Divulja.

Vojnici su srdačno se smiješeći vojnički pozdravili i priskočili da pomognu Darku iz čamca, ali je on bio brži. Ko vjeverica skočio je na obalu. Oficiri i vojnici dočekali su ga s oduševljenjem. Letači su naime uvijek veseli i vedro raspoloženi. Kod njih nema mrzovolje ili neraspoloženja. Oni mah zatim digne se u zrak. Činilo mu se kao da pliva, pliva visoko nad zemljom, a more mu se pričinjalo kao nekakva zdjela juhe, u kojoj su otočići plivali poput tjestenih žličnjaka.

Malo po malo priviknuo se na buku motora i došao k sebi. U tom se času tata okrenuo i pogledao ga. Nasmiješio se smiješkom punim nježnosti i dobrote, ali ujedno i potpune sigurnosti i vlasti nad aparatom.

Darku je srce bilo ushićeno.

imaju gvozdene živce, koji se ne uzbuđuju za kakvu god sitnicu.

Darko nije vidio tko ga je dignuo i posjeo u hidroplan. Kao u snu osjećao je, da ga privezuju za sjedalo, nešto mu govore i sa svih mu strana stišću ruku.

Njegov ga je otac pogladio po licu, nasmiješio mu se i skočio za volan pred njim. Najednom se začuje zaglušna buka, motor je počeo raditi, a vijak se stao vrtjeti silnom brzinom. Hidroplan se trgne i stane klizati isprva po valovima, a od-

Oduvijek je on obožavao svoga oca, ali u ovom času, kad ga je vidio kao gospodara zraka, kako upravlja aparatom, spremno i sigurno, gdje bi svaka njegova kriva kretnja mogla biti uzrokom njihove smrti, slika je njegovog oca stala rasti u njegovim očima, rasti u nedogled

I bio je ponosan...

— I ja ću, tata, biti kao ti — stao je vikati, da nadviče buku motora. I ja ću biti stražar našeg mora i budni čuvar našeg neba — Tata.

A tata mu je samo kimnuo i sretno se smiješio.

— Tata, koji je ono otok dolje na lijevo, sasvim na kraju? — Pliva kao valjušak u juhi.

— Lastovo! vikne otac, a Darko se trgne kao da ga je nešto ubolo.

— Taj otok nije više naš, pomisli Darko s bolju u sebi.

Dizali su se sve više i više, skrenuvši prema sjeveru. Sva je sjeverna obala od Splita do Sušaka pa i cijela Istra sa svojim otocima ležala pod njima kao na tanjuru.

— Zadar! — upozori ga otac i doda: — Ljuti trn u živom narodnom mesu.

— Istra, Cres, Lošinj — — upro je otac prstom, a Darko napne oči da bolje vidi. — Najednom mu se oči zamute od suza.

Toliko je toga čuo pričati o Istri, Trstu, Gorici, o braći našoj tamo, o stradanjima njihovim i patnjama o ljepoti onih divnih krajeva, pa mu je sad bilo i voljko pri duši, što ih je ovako iz orlovskih visina mogao gledati, a ujedno ga i boljelo što ne može poletjeti onamo, da se tamo spusti u kojem od onih naših divnih zaliva istarskih, gdje zna da bi ga s ushitom dočekali...

Aparat naglo zaokrene. Otac se Darkov okrene da vidi sinčića. Nasmiješi se opet: Darko se držao junački i nije ni okom trenuo.

Motor je zujao, aparat je rezao zrak i vraćao se silnom brzinom.

Počelo je spuštanje. Lagano, lagano sve niže i niže, dok nije najednom sasvim neprimjetno kliznuo po vodi. Za čas eno ih već pri kraju. Motor ne bruji. Upravo ga iznenadila velika tišina, koja je nastala kad je motor prestao raditi.

Oficiri i vojnici zaokruže ih, čestitajući Darku.

— Jesi li se bojao?

— Je li te spopala vrtoglavica?

Strah, vrtoglavica? Ne! Ne pozna on toga, on znade da je sin kapetana Krešimira Randića, junaka zraka?

A njegov otac pogladi ga po glavi i ponosno reče:

— To je junak. Rođeni avijatičar!

U to se približi mladi jedan oficir, noseći u ruci malu kutijicu. Darko otvori kutijicu a u njoj sine zlatna avijatička značka, kakvu nosi na prsima svaki letač: raširena krila, nad njim kruna, a sve oko njeg lovorov vijenac.

— Sačuvaj je, reče otac. Neka ti bude na uspomenu prvoga leta.

Darko ju stisne u ruci i zahvali odsječenim vojničkim pozdravom. Svi oko njega i oficiri i vojnici, udare petama i odzdrave mu, kao budućem neustrašivom drugu i junaku.... Budnom čuvaru našeg mora i čitave naše krasne domovine.

E. R.

Pjesma mladosti

Idi, mlad si,
i nosi mladosti cvijet
Visoko
leti kô soko,
jer tvoj je cijeli svijet.

Sunce ti sa neba sije,
i staze sve se zlate.
Mlado te srce grije
nema zapreka za te.
Zdrave su tvoje ruke,
Za tebe nema mùke.
Umno je tvoje čelo,
Samo se digni smjelo!

Ne boj se groma, ni mora,
Ni oluje, niti orkana,
ni vihra sa vrletnih gora,
ni jada, ni crnih dana.
Mlad si, leti i vojuj,
i junački prođi sve pute,
ne plaši se borbe ljute.
Napred u letu
po svijetu,
u tebe mladost je vrela,
i ovićeš pobjedni vijenac
oko ponosnog čela!

Split **R. Katalinić Jeretov**

Vjeverica

U selu za vrijeme praznika skupila se pod prozorom spahijske kuće gomila svijeta i promatrala vjevericu, koja je kod prozora trčala neprestano oko jednog točka. Gomila se sve više čudila i divila vjeveričinoj vještini. Blizu tog prozora stajao je na jednoj grani i drozd. I on se je toj majstoriji neobično čudio. Ona je tako vješto trčala, da su joj šapice blistale kao munja, a repić joj se kao padobran proširio. —

»Zemljakinjo stara«, pitao ju je drozd, »možeš li mi reći šta ovdje radiš?« — »O, dragi moj, radim cijeli dan kao pravi sluga kod velikog gospodina. Vjeruješ li, da ja nemam vremena, ni da pijem, ni da jedem, niti da se vazduha nauživam« — i nastavi dalje trčanjem. »Joj«, reče drozd, »jasno mi je da trčiš, ali uvijek te vidim na istom mjestu, a ja sam mislio da nekud žuriš.« Po ruskom: **Prikodražan.**

Oholi slavuj

Dočuo slavuj, da se ljudi dive njegovu glasu, a pjesnici, da su već tisuću puta opjevali njegovo božansko grlo, pa se zbog toga uzoholio.

— Čemu da ja razdirem grlo ovdje u šumi, gdje me nitko i ne sluša, — pomisli on i odluči, da pođe u grad među ljude, koji mu se toliko dive i l ga toliko slave.

— Pjevat ću uveče ljudima pod prozorima, kako to čine i drugi veliki pjevači, koji po kazalištima tralaliču noću. —

I odletje slavuj u grad i zapjeva jedne noći pod prozorima gospodskih kuća.

Jedna za drugom nizale su se slavujeve najljepše pjesme, a on je napeo svu snagu, da dade iz sebe što je najbolje znao.

I zbilja! Počeše se otvarati prozori...

— Evo — reče u sebi slavuj — moja je pjesma postigla veliki uspjeh. — Sad će mi ljudi, početi odobravati i pljeskati. — —

Ali se slavuj prevario.

Iz kuća se začuju srditi glasovi:

— Iš! — vikala je neka domaćica — nesretna ptico, što nam tu buniš noćni mir.

A neki dječak zavitla gnjilu jabuku i umalo te ga ne zgodi:

— Nije dosta što sam jučer zbog pjesmice o slavuju bez luga, dobio u školi drugi red, nego je došao nesretnik da me i noću uznemiruje. —

S drugih prozora stale su po slavuju pljuštiti svakojake stvari: stare cipele, krumpiri, gnjila jaja i drugo.

Jedva je jedvice spasio živu glavu.

Htio je biti kao kazališni pjevač, pa mu se eto i dogodilo isto, što se vrlo često događa i slavnim kazališnim pjevačima: da ih isfućkaju i nabacuju se za njima gnjilim jajima, trulim jabukama i krumpirima.

I otada se slavuj povukao opet u svoju šumu. Jer svagdje je dobro, ali kod kuće je ipak najbolje. **E. R.**

Kad životinje govore

Jedne večeri pošao neki seljak u šumu da je čuva, jer su mu lopovi, već nekoliko puta uzastopce, posjekli najljepše bukviće. Sa sobom je poveo svoja dva psa, da mu u slučaju potrebe budu pri ruci.

Idući tako šumom opazi ukraj staze vatru.

— O, lopovi jedni — reče u sebi — nije dosta što mi sijeku najljepša stabalca, nego su i vatru u šumi zapalili... —

Govoreći tako i žureći se k vatri, da je brže pogasi, prije nego zahvati šumu, začuje neko neobično psikanje i dozivanje, koje kao da je dolazilo iz same vatre.

Približivši se opazi usred vatre veliku zmiju, koja se nemoćno vrtjela i propinjala, ali kako je sve oko nje buktao plamen, nije nikako mogla umaći.

— Spasi me, spasi me! — povika zmija seljaku čovječjim glasom. — Ako mi pomogneš da izidem iz vatre naučit ću te životinjski jezik. —

— Drage volje — odvrati seljak — ali kako da to učinim?

— Pruži štap i turi ga u vatru, a ja ću se već po njemu brže bolje uspeti i izići iz vatre.

Seljak tako učini ,a bilo je već i krajnje vrijeme, jer je plamen već bio zahvatio zmiju i spržio joj rep. Zmija otpuzi hitro po štapu i za čas se izgubi u travi.

— Hej, hej, a tvoje obećanje? povika za njom seljak, a ona će mu:

— Ne trebam te učiti. Od sada ćeš razumjeti životinjski govor, ali znaj, da ćeš onoga časa umrijeti, čim ma pred kime priznaš, da razumiješ što životinje govore. — I nestade je u šikarju.

Seljak nije znao, je li to zbilja ili mu se samo prisnilo, kad li začuje, kako njegovi kudrovi nešto razgovaraju.

— Po svemu izgleda — reče jedan od pasa — da će naš gospodar morati prenoćiti u šumi, jer mu je već kasno da se vrati kući. Nego znaš li što? Pođi ti kući, da čuvaš kuću od lopova, a ja ću ostati s njime, da mu budem pri ruci, u slučaju da me ustreba.

I zaista! Drugi se pas digne i reče:

— Imaš pravo! Idem da mu čuvam kuću i gospodaricu.

I ode.

Seljak se stade čuditi. — Vidi, vidi, kako su psi pametne i vjerne životinje. Baš mi je drago, što sam spasio zmiju. Ovo što me naučila vrlo je zanimljivo.

Prespavao je doista u šumi s jednim psom, dočim je drugi pas pošao kući. Došavši kući uđe pas u kuhinju i stade se umiljavati oko gazdarice, da bi od nje dobio nešto za jelo.

Ali se gospodarica rasrdi i otjera ga metlom vičući:

— Iš otale, nevoljo jedna nevoljna! Gospodara si ostavio u šumi, a sam si se doskitao kući, da se ovdje naždereš. Eto ti kore hljeba i to nek ti je večera — pa baci za njime crnu izgorjelu koru kruha.

Pas podvine rep i pokunjeno iziđe iz kuće.

Noću došuljaju se lopovi do kuće seljakove, pa da će u kokošinjac, da mu pokradu kokoši, ali se pas zatrči za njima lajući svom snagom, a jednoga lopova pograbi za hlače i sve mu ih podera. Lopovi u strahu pobjegoše pred ljutim psetom i ne vratiše se više.

Čim je zora zarudila otputi se pas natrag u šumu, da nađe gospodara.

— No, kako bje kod kuće? upita ga onaj drugi pas, koji bijaše ostao s gospodarom u šumi.

— Ah, loše, — odvrati ovaj. Došavši kući da budem pri ruci gospodarici i da joj čuvam kuću, ona me je najurila metlom i umjesto, da me nahrani, bacila je za mnom tvrdu neku izgorjelu koru kruha, koju ni pas ne bi mogao pojesti. Noću su se pak došuljali lopovi i da ne bje mene, koji sam ih natjerao u bijeg, a pri tom jednoga ugrizao i rasparao mu hlače, ostade naš gazda bez kokoši.

Sluša seljak i sluša, što psi razgovaraju i ne može se dosta načuditi, pa se vrati kući.

— Jesi li sinoć nahranila psa, koji se je vratio iz šume? — upita ženu, a ona pobojavši se da joj ne bi prigovorio, jer je znala, da on veoma voli pse, slaga mu:

— Jesam, jesam, dala sam mu punu zdjelu kašice s mlijekom. —

— Kako možeš tako bezočno lagati? — rasrdi se seljak. Pas je došao kući gladan, da čuva tebe i kuću, a ti si umjesto da mu budeš zahvalna, bacila za njim koru tvrda kruha, najurivši ga metlom iz kuće. A noću da ne bje njega ostadosmo mi bez kokoši, jer su se, kako si jamačno i sama čula, došuljali lopovi, da nam kokoši pokradu.

Iznenadi se žena, čuvši, kako to jezin muž sve znade, pa mu se stade umiljavati:

— A molim ja tebe, kaži mi, kako ti sve to znadeš?

— Ne ću ti reći, jer ne smijem, ali znaj, da ću ja od sada sve znati što se god bude zbivalo, kad mene ne bude kod kuće.

Iznenađena još i više tim odgovorom, žena znatiželjna, stade ga napadati i zanovijetati mu, neka joj kaže tu svoju tajnu. A on ne htjede, pa ne htjede, jer je znao, da bi odmah nakon toga umro. Ali žena nije prestajala govoreći:

— Ti meni nijesi iskren, ti me više ne voliš, kako možeš imati tajni pred svojom zakonitom družicom — i sve tako redom, dok njemu na koncu ne dozlogrdi, pa reče:

— Pa dobro! Kazat ću ti, ali daj mi, da se najprije preodjenem u svetačno odijelo, prostri krevet, da legnem, i onda ću ti reći. — Znao je naime čovjek, da će odmah umrijeti, čim oda svoju tajnu, ali što je drugo mogao, nego da sve isprîča ženi, koja ga se prihvatila ko čičak, i koja bi mu bila dušu izjela da joj nije rekao.

Stade žena spremati krevet, a on se preodjene, i baš da će reći svoju tajnu, kad li udje u kuhinju pijetao, a desetak kokoši za njim.

Počele koke zobati zrnje i neke mrvice po podu, a dvije se od njih i posvade zbog jednog zrna. Umiješao se odmah

pijetao, kvrcnuo najprije jednu kljunom, pa drugu i reče:

— Mir, koke, i da ste poslušne, jer će inače biti zla! Ne ću ja da budem budala, poput našega gospodara, komu zapovijeda jedna žena sama. — I kvrc! on opet po jednoj, pa po drugoj koki.

Čuo to seljak i razumio kako mu se čak i pijetao smije, pa skoči, zbaci sa sebe stajaće ruho, a odjene opet staro i pograbi kvrgavu neku drenovaču, što je bila naslonjena uz ognjište, pa udari po ženi.

— Dat ću ja tebi tajne, babo radoznala, i samo se još jednom usudi zanovijetati mi s tim ispitkivanjem. Tko je gazda u kući, ja ili ti?

Te udri opet po njoj batinom i izdeveta je da se sve prašilo. A žena vidjevši, da nema šale, pobježe puna modrica, i otada nije nikada više pitala muža za njegove tajne.

Ive Staraprića

Lastama

Blago vama, lastavice,
Hitre ptice!
Vi kružite brza leta
Širom svijeta;
Prelijećete timor-gore,
Sinje more;
Prelazite zemlje strane
I neznane,
I gledate svuda, svuda
Divna čuda — — —
Opet ćete poć daleko,
Tamo . . . preko . . .
Al ja znadem: vas će zvati
Zemlja mati;
Vi ćete se vratit svomu
Rodnom domu
I cvrkutom nas pred vrati
Pozdravljati.

Šime Fučić

Kalendar

Koliko li smo puta listali po kalendaru, tražili, kada je kakav svetac ili blagdan, a da nam nikada nije palo na pamet da se malo pobliže pozabavimo njime.

Nitko od nas sigurno nije primijetio, da godina uvijek započinje i svršava s istim danom. Godina 1937. započela je u petak, a i završava u petak. (Samo prestupne godine čine iznimku!)

Mjeseci veljača, ožujak i studeni započinju uvijek jednim te istim danom. Ove godine 1937. ponedjeljkom. (I ovdje čine iznimku prestupne godine.) Svibanj, lipanj i kolovoz su nekakvi buntovnici, oni počinju kakvim god danom i ne će da znadu za red.

Svaka šesta godina počinje u nedjelju. Zadnja godina koja je počela u nedjelju bila je 1933. pa će prema tome i 1939. početi u nedjelju.

Još je jedna stvar, koja će vas zanimati, ali koju u praksi ne ćete moći doživjeti: naime da nijedno stoljeće nikada ne počinje u srijedu, petak ili nedjelju.

I konačno još nešto: svake dvadeset i osme godine kalendar je sasvim isti. Prema tome, ako imaš pri ruci kalendar od godine 1909. možeš ovoga iz 1937 mirne duše baciti, jer su oba sasvim jednaka. Ako želite možete pak ovoga od 1937. sačuvati do 1965. godine, pa ne ćete godine 1965. trebati kupiti nov kalendar.

Sveznadar.

O JURIĆU

Učitelj: »Reci mi, Juriću, iz čega se prave kobasice?«

Jurić šuti.

»No«, **učitelj** će, »ti bi to morao znati, tvoj otac je kobasičar«.

Jurić: »Znam ja, ali ne smijem reći, jer bi me tata nalupao«.

PITALICE

1) Na što padne zec, kad ga lovac ubije?

2) Nabrojite mi četiri dana u tjednu u kojima ne dolazi slovo »e«.

3) Dali su ti ga, a da ga nijesi tražio. Tvoje je, a drugi se služe njime više nego ti. Kad ga drugi zovu, ti se javljaš. Što je to?

4) Ima srce, koje kuca bez prekida, ali nema krvi. Neprestano miče dvam prstima. Ne bježi, a ipak ga vezuju na lanac. Što je to?

5) Bijela se rodi, zelena odraste, a crvena u grob padne; što je to?

(Odgovore vidi na str. 14)

Krijesnice.

Visoko nad morem, na strmome brijegu,
ljeti u zeleni, a zimi u snijegu,
bijeli se crkvica mala...

Pala je noćca i svuda već crna je tama,
a u crkvici Blažena Gospa je sama
na oltaru stala...

Isus se mali u strahu privio uza nju:
»Zašto baš nikoga, Majo, nema ko danju,
da nam i noću svijetlo zapali?«

Osmjehnu se blago, dobra Božanska Majka,
Lijepa ko nebo, mila ko najslađa bajka,
i reče tiho: »Ne boj se, mali...

Ne će nas Gospod ostaviti same
ni tebe, dušo, u strahu, zbog tame;
vidi on sve naše jade...«

I u času jednom blistavih zvjezdica roj
s neba se spusti uz tihani poj
pa oko oltara pade...

Ručicam pljesnu sav sretan Božji Prvijenac,
kad zvijezdice male vrh glave mu spletoše vijenac,
i sretan bje Božji Sin vrlo...

Motreć s nebesa Bog Otac sliku tu, reče:
»Od sad nek zvijezde nebeske baš svako veče
spuste se s neba hitro i hrlo,

nek raduju djecu na zemlji i budu joj Božje vijesnice
a neka se zovu: k r i j e s n i c e...

Ernest Radetić

Vuk i janje

Pasući na zelenoj livadi živjelo je janje, sretno i bezbrižno.

Jednoga dana ugleda vuka, koji se šećući, stao približavati, a janje, koje je znalo za priču o vuku i janjetu, pobježe i sakrije se iza grma.

— Čemu bježiš?, upita vuk slatkim glasom.

— Bojim se — odvrati janje.

— Razumijem te, — odvrati vuk. — Jamačno si čulo za onu staru ružnu priču o janjetu, koje je vuku vodu mutilo. — Ne vjeruj više u to. Od onda je prošlo dugo vremena i mi smo se, sinovi vučice, otada znatno promijenili. Mi smo vam danas prijatelji.

Janje povjerova i sprijatelji se s vukom. Vuk je dapače čuvao tor ovaca i janjadi.

Kad li jednoga jutra vuk zaskoči janje i ščepa ga za vrat, kad se najmanje nadalo.

— Kako to? zableji janje. — Pretvarao si se, da si mi prijatelj, a sad me krvnički napadaš iznenada. Onaj vuk iz priče našao je barem ispriku, da mu je janje, tobože, vodu mutilo, a ti...

— Rekao sam ti odmah na početku — odvrati vuk, da smo mi današnji sinovi vučice, drugačiji nego li su bili oni nekadašnji vuci iz priče. Ne ćemo mi više nikakvih objava rata, ni isprika. — Čemu da trošimo riječi uzalud.

— Čemu si se onda tako dugo pretvarao da si mi prijateljem?

— Čemu? Zato jer sam čekao, dok ti malo odebljaš, da mi budeš bolji zalogaj.

— Izdajniče, vjerolomče, krvniče... zableji zadnjom snagom janje...

— Eto, to ti je zahvalnost — srdito će vuk okrvavljene gubice. Bio sam mu tako dugo prijateljem, a mogao sam ga da sam htio odmah požderati, i on se sad još tuži na mene, grdi me i psuje. Nema više zahvalnosti...

Što ćemo vuk ostaje vukom i onda kad se gradi tvojim najvećim prijateljem. Ne vjeruj mu stoga nikada. **R.**

Klok i Flok

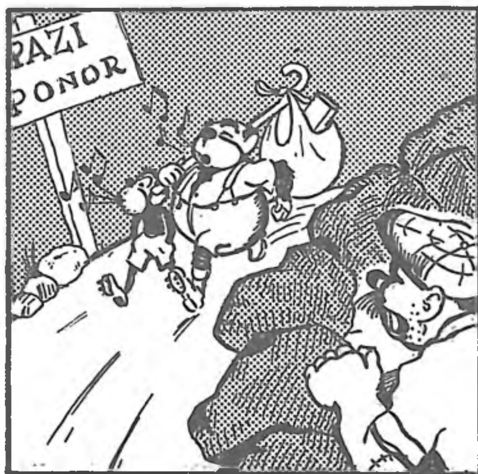

Nama je upravo neugodno priznati jednu slabu stranu staroga Floka. Vi ste vidjeli, da smo je mi sve do sada tajili i da je nismo nikada odali, ali što ćemo, kad se, nevaljalac jedan, ne zna svladati.

A znate li kakva je to mana?

Voli on zaviriti malo dublje u čašu. On se, istina, uvijek ispričava, da on ne voli ništa površno raditi, nego da hoće da svakoj stvari zagleda do dna, pa i punoj čaši.

Bio on tako jedne večeri zajedno s našim Klokom negdje na proštenju, pa se vraćao malo preveseo kući. Objesio se Floku o ruku i sve nekud mjerio, a već je bio mrak.

Lopova ima svagdje, a bome ne fali ih ni u našem gradu, pa se tako našao nekakav čudnovat i sumnjiv tip, koji je odlučio da orobi i opljačka naša dva junaka. Sakrio se on lijepo na jednoj okuki iza grma i kamena, pa čeka, čeka.

Klok se raspjevao sve u šesnaest, a Flok ga drži pod ruku

i nosi preko ramena na štapu zavežljaj s raznim đakonijama, koje su nabavili kod licitara i drugih kramara na proštenju.

— Stoj ! zagrmi najedamput lopov i uperi u njih pištolju. Jadnom su Floku klecnula koljena, a nije bome bilo ni Kloku lako pri duši.

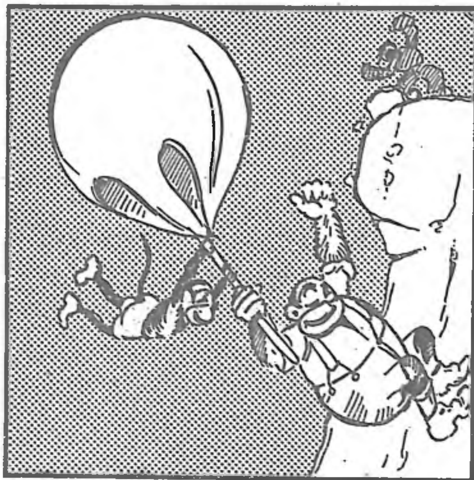
— Pare ili život ! grmio je dalje lopov.

— Kakve pare, prijatelju, pokuša se našaliti Klok. Nemamo mi, jadni majmuni, para.

— Šuti! izdera se na nj lupež. Danas baš majmuni i kojekakve ništarije imadu para, a pošteni ljudi stradavaju.

— To si skoro pravo rekao, ali i mi smo majmuni, pa ipak nemamo novaca.

Lupež ne budi lijen pretrese im džepove, ali uzalud. Oni zaista nijesu više imali u džepu ni prebijene pare.

Lopov, ljut ko zmaj, da im se osveti, grune i jednoga i drugoga u trbuh i strovali ih u ponor, koji je bio tik uz cestu, iza one kobne okuke.

— Jao pogibosmo! kriknu oba majmuna i u smrtnom se strahu priviju jedan uz drugoga, držeći uz to grčevito štap na kom im bijaše zavežljaj.

Najednom osjete, kako im padaju po glavi medenjaci i kojekakve druge sitnarije, koje su pokupovali na proštenju, a platno zavežljaja samo se nadulo ko padobran.

Lagano, lagano, kao na krilima oblaka stali su se spuštati u provaliju, dok konačno ne stadoše na čvrsto tlo. Jedva da su vjerovali svojim očima.

— Pa da! udari se Klok rukom po čelu. — Ta mi smo imali padobran! Evo ovaj nam je rubac, u kom smo nosili medenjake i kolače, poslužio kao padobran.

I vidjev začuđeno lice lupeža, koji je odozgo promatrao taj neobičan lijet, na kom bi im bili mogli zavidjati i glasoviti ruski letači koji su preletjeli sjeverni pol, Klok pokaza lupežu dugi nos i posprdno mu se nakloni:

— Hvala vam lijepa, gospodine, što ste nam skratili put...

Imadu sreću ova naša dva majmuna.

ODGOVORI:

1) Na dlaku!
2) Danas, sutra, utorak i subota.
3) Tvoje ime.
4) Sat.
5) Trešnja.

Dječje novine

Umro je glasoviti fizičar i izumilac Guglielmo (Vilim) Marconi. Talijani se mnogo ponose Marconiem (čitaj: Markoni!) koji je dao čovječanstvu svu silu vanredno korisnih izuma. On je izumio brzojav bez žica, radio, a jedan od najvećih njegovih uspjeha bio je kad je prije nekoliko godina na svojoj jahti »Elektri« u Genovi pritisnuo puce i njime u ogromnoj udaljenosti zapalio električno svjetlo čak u Sidney-u u Australiji.

Naši seljaci u Istri, duhoviti i bistri, izmislili su tom prilikom jednu šaljivu dosjetku. Pitao jedan seljak drugoga: »Tko je veći i sposobniji čovjek: Marconi ili Mussolini?«

»Pa valjda Marconi«, odgovori mu drugi, »jer je Marconi iz Italije zapalio električno svjetlo čak u Australiji«. »Nije, nego Mussolini« reći će na to prvi, »„jer je Mussolini iz svoje sobe u Rimu pojeo kravicu u mojoj štalici"«.

Svijet međutim zaboravlja, da Marconi ne bi nikad bio izumio brzojava bez žica- kad ne bi bilo našeg Nikole Tesle, iz Smiljana u Lici, čije je izume Marconi samo usavršio. Marconi je ostavio za sobom ogroman imetak od 500 milijuna lira. Sav je svoj imetak ostavio svojoj mladoj ženi, s kojom se kao starac, prije nekoliko godina vjenčao. Njegova žena imade prema tome samo od kamata godišnji prihod od 20 milijuna lira.

U Španiji još uvijek bijesni građanski rat. Na stotine tisuća Španjolaca već je izgubilo glave, najljepši gradovi sravnjeni su sa zemljom, najdivniji krajevi opustošeni su, a još uvijek zavađena braća, podstrekavana od nesavjesnih stranih sila, ne će da se izmire. Kako se tamo ludo i bezglavo ratuje, najbolje dokazuje činjenica, da je nedavno prigodom jedne protunavale, koju su izvršile vladine čete iz Madrida, poginulo 20 tisuća boraca. Kad je zbog toga zapovjednik Madrida, general Miaja, pozvan na odgovornost, ustanovilo se da on o toj protunavali nije uopće ništa znao.

Japanci i Kinezi su se opet zaratili. Prošlo je istom nekoliko godina otkako su Japanci u ratu s Kinom zauzeli Mandžuriju i stvorili od nje tobože slobodnu i samostalnu državu, a zapravo svoju koloniju, a već su Japanci ponovno izmislili nekakav razlog da mogu opet Kini otkinuti kakav komad zemlje. Rat je već navješten i Japanci su već zauzeli nekadašnji glavni grad Kine Peking ili kako se sada zove: Pejping. Grad je pao izdajom kineskoga generala, koji ga je trebao braniti, a on umjesto da ga obrani, predao ga je bez borbe Japancima.

Izgleda da bi rat u Kini mogao dugo potrajati i biti krvav, jer su Kinezi odlučili da se bore do zadnje kapi krvi. Tako barem oni kažu, ako im se smije vjerovati, jer su njihovi generali veoma podmitljivi.

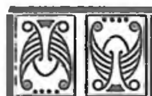
Dobar plivač. Novine javljaju, da je mlada danska plivačica Jena Hammersgaat plivala neprestano 29 sati i po i preplivala za to vrijeme 98 kilometara.

Bivši engleski kralj Eduard, koji se sada zove vojvoda Windsor, a koji se je — kako znamo — nakon lanjskog izleta po Dalmaciji, morao odreći prijestolja radi ženidbe s gospođom Simpson, izgleda da će se vratiti opet u Englesku. Tamo bi živio kao običan vojvoda i radio bi u dobrotvornim društvima, koja se brinu za radništvo. Radništvo je bivšeg kralja Eduarda vrlo voljelo.

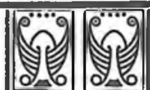
Velika nevremena u Hrvatskom Zagorju. U Zagrebu i okolici, a naročito u Samoboru, te po ostalom Hrvatskom Zagorju bila su početkom kolovoza velika nevremena, oluje i prolomi oblaka, koji su nanijeli milijunske štete. Negdje je voda odnijela čitave kuće i mlinove i otplavila usjeve na poljima. Po raznim mjestima priređeno je sabiranje za postradale od poplave.

Koliko je stajao svjetski rat? Amerikanac L. Bogart izračunao je, koliko je novaca stajao svjetski rat, pa je došao do zaključka da su zaraćene države potrošile ništa manje nego 208 milijarda dolara, odnosno 10 bilijuna i četiristo tisuća milijuna dinara. Kad pomislimo, koliko je sirotinje moglo biti time obezbjeđeno za sav život, onda istom upoznajemo koliki su zlikovci bili oni, koji su izazvali svjetsko klanje.

Napučenost naše zemlje. Njemački profesor Albrecht Penek izračunao je, da danas živi na cijelom svijetu 1 milijarda i 800 milijuna ljudi. U posljednjih 50 godina čovječanstvo se pomnožilo za 425 milijuna ljudi. Budući da se ljudi neprestano množe, unatoč ratova u kojima ih na stotine tisuća izgiba, računa se da će za 250 godina na svijetu biti 8 milijarda ljudi. Toliki broj ljudi naša zemlja ne može prehraniti i mi zbilja ne znamo, kuda će to dovesti.

ZDRAVLJE

Bjelance od jajeta kao lijek.

Kad se tko bilo kako posiječe, neka razbije jaje, pa sa sirovim bjelanjkom namaže ranu. Bjelance se brzo suši, te se na rani uhvati kao kora i ne da zraku da dolazi do posiječenog mjesta. Tim načinom se rana brzo liječi. Za bjelance, vele, da je vrlo dobar lijek protiv kašlja te zapaljenja u želucu i u crijevima. Kad ko uzima u takim bolestima bjelance bilo razbijeno i izmješano sa šećerom, bilo samo za sebe, zapaljenje se znatno ublaži. Dva ili najviše tri jajeta su dosta kod manjih bolesti te vrste. Kad je pak stanje bolesti ozbiljnije, onda valja zvati liječnika. Bjelance je još i za to dobro, što je ono ne samo lijek, nego ujedno i laka i dobra hrana za bolesnika, baš kao što priliči u bolesti.

ZAGONETKE

Molimo sve naše čitatelje, koji znadu sastavljati zagonetke i skrižaljke, da nam šalju svoju suradnju, jer želimo usavršiti i proširiti rubriku zagonetki.

Oni pak čitatelji ,koji riješe najviše zagonetaka biti će nagrađeni.

DOPUNJALJKA

(Marijan Košćević, Križevci)

I — III

				dio tijela
				dragi kamen
				vrst četverokuta
				tekućina
				engleski ministar vanj. poslova
				mnogo stabala (3. padež)
				konac
				Sinjska viteška igra

II — IV

I—II. Skandinavska država

III—IV. Država na Balkanu

ZAGONETNA POSJETNICA

(Marijan Košćević, Križevci)

MARKO D. ZELJIN

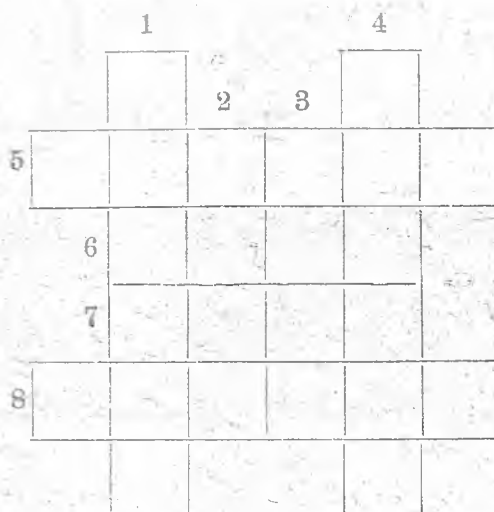
Njegove se ruke trude
Da nam svima dosta hljeba bude.

ZADATAK

Ova daska dugačka je 200 cm, a široka 30 cm. Kako ćeš je morati prerezati na dva dijela tako, da se ta dva dijela dadu sastaviti na taj način, da nastane daska 300 cm dugačka a 20 cm široka?

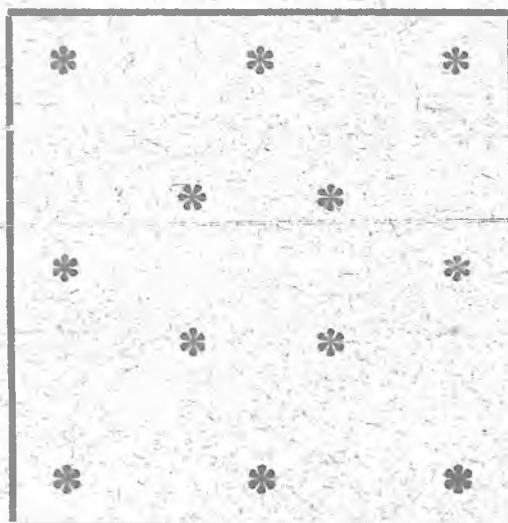
SKRIŽALJKA

Okomito: 1 gorivo drvo, 2 grad u Mađarskoj, 3 mlaka, 4 pokriva glavu.

Vodoravno: 5 Vragoljasta ptičica, 6 stanovnik sjev. Afrike, 7 grad na istočnoj obali Italije, 8 Pišemo ih u školi.

ZADATAK

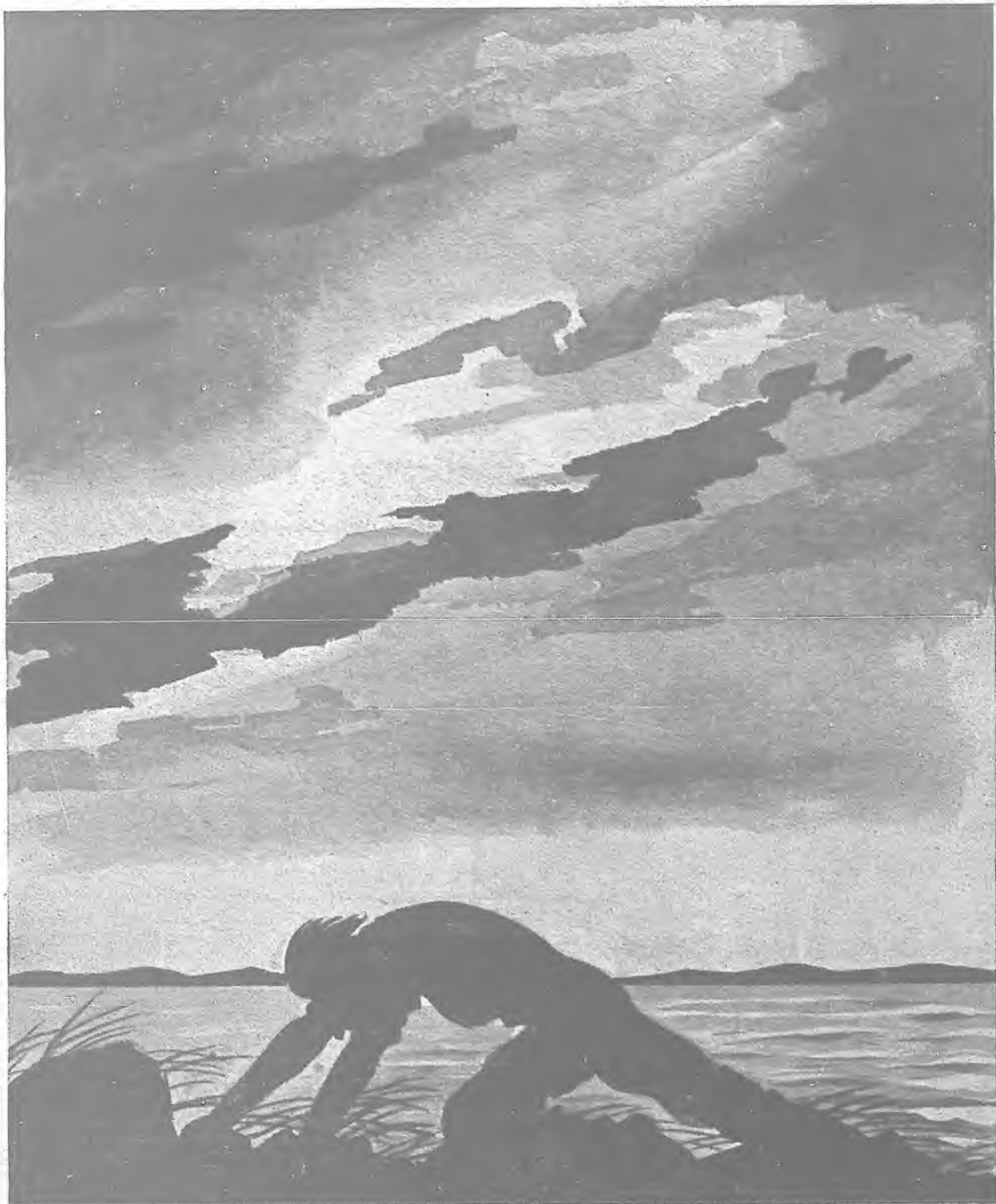
Ovaj četverokut razdijeli na četiri sasvim jednaka dijela tako, da u svakom od tih dijelova budu po 3 zvijezdice.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 29-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26 Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

Poštarina plaćena u gotovu

Pojedini broj 1 dinar

Mali Istranin

GOD. IX LISTOPAD 1937 BROJ 2

IGRA BROJEVA

Hajde, da vas naučim, kako ćete se pred drugovima iskazati kao dobri račundžije.

Zamislite si jedan broj!

Dodajte mu 5.

Dobiveni broj pomnožite sa 3.

Od tog umnoška odbijte 7.

A sada mi recite, koliko ste dobili?

(Od toga broja, što ste mi ga vi rekli ja ću odbiti 8 i taj ću ostatak razdijeliti sa 3. Broj koji sam dobio je onaj broj, što ste ga vi prvobitno zamislili.)

Pokušajte i vi tako s kojim od vaših drugova i on će ostati iznenađen kako ste vi to mogli pogoditi broj, koji si je on prvobitno zamislio.

Isti je slučaj i ovaj:

Zamisli jedan broj!

Pomnoži ga sa 3.

Dodaj mu 25.

Taj zbroj pomnoži sa 4.

Koliko si dobio?

Kad si mi to rekao, ja ću jednostavno od tog broja koji si mi kazao odbiti 100 i taj ostatak razdijeliti sa 12. Broj, koji sam dobio je onaj što si ga ti zamislio.

ČUDNOVATI BROJ

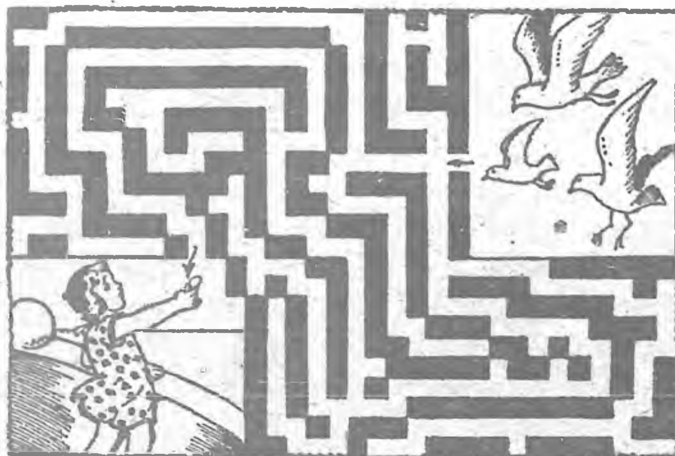
Broj 15873 imade zaista čudnovate osebine. Pomnožimo li ga sa 9, sa 18, sa 27, sa 36, 45 i 54 on će dati umnožak, koji je sastavljen uvijek iz jednih te istih brojka, koje su samo malo drugačije poredane. Ti su umnošci ovi: 142857, 285714, 428571, 571428, 714285, 857142.

Ako pak broj 15873 pomnožimo sa 7 dobit ćemo broj, koji je sastavljen od samih brojka 1 i to: 111111. Pomnožimo li ga sa 63 dobit ćemo same brojke 9 i to: 9,999.999.

Kako vidimo i ove naoko suhoparne brojke se znadu ponekad s nama poigrati.

Vrtalo

LABIRINT

Nađite put kojim moraju letjeti ovi golubovi da dođu do djevojčice

MALI ISTRANIN

GOD. IX ZAGREB, LISTOPAD ŠK. GOD. 1937/38 BR. 2

Na majčin imendan

Četvrtak, šesnaestoga rujna. Kiša je pljuštila kao iz kabla, udarala o tvrdi pločnik i prskala na sve strane. Te je godine jesen nekako nenadano došla i to ne u grimizu osušenog lišća i rumenih krupnih grozdova, nego uz pljusak, duge dosadne kiše, blatnjave ceste i studen...

A nekada je šesnaesti rujan znao biti tako lijep! Sunce bi sjalo kao usred ljeta, iz vinograda u okolici grada odjekivala bi pjesma, a na trgu je bilo na stotine mladih jedrih seljakinja s prepunim košarama grožđa...

Za malu je Nadu taj dan bio najveći blagdan, otkako ga pamti. Na taj dan njihova je soba bila puna cvijeća: na prozorima, na stolu, na noćnim ormarićima, a ma svuda, svuda. Najdivniji mirisi ruža, karamfila, gladiola, astra i dalija rasplinjavali bi se u zraku, draškali nosnice i opajali...

Velik je to bio svetak; ta kako i ne bi, kad je na taj dan padao imendan njezine dobre mamice! — Ljudmila, djevica. Tako je pisalo u kalendaru. A njezina se mamica tako zvala, iako su ju inače nazivali od milja raznim imenima: Milka, Milkica, Mila...

A ove godine tako je tmuran, tako žalostan taj dan. Prije osam dana njena je majka nesrećom nastradala i sada eto već osmi dan leži, skoro nepomično, povezane glave, vrućica je trese, a znoj oblijeva, pa je nekud tužna i turobna...

— Hoćeš li grožđa, mamice?, došuljala bi se do njezinog kreveta na prstima Nada noseći joj na tanjuru grožđa.

Majčica bi se samo nasmiješila, podigla s pokrivača bijelu ruku, pogladila je po zlaćanoj kosi, uzela zrno, dva i rekla bi jedva čujno:

— Hvala, Nadice, ne mogu više...

— Boli li te, mamice? — skoro je šaptom pitala djevojčica, a majčica, čije je lice bilo bijelo, skoro kao onaj bijeli povoj na glavi, samo bi kimnula:

— Boli, srce, boli...

— A gdje te boli majčice? — pitala je dalje sva zabrinuta zlatokosa djevojčica i tek što ne briznu u plač.

— Ovdje na čelu... Ali bit će sve dobro... ne brini se, Nadice....

— Na čelu... Draga moja mamica. — I nježna djetinja ruka lagano bi, poput lahora, prešla čelom majke, okrenuvši glavu u stranu, da ne bi ona vidjela one dvije blistave suze, što su se ko dva krupna bisera otkotrljala niz lice...

— Mamice, a znadeš li ti, koji je dan sutra?

Bolesnica se nasmiješi:

— Dobra moja curice, kako ti vodiš računa o svojoj majčici... Znadem, znadem — Ljudmila, djevica...

— Zar ne, da će ti sutra biti dobro? Zar ne da te sutra više ne će boliti glava, majčice? Ne, ne će, ja to znadem! Dobit ćeš cvijeća, puno cvijeća...

Bolesnica je kimnula glavom i nije odgovorila, nego se zanijela i kao da nešto misli. Najednom, više za sebe, nego li da ju dijete čuje, prošapta:

— Bogzna hoće li mi tko donijeti ljubica. — Tako sam zaželila osjetiti miris ljubica.

Djevojčica napne sluh —

— Joj, — pomisli u sebi, — ljubice, majčica želi ljubice!

I sjeti se, kako je svakog proljeća, kad je s majkom i s ocem išla nedjeljom na izlet izvan grada, trčkarala po zelenoj travi od grma do grma, od busena do busena, tražeći mirisne ljubičice, da ih veže u kiticu, a onda ih slavodobitno odnese majčici, da joj njima okiti grudi... Ona i Pipo, bljedoliki dječačić, drug njezin, svijetle plave kose i nježna lica, trčali bi pred roditeljima, natječući se tko će ih više nabrati. Očevi i mamice išli bi lagano za njima, i razgovarali, dok su oni bježali po rosnoj travi, ko dva mala s lanca puštena mlada vižleta.

— Ljubice, ljubice. — Mamica ih je zaželila. Moram joj ih sutra donijeti.

*

Pljuštila je kiša, kao da se nebo prolomilo. Cijelo prije podne Nadica je bila kod kuće. Došli su neki čestitari, kumovi i rođaci, donijeli

su i cvijeća, a djevojčica ga je pažljivo pregledavala ali nakon svakog pregleda u jasnim bi joj se, plavim očima odrazila tuga: ljubica nije bilo!

Popodne se otputila u školu... Kiša je još uvijek lijevala. — Prije polaska Nadica se odlučila na veliki korak. Oprezno, da nitko ne vidi, odnijela je u kuhinju svog »pajceka«, lijepo malo glineno prase, u koje je običavala ubacivati svaki dinar, što bi ga od koga dobila, razbije ga i izvadi iz njega svu svoju uštednju. Bilo je trideset dinara, sve u komadima od jedan i dva dinara...

Oprezno je pokupila krhotine, bacila ih u sandučić za smeće, a dinare čvrsto stisnula u ruci... I cijelo ih je vrijeme obuke držala grčevito u džepu.

Iza škole požurila se do prve cvjetarnice.

— Ljubica! Molim vas, imate li ljubica?

— Ljubica? Sada u jeseni? Ne! Nema ljubica sada. Nego, ako hoćeš evo lijepih ruža, crvenih karamfila, evo i ciklama ima...

— Ne, ne! Moja je majčica zaželila ljubice...

— Žalimo, ne možemo ti pomoći...

Sipila je kiša, bez prestanka, dosadna, gusta.

Snuždena djevojčica obilazila je ulicama, promočena do kože, od cvjetarnice do cvjetarnice, ali uzalud. Svagdje ju je dočekivalo začuđeno pitanje: — Ljubica? Sada, u to doba? Nema, dijete, više ljubica do proljeća.

— Nema ljubica! uzdahnula bi svakiput zlatokosa djevojčica, u očima bi joj se pojavile suze, a na usnama jedva sustezani plač.

— Pa ipak, moram ih naći, jer moja je dobra majčica zaželila baš ljubice.

I nastavi neumorno tražiti po gradu, sve dalje i dalje. Kiša joj je curila niz lice, kosa joj se zalijepila za glavu, a haljinica joj je bila sva pokisla. U jednoj je ruci držala školsku torbu, a drugom je u džepu grčevito stiskala svu svoju uštednju: svojih trideset dinara...

Kod kuće su već bili u brizi. Škola je već davno svršila, svjetla su se po gradu već davno zapalila, a Nade nema kući. Da joj se, zaboga, nije što dogodilo? U velikom gradu ima svakojakog svijeta...

Otac se ušetao po sobi, majčica se svakog časa nadizala da pogleda na sat. Prošlo je i pet i šest i sedam sati, a djeteta nema i nema... A vani kiša pljušti, lijeva i probija do kosti.

— Idem, da ju potražim. Ne mogu dulje izdržati! — odluči konačno otac, sav zabrinut za svoju dragu jedinicu. I baš kad se spremio da iziđe začuje se na stepenicama žustro i brzo tapkanje.

— Evo je! To su njezini koraci —, sav će sretan.

U tom se času otvore vrata. Bila je Nadica. Kosa joj zalijepljena, haljina sasvim mokra, voda je curila s nje u mlazovima, ali lice, ono je sjalo, blistalo od ushita. A istom oči, one jasne velike plave oči, s koliko su žara i sreće plamtjele.

— Mamice, mamice, našla sam za tebe ljubice. — I držeći u ruci kiticu plavih ljubica poleti prema majci u krevetu, baci se na nju i svom ju žestinom zagrli.

Bolesnici se oči zaliju suzama. Bijelim svojim rukama privine djevojčicu k sebi i utisne joj na čelo vrući cjelov.

— Pa kako si mogla tako dugo izostati? pokuša da se srdi otac, jedva susprežući u grlu grcaj, da ne brizne i on u plač.

— Oprosti, tatice, ali naša bolesna majčica je jučer zaželila ljubice. Nitko joj ih nije donio, danas, na njezin veliki dan. Ja sam ih pošla tražiti. Od cvjetarnice sam do cvjetarnice išla, kiša me je prala, ali ja nijesam marila. Sve sa obišla. Nigdje ih nije bilo. Bila sam već zdvojna. Kako da dođem kući bez ljubica, a mamica je jučer kazala, da će danas biti zdrava, dobije li ljubica. — Ili bar se tako meni pričinilo...

Konačno sam ih našla! Daleko tamo pokraj Mirogoja. U onom vrtlarstvu su ih nekoliko stručaka gajili pod staklom... Da znaš, tatice, kako sam bila sretna...

— A novac? Odakle ti novac?! tata će.

— Novac? Nemam više »pajceka«. Svu svoju uštednju: trideset dinara, dala sam za ovaj stručak ljubica... A gle kako samo mirišu!

I prinese ih licu i pomirisa ih, a iz očiju joj kapnu na njih dvije suze radosnice, dva divna krupna dragulja...

Ni tata se više nije mogao svladati. Priđe, jednom rukom zagrli bolesnicu, drugom obujmi zlatnu djetinju glavicu i pritisne ih na grudi.

— Nadice, Nado, sva moja nado...

Tri se glave nađoše na okupu, tri oka orosiše bisernim kapima skupocjenu kiticu ljubica, koja je bila najljepši i najdragocjeniji dar dobroj majci za imendan.

Ernest Radetić

Blagdan u šumi

Koji danas blagdan je
u šumi lisnatoj
da je sva u haljini
rumenoj i zlatnoj.

Guste krošnje blistaju
kao kite cvijeća,
a davno smo odmakli
od rosnog proljeća.

To sad šuma otvara
bogate ormane
i vješa po granama
raskošne đerdane

Prije neg joj sjever ljut
strese ljetno ruho,
oblači se u grimiz
i u zlato suho.

Gabrijel Cvitan

Predavanje o bijelom kruhu

Sastali se Jurić, Franić, Jožić, Ivica, Branko i još neki dječaci, sve jedan veći ugursuz od drugoga i poveli razne igre. U to će Jurić, na opće iznenađenje sviju: — Hajdmo, drugovi, da se igramo škole. Ja ću biti učitelj, a vi đaci!

Svi pristadoše, znatiželjni, kakav li će to učitelj biti Jurić. Jurić pak skoči u kuću i donese u ruci ogroman hljeb ko snijeg bijela kruha, što mu ga je majka taman bila izvadila iz peći.

— Bijeli kruh! Bijeli kruh! — stade ih vika, ali ih Jurić brzo ušutka.

— Mir! i da mi nitko nije ni pisnuo! — povika Jurić ko pravi pravcati učitelj. — Sjednite!

I oni posjedaše kud koji, a Jurić ostade s ogromnim hljebom bijela kruha i dugim kuhinjskim nožem u ruci, na povišem mjestu.

— Znajte, da ćete — budete li dobri i poslušni — dobiti svaki po jednu krišku kruha. Inače ću ga pojesti sam!

Čim je to izrekao zavlada takva tišina, da se je čulo samo zujanje muha.

— Dakle, Branko — prozva ga Jurić — ti si prvi na redu! Kaži ti meni, koja je glavna čovječja hrana?

— Kruh! bubne Branko kao iz puške.

— Izvrsno! A kako čovjek zarađuje svoj svagdanji kruh?

— Kruh svoj svagdanji zarađuje čovjek u znoju lica svoga!

— A ma ne bi bolje ni naš kateheta odgovorio — pohvali ga Jurić pa nastavi:

— Ali ako je čovjek star, pa ne može više raditi?

— Zato mora čovjek u mladosti štediti, da može pod stare dane imati komad kruha!

— Živio Branko! Zapisao sam ti peticu! Idi na mjesto, a neka izide pred mene Franić.

— Franiću, mi ćemo danas malo razgovarati o razgocima. Znadeš li ti štogod gramatike?

— Znadem, gospodine učitelju! odgovori Franić, a sve očima zirka na ogroman bijeli hljeb.

— U kojim slučajevima se meće usklićnik? upita Jurić.

— Usklićnik dolazi, ako je komad kruha, koji dobijemo, prevelik, jer je usklićnik znak začuđenja.

— Izvrsno! Franiću, ja te ni ne prepoznajem. Zar si to ti, što tako pametno odgovaraš? Hajde još nešto o razgocima! Kada se meće upitnik? —

— Upitnik se meće, ako je komad kruha, što ga dobijemo, premalen, jer je upitnik znak pitanja!

— Sve bolje i bolje! A zarez? —

— Zarez dolazi između jedne kriške kruha i druge, jer je zarez znak kratke stanke.

— A točka?

— Točka dolazi nakon desetog komada kruha, kad čovjek više ne može jesti, pa da ne pukne stavi točku i više ne jede.

— Franiću, ti si talenat za gramatiku...

— Ne, nego talenat za jedenje bijeloga kruha, gospodine Juriću! odvrati Franić, a sve mu se nozdrve šire od divnog mirisa svježega kruha.

— Još samo nešto, Franiću, kad smo već kod gramatike! Koliko vremena poznajemo u gramatici? —

— Tri! i to: prošlost, sadašnjost i budućnost!

— Vrlo dobro! A kako ih raspoznajemo?

— Ako je kruh star onda je on iz prošlosti, ako je svjež i istom pečen, poput ovoga tvoga, onda je bolje da ga se pojede u sadašnjosti, nego da se čeka budućnost, jer bi međutim mogla doći tvoja majka i uzeti nam kruh, a mi bi ostali kratkih rukava. —

— Franiću, na mjesto! Tebi zapisujem odlično nad odličnima. A sada van ti, Ivice!

Ivica iziđe i stane pred Jurića.

— Ti ćeš malo računati! Ovdje nas imade sedam. Na koliko dijelova moramo razdijeliti ovaj kruh, da svaki nešto dobije?

— Na sedam jednakih dijelova!

— Ali kad bi sada došla još dva moja bratića, a za njima i dvije tvoje sestrične, na koliko bih dijelova morao onda razrezati ovaj kruh?

— Onda ga uopće ne bi razrezali, nego bi ga sakrili, da ga ne moramo s njima dijeliti.

— Ah, baš si mi govorio iz duše! Dosta je! Petica ti je sigurna! A sada Jožić. Taj ne zna ni jednu vrst računa. Hajde, Jožiću, nastavit ćemo s računanjem, da vidimo hoćeš li znati računati, kad se radi o finom svježem bijelom kruhu!

Jožić stane ukočeno ko vojnik.

— Ako ja razrežem ovaj kruh na sedam dijelova, kako je čas prije rekao Ivica, kakva je to vrst računa?

— To je dijeljenje, gospodine Juriću.

— Vrlo dobro, Jožiću, samo te upozorujem, da me ne smiješ nazivati gospodine Juriću, nego ili: gospodine učitelju! ili samo Juriću!

— Razumijem, gospodine učitelju!

— Drago mi je, da ovaj puta razumiješ, jer inače ti teško shvaćaš. U ostalom danas se radi o bijelom kruhu. Idemo dalje! Ako sam ja kruh nejednako razrezao, pa onoj tankoj kriški dodam još jednu, kakva je to vrst računa.

— To je zbrajanje.

— Dobro! Ako ja razdijelim ovaj bijeli kruh među vas, a vi udarite po njem i pojedete ga triput više, nego što biste pojeli kukuružnjaka, što je to?

— To je množenje sa tri.

— Ako ja zadržim za sebe dva ili tri najbolja komada, što je to?

— To je odbijanje. —

— Zaslužio si odličan, — reče Jurić, razreže kruh na devet jednakih dijelova, tri komada zadrži za sebe, a ostalih šest porazdijeli drugovima, koji utisnuše svaki svoje bijele zube u kruh i za čas nestade kruha ko da ga nikad ni bilo nije.

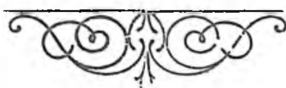
Franić ustade i pruži u vis dva prsta.

— Što želiš reći? upita Jurić.

— Molim, da se ovaj način podučavanja opiše u »Malom Istraninu«, da bi i drugi učitelji tako postupali u školi. Po toj bi metodi đaci vrlo dobro napredovali.

Svi viču: Prima se!

Jože Veselić

Naše livade

Naše su livade nosile razna imena: »Ledina«, »Sjenokošica« i dr. Nijesu bile prevelike, ali su bile prepune cvijeća. Bilo je tu jurjevica, kaćuna crvenih, bijelih i šarenih, papučica i nekog niskog crvenkastog, plavog i žutog cvijeća, punog mirisa. Po njemu nijesu lijetale samo pčelice, nego i mnoge druge bubice. Zujao je i bumbar. Ukraj livade, blizu plota ili zida, rasle su ljubičice plave, plave kao nebo, i bijele!

U rijetkim grmovima savile su male ptičice gnijezdo. Sitne grmuše. Znali smo njihova gnijezda i sa strahom smo im prilazili, da ih ne poplašimo. Naše su livade mirisale kao pravi vrtovi! U proljeće smo ih čistili i već za nedjelju, dvije, u njima je bilo sve puno cvijeća i trave! Po njima smo lovili leptire i bubice. Od guste trave nijesmo se nekada ni vidjeli. Stariji su dolazili češće i uživali kad je poslije kiše livada napredovala. Zataknuli bi za klobučić stručak majčine dušice, ili divlje metvice i već tražili kosce. A jednog jutra, kad smo se mi djeca probudili, naše su se livade kosile! U kosidbu su se pozivali najjači ljudi. Zamah kose čuo se je nadaleko. Poslije dva tri vahlja, kosci bi se sakupili na kraju livade pod kakvim hrastom, i redom bi se iz oveće »barile« krijepili. Mi mališi razgrtali bismo sijeno, da se bolje osuši, i bilo nam je žao one lijepe trave, onog mirisnog cvijeća...

Prikodražan

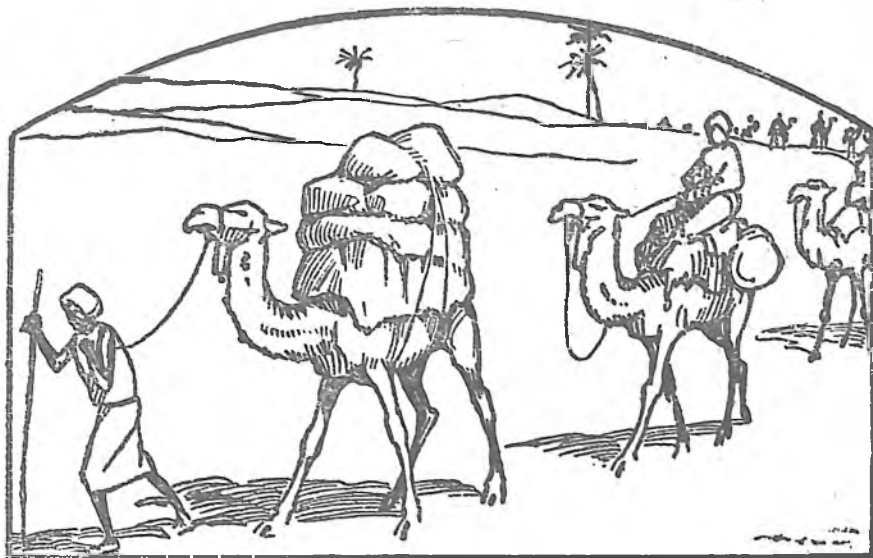
Nogometaši

Mato, Frano, Ivo, Rado,
Dušan, Branko, Pero, Vlado,
Marko, Tomislav i Jole
sastali se poslije škole
pod granati dub;
sastali se da osnuju
nogometni klub.
Sastanak je otvorio
ozbiljno al' živo,
i ovako prozborio
nogometaš Ivo:
»Drugovi, cijeli je svijet
poplavio nogomet.
U selu i gradu
za njega znadu.
Novine stupce pune,
troše se ogromne sume
samo da što bolje procvjeta

slava nogometa.
Staro i mlado
ovu vitešku igru
gleda rado;
pomaže ljubimce svoje,
nosi svog kluba boje.
Neću da duljim. Al' fakat je taj
tko je prije nogometa
znao za Urugvaj?
Zato se, drugovi, sastasmo evo
pod ovaj stoljetni dub
da osnujemo novi
nogometni klub
koga će poštovati svi,
jer četa smo valjana mi.
Sad da se dogovorimo samo
i ime klubu damo.
»Rapid« neka se zove
— javi se golman Jole —
čuo sam za tu četu,
majstori su u nogometu.«
»Rapid« morate znat'
tuđica je i plagijat.
Zato sam protiv toga,
branim čast jezika svoga.«
»Meteor« dajmo mu ime,
ponosni bit ćemo s njime.
Nek sjaje ko sunce žarko —«
završi desni bek Marko.
»Meteor« bljesne i stane
i u prah na zemlju pane.
Ja hoću da naša četa
preživi tisuću ljeta —«
upade u razgovor Frane.
»Dobro! A kako bi bilo
— javi se lijevo krilo —
da ga nazovemo »Grom«
gdje dođe nek pravi lom.«
»Prima se!« U isti čas
zaore svi u glas:
»Grom! Grom! Grom!
Gdje dođe nek pravi lom!«
Kada oduševljenje stade,
javi se spojka Rade:
»U dužnost stavljamo Vladi
neka pravila izradi,
on je vješt poslu tom.
Al odmah neka se znade,
čisti amaterizam
zastupat se imade.«
»A boja našega kluba
neka je boja vatre,
nek protivnika uništi, satre
povikne centar Branko.
Na rastanku izljubi se četa.
Svi su sad mislili isto:
mi smo buduće slavne
zvijezde nogometa.
»Sutra morate znati
trening je u pet sati.«
Zaključi uz odobravanje živo
sastanak kapetan Ivo.

Gabrijel Cvitan

U pješčanom carstvu...

Sahara — Arapsko pleme Tua-rega — Poštenje sinova pustinje

Tko od vas nije još čuo za Saharu, tu beskonačnu pješčanu pustoš, kuda neprestano putuju, uzduž i poprijeko, duge karavane putnika i trgovaca na devama? Tko nije čuo za ljute samune, strahovite pustinjske vjetrove, koji dižu silne oblačine pijeska i zasiplju njima karavane, pokapajuć ih žive.

A znate li što su »fate morgane« varljive slike najljepših krajeva, koje se znadu pojaviti u zraku pred očima izmorenih putnika, a kad im se oni pokušaju približiti jednostavno se rasplinu?

I za oaze ste već jamačno čuli! To su rijetki izvori bistre vode, koja je probila pijesak i natopila suhu zemlju, stvorivši iz nje pravi kutić zemaljskoga raja, gdje rastu palme i kokosi i buja zelenilo.

Eto, u toj pješčanoj pustinji, raštrkani po pojedinim oazama žive posljednji ostaci plemenitog jednog ratničkog naroda sinova pustinje, junački Tuarezi.

Jedna od najljepših osebina njihova značaja jeste svetost zadane riječi. Izvrsni jahači, rođeni bojovnici, skloni su osveti, ali kad se radi o časti, o gostoprimstvu ili o održanju zadane riječi, vanredno su savjesni.

Kad je sunce zapalo, svaki će putnik ili prolaznik kroz pustinju, naći kod njih utočište i gostoprimstvo, bez obzira na to kakve bio vjere ili plemena. Oni će nahraniti i napojiti njega i njegove konje i deve i prostrijeti će mu ležaj, pa ma bio on i njihov najkrvniji neprijatelj.

Roditelji imadu samo jednu želju: da im sin bude zdrav, jak, pošten i hrabar. Dječak se mora već u najranijoj dobi priviknuti na sve napore i tegobe, na sve patnje i nepredvidive

poteškoće, koje ga mogu snaći u životu.

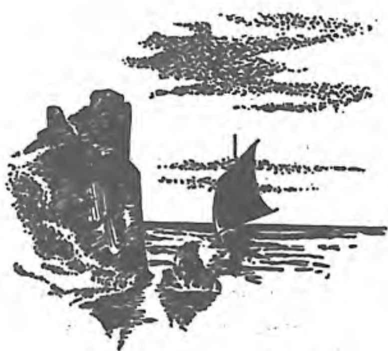
Obuka počinje već u petoj ili šestoj godini života. Dječak mora znati arapski čitati i pisati, računati, jašiti, plesati, svirati, strijeljati i gađati s najvećom točnošću u cilj, pa i onda kad mu konj trči strelovitom brzinom. Mora se osim toga naviknuti, da trpi glad, žeđu i nespavanje. I još mnogo drugih stvari mora naučiti, a među prvima naravski valja da pozna i koran, muslimansko sveto pismo.

Dječak mora biti savršen vitez prema ženama jer Tuarezi cijene ženu kao sveticu.

Već u najmlađim godinama dječak mora znati samostalno ispjevati pjesmu, majci, koja mu je dala kakav dar, sestri, koja se udaje ili drugoj kojoj poštovanoj osobi. Niti jedna tuareška djevojka ne bi pošla za mužem, koji joj ne bi znao ispjevati kakvu lijepu i nježnu pjesmicu.

Osim toga Tuarezi uče djecu, da drže zadanu riječ, pa makar ih to stajalo života. Ako si Tuaregu predao ma kakvu stvar na čuvanje, budi uvjeren, da ti je sigurnija nego li kod tebe samoga. On će prije glavu izgubiti, nego li pustiti, da mu je tko otme.

Zato se u pustinji često puta vidjevaju karavane, koje prenose silna bogatstva, a na čelu im je kakav Tuareg. Trgovac, koji hoće da pošalje robu u najudaljenije krajeve Afrike, povjerit će bez ikakve pismene potvrde, pa i bez svjedoka, sve svoje blago Tuaregu, bez straha da će ga on prevariti. Tuareg će blago preuzeti samo jednom jedinom riječi: »U — Allah«, što znači: u ime Božje! To je dovoljno. Na tu mu riječ možeš povjeriti milijune i budi siguran, da će ih odnijeti na odredište, a da mu ne će uzmanjkati ni jedna para, ni jedan gram povjerenog mu blaga.

— Juriću — reći će otac jednoga dana Juriću — tvoj mi je učitelj kazao da ti u školi ništa ne radiš, nego samo gledaš što rade ostali đaci.

— Ja radim ono što i učitelj — odgovori Jurić.

— Kako to?

— Pa tako! Ta i učitelj samo gleda naokolo po razredu, što rade đaci.

KLOK i JOŽIĆ

Dogodile su se velike promjene. Jožić, koji je, nakon višegodišnjeg lutanja svijetom, zajedno sa svojim majmunom Klokom, došao u Zagreb, morao je — kako znamo — u školu, a Kloka je prepustio starom Floku. Sada je međutim Jožić s vanrednim uspjehom svršio četiri razreda gimnazije (majmuna Kloka nijesu htjeli primiti u gimnaziju, jer su kazali da imadu u školi i previše majmuna na dvije noge!), i nakon što je položio s odlikom malu maturu odlučio je, da opet krene u svijet na »naučno putovanje«. Dakako da je opet uzeo na put i svog dragog druga majmuna Kloka. Mi smo zamolili Jožića, neka nam svakako šalje dopise i izvještaje sa svojih pustolovnih putovanja. Prije mjesec dana krenuli su na put, a evo već nam je stigao prvi njihov dopis s otoka Bornea. Nego čujmo, što piše Jožić:

»Vi znate, dragi gospodine uredniče, da mi je prirodopis išao izvrsno od ruke. Prirodopis životinjstva znao sam tako rekuć bolje nego sam profesor, ali u bilinstvu nijesam bio osobito potkovan. Zato sam i odlučio, da se u tom usavršim, pa sam krenuo ponovno u svijet na »naučno putovanje«.

Ovaj smo se put Klok i ja otputili u Aziju, na Malajsko otočje. Put je bio divan. Do Aleksandrije u Egiptu vozili smo se na »Kraljici Mariji«, kao slijepi putnici pod palubom, kamo nas je utrpao jedan ložač, naš prijatelj. U Aleksandriji smo prešli na parobrod »Ganges« od istočno azijskog parobrodarskog društva i nakon sedamdnevnog putovanja izbacili su nas na otok Borneo.

A sada smo već evo tjedan dana u kraju, koga zovu »Didili-mase«, što znači guštara.

Da znate, kakovu smo pustolovinu jučer doživjeli, koža bi Vam se naježila od straha.

Sjeli smo se u ladicu, koju ovdješnji Malajci nazivaju piroga i spustili smo se niz rječicu Kraton, koja ne znam, da li je uopće zabilježena na zemljovidnim kartama, iako je dvaput šira od naše Save. Klok

je veslao, a ja sam sjedio i promatrao ogromne krošnje najraznovrsnijeg stabalja, s mirisnim cvjetovima, od čijeg mirisa možeš da se onesvijestiš i bujnim zelenilom, kakvoga nijesi nikada vidio. Isprva smo plovili sredinom rijeke, no kako je sunce suviše žestoko palilo, skrenuli smo bliže obali i veslali u sjeni granatih orijaša... Po granama su skakutali majmuni, koji su nas veselo pozdravljali i dobacivali Kloku razne plodove.

Najednoć Klok zavrišti, pusti veslo i odskoči ko strijela, da se zakloni iza mojih leđa. Nijesam se pravo ni okrenuo, kad li osjetim snažan udarac po lađici; lađica se silno zaljulja, a ja sav užasnut opazim pred sobom u lađi, na mjestu gdje je čas prije sjedio Klok, crnu panteru, najkrvoločniju zvijer malajskog arhipelaga. Na nesreću nijesam ponio sa sobom nikakvog vatrenog oružja, a da i jesam slabo bi se bio mogao u ovom času njime pomoći.

U mene su zurila dva strašna zelena oka. Moji su živci bili napeti ko strune na guslama. Znao sam, da mi nema spasa. Čekao sam svakog trena skok krvoločne zvijeri, koja će mi zariti oštre pandže u živo meso i utisnuti zube u vrat. Hiljade misli vrzlo mi se u tom času glavom. Sjedio sam nepomičan. U ruci sam imao samo povećalo, kojim sam običavao pregledavati biljke. I ruka s povećalom bila mi je ukočena. Kako nismo veslali voda nas je zanijela na sredinu rijeke. Sunce je palilo strahovitom žestinom, ali mene je uza sve to oblijevao hladan znoj.

Crna pantera je zarežala. Iskesila je zube i nakostrušila leđa. Spremala se na skok. Najednom, ja ni sam nisam znao odakle, između mene i pantere stao se sa dna lađice dizati dim, a odmah zatim lizne u vis vatra. Sag od rogoza, kojim je bilo pokriveno dno piroge planuo je.

Vi znate, da se životinje najviše boje vatre. Pantera osjetivši miris dima, koji joj je stao peći oči i ugledavši plamen sva je stala drhtati i strašno se vrpoljiti. U jednom času, ne znajući kuda, skoči u velikom luku iz piroge u vodu, ispliva do kraja i za čas je nestade u džungli. Bili smo spašeni. Kako se to desilo? Kroz povećalo, koje sam držao u ruci uprle su sunčane zrake u rogožinu na dnu ladice. Zrake usredotočene u žarištu leće upalile su rogožinu i to je zvijerku tako preplašilo da je pobjegla glavom bez obzira.

Klok i ja ubrzo smo, grabeći vodu iz rijeke, pogasili vatru i stali veslati žurno da se vratimo što prije natrag u selo. Iako je sunce palilo strahovito, mi se nijesmo više usudili prići bliže k obali u hlad, nego smo vozili sredinom rijeke.

A povećalo? Čuvat ću ga na vječnu uspomenu, dokgod živim....

Drugi puta javit ćemo Vam se opširnije. A sad mi pozdravite sve čitatelje Vašeg lista i recite, da će im se u buduće redovito javljati njihovi stari prijatelji **Klok i Jožić**

Dječje novine

Dne 6. rujna ove godine navršio je naš mladi Kralj Njegovo Veličanstvo Petar II. četrnaestu godinu života. Njegov je rođendan proslavljen naročito svečano u cijeloj državi, a i izvan nje, gdje god živi naš narod. U Zagrebu je bio priređen veličanstveni mimohod vojske, svih rodova oružja, a nebrojene tisuće naroda ispunile su sve ulice kuda je prolazila vojska. U svim crkvama i bogomoljama svih vjeroispovijesti bile su održane svečane službe Božje. U Trstu je u tamošnjoj srpsko-pravoslavnoj crkvi održano blagodarenje, kome su prisustvovali mnogi naši tršćanski i istarski rodoljubi. U Pragu je toga dana tamošnja radio stanica cijelu večer igrala hrvatske, srpske i slovenske pjesme. Sve to najbolje dokazuje, koliko je mladi naš Kralj posvuda poštivan i voljen. Još nas dijele samo četiri godine od dana, kada će on da potpunoma preuzme u svoje ruke kormilo državnog broda i da ga povede ljepšoj i boljoj budućnosti. Dao Bog da uspije!

Dne 14. rujna umro je u dvorcu Lany u 87. godini života tvorac Čehoslovačke republike Tomaš G. Masaryk.

Tim povodom sve su svjetske novine donijele tople prikaze o njegovoj ličnosti, jednodušno ističući, da je Masaryk bio jedan od najvećih umova savremene Evrope i plemenit i pravedan čovjek u potpunom smislu riječi.

Za vrijeme Austro-Ugarske Masaryk je bio poslanik u bečkom parlamentu i tu je mnogo sarađivao s našim istarskim zastupnicima prof. Spinčićem i Laginjom pokazujući živo zanimanje za sva naša pitanja.

Za svjetskog rata prebjegao je iz Austrije zajedno s današnjim pretsjednikom čehoslovačke republike Dr. Benešom. U inozemstvu je organizirao čehoslovačku vojsku, koju su sačinjavali vojnici, koji su prebjegli s fronte iz austrijske vojske. Njegovom zaslugom velike su države priznale Čehoslovačku samostalnu državu još prije nego što je Austrija bila slomljena i kad je 1918. Austrija propala Masaryk se je na čelu slavodobitne čehoslovačke vojske vratio u Češku kao prvi predsjednik samostalne velike čehoslovačke republike.

Česi su Masaryka obožavali i nazivali ga svojim »tatičkom«, ocem i predsjednikom — osloboditeljem.

Prije nekoliko godina zahvalio se zbog starosti na položaju pretsjednika republike i povukao se na dvorac Lany, koji mu je poklonila država kao narodni dar, i tu je u miru u krugu svojih malih unučića proveo svoje posljednje dane, ljubljen i poštivan od cijeloga naroda.

Masaryk je rodom Slovak, a otac mu je bio kočijaš kod jednog posjednika. Svojom marljivošću, bistrinom i sjajnim umom uspio je evo da postane najznamenitiji čovjek sadašnjice i prvi i najzaslužniji sin svoje domovine. Slava mu!

U Kini se vode još uvijek žestoke borbe između Japanaca i Kineza. Japanci navaljuju kao bijesni, ali se i Kinezi očajnički brane. Kako će rat završiti teško je reći. Kineza ima triput više nego Japanaca, ali Japanci su bolje oboružani i mnogo su bolje vojnički organizirani nego li Kinezi. A tehnika i oružje pobjeđuju, pa izgleda da će tako i ovaj puta Japanci otkinuti jedan komad Kine i prisvojiti ga, kao što su prije pet godina oteli Kini jednu od najbogatijih njezinih pokrajina Mandžuriju.

Borba protiv nepismenosti. Klub ABC iz Zagreba organizira borbu protiv nepismenosti u hrvatskim krajevima. Svaki pismen čovjek mora da ove zime nauči barem jednog nepismenog odraslog čovjeka čitati i pisati. Obuka počinje po svim selima na Svesvete i dovršava u veljači. Svaki nepismeni dobit će abecedarku, olovku i pisanku, a platit će za njih koliko bude mogao: jedan ili dva dinara, a ako drugo ne može dat će barem jedno jaje.

Ovo je svakako vrlo lijepa akcija, koju valja da podupre svaki rodoljub.

Telefon u Češkim školama. Prema pisanju nekih praških novina poštanska je uprava u Pragu stavila školama na raspoloženje 50 telefonskih aparata u svrhu zorne obuke. Učenici se praških pučkih škola, dakako, veoma vesele toj uredbi, jer mogu telefonirati iz razreda u razred.

„Vrati se!“

Sjedim pod palmom slušajući ptičicu, kako cvrkuće. Sjela je na grančicu mirisave bagrene i pjeva.

Ne znam joj ni imena ni plemena; vidim samo, da je siva i modra. Doletjela je, da prezimi, pa da se vrati, kamo je srce vuče.

Sjedeći na grančici pjeva, a ja slušam. I mislim, da je razumijem: Pjeva o dalekoj svojoj domovini, za kojom čezne... Kako bi inače onako milo cvrkutala, kao da plače?

Iznenada zaleti se na nju kobac. I čujem posljednji krik nevoljne ptičice...

Perje njeno lagano na zemljicu pada. I jedna nožica —

Dignem tu nožicu, a na njoj tanki srebreni obručić. «Vrati se! — — Čekamo te!« piše na njemu.

Tko je čeka?

Možda kakav mali dječarac i mlađahna njegova sestrica, koji su nejaku onu ptičicu pod drvetom našli.

«Vrati se! — Čekamo te!«

Ne čekajte!...

Fran Mažuranić

(Od zore do mraka)

JURIĆ

Jurić je dobio danas u školi slabu ocjenu. Kad mu je za to doznao otac, upita ga ljutito:

— Navedi mi pitanja, što ti ih je zadao učitelj.

Jurić nabroji sva pitanja.

— Tâ sva su ova pitanja vrlo laka — u čudu će otac.

— I ja znadem da su pitanja laka, ali su odgovori teški — zamudrova Jurić.

*

Pita učitelj u školi našeg Jurića:

— Kako djeluje toplina na stvari?

Jurić odgovori sasma ispravno:

— Toplina rasteže svaku stvar.

— Dobro, Juriću, navedi mi još i jedan primjer.

A Jurić će iz neba, pa u rebra:

— Ljeti su dani dulji, nego li zimi.

*

— Je li se već vratio Jurić iz škole? — upita majka Jurićevu sestru Anicu.

— Jest, vratio se, odgovori Anica.

— Jesi li ga vidjela?

— Nijesam!

— Pa kako onda znaš da se vratio? čudi se majka.

— Jurića istina nijesam vidjela, ali sam zato vidjela mačku, kako je pobjegla i sakrila se pod ormar. Znači, da je Jurić u blizini.

Split. **Barba Rike**

Crna ruka. Jednoga jutra mnogi su stanovnici New-Yorka bili neugodno iznenađeni. Na njihovim kućnim vratima bila je naslikana crna ruka, a pod njom riječi: »Još samo pet dana«. Dakako, da su stvar odmah prijavili policiji, a i novine su se pozabavile tom tajanstvenom razbojničkom družinom, koja prijeti mirnim građanima. Iznenađenje sviju bilo je još veće, kad je drugog dana na mnogim kućnim vratima osvanula ista slika crne ruke s napisom: »Još samo četiri dana«. I tako redom i slijedećih dana: »Još samo tri...«, »Još samo dva...« i konačno: »Još samo jedan dan«. Sve je sa strahom iščekivalo sutrašnji dan, ne znajući, što li je ta razbojnička družina spremila mirnim građanima.

A što je zapravo bilo na stvari? Neka tvornica sapuna nalijepila je petoga dana na sva vrata plakat s crnom rukom, a pod njom riječi: »Ne ćete više imati crne ruke, budete li ih prali našim sapunom«.

ODGONETKE

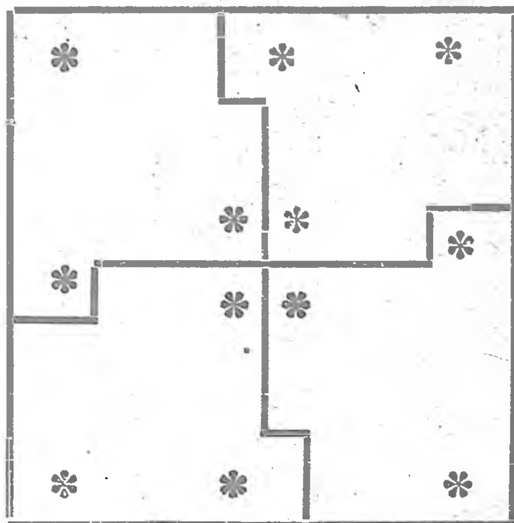
Zagonetki iz br. 1.

1) Dopunjalka: I—II. Norveška, III—IV. Albanija
2) Zagonetna posjetnica: Zemljoradnik
3) Geometrijski zadatak:

4) Skrižaljka: Okomito: 1. grabar, 2 Arad, 3. bara, 4. kapica.
Vodoravno: 5. vrabac, 6. Arap, 7. Bari, 8. zadaci

5) Geometrijski zadatak: Može se riješiti na mnogo načina. Jedan od tih je ovaj:

Ispravno su riješili: Darinka Malešević, Zagreb, Vilim Crnarić, Bakarac

ZAGONETKE

Kombinirana ispunjalka

(Darinka Malešević, Zagreb)

		I				
1— 8 tišina	1				8	8—1 glavni grad naše susjedne države
2— 9 muško ime	2				9	9—2 pokazna zamjenica
3—10 kralj životinja	3				10	10—3 talas
4—11 zamjenica	4				11	11—4 drago
5—12 zvijer	5				12	12 5 mliječni proizvod
6—13 zdravo (latinski)	6				13	13—6 prva žena
7—14 poklon	7				14	14—7 posao
		II				

I—II. Muško ime

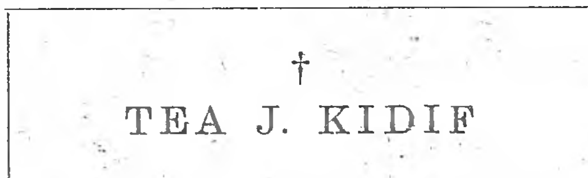
Logogrif

(Darinka Malešević, Zagreb)

Sa »K« je domaća životinja neka
Sa »D« je naša na sjeveru rijeka
Sa »B« na vratima svakim je ima
Sa »T« raste po svim poljima.

Zagonetni epitaf

(Darinka Malešević, Zagreb)

Jadna djevojčica Tea! Od koje li je bolesti umrla?

RAČUNSKE ZAGONETKE

1. Rasporedi brojke 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 tako da njihov ukupni zbroj dade 16. — Nijednu brojku ne smiješ upotrijebiti više nego jedamput.

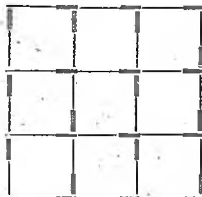
*

2. Ovih devet točaka spoji jednim potezom sastavljenim od četiri ravna pravca, ali tako, da taj potez prolazi kroz svaku točku.

IGRA ŠIBICAMA

Uzmite 24 šibice i sastavite od njih devet jednakih četvorina, kako to prikazuje ova slika:

A sada recite kojemu od drugova, neka uzme 4 šibice, ali tako da još uvijek ostane pet jednakih četvorina. Pokušat će jedan pokušati će drugi, možda to nekome i uspije. Ako nitko ne bi to umio, pokažite mu kako se to radi. Ako ne znate saznat ćete riješenje u slijedećem broju.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31.
Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.

Poštarina plaćena u gotovu

Pojedini broj 1 dinar

Mali Istranin

GOD. IX STUDENI 1937 BROJ 3

NOVE KNJIGE

GABRIJEL CVITAN: GLAS ZEMLJE, zbirka pjesama, posvećenih oračima i kopačima.

Našim je čitateljima i predobro poznato ime Gabrijela Cvitana. Njegove krasne pjesme ukrašuju naš list već niz godina i svi ih mi čitamo s posebnim užitkom. Iz njih izbija neka posebna toplina, srdačnost i vedrina, one teku neusiljeno i glatko i mi osjećamo da ih je ispjevao pjesnik, čija je duša prepuna, čija je riječ bogata i živa. Mi smo se neko vrijeme spremali da ih pokupimo i izdamo u posebnoj knjižici, da ga prikažemo i najširoj javnosti i upremo prstom u jednog odličnog pjesnika, čije ime ne smije ostati nezapaženo.

Pretekla nas je uvažena Matica Hrvatska, čiji je pododbor u Šibeniku izdao evo sada prekrasnu zbirku njegovih najboljih pjesama, pod natpisom: Glas zemlje...

Boljeg se naslova toj zbirci zaista nije moglo dati. Gabrijel Cvitan je seljačko dijete, on je — da tako kažemo — srastao s ovom našom mučenicom zemljom, s ovim pustim dalmatinskim kršem, s morem našim i primorjem, pa su i njegove pjesme posvećene samo njima.

Neke su pjesme tako dobre, da bi mogle mirne duše ući i u najprobranije antologije, a pjesma »Molitva malom Isusu«, potresnija je i ljepša od najsnažnijeg psalma, dostojna da se pred oltarima moli.

Kada uz to znamo, u kakvim ih je prilikama autor pjevao, bacan kao pučki učitelj u najzabitnija zagorska i bosanska sela, do kojih se tek kozjim putevima moglo stići, proganjan radi svog uvjerenja i kremenznačaja, onda te pjesme, koje su iskre srca, pisane, da se tako izrazimo, krvlju pjesnikovom, dobivaju dvostruku vrijednost.

Uvjereni smo, da će svaki naš čitatelj, koji se je naslađivao pjesmicama našeg Gabrijela Cvitana u našem listu, bez odgađanja nabaviti ovu krasnu zbirku, koja će ga dirnuti i koja će mu pružiti posebno zadovoljstvo.

Knjiga je lijepo opremljena, imade 120 stranica, a može se naručiti i kod našeg uredništva uz cijenu od 20.— dinara.

U fond »Malog Istranina« poklonila je obitelj Ražem-Laginja 100.— Din. Zahvaljujemo najusrdnije. Neka bi se i drugi istarski rodoljubi ugledali u ovaj lijepi primjer!

MALI ISTRANIN

GOD. IX ZAGREB, STUDENI ŠK. GOD. 1937/38 BR. 3

U obranu narodne časti

Ivicu Šimićeva otjerala je nevolja u svijet već u najranijoj njegovoj mladosti. U malenom istarskom seocu bilo je premalo kruha za njega i šestero njegove braće, koji su svi bili jedan drugome do uha. Majka mu je pričala, da je nekad sunce sijalo i pred njihova vrata, da su imali punu kuću svega i svačega i da im nije nikada uzmanjkalo kruha. U podrumu da je bilo uvijek nekoliko bačava izvrsnoga vina, u staji su blejali janjci i mukali volovi, a u kocu su roktale svinje.

Ali otkako je ono buknuo rat, a otac poginuo negdje kraj Gorice, sve je pošlo nizbrdo. Djeca su bila malena, pa nijesu mogla raditi ni obrađivati polja i vinograda, majka je pak bila nenavikla gospodariti i tako je imanje počelo propadati. Iza rata došla je tuđa vlast, porezi su postali nepodnosivi, najprije je nestalo iz staja kravica, pa svinja, a zatim se postepeno prodavao komad po komad vinograda, dok nije konačno ostala njihovom samo kućica i u njoj sirota majka sa sedmero gladnih mališana.

Kad je ponestalo kruha raštrkali se Šimićevi svijetom ko rakova djeca. Oni odrasliji odoše tko u Ameriku, tko u Jugoslaviju, dvojica odoše čak u Australiju, a Ivica, najmanji od svih, otputio se jednoga dana u Tržić ili kako ga Talijani sada prozvaše Monfalcone, gdje je u tamošnjem brodogradilištu dobio neko mršavo zaposlenje. Taman toliko da se prehrani i da, tu i tamo, pošalje starici majci po koju liru, da ne skapa sama kod kuće od gladi.

Teško je bilo Ivici pri duši u tom vrlogu ljudi iz svih mogućih krajeva Italije. Govorili su raznim narječjima: piemonteski, kalabreski, napoletanski, venecijanski i furlanski, pa se ni sami nijesu međusobno pravo razumjeli. Kako da ih onda razumije Ivica, koji je talijanski tek nešto natucao a i to iskvareno.

Tek što bi otvorio usta svi su ga ismijavali, dovikujuć mu podrugljivo: »taci schiavo!« što znači: »šuti robe!« Riječju »sćavo« nazivaju Talijani svakog našeg čovjeka, Hrvata i Slovenca, u Istri. Ivicu je to boljelo i ujedalo za srce, pa je zato najvolio šutjeti i ni s kime se ne upuštati u razgovor.

U istom odjeljenju s njime radio je i drugi jedan njegov sunarodnjak, Slovenac iz sjeverne Istre neki Trlavšek. Kad ga je ugledao i progovorio s njime u svom materinjem jeziku, Ivica je bio ushićen. Ali se uskoro razočarao. Trlavšek je bio nekakav čudak. Nadstojniku odjeljenja znao se ulagivati, a pred drugim se Talijanima odricao i svoje narodnosti

i svog materinjeg jezika, samo da bi mogao bolje napredovati i dobiti veću plaću.

»Kako možeš biti takav?« korio ga je Ivica. »Kako se možeš odreći naroda, čiji si sin, majke koja te rodila, a koja je bila oduvijek samo Slovenka?«

Trlavšek mu se nasmijao u lice: »Ti si glup ko noć! Tko me hrani? Talijan! Tko nam daje zarade, da ne pocrkavamo od gladi? Talijan! Pa ako on traži od mene da budem Talijan, ja ću biti Talijan! Prvo je kruh, a zatim dolazi sve drugo...«

»Ti si nitkov i izrod«, plane Ivica. »I mene je stid, što te je rodila istarska mati.«

»Evo ti nitkova i izroda, ništarijo jedna gladna!« reče Trlavšek i ošine Ivicu šakom po ustima, da ga je oblila krv...

Ivica ode krvav, zaplakan... Više ga je bolio osjećaj da mu je udarac došao odanle, odakle se je najmanje nadao, od brata, koji mu je trebao biti najbliži, nego li sama rana.

»Hvala Bogu, što nijesu svi Slovenci takovi,« tješio se u sebi. Ima i među njima junaka, ponosnih i čestitih. — I sjeti se Bidovca, Marušiča, Valenčiča i drugih tršćanskih mučenika, koji su iz ljubavi prema rodu i domovini podnijeli radije smrt, nego li da se odreknu svoje narodnosti..

— — — — — — — — — —

Istoga dana na večer, povukao se Ivica u svoje sklonište, gdje je za nekoliko lira mjesečno smio prespavati. Bijahu to niske i tamne tavanske prostorije u nekoj maloj zadimljenoj gostionici, daleko na kraju gradića, kuda bi večerom iza dnevnog napornog rada zalazili radnici brodogradilišta da uz čašu vina zaborave napore i jade.

Dolje u gostioni pjevali su nekakvi Furlani, psovali i treskali čašama.

Neki Sicilijanci dovikivali im pogrdne riječi i sve je izgledalo da će doći do tučnjave:

»Terra di riso, terra di polenta« vikali su Sicilijanci Furlanima, a ovi njima:

»Terra di terremoto, terra matta«, što bi u našem jeziku značilo otprilike isto što i »rižožderi«, »žgancožderi«, »luda zemlja«, »zemlja potresa«.

Najednom se začuje u toj međusobnoj svađi neki reski smijeh. Netko se je narugao jednima i drugima.

»Bože, pa taj glas mi je poznat. To je glas Trlavšeka«, dosjeti se Ivica i stane bolje osluškivati.

Galama se podvostruči. Netko je doviknuo: »Taci schiavo!« »Fora i schiavi!« »Van s robljem!« »U Ljubljanu nek ide«... »Gladuši, svinjari, barbari«, vikali su Talijani, svi bez razlike i Furlani i Piemontezi i Sicilijanci, oborivši se na jedinog Slovenca, Trlavšeka.

»Šta? Vi ćete mene vrijeđati u mojoj rođenoj zemlji«, grmio je Trlavšek, kome je krv šiknula u obraz, a i vino ga malo raspalilo.

»Vi ste gladuši, vi ste otimači tuđega. Ovo je naša zemlja, zemlja slovenska, hrvatska. Kukavice! Beskućnici! Došli ste se ovamo najesti. Neka se samo usudi tko da me dirne!«

Ali Talijana je bilo mnogo, a Trlavšek je bio sam. Navalili su na nj stolcima, on se branio i uzmicao, ali opasnost je bila sve veća.

U tom času pojavi se na vratima tavana Ivica. Vidio je opasnost, koja prijeti njegovom sunarodnjaku, koga napadaju samo zato, što je Slaven i zato što je uzeo u obranu svoju zemlju i svoj narod. U jednom času zaboravio je Ivica udarac, što ga je zadobio, osjetio je da mora stupiti u obranu časti svoga brata, svoje zemlje i svoga naroda.

Sa police dohvati nekakav sadreni kip i baci ga svom snagom među napadače kriknuvši:

»Bravo Trlavšek, van s nametnicima...«

Kip je prasnuo, tresnuvši o pod i raspršivši se u stotine komada, uz silnu prašinu.

Talijani iznenađeni razbježaše se na sve strane, kroz vrata i prozore...

Trlavšek ostade sam, presenećen, ne znajući što se to zapravo zbilo. Ivica se spusti niz stepenice, priđe k njemu i pruži mu ruku: »Hvala ti, prijatelju, obranio si čast naše Istre i naroda našeg; nijesi dao da ga nitkovi blate!«

»Imaš pravo, druže«, odvrati ganut Trlavšek. »Ne može čovjek, pa ne može dopustiti, da mu se blati i ismijava narod i zemlja, koja ga je rodila. Čovjek u nekim časovima, radi onog nesretnog komada hljeba, pokušava da zaboravi i zemlju i narod, da zatomi osjećaje i krv, ali uzalud. Glas zemlje, glas naroda i krvi u nama jači je od svega.. «

A tada, skrušeno nastavi:

»Ali ti, Ivice, ti si junak! Ti si se, nakon onoga, što sam ti ja danas učinio, pokazao čovjekom... Oprosti...«

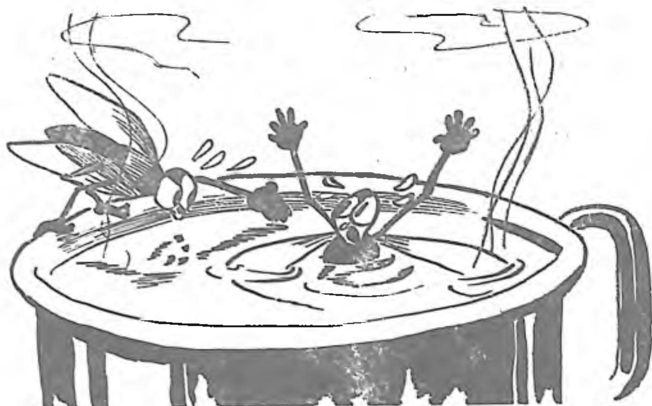
Ivica mu stisne ruku i reče:

»Nije ništa! Radi se o časti imena našega... I ja sam tebi od srca zahvalan, što si ga uzeo u zaštitu«...

Ernest Radetić

Ko je kriv

Iz jajeta se izvali
Pilić žuti, lijepi, mali.
Od njeg nasta koka bijela,
Krupna, teška i debela.
Jednog dana brže bolje
Kuharica je zakolje
I od naše koke tuste
Dobi lonac juhe guste.

Doletješe dvije muhe,
Upadoše nasred juhe.
Iz nje jedva isplivale;
Sušiti su krila stale.

A kada su bile suhe,
Ljutiti se počnu muhe:
»Jedva se izvukoh živa...
Svemu tom je juha kriva.«
— Kuharica, što je skuha
Kriva nam je... a ne juha —
»Al da nije koke bilo,
To se ne bi dogodilo«
— Ta krivo je ono jaje;
Od njeg koka postala je. —

Gdje vam obraz, gdje vam lice?
Vi ste krive, lakomice!

Šime Fučić

Lakomi Frane pao s grane

Iznad mutne lokve
pružile se širom
grane bujne smokve.
Eto malog Frane,

popne se na grane,
po njima se vere
slatke smokve bere.
Ugledao Frane
jednu krupnu smokvu
navrh tanke grane,
pa je lakom bio
dohvatit je htio.
Ali grana puče,
Frane zajauče.
Ne dohvati smokvu
već padne u lokvu.
Sad kraj lokve plače
zaprljao hlače.
Kod kuće će mati
šibom njemu dati.

Gabrijel Cvitan

Uspomene na majku

Večernja je rumen naglo blijedila na nebu. Spuštao se mračak. Izašao sam s majkom u baštu. Prošetali smo uzanim puteljkom između ruža i jaglaca. Rumene su ruže objesile svoje snene glavice i snivale slatki san dok su žuti jaglaci ispružili zlatne čaške prema zvjezdanom nebu i pjevali himnu toploj ljetnoj noći. Sedefasti je lahorić zaćarlijao baštom i donašao nam miris glicinija koje su se verale tamo uza stijenu. Iz njihovih je krupnih, ljubičastih grozdova kapao slatki miris. Nebo je ronilo srebrne suze koje su sjale na lišću kao dragulji.

Sjeo sam s majkom pod jasminov grm. Naslonio sam snenu glavicu na majčino rame, zagledao se u zvjezdano nebo i šanuo:

»Kako su sjajne zvjezdice! I koliko ih ima! Ded pričaj mi nešto o njima, majčice!«

Pobožno, kao da je u crkvi, šaptala mi majčica da svaki čovjek ima svoju zvijezdu koja zasja na nebu čim se on rodi a ugasne kad on umre.

»A koja je moja zvijezdica, majčice«? upitao sam je i zagledao se u neku krupnu, sjajnu zvijezdu.

»To znade samo dragi Bog« odgovorila mi zamišljeno majka; — ućutasmo. Uto se jedna sjajna zvijezdica rasplinula u tisuću zlatnih varnica te je u velikome luku pala u crni bezdan noći ostavljajući za sobom svjetao trag.

»Sad ode neka kršćanska dušica Bogu na istinu« uzdahne majka, pobožno se prekrsti i čvršće me privine u svoj zagrljaj. U slatkom sam majčinom zagrljaju ubrzo usnuo. Snilo mi se da šetam zvjezdanim nebom, kidam sjajne zvijezdice i njima kitim sijedu majčinu kosu.

Mila moja, uspomeno! **Radoslav Kovač**

Brinimo se za ptičice

Ptice su naši najveći prijatelji i dobročinitelji. Da njih nema oko naših domova rojilo bi se na milijune muha i štetnih kukaca, po našim poljima, voćnjacima i vrtovima nakotilo bi se na milijarde gusjenica i štetočina, koji bi upropastili sav naš trud i muku. Zeleno povrće izgrizle bi nam gusjenice do korjena, a ono krasno rumeno voće, bilo bi prepuno crva.

Dobre ptičice lijeću oko naših kuća, po našim vrtovima, voćnjacima, lugovima i šumama i uz divnu pjesmicu, koja nam razblažuje dušu, tamane sve nepoželjne kukce i štetočine.

Nezahvalna djeca, ne znajući često puta, od kolike su nam koristi te drage i mile životinjice, nabacuju se za njima kamenjem, plaše ih i tjeraju rušeći im gnijezda i razbijajuć im jajašca. To je grijeh i zloba i takova što mogu napraviti samo duševno pokvarena djeca.

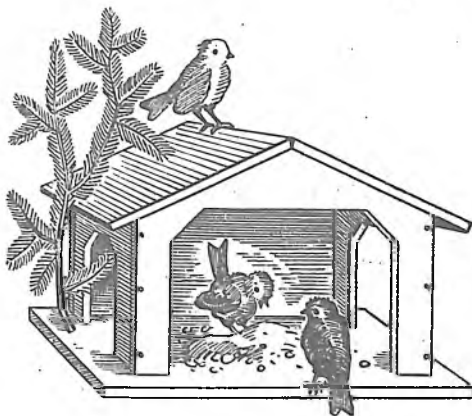
Dobra djeca naprotiv štitit će ptice i ne će nikad nijednom od tih dobrih Božjih stvorova učiniti ništa na žao.

Približava se zima. Mnoge od tih naših prijateljica ostale su i preko zime uz nas, po našim opustjelim lugovima i šumama, ne htijuć nas ostaviti.

Zapast će snijeg i one će zebsti i drhtati, a biti će i gladne, jer ne će moći nigdje naći hrane.

Ne smijemo dopustiti, da uginu od gladi i studeni. Lijepo bi bilo i plemenito, kad bi se djeca za dugih zimskih večeri, pozabavila korisnim ručnim radom, i da bi, sve igrajuć se, izradila male drvene kućice za ptičice. Ovdje donosimo sliku jedne kućice, koja je vrlo zgodna — za ptice. Postavi je se negdje na vrtu ili u lugu na čvrsti štap. A djeca će učiniti dobro djelo, budu li zimi, kad zapadne snijeg svakog dana odnijela u tu kućicu šaku zrnja, mrvica ili druge koje ptičje hrane.

— er —

Gospođice ptičice

U Sjedinjenim državama Amerike, uveli su neki prijatelji ptica lijep običaj, da zimi, kad po dalekim krajevima snijeg pokrije zemlju, šalju u pojedina zabačena sela poštom male paketiće žita i ptičje hrane, naslovljene na: gospođice ptičice.

Listonoše, koji raznašaju od sela do sela poštu dužni su da takve paketiće istresu po snijegu za hranu ptičicama.

Gladne ptice u nekim su se krajevima tako priučile na to, da na pojedinim mjestima uz puteve, kojima će proći listonoša, u određeni sat čekaju, dok im dođe »pošta«. Čim izdaleka ugledaju listonošu, ptice mu u velikim jatima polete u susret i svojim mu cvrkutanjem izrazuju zahvalnost.

Kako vidimo u Americi ne žive samo »gangsteri« koji ubijaju, pljačkaju i otimlju djecu, kako to uvijek čitamo u novinama, nego imade tamo i mnogo ljudi dobra i plemenita srca.

Otvorite kaveze...

— Kud ćete? U šumicu
da lovimo ptice...
— Idete na otmicu,
a sja vam se lice!

U krasnu vas prirodu
crne misli vode,
grobari ste sreće
i tuđe slobode.

Ptičica je rođena,
da po šumi lijeće,
gdje se grane zelene,
gdje miriši cvijeće.

Ptičica je družica
radinih težaka,
pjesmicom ih sokoli
od zore do mraka.

Otvorite kaveze
i krletke male,
i pustite ptičice
da se zrakom šale...

Split **Rikard Katalinić Jeretov**

More

Daleko, daleko more se plavi
Mirni i tihi ziblju se vali
Kao da su od jedne malene
I lijepe djevojke kose rastrešene

A nisko, nisko, nad same vale
Lijetaju i pjevaju ptičice male
Od zore do večera i od večera do zore
Pjevaju za one mrtve, ki ležiju va more.

O more, more, prekrasno more
Lijepe su šume, lijepe su gore,
Al ti najljepše, najmilije
Slatko mi pjevaš i sve nebo ti se smije

Kad uvečer nebo je belo
Kad tiha magla već pokrije selo
Kad sve zakloni tamna noć
Ti mi pjevaš, ti mi pjevaš još.

Narod bez slobode

Prema protivnoj obali
Sunce se već sklanja
I njegova kruna od biseri
Gre sve manja, sve manja,

Al svoj zlatan sjaj
Još spušta na ovaj tužan kraj,

Na ovaj kraj gdje od slobode
Već ne govore
Gdje izgubljeni narodi
Za nju se ne bore,

Gdje zakriti tamnom koprenom vječne noći
Mi jadni nemamo više moći

Gdje narodne pjesme
Već se ne pjevaju
Gdje oko morske vode bistre
Samo tuđa gospoda se šetaju:
Samo tuđe, a naše moramo
Sve da zaboravimo.

Al ako ova vlast sve nam je zabranila
Za tebe još ptičice pjevaju, Istro mila,
Pjevaju za tebe i kad je večer i kad je zora
Blistavi valovi Jadranskoga mora.

Ove su nam dvije pjesmice došle povjerljivim putem izravno iz naše Istre. Ispjevalo ih je jedno dijete, koje pohađa talijansku srednju školu i koje nije nikada imalo sreće da čuje u školi svoju materinsku riječ. U talijanskoj školi koju pohađa dijete je poznato, kao odličan talijanski pjesnik. Ali evo, kako vidimo, u času, kad ga nitko ne vidi i ne čuje, ono je propjevalo u slatkom svom materinjem jeziku. Pjesmice imaju izvjesnih nedostataka, u njima je pomiješano istarsko narječje s hrvatskim književnim jezikom. Moramo razumjeti: dijete nije nikad učilo hrvatski do onoga, što je čulo od svojih seljačkih roditelja. Mi nijesmo ispravili niti jedne riječi. Pjesma je izvrsna, puna dubokih pjesničkih misli. To dijete, koje je u dnu duše ostalo naše i samo naše, uprkos tuđinskog odgoja i tuđinske škole, ima samo jednu želju: da mu pošaljemo jednu hrvatsku gramatiku, jedan talijansko-hrvatski riječnik i koliko možemo lijepih hrvatskih knjiga, a najvolilo bi kakvu književnu reviju, da može čitati u svom materinjem jeziku.

Isus i djeca

(Rikardu Katalinić-Jeretovu)

Isus — u slici djeteta, a na prosjačku obučen — sjedi pokraj puta ispitujući srca ljudska.

Dječica idu iz škole i prolaze pokraj njega, a on njima ruke pruža: «Darujte me, siromaha! — — Udijelite gladnu siromahu!«

Prvo ga dijete čuje, maša se za torbicu, pa izvuče komad kukuruznog, žutog hljeba, i reče: «Gledaj čuda! Gladan sam, a zaboravio sam, da imadem hljeba!«

I stade ga veselo jesti.

Drugo dijete izvadi iz torbice dobar komad bijela hljeba i pruži ga Spasitelju, govoreći: «Uzmi! Ja nisam gladan!«

Malo kasnije približi se još jedno djetešce Isukrstu, a Isus i prema njemu ruke pruža.

Dječarac se zaustavi, zagleda se u Isusa, pa mu reče: «Ti si gladan, a ni ja nisam sit. Ali

je u mene, hvala Bogu, nešto hljeba. Podijelimo ga !«

Pa izvuče iz džepa komadić crnog hljeba, što mu ga je sirota mati dala, i pruži polovinu Isukrstu, veleći: «Uzmi brate !«

Taj čas preobrazi se Isus, blagoslovi dijete i reče: «Sjedi k meni, dijete moje! Jer nije **opak, koji ne daje; niti je dobar koji daje — ali onaj, koji je i sam gladan, pa dijeli hljeb svoj s bližnjim svojim, doći će sa mnom u kraljevstvo nebesko !«**

Fran Mažuranić

(Od zore do mraka)

Čudna želja

— Mamice — reci mi hoću li ja brzo u raj? —

— Dušo moja, sinko dragi, što je tebi, zašto u raj? Zar ti nije dobro i lijepo kod tvoje mamice?

— Je, slatka mamice, meni je vrlo lijepo i dobro kod tebe, ali ja želim poći u raj...

— Ne, dušice, ti ćeš ostati kod svoje mamice. Za tebe je i tu raj, a Bog je dobar, pa će te uzdržati zdravu da mi rasteš i da se jačaš kraj svoje mamice.

— Ali, draga mamice, ja hoću u raj i to čim prije...

— Kakove su to čudne želje. Što ćeš ti, moj sinko, u raju? Zar tebe mama ne voli?

— Voliš me, mamice, a i ja tebe volim i ljubim. ali ja bih htio u raj da jedem dobre jabuke...

— Pa evo, moj Ivice, evo ti cijela košarica jabuka. Uzmi samo, sinko, i jedi.

— Neću ove, mamice, ja ću one u raju — — zabranjene...

Split **Barba Rike**

Grašak

(po francuskom)

Mamica i Vandica ljušte grašak. I mamica veli Vandici:

— Vandice, pazi, ti prosiplješ po zemlji više od polovice graška.

Vandica pogleda mamicu začuđeno i odgovori:

— Mamice, to nije moja krivnja. Kad otvorim njihovu malu sobicu (Vandica misli na m a h u n i c u) skaču na zemlju zrnca od veselja što ugledaše sunce.

Split Barba Rike

RAZNO

Masaryk i djeca. O pokojnom se češkom predsjedniku Masaryku pripovijeda, da je neobično volio djecu. Sada, pod stare dane, živeći u svom dvorcu Lany, on bi se znao po čitav dan igrati sa svojim malim unucima. A prije, dok je još kao predsjednik republike dolazio među narod, najvolio bi se porazgovoriti i šaliti s djecom.

Jednom zgodom došao je tako u mjesto Detve, gdje je bio dočekan velikim slavljem. Jedan dječak pozdravio ga je pjesmicom, kojoj je svaka kitica svršavala riječima: »Mi ćemo te poduprijeti...«

Kod četvrte kitice dječak je zapeo, a Masaryk, da ga izbavi iz neprilike, reče: »No dobro, ti ćeš me dakle poduprijeti...« i nasloni se na njega. »A sada neka nas fotograf snimi, da svijet vidi, kako me ti podupireš.«

Kaspijsko more ishlapljuje. Kaspijsko more nije spojeno s nijednim drugim morem, nego je okruženo sa svih strana kopnom te se prema tome i zove češće kaspijskim jezerom, nego kaspijskim morem.

Od godine 1925. Kaspijsko more neprestano se smanjuje, tako da je njegova površina danas niža za 6 m. — Mnoge rijeke, koje su do sada utjecale u nj, presušile su. U posljednje vrijeme ruski se učenjaci bave ozbiljno mišlju da tok rijeke Don, i drugih nekih sjevernih rijeka navrnu u Kaspijsko more, jer bi uslijed preniskog vodostaja mogla biti ugrožena plovidba parobrodima po Kaspijskom moru, a i ribolova bi nestalo.

Najzamazanije selo.

Takovo selo nalazi se u pokrajini Tibetu, u onoj velikoj zemlji Indiji, koja ima 200 milijuna stanovnika i koja je pod engleskom vlašću. U tom selu, koje je vrlo visoko pod vrhuncem najviših gora, ima oko tisuću kuća. To selo postoji već

pet stotina godina, a za cijelo to vrijeme bacali su ljudi sve smeće i sav gad na ulice. Toga se za 500 godina toliko nakupilo, da su se naslagala čitava brda toga gada, pa je taj smet i gad viši od kuća. Kroz taj gad morali su ljudi probiti hodnike, da mogu prolaziti između kuća. To je zaista najneurednije i najprljavije selo na svijetu.

Malo računa.

Čovjek, koji je proživio 50 godina, spavao je 14 godina, radio je preko 16 godina, hodao je dvije godine i pô, zabavljao se 9 godina, dok je 4 godine potrošio jedući, a bio je bolestan 1 godinu itd.

Pojeo je sedam tona kruha, 6 tona mesa, 2 tone zeleni, jaja i ribe, a popio je najmanje 30.000 litara što vode, vina, mlijeka, juhe itd.

Naj . . .

Najdulji most u Evropi nalazi se u Danskoj, a predan je prometu ovih dana. Most spaja otoke Falster i Seeland. Izgrađen je od željeza i betona, a gradili su ga 4 godine. Dugačak je 3200 m, a drži ga 51 stup. Stajao je 500 milijuna dinara.

Najmanji čovjek na svijetu bio je neki Englez Tinny Tin, koji je umro prije nekoliko dana. Bio je visok 52 cm, a težio je 11 kg. Druga njegova braća bila su sva lijepo građena i visoka. On je cijeloga svoga života bio uvijek na putu, jer je nastupao po cirkusima

Najveća trgovačka kuća nalazi se u Chicagu. U njoj je namješteno 50.000 ljudi, što činovnika, što prodavača i slugu. Godišnje razašilje po svijetu 14 milijuna cijenika sa slikama i 60 milijuna letaka. Za poštarinu plaća pošti svake godine 500 milijuna dinara, a isto toliko plati i za oglase u novinama. U raznim mjestima Amerike imade 394 podružnice i prodavaonice. Godišnje proda razne robe za 25 milijarda dinara, dakle taman dvaput toliko, koliko iznosi godišnji proračun naše države.

Najviše stanovnika imade Velika Britanija sa kolonijama to jest 500 milijuna. Kina ima 490 milijuna stanovnika, Rusija 170 mil., Američke Sjedinjene Države 137 mil., Francuska s kolonijama 102 mil. Još ima 17 država, koje imadu više stanovnika nego Jugoslavija, koja imade sada oko 14 milijuna ljudi.

Najveća jezera na svijetu jesu: Kaspijsko more sa 436.000 četvornih km, Huronsko jezero u Americi sa 69,510 km², Victoria Nianza u Africi 68.800 km², Aralsko jezero 64.490, Michigansko 57.850, Bajkalsko 34.200, Tanganjika 31.900, Velika Medvjeđa jezera 29.000, Njassa 26.500, Winnipeg 25.000, Čadsko jezero 20.000 km². U Evropi je najveće Ladoga jezero, koje mjeri 18.180 km².

Najdulje rijeke na svijetu su: Mississipi i Missouri sa 6.520 km, Nil 6500 km, Ob 5300 km, Amazonka isto toliko, Jenisej sa Selengon 5200 km, Jangtsekiang 5200 km, La Plata 4700 km, Lena 4600 km, Amur 4480 km, Kongo 4200 km, Niger 4160 km, Sv. Lovrenca 3800 km, Mackenzie 3700 km, Volga 3570 km, Darling-Murray 3500 km, Indus 3180 km, Ganges 3000 km. U Evropi je najdulji Dunav sa 2850 km i Laba 1165 km.

KLOK i JOŽIĆ

Dragi gospodine uredniče,

Kad Vam ispričam, što nam se nedavno na jednom izletu u malajske prašume dogodilo, naježit će Vam se kosa na glavi. Da nije bio uz mene moj vjerni i dosjetljivi Klok danas me više ne bi bilo među živima i Vi bi uzalud očekivali moj uobičajeni mjesečni izvještaj za naš dragi »Mali Istranin« i njegove čitatelje.

Da ne duljim, evo kako je to bilo: Isplovili mi ponosno na jednoj pirozi niz rijeku Kraton, vozeći se ovajput sredinom rijeke, da ne nastradamo kao posljednjiput, a kad smo uz obalu ugledali nekakvu čistinu izidosmo da se razgibamo i da zađemo malo dublje u šumu, za koju nam rekoše da sakriva u sebi veličajnih tajni.

I bila je zaista divna ta šuma. Zelenilo i crvenilo lišća, bujna šarolikost cvijeća, na milijune povijuša i golemih biljka, davalo je sliku, kakovu nam ne može ni najbogodaniji slikar dočarati. Papige su skakale s grane na granu, kreštale i smijale se nekim neobičnim glasom, majmuni se nabacivali voćem i šumskim plodovima prateći nas u korak

Klok je bio sretan i uživao je, kao nikad dosad. Konačno to je i razumljivo, jer se sad našao u okolini za kojom je uvijek čeznuo.

Lutali smo tako, penjući se i verući preko bujadi, paprati i divnih povijuša, preko jedan sat, a tad se umorni spustismo u hladovinu nekakvog ogromnog eukaliptusa. Iz torbe izvadismo kruha i pečenog mesa i založismo. Kad smo se najeli i napili svježe vode iz obližnjeg izvora, izvadim ja iz torbe svoju frulicu, koju sam još u Zagrebu nabavio i s kojom smo se znali prikratiti mnogi dosadan čas. Zasviram, da se sve orilo. Sitni, ali skladni glasovi odjekivali su šumom, ptice su prestale pjevati i papige kreštati i svi su nas ti stanovnici prašume ljubopitno promatrali s grana. Klok je uživao. Povalio se pokraj mene na travu i lijengario sanjareći bogzna o čemu. A i ja sam se sam toliko zanesao divnim zvucima svoje frulice, da sam zaboravio na sve oko sebe.

Najednom raskolačim oči, sav se ukočim od straha, frulica mi ispade iz ruku. Htio sam vrisnuti, no iz grla mi nije izlazio glas. Prizor oko mene bio je jezovit. Svuda naokolo šuštala je trava, a iz nje se dizalo na stotine zmijskih glava. Zelene su se njihove oči svjetlucale poput smaragda na suncu, njihovi rašljasti jezici titrali su i oblizavali se. Na stotine zmijskih očiju bilo je uprto u nas, a to nijesu bile nikakve bezazlene

životinjice, nego čitavo leglo najstrašnijih otrovnica, čiji je ubod sitnih zubića značio neminovnu strašnu smrt.

Što sam sve proživio u tih par časova strahovite ukočenosti nemoguće je opisati. I da ne bje moga vjernog Kloka, koji je majmun nad majmunima, koji je um nad umovima, ja bih bio gotov. Ali on, zlatni moj Klok, opazivši da sam prestao svirati, otvori oči i ugledavši što se dogodilo, nije izgubio prisutnost duha. Pograbio je moju frulicu, prinio ju ustima i nastavio svirati.

Sad sam istom shvatio zašto je to učinio. Sjetio sam se, što sam nedavno vidio u Indiji, gdje ulični svirači sviraju u frule, a zmije, koje nose sa sobom u košaricama, plešu. Zmije naime vanredno vole glazbu, one se njome opajaju, ona ih hipnotizira i čini neopasnima. Tako je to i sada bilo. Zmije su čule moju svirku i stale se približavati sa svih strana, da slušaju. Dakako da bi se onog časa, kad bih ja bio prestao, one bile osvijestile od prvog svog zanosa i bile bi se bacile požudno na nas. Zato se nije smjelo ni pod živu glavu prestati sa sviranjem.

Klok je moj to prirodnim nagonom osjetio zato mi je pograbio frulu i nastavio svirati. Zmije su bile uspavane. Kad je Klok, koji se u to dobro razumije, uvidio da su zmije ukočene i u zanosu, mahne mi rukom i mi smo u dva skoka preskočili zmijsku ogradu oko nas i pojurili vratolomnom brzinom kroz paprat i bujad do rijeke, pa u čamac.

Par minuta nakon toga začujemo za sobom strahovito siktanje. Zmije su se osvijestile i navalile za nama. Trava je šuštila i savijala se, kao da je pirnuo preko nje lahor, ali sad je bilo već prekasno. Mi smo već sjedili u svojoj pirogi i veslali punim zamasima niz vodu, da se što prije udaljimo od ovog kobnog mjesta.

Ja sam bio blijed ko mrtvac. A i Kloku čini se da nije bilo baš najugodnije oko srca. Znadem naime, koliko se majmuni boje zmija, koje su njihovi najkrvniji neprijatelji.

»Klok, druže, ti si me spasio«, izustim konačno sav tronut i zagrlim majmuna. On ne reče ništa. Dobra životinjica ne zna govoriti, a tako je pametna. Samo mahne repom i nastavi veslati, kao da želi reći: »Ostavi to! Nije vrijedno da se zahvaljuješ.«

Hvala Bogu, samo kad je živa na ramenu glava. A sada, gospodine uredniče, zbogom! I pozdravite nam sve prijatelje i čitatelje.

Vaši Klok i Jožić

Dječje novine

Aeroplan za 150 osoba. U Americi grade aeroplan, koji će biti veći od svih do sada sagrađenih, jer će u njemu biti mjesta za 150 osoba. To će, prema tome, biti pravi zračni vlak.

Djeca prouzročila požar sela. U U selu Cubani, u Rumunjskoj, pojavila se u jednoj staji vatra, koja se stala širiti silnom brzinom. Požar je za najkraće vrijeme zahvatio cijelo selo, pa su izgorjele 44 kuće sa gospodarskim zgradama. Požar su prouzročila djeca, koja su se u staji igrala šibicama, pa su zapalila slamu. Djeco, ne igrajte se vatrom!

Koliko vrsta maraka ima na svijetu? Izračunano je, da imade na cijelome svijetu u prometu 64.000 raznih vrsta maraka.

Ptičje groblje. Stari Egipćani sla vili su, kako znamo, krave, majmune i ptice ibise, kao božanska bića. Arheolozi, koji se bave iskapanjem i proučavanjem starina, pronašli su sada u egipatskom gradu Hermopolisu podzemni hram, u kom su se ukapale posvećene životinje. Tamo su našli čitavo groblje svetih ptica ibisa, koje su vrlo dobro sačuvane.

I čovjek bez nogu može plivati. Na rijeci Hudson u Sjevernoj Americi preplivao je neki 46 godišnji plivač imenom Zimmy, udaljenost od grada Albany do New-Yorka, dakle 200 km, za 141 sat. Njemu su još u djetinjstvu odrezane obe noge, pa se je kod plivanja ispomagao samo rukama. Kad je izišao iz vode bio je posvema iscrpljen.

Jugoslavenski nogometaši u inozemstvu. Nedavno su igrali jugoslavenski nogometaši u Pragu. Bili su pobijeđeni sa 5 : 4 od čeških igrača. U Varšavi tukli su ih Poljaci sa 4 : 0. — U Zagrebu pak tukla je zagrebačka reprezentacija praške nogometaše sa 2 : 0.

SPOMENIK EUGENU KUMIČIĆU U ZAGREBU. Dne 17. listopada otkriven je u Zagrebu pred zgradom u kojoj su smještene gimnazije i druge srednje škole, spomenik jednome od najvećih hrvatskih pisaca, Eugeniju Kumičiću. Kumičić je, kako znamo, Istranin, rođen u Berseču pod Učkom. Svoje najljepše pripovijesti i romane posvetio je Istri, koju je opisao vanredno lijepo i s mnogo ljubavi. Otkriću spomenika prisustvovalo je nebrojeno mnoštvo naroda, a iz raznih mjesta iz pokrajine došao je velik broj izaslanstva, koja su položila do nogu spomenika svu silu vijenaca. Iz Istre naše nije nažalost, mogao doći nitko, da položi vijenac jednome od svojih najzaslužnijih i najboljih sinova. U ime onih 250.000 istarskih Hrvata, kojima nije bilo moguće doći na tu općenarodnu proslavu, položio je pred noge spomenika g. Radetić struk bosiljka, čije je sjeme niklo u onoj našoj dragoj sunčanoj zemlji.

Spasio 4016 utopljenika. U luci Batumu na Crnom Moru živi 70 godišnji mornar Mamed Molla Bajram-Ogly, koji je spasio 4016 ljudi, koji su se utapljali. Lanjske godine napustio je službu, a vlada Gruzinske republike odlikovala ga je i dala mu lijepu mirovinu. Iako je Mamedu već 70 godina on još i sada sjedi po cijeli dan na obali ili šeće po luci, motreći kupače, vazda spreman da se baci u vodu i spasi ako treba tuđi život.

MALO RAZONODE

Župnik i prosjak

Neki je prosjak došao župniku i zamolio ga, da mu udijeli malu milostinju. Župnik mu reče:

— Dat ću ti toliko, koliko ti imaš, ali uz uvjet, da dadeš dva dinara crkvi!

Prosjak to obeća, uze novac, dade u crkvu 2 dinara i ode. Došavši u drugo selo pođe i tamošnjem župniku, pa zamoli i njega za milostinju. Taj mu župnik reče sasvim isto kao i prvi, te mu dade onoliko, koliko je prosjak u tom času kod sebe imao. Prosjak ode i dade i ovaj puta 2 dinara crkvi.

Dođe tako i u treće selo, pa ravno k župniku. Kao dogovoreno reče mu i treći župnik sasvim isto kao i prva dva:

— Dat ću ti toliko koliko imaš, ali uz uvjet da dadeš crkvi 2 dinara. Prosjak to obeća, uzme od župnika novac pa ode ravno u crkvu i ostavi tamo 2 dinara. Veliko je međutim bilo njegovo iznenađenje kad je ustanovio, da je time dao sav novac što ga je imao i da mu nije ostala ni prebijena para.

Pogodite sada, koliko je imao prosjak novaca, kada je došao k prvom, koliko kad je došao k drugom, a koliko kad je došao k trećem župniku!

ŠALJIVO PITANJE

Tri putnika dođoše u jednu gostionicu. Sjedoše za stol i naručiše jelo. Svaki je naručio pečeno pile i salatu. Osim toga donio je gostioničar i 3 kobasice. Svaki je međutim pojeo svoje pile i salatu, a kobasicu nije dirnuo. A ipak je na koncu bilo sve pojedeno. A osim ove trojice nije nigdje bilo u blizini ni čovjeka ni životinje! Tko je dakle pojeo kobasice?

(Složio: **Emil Jurković**, Srp. Moravice)

Bijele i crne ovce

Na otoku Pagu pase sva sila crnih i bijelih ovaca. Zanimljivo je, da bijele ovce popasu mnogo više trave, nego crne. Tko zna zašto?

ODGONETKE

ZAGONETKI IZ 2. BROJA »M. I.«

1) KOMBINIRANA ISPUNJALJKA:

MIR — IVO — LAV — ONI — RIS — AVE — DAR

2) LOGOGRIF:

Krava — Drava — Brava — Trava

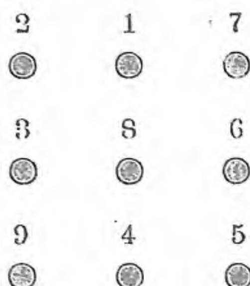
3) EPITAF: Difterija

(U tom epitafu potkrala se tiskarska pogriješka. Umjesto KIDIF trebalo je biti RIDIF)

4) RAČUNSKE ZAGONETKE:

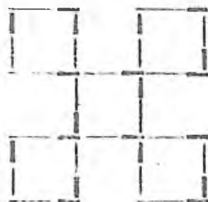
a) $^{12}/_{3} + 4 + ^{56}/_{7} = 16$

b) Devet ćeš točaka spojiti ovako:

IGRA ŠIBICAMA

Uzet ćeš na svakoj strani četverokuta po 1 šibicu ovako:

ZAGONETKE

MAGIČNI KVADRAT
(Marijan Koščević, Križevci)

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

1) vodena životinja

2) rijeka u Srbiji

3) osnovica

4) mjera za papir

Okomito i vodoravno isto

Tko će ovo izračunati?

U nekom dvorištu bile su kokoši i kunići. Svi zajedno imali su 72 noge i 20 glava. Koliko je bilo u tom dvorištu kunića, a koliko kokoši?

Ispunjaljka
(Franjo Jaksetić, Zagreb)

I

tekućina
grad u Srijemu
otok na Jadranu
odonda
brat Abelov
riječ u Molitvi
vrsta cigarete
popravlja satove
strašna pošast
ondje ... ili ...
žensko ime
član obitelji
sprava za tucanje šećera
prkos

II

Od I—II Istarski mučenik

Rebus
(Ankica Tomlinović, Nova Gradiška)

$\frac{A}{Z}$ R ’5

POSJETNICA
(Marijan Koščević, Križevci)

Dr. Vinko N. Živičan

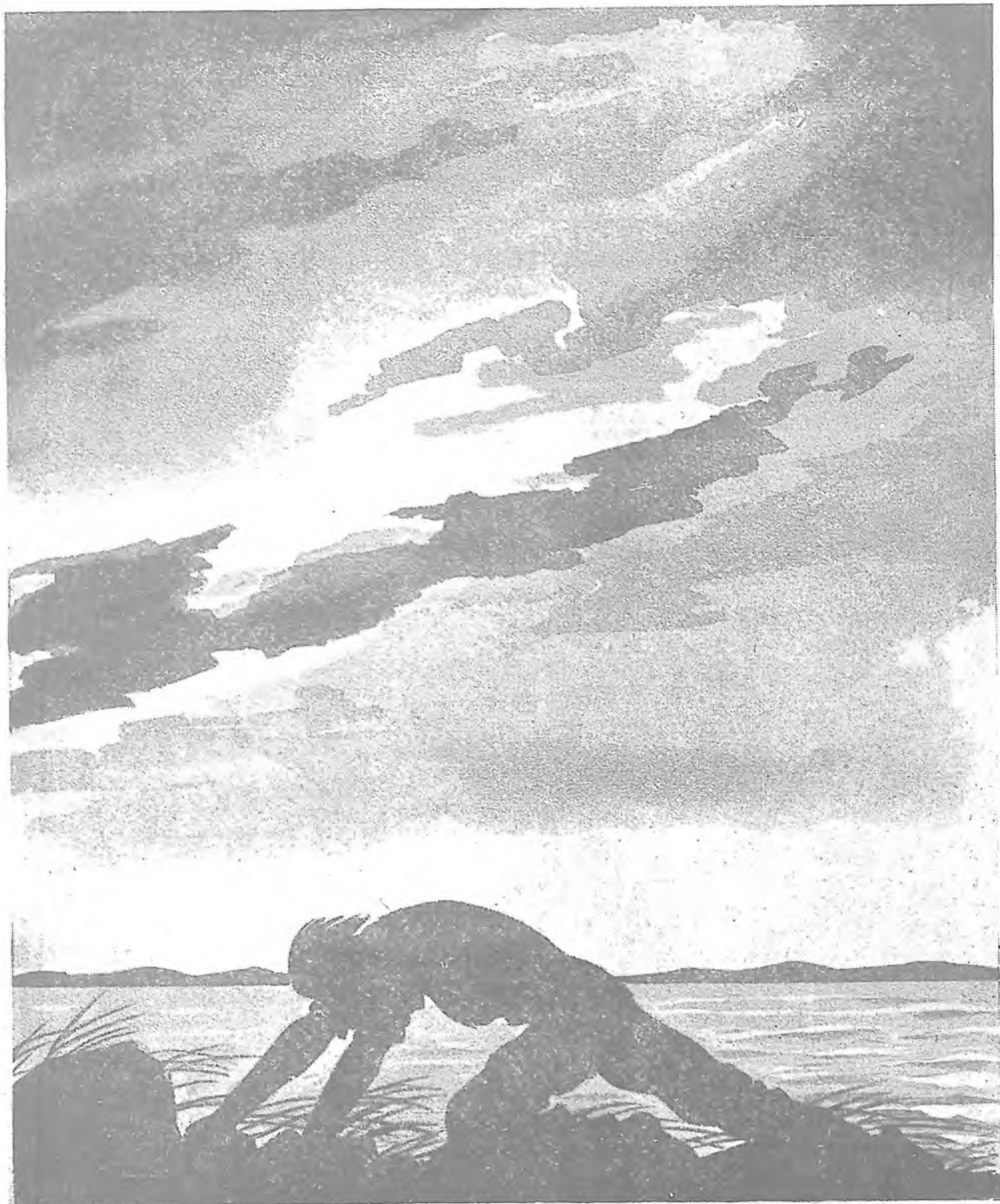
Zanimanje?

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.

Poštarina plaćena u gotovu

Pojedini broj 1 dinar

Mali Istranin

GOD. IX PROSINAC 1937 BROJ 4

Mala pošta

SRETAN BOŽIĆ I JOŠ SRETNIJU NOVU GODINU 1938. želimo svim svojim povjerenicima, pretplatnicima, suradnicima i čitateljima.

Dao Bog da bi nova godina donijela mnogo više sreće i zadovoljstva svima nama, a naročito onoj našoj nesretnoj braći u Istri!

Uredništvo i uprava »Malog Istranina«

———XOX———

Dužnici!

Ovom broju prilažemo čekovne uplatnice. Tkogod još nije podmirio pretplate neka ne oklijeva, nego nek odmah izravna svoj dug. Neka nitko ne uđe u novu godinu s teretom duga na duši. Neka znade, da je opstanak ovog našeg lijepog i jedinog istarskog omladinskog lista teško ugrožen, a ugrožavaju ga samo nemarni pretplatnici!

Znajte, da 250 tisuća istarskih Hrvata nemaju drugog omlad. lista do ovog i bio bi znak našeg krajnjeg nehaja i pomanjkanja svakog rodoljublja kad bismo dopustili da propadne.

Što bi na to naša nesretna braća u Istri, kad bi došla do spoznaje da smo ih napustili, da smo ih zaboravili? Kad bi saznala, da ih je napustila omladina u Jugoslaviji?

Nedajmo da do toga dođe! Tkogod može neka pošalje koliko mu je moguće u fond lista, i plati time pretplatu za one najsiromašnije čitatelje . . .

———XOX———

Radoslav Kovač, Sirova Katalena. Poslali smo par uvezanih godišta koje možete zadržati.

Građanska škola, Glamoč. Poslali smo zatražene primjerke. Bit ćemo Vam zahvalni nađete li među vašim đacima još kojeg pretplatnika.

Priv. nar. škola, Ovčara—Vukovar. Hvala Vam lijepa na pažnji. Poslali smo po 7 primj. dosad izašlih brojeva.

Ivo Čič, Kaštel Sućurac. Tebe stavljamo za uzor svim svojim čitateljima, ti si nam na ponos, jer možemo punim pravom reći, da smo te mi odgojili. Još kao malen dječak zagrijao si se putem »Malog Istranina« za našu nestretnu Istru. A sada nakon devet godina, nakon što si postao učiteljem ti evo ucijepljuješ drugoj djeci u srce ljubav do one naše drage izgubljene zemlje, kojom si sam zadojen. Šaljemo ti 100 komada, kako si naručio i od srca Ti zahvaljujemo! Da si nam zdravo!

MALI ISTRANIN

GOD. IX ZAGREB, PROSINAC ŠK. GOD. 1937/38 BR. 4

Pismo Malom Isusu

Isuse, dobri, kad ove godine dođeš
u naše primorsko selo,
ne zamjeri, što nam je lice
ozbiljno neveselo.

Ne zamjeri, Isuse, što nemamo
na sebi blagdanskog ruha,
i što ne ćeš naći po kućama
na svakom stolu kruha.

Ne zamjeri što brižne nam majke
lutaju po divljini,
kopaju korjenje, pribiru zelen,
otimlju zalogaj živini.

Siromaštvo, Isuse, od uvijek s nama
živi pod istim krovom,
vinograde ljetos još uništi tuča —
ogrnu patnjom nas novom.

Zato Te molimo, Isuse dobri,
od očaja dušu nam štiti . . .
Oprosti, ako nismo onakvi
kakvi bi morali biti!

(Iz zbirke »GLAS ZEMLJE«) Gabrijel Cvitan

Stričev božićni dar

Badnjak je popodne. Već se počeo spuštati sumrak, a nebrojene električne žarulje planule su po domovima i na ulicama. Trgovine su se već počele zatvarati, tvornice su obustavile rad i sad se i radnici i činovnici žure kućama, da zajedno s dječicom iskite božićno drvce.

Domaćice vrzu se po kuhinjama pripremajuć obilatiju večeru, nakon koje će se oko bora okupiti cijela obitelj, da zapjeva, sretna i vesela, da se narodio kralj nebeski...

I u kući gospodina Mirka Jerinića, činovnika nekog velikog poduzeća, večeras je neobično živo. Njegova djeca Zdravko i Bosiljka skakuću od sobe od sobe, pomažući majci, koja imade posla preko glave. Zdravko je već nekoliko puta bio u drvarnici i donio drva dočim je Bosiljka tucala šećer i ljuštila orahe, a zatim očistila kvake na vratima, da su blještile kao sunce. Spremila je čak i stol, prostrijevši čisti bijeli stolnjak i poredavši po njemu vilice, žlice, čaše i tanjure.

Čekali su još samo oca, gospodina Mirka, da dođe iz ureda, pa da zajedno s njime iskite bor, a zatim da sjednu za stol.

— Neobično sam znatiželjan, čime li će nas ove godine iznenaditi stric — reče ujedared Zdravko.

— Ja se nadam, da nas ne će ni ove godine razočarati. Meni je već jednom dao naslutiti, da će mi prvom prilikom kupiti zlatan lančić oko vrata s križićem, kako je sada moderno — primijeti Bosiljka.

— A ja sam skoro siguran, da ću od njega dobiti zlatno naliv pero, koje mi je baš potrebno.

— Nije li to ipak previše, što mi očekujemo od strica? —

nekako će sumnjičavo Bosiljka. — To su ipak skupe stvari.

— Ah za strica nije ništa preskupo. On ima novaca kao blata, a samac je. Njegova trgovina ide izvrsno. Pet ili deset tisuća dinara njemu je sitnica...

Drin-drin!! zazvoni netko na vratima, a Bosiljka i Zdravko skoče i potrče da otvore. U isti čas izađe iz kuhinje i majka, da vidi tko li im u to doba dolazi u pohode. Na vratima se ukaza rumeno lice stričevog podvornika Marka, koji im pruži lijepu kutiju i jedno zatvoreno pismo.

— Dar od strica, dar od strica — kliknu veselo Zdravko i Bosiljka i pograbe veliku kutiju, pa je odnesu brže bolje u sobu. Odmah za njima uđe u sobu i majka.

— Ne otvarajte kutiju prije no što dođe tata — reći će majka, — jer je kutija na njega naslovljena. Međutim pismo možemo otvoriti, jer na njemu piše: Obitelj Jerinić, što znači da je namijenjeno svima nama. I otvori pismo pa stade čitati:

»Dragi moji mali nećaci, Zdravko i Bosiljka!

Veoma mi je žao, što vas ove godine ne mogu obradovati kakvim lijepim i skupocjenim darom, kako sam to običavao činiti do sada svakog Božića. Poslovi u mojoj trgovini ne idu baš najbolje, pa moram i ja štediti. Možda će na godinu biti bolje. Ove vam godine šaljem ovu krasnu tortu od lješnjaka, što ju je ispekla moja stara gazdarica. Želim da je svakako još večeras pojedete u moje zdravlje tako da mi sutra o podne, kada dođem k vama na objed, budete znali reći, da li vam se je svidjela...

Čestitam vam svima: Sretan Božić i porođenje Isusovo i do viđenja sutra o podne Vaš striček Milan«.

— Phi! Torta od lješnjaka! Ja je ne ću ni dirnuti — razočarano će Zdravko — a ja sam očekivao zlatno naliv pero.

— Nek si je pojede sam — prkosno će Bosiljka. Imamo dosta torta i kolača, stoput boljih nego li je ova njegova neukusna torta, što ju je napravila ona stara čudakinja njegova kuharica.

I majka je bila razočarana. Vidjelo se, da je i ona očekivala nešto bolje i skupocjenije.

Kad je malo zatim stigao kući otac i pročitao pismo, te pogledao tortu, naprćio je usne i promrmljao:

No! Nije ništa osobita ta torta. Naša je mama znade mnogo bolje napraviti! Uostalom moramo šutjeti: darovanom se konju ne gleda u zube.

— Znadeš li što ćemo s njome? — reče odjednom majka.

— Što?

— Poslat ćemo je dolje kućepaziteljici. Ona je siromašna, a ima k tome bolesnu kćerkicu Maricu. One će ovog Božića sigurno biti bez kolača.

— Izvrsno! prihvate djeca.

— Ja i onako ne bih jeo gnjecavu tortu što ju je priredila ona stara vještica stričeva... doda Zdravko ujedljivo.

— Siromašna će joj se Marica veseliti — primijeti Bosiljka.

Kako rekoše tako i učiniše. Majka je uzela tortu i odnijela je dolje u podrum kućepaziteljici, koja se je suznih očiju zahvaljivala. A mala Marica, bolesna kćerkica njezina, od radosti je pljeskala rukma.

Marica je bila zaista sirota. Živeći od rođenja u mračnom podrumu u vlažnoj kuhinji s kamenim podom, dobila je kostobolju i već se nekoliko godina nije mogla micati s mjesta. Sjedila je u starom nekom otrcanom naslonjaču umotanih nogu i igrala se kod kuće sama samcata, dok je njezina majka prala tuđe podove i hodala po kućama dvoriti.

Možemo si dakle zamisliti njezino veselje, kad je danas najednom ugledala pred sobom prekrasnu mirisnu tortu, što im ju je donijela gospođa Jerinićeva.

— O Bog Vas blagoslovio, dobra gospođo, i Vas i dječicu Vašu, — zahvaljivala je suznih očiju siromašna kućepaziteljica, a mala Marica već je htjela da odmah otkine komad torte.

— Ne! rekla je majka. Ostavit ćemo je za sutra o podne. Božić je najveći kršćanski svetak. Proslavit ćemo ga dostojno, jer ćemo imati, zahvaljujući dobroj gospođi Jerinić, obilati i gospodski ručak. I ostaviše tortu za sutradan o podne...

Međutim su i gore kod gospodina Jerinića sjeli za stol da večeraju. Bili su prilično neraspoloženi. Izmakao im je lijep stričev dar, što su ga tako željno očekivali...

Sutradan, na sam Božić, eto k njima strica na objed. Bio je veseo i neobično vedro raspoložen i sve se je nekako tajanstveno smijuljio.

— No kako vam je prijala torta? upita značajno se smiješeći.

Gospođa Jerinić se zacrveni i promuca:

— Pa dobra je bila, vrlo dobra! Hvala...

— I ništa više? pitao je stric dalje.

— Dobra, jako nam je prijala... mucao je i otac, ne usuđujući se pogledati ga pravo u oči.

— A što kažeš ti, Zdravko, ti si bar sladokusac — navaljivao je uporno stric.

— Ovaj... da, nije bila loša.. prenavljao se dječak i odmah pokušao svrnuti razgovor na nešto drugo, no stric nije popuštao:

— Čudnovato! I ništa drugo niste primijetili?...

— Ništa... odvrati majka, a otac pomisli u sebi:

— A što je taj navalio s tom tortom ko hodža u pakao...

Stric je konačno ušutio, ali vidjelo se na njemu, da nije zadovoljan njihovim odgovorima. Očekivao je od njih da će mu još štogod pričati o torti, no nije dočekao ništa.

Upravo su sjeli za stol, kad li se začuje na vratima zvonce ...Drin...drin.

— Tko li je to? — reče gospođa Jerinić i izađe da otvori, a djeca znatiželjna za njom.

— Joj, gospođo, Vi ste se sigurno zabunila, ova torta nije bila namijenjena nama — začuje se izvana glas kućepaziteljice.

— Za vas sam ju napravila, baš za vas — pokušavala je da ju, šapćući pod glas, otpravi gospođa Jerinić, no stric tek što je čuo riječ »torta« već je izišao da vidi što je na stvari. Izgleda da mu ta nesretna torta nije išla iz glave.

— Što je s tortom, gospođo, što? pitao je stric, a siromašna kućepaziteljica mu plačući ispriča, kako joj je sinoć donijela dobra gospođa Jerinić ovu tortu, da obraduje njome njezinu bolesnu kćerkicu Maricu. Kad su sada tortu razrezali neobično su se iznenadili: usred torte bila je mala srebrna kutijica, a u njoj par zlatnih naušnica s dragim kamenjem i četiri nove novcate hiljadarke...

— Ovo sigurno nije bilo za nas! Vi ste se, dobra gospođo zabunila... mucala je, plačući od ganuća, kućepaziteljica, držeći u drhtavoj ruci srebrnu kutijicu s naušnicama i četiri pomno složene hiljadarke.

Gospođa Jerinić bila je crvena kao krv...

— Oprosti, rekla je stricu, što smo tvoju tortu poklonili ovoj dobroj ženi. Njezina je kćerka bolesna pa smo htjeli učiniti za Božić dobro djelo... mucala je sva zbunjena...

— Ništa, ništa, — drago mi je, što imate dobro srce — reče stric, a onda će, okrenuvši se kućepaziteljici:

— Dakle, gospođo, kako vidite, ovdje nije bila zabuna, jer je torta dana vama. — Zadržite sve, jer Vam je sigurno potrebno. — A sada, dajte da ja posjetim Vašu malu kćerkicu i da joj čestitam sretan Božić.

I pođe s njome u njezin stan. Dolje u podrumu, u kuhinji, oko skromno prostrtog stola sjedjela je neka siromašna žena sa sinčićem i mala Marica, čije su noge bile uzete i omotane vunenim pokrivačem. Na stolu je bila netaknuta lješnjakova torta, prerezana na dvoje...

Sa svih strana virilo je siromaštvo, ali čistoća je bila uzorna...

Jesu li to kakvi Vaši rođaci? — upita stric Milan siromašnu kućepaziteljicu pokazujući na ženu s dječakom.

— Nijesu gospodine — odvrati kućepaziteljica. To je jedna moja prijateljica iz susjedstva sa svojim sinčićem. Udovica je i bez zaposlenja, pa sam je ja pozvala k sebi da zajedno s njome podijelim svoj siromašni ručak... Morate znati, gospodine, da i mi siromasi imademo mnogo osjećaja i ljubavi prema siromašnijima od sebe.

Gospodin Milan Jerinić bio je ganut.

— A ovo je Vaša mala bolesnica? — upita i pomiluje Maricu po licu.

— Jest, bolesna je već nekoliko godina i ne može se micati s mjesta. Obe su joj noge uzete. Dok je bila sasvim malena, ja sam je ostavljala samu u ovoj sobici sa štednjakom, jer sam morala u grad po kućama u dvorbu. Dijete je puzalo po kamenom podu i prehladilo noge, koje su se ukočile. Bila sam nekoliko puta kod liječnika, ali znate kako je. Liječnici su skupi, a ja sirota nemam novaca. I tako mi je dijete ostalo bogaljem... zaplaka siromašna žena.

— No, no, ne žalostite se, dobra ženo, ja ću se već pobriuti, da se dijete smjesti u kakav sanatorij, gdje će ga izliječiti...

— Ali ova torta, gospodine, ovi darovi... ovo nije bilo za nas!

— Ne, baš naprotiv, to je dobri Bog i djetešce Isus, čiji rođendan danas slavimo, namijenio baš Vama i Vašem dobrom djetetu. Zadržite naušnice, evo ja ću ih odmah utaknuti sam vlastoručno u uši Vaše mile djevojčice. A i ove četiri hiljadarke su Vaše. Nabavite sve što Vam treba. Lijepo odjenite i malu i sebe... A i u buduće, znajte, da Vas ja ne ću zaboraviti.

Tako reče gospodin Milan Jerenić, strese ruku i kućepaziteljici i maloj Marici i ode, dok su se siromašne žene sa suzama u očima zahvaljivale i blagoslivljale ga.

Došavši gore u stan svoga brata gospodin Milan Jerenić reče bratu ganuto:

— Mirko, ja sam vam od srca zahvalan, što ste moju tortu poklonili onima, kojima je bila potrebnija nego vama. — Veseli me, što i ti i tvoja supruga i tvoja djeca imate tako plemenito srce... Ali to ste mi mogli odmah kazati, a ne se prenavljati i hvaliti mi tortu, koju niste ni okusili.

— Uostalom ja mislim, da je tako sam Bog htio... Od sada ću se ja češće navratiti ovamo, da vidim kako živi ova siromašna žena i njena draga djevojčica...

I gospodin Milan Jerinić, bogati trgovac, održao je riječ.

E. R.

Jutarnji koncert

Na bademovoj grani
pored stare kuće
ko i juče
pjesma se ori:
Živ, živ, živ
Čiv, čiv,. čiv

Složili se razni glasi:
soprani, tenori i basi.
Vrabac stari
za kišu ne mari
kljunom lijepo dirigira
komšijama ne da mira
znoj mu obli čelo
al' koncert je čulo
cijelo selo.

Ivo Čič

Za badnjak

Majka je jutros izvadila iz stare ukrašene škrinje punu šaku badema i smokava i iznenadila nas njima. Čim smo čuli u njezinim rukama šum badema poskakali smo iz kreveta, ali tek kad smo se umili dobili smo ih svaki nekoliko komada.

Nedjelja je pred Božić. Otac će sutra u šumu da nasiječe drva, a izabrati će i stari »panj« što će na Badnjak tako svečano praskati na našim ognjištima! Kuća se čisti, pod se riba i pere. Doći će župnik da blagoslovi domove. Stari i prijazni »don Karlo«, kome su svi stariji ljudi kumovi ili »kumpàri«, a

svi mlađi fijoci ili kumčeta. Treba i njega počastiti. On će donijeti u kuću blagoslov i tamjana!

Kuća je puna suhog mesa i svakog blagoslova božjeg. Majka će ispeći, bijeli, sasvim bijeli, kruh, a i »fritule« (kolače), kojima smo se mi djeca tako radovali! Sa »nape« i »škancije« vade se predmeti i dotjeruju, sa polica briše se prah. I škrinje se premještaju! Sve mora biti lijepo, uredno, svečano! Za koji dan je Badnjak ili kako smo ga mi nazivali: Vilija božja! Toga dana svi ćemo zajedno sjediti za stolom: i mi djeca i odrasli. Svoje drvene zdjelice zamjenit ćemo lijepim, novim tanjurima ukrašenim raznim slikama, a drvene kašike novim žlicama. Stô će biti prostrt bijelim stolnjakom od domaćeg platna ukrašenim sa strane resama! Na prozorima će gorjeti u limenoj posudici »burici« zvanoj, napunjenoj posijama mnogo svijeća! Pod stolom stajat će lopatica s tamjanom, čiji će se ugodan miris širiti po kući i opajati nas. Na ognjištu gorjet će ogroman panj. Majka će na stô donijeti juhu od »slanca«, zatim zelje, pa ribe ili bakalar s posuticama sve posno, a tako ukusno! Drvenu bukaru zamjenila je nova lijepa »bukaleta« puna crnog vina!

Svi ćemo se pobožno prekrstiti, izmoliti molitvu i zatim blagovati, a poslije toga sjest ćemo kraj ognjišta, grijati se kraj starog panja, koji je od svakog jela po nešto dobio i radovati se iskricama, koje visoko prema »komoštrama« otskaču, a zatim ćemo svi napeto čekati kad će otac odapeti prvi hitac iz puške kroz prozor, da onda redom kroz čitavo selo odjeknu hici iz drugih kuća. »U sej vrime godišća, mir se svitu navišća« odjeknut će starinska istarska božićna pjesma po svim kućicama, po svim domovima i onim bogatim i onim najsiromašnijima i dugo te svečane večeri ne ćemo zaspati. Očekujemo nešto lijepo, veliko, svečano: Božić, Bogin dan!

Mlađi se svijet kupi usred sela, pjeva, šali se. Treba da se krene na »Ponoćku«. Nikom se i ne spava. I mi mala djeca, dugo smo stali budni i slušali gruvanje pušaka i pjevanje naših lijepih i dragih pjesama grijući se kraj tople vatre!

Tako se eto slavio Badnjak i Božić u mom selu, tamo preko Učke. Danas je naša kuća prazna! Možda u njoj stanuju neki stranci, neki sasvim tuđi i nepoznati ljudi!? Pa ipak smo mi duhom tamo i dok živimo bit ćemo duhom u našim kućama u Istri, slavit ćemo tamo Božić s našim očevima, našim djedovima, a i Vi mlađi i najmlađi Istranići pođite duhom s nama u naše domove, u naša istarska sela; dočekat će nas tamo djed i baka, otac i majka, dočekat će nas na našim ognjištima stari »panji«.

Prikodražan.

Za unuče

Djeda nosi sjekiricu,
Šumom traži jeličicu.

»Ha, evo je!« djed će reći.
»Ovu hoću baš posjeći.

Lijepo pruža na sve strane
Pune, guste zelen-grane«.

Djed se sagne, do nje kleče
I pri zemlji je posiječe.

Jelicu na rame diže
I nosi je gorom niže.

Djeda stigne dolinici;
Ide ravno kolibici...

A ko to kroz okno gleda
Je l' iz gore stigo djeda?!

Iz rumenih lišca dvaju
Dva se srećna oka sjaju:

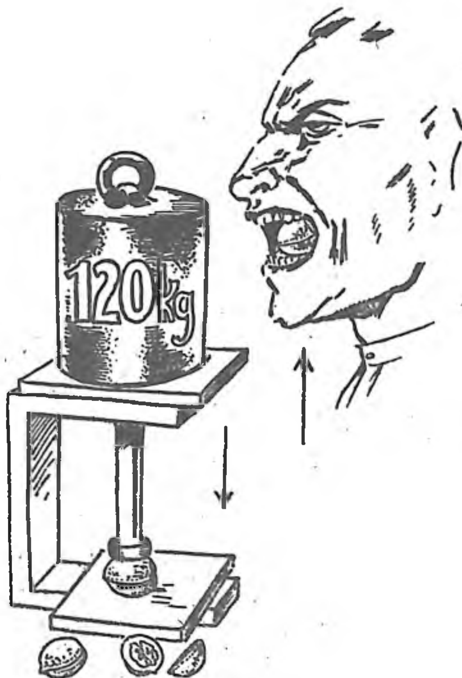
Ugledaše vlasi sijede
I lik mili dobrog djede...

Šime Fučić

Stroj nad strojevima

Još nijednom učenjaku nije pošlo za rukom da stvori takav stroj kaošto je čovječje tijelo. Pomislimo samo, da taj stroj radi ponekada bez prestanka, danju i noću, po 80 i 90 godina, a da mu nije potrebno izmijeniti motor, ili nadomještavati pojedine djielove. Koliko stotina cipela podere čovjek u životu. Njegove noge zakoraknu dnevno do 20.000 puta, a ipak se ne razderu i ne propuštaju ni vodu, ni zrak.

Srce radi od rođenja do smrti kao neumorna sisaljka, koja svakog sata izbaci po svim žilama 400 litara krvi Žile izdrže tlak, jednak tlaku kotla lokomotive brzog vlaka. Osim toga zadrže kroz čitav život uvijek jednaku temperaturu od 36 do 37 stupanja topline. Tijelo pak imade to-

liko topline da bi bilo u stanju iskuhati u roku od 24 sata 30 litara hladne vode.

Zubi u ustima nalik su na mlinsko kamenje, koje samelje sve, što mu donese jezik, slina samljevenu stvar nakvasi i pretvori u kašicu. Čeljusti su čvrste ko kliješta i imadu snagu od 120 kg, no imade ljudi, čiji zubi imadu snagu pritiska od 500 i 600 kilograma.

Kosti su najveća snaga čovjekova Uzmimo samo jedan prst! Koliko snage ima u njemu i koliku je težinu on sam u stanju dignuti. A istom zglobovi! Zglobovi u bokovima kadri su izdržati težinu od sedam do osam stotina kila.

Čovječje je tijelo dakle najsavršeniji stroj na kugli zemaljskoj.

Mala priča o malom macanu

Priča se i uvijek se ponavlja da su mačke nevjerne, bez osjećaja i da mare samo za sebe. Međutim ja sam pročitao ovih dana u nekoj engleskoj novini ovu zgodu:

— U londonskoj luci neki mali macan spasio je život desetgodišnjem dječaku koji se je utapao.

Taj dječak igrao se na obali sa svojim macanom. Iznenada on se je odviše nagnuo i pao u vodu.

Zaposleni mornari na brodovima nisu ni opazili, a ni ljudi na kraju, da je dječak pao u vodu. Kako nije znao plivati nesretnik se koprcao u moru gotov da se utopi.

Na sreću njegov je macan pohrlio do skupine radnika na obali i stao da žalosno i silno mijauče tako da su radnici pošli za njime i stigli upravo na vrijeme da spase jadnog dječaka.

Taj mali londonski macan nije bio ni nevjera ni nebriga, već pun ljubavi i osjećaja za svojeg malog gospodara.

Split — Barba Rike

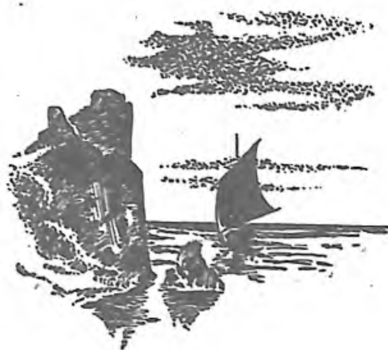
Svaka zima

**Svaka zima sobom nosi
svoj tkalački stan.
Tkaje, tkaje bijelu bundu,
tkaje cijeli dan.**

**Spavaj mirno, zemljo trudna,
nek te nije strah,
grijat će te, čuvat će te
bijeli snježni prah.**

**Kad poraste zlatno sunce
i razvije stijeg,
opet će se zazelenit
tvoj srebreni brijeg**

Gabrijel Cvitan

Mirko

Zimsko je jutro. Snijeg zameo puteve i staze. Ljuti sjever fićukajući pjeva svoju studenu pjesmu te baca i mete snijeg s krovova i grana. Veliki, slamnati krovovi seoskih kuća stenju pod težinom snijega, koji je napadao na njih preko cijele noći. Maleni, iskrivljeni i zamrznuti prozorčići čudno zure u tu novu i bijelu odjeću, kao da se plaše nečeg. Na ulicama nema živog stvora.

Školski je dan. Učionica topla, a peć se crveni, veseli se, što će moći otopiti zamrzle žile malih učenika. Bliži se osmi čas, a učionica još uvijek prazna. Tko će po toj mećavi! Provirim, a sjever me strese. Eno ih! Mala četica gazi snijeg. Šta ih nosi! To su oni iz susjednog sela M. Najudaljeniji su, a eto prvi dolaze, pa još po tom nevremenu! Lica pomodrelih i ukočenih, očiju punih suza uđoše u učionicu. Nekoji plaču. Među tima je mali Mirko. Čudi me, jer on je vodić, a plače, znači dodijalo mu.

Mirko je dijete sirotih roditelja, koji su zajedno s njim morali napustiti dragi prag i pred jačom silom pošli i došli u naš kraj. Mirko je mali Istranin. Istina siromaština mu se vidi po onim brojnim ali pomno prišivenim zakrpama, no Mirko

je ponosan, Mirko je razgovorljiv, on je dapače uvijek zadovoljan i veseo. Tek, ne smije mu se spominjati njegovu zarobljenu Istru; jer veli on:

.....»U srcu je nosim svom!«.....

ako li se pak mora govoriti tim časom snalazi ga tuga, Mirko postaje šutljiv. Jednoć smo pjevali dobro nam poznatu:

»Istro moja, tugo naša
U srcu te nosim svom.....!

a Mirko nije izdržao, plakao je, — dugo je plakao.

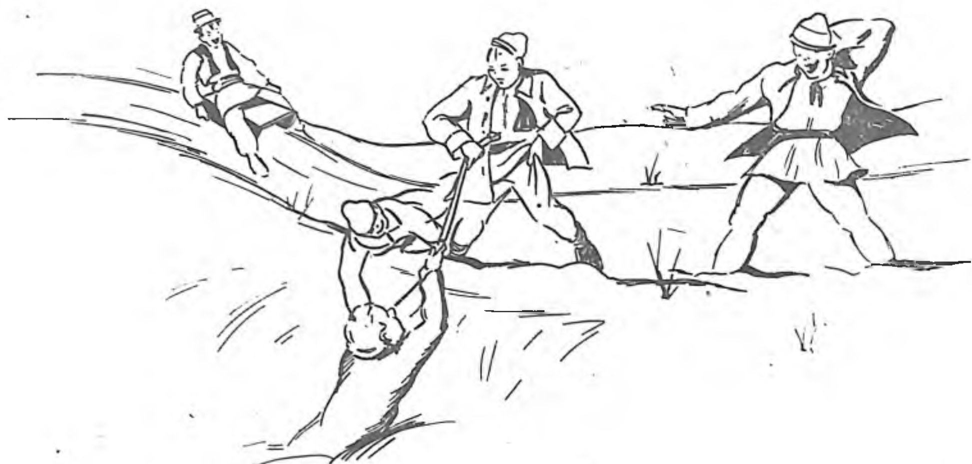
Drugovi ga vole. Odličan je đak. Dođem li iznenada u učionicu nađem ga blizu peći okružnog drugovima.

»Što je djeco?«

»Mirko nam priča i moli nas, da nikad ne zaboravimo siroticu Istru. Priča nam o: Velom Joži, šumi Motovunskoj, Učki gori, divovima i drugom.

*

Danas, kako rekoh, dođe Mirko prvi sa svojom družinom. On vodi. Uđu u čionicu. Mirko plače. Zanoktalo mu. Nije on

naučen na tako jaku studen, to mu je prva zima u novom kraju. Brže mu zgrijem prozeble ručice.

»Kako ste išli, djeco?« upitah ja, ali osjetim da sam to prebrzo učinio.

»Dobro!« odvrati Mirko, ali nekako neveselo. To je prviput što ga vidim neraspoložena. Međutim ne prođe dugo, čim se malo ugrijao Mirko će bez pitanja:

»Ja sam vodio. Bilo mi je teško, jer snijeg je visok..... Lahko svima, oni staju u moj utrti trag.... Dođosmo do Raspela,..... znate tamo u vinogradima, a tu brdo od snijega... Luka viče: vratimo se Mirko! ali Mirko se ne boji!... Samo, dečki, napred, a nikada nazad! I ja zagazim... Najedamput mene nema,... propadoh u snijeg... preko glave... — Dečki, u pomoć,... vičem ja, a Pero otkopčao remen od hlača i pruži mi ga... Izvukoše me živa i zdrava... Bilo je to veselo!... Peri su pale hlače...«

Mirko se u takovim zgodama nikada ne nasmije, ali zato drugovi prasnuše u smijeh.

»Pa kako ste onda ipak došli?«

»E, okolo, pa do škole«, zaokruži rukom Mirko.

I tako Mirko unaša u učionicu i među svoje drugove ugodno raspoloženje.

*

Mirko i njegova družina ostaju u školi kroz cijeli dan. Oko podneva nađoh se u učionici kraj nekog hitnog posla. Djeca se posjela u klupe bliže peći, otvorili torbice i slasno jedu. Jedan ima kruh i slaninu, drugi sušeni sirac, onaj treći kolač, a Mirko kraj peći sve to gleda.

»Što ti Mirko ne jedeš?«

»Ne.«

»A zašto?«

E, čekam, da svi pojedu ova fina jela, a onda ću ja svoj«... i ne doreče.

»Nema ništa u torbi« poviče Pero »mama mu nije dospjela ispeći kruh, jer je otac dugo čekao u mlinu..., ja mu nudim kruha i slanine, a on ne će...«

»I ja sam mu nudio. ali on ne će,« povikaše svi drugi.

*

Takav eto bijaše Mirko, mali Istranin. Ponosan!

*

Danas je on momak, a čujem baš ovih dana da se ženi od ugledne podravske obitelji.

Sretno mu, zaslužio je; a ovo mu dar od mene!

Čepelovac. **Martin Fućek.**

Ne legu jaja samo ptice, nego gotovo i svi gmazovi i ribe. Da bi se iz jaja izlegli mladi, ptice i nekoje zmije griju ih svojim tijelom. Ostale životinje toga ne čine, nego ih meću u vrući pijesak ili u tvari, koje trunu. Vrijeme, koje je potrebno da se mladi izlegu iz jajeta, razno je kod pojedinih životinja. Tako se mali kolibrić (najmanja ptica, živi u Braziliji) izleže već za šest dana, a mali noj (najveća ptica, živi u Africi) istom za dva mjeseca. Jaja legu i kornjače i krokodili. Kornjača svoja jaja stavlja u jamu, koju iskopa stražnjim nogama, i jednostavno ih pušta na suncu, na kojem se male kornjače same izlegu. Krokodilska jaja su dugoljastog oblika, žuta i duga oko 10 cm. Čim se mladi krokodili izlegu, bježe u vodu.

*

Najlakši plin je vodik, koji je četrnaest puta lakši nego zrak. Iza njega dolazi helium, koji je dvaput teži od vodika, odnosno sedam puta lakši od zraka.

KLOK i JOŽIĆ

»Brrr! Evo me jeza hvata, kad pomislim na strašne šape onog ogromnog gorile, koji me je, užasno se keseći, pograbio i kao lako perce dignuo u zrak, odmaglivši sa mnom pod pazuhom među krošnje gustog stabalja.

Što je htio sa mnom ne znam ni sam. Dogodilo se to ovako: Klok i ja skitali smo se jednoga dana po prašumi loveći divljač, koje imade ovdje na Borneu veoma mnogo, pa smo, lutajući tako, zabasali preduboko u šumu. Urođenici su nas već na polasku upozoravali nek se čuvamo, jer da u šumu živi ogromni gorila, koji da je ljudima veoma opasan.

Dakako da se mi nijesmo bojali tih priča, pogotovo kad smo bili oboružani do zubiju. Ja sam ponio izvrsnu vojničku karabinku sa 8 metaka, koja je izvrsno gađala, pa sam se s njome osjećao sigurnim pred svakim neprijateljem. Osim toga uz mene je bio i moj Klok, koji ima sluh tako fin, da čuje štono riječ i travu kako raste, a oko mu je tako bistro, da mu ne može izmaći ni najmanja sitnica. Ovako osiguran mogao sam se zaista bezbrižno uputiti ususret ma kakovoj opasnosti.

Klok je bezbrižno skakutao uz mene, gađajući kojekakvim plodovima razne ptice po granama, naročito pak papige, koje je htio malko ušutkati, budući da su nam svojim neprestanim kreštanjem, skoro bubnjiće u ušima porazbijale.

Cijela četa majmuna ljubopitno nas je promatrala s granja, prateći nas u korak. Ti su majmuni bili vrlo simpatične životinje, a kako su bili iste vrste kao i moj Klok, to su se s njime u njihovom majmunskom jeziku brzo sporazumjeli, pa nam s te strane ne samo da nije prijetila nikakva opasnost ili zamka, nego smo mogli računati i na njihovu pomoć u slučaju nevolje.

Najednoć, kad se nijesam ni u snu tome nadao, začujem nad sobom nekakav prasak. Nekoliko je suhih grana naglo prasnulo, a na mene se kao grom iz vedra neba survala neka grozna crna kosmata prikaza. Uprem pušku i da ću odapeti, ali nijesam stigao. Grozna prikaza — a to je bio strašni gorila — istrgne mi pušku iz ruku i kao da je laka

suha šiba prelomi je na komade i baci je u travu. U istom me času pograbi svojim šapama, digne me u vis i u dva skoka već je bio na granama među gustim krošnjama drveća. Noseći me kao malo djetešce

pod pazuhom, skakao je strelovitom brzinom s grane na granu i prevalio je za onih par časa, što sam mu bio u šakama bar dva kilometra. Granje me je greblo i šibalo po licu, da sam bio sav krvav. Već sam bio preporučio dušu Bogu, sve čekajući da me strašni gorila malo jače prignječi svojim gvozdenim šapama i da mi polomi rebra.

Spasio me je moj dragi Klok. Vidjevši, što se sa mnom dogodilo, stao je kričati i derati se iz svega glasa i navalio za gorilom. Sva ostala majmunska obitelj, a bilo ih je valjda stotinu, digla je paklensku larmu. Tako su strašno kričali, ko da ih kolju i udarili svi u trk za gorilom. Oni odvažniji bacili se na gorilu, grizli ga i grebli sa svih strana. Neko-

liko njih odalamio je svojim ogromnim šapama i oborio ih jednim udarcem na tle, ali njih je bilo previše, a da bi im se mogao odhrvati. Kako bi jednoga oborio deset ga je drugih zaskočilo.

U jednom času, kad me je gorila braneći se pustio iz ruku, ja samo sklíznem niz grane i sakrijem se, ukopavši se duboko u visoku travu.

Borba majmuna trajala je još neko vrijeme. Čula se je strašna cika i vika, koja se je sve većma udaljivala od mene. Majmuni su proganjali gorilu, koji je sav izgreben i izgrižen utekao. Dakako da je putem ostalo ležati nekoliko majmuna krvavih glava i polomljenih kostiju.

Šćućuren u šiblju i visokoj travi ko preplašeni zec u svom brlogu čekao sam još neko vrijeme, a onda zafućkam naš poznati zov. Iz daljine mi se oglasi dugi zvižduk Klokov. Znak, da je bio živ i zdrav. I zaista zvižduk se ponovi još par puta, svakiput sve bliže i bliže, ja uzvratim zviždukom i za kratko ugledam nad sobom izgrebeno, ali živo i nasmijano lice moga dragog Kloka. U jednoj je ruci držao neku kvrgavu granu, da se njome obrani u slučaju ponovnog napadaja, a u drugoj nekakvu divlju krušku, koju je oglodavao.

Onako goloruki, s puškom prebijenom u dva komada smatrali smo da će biti najzgodnije, da što prije smuknemo iz šume. Ja sam već dosta čuo o raznoj opasnoj divljoj zvjeradi u prašumama, ali iskreno vam kažem, da je gorila, kad se razbjesni najopasnija zvijer na svijetu, jer može trčati po zemlji i po stablima, može plivati i skakati, na dvije a i na četiri noge, a osim toga upravo je strahovito jak. Svojim će jakim šapama stisnuti vola tako jako da će mu sva rebra popucati.

Tako sam eto i ovog puta sretno umakao smrti, zahvaljujući mom neustrašivom drugu Kloku, koji iako je tek slabašan majmun, nije se ustručavao upustiti u koštac čak sa samim strašnim gorilom, samo da mene spasi.

Pozdravljamo, dragi gosp. uredniče, Vas i sve Vaše čitatelje odani vam:

Klok i Jožić

ODGONETKE

Odgonetke zagonetki iz 3. broja »Malog Istranina«

1) Magični kvadrat: Riba — Ibar — Baza — Arak

2) Tko će ovo izračunati: U dvorištu je bilo 16 kunića i 4 kokoši, što čini ukupno 72 noge i 20 glava.

3) Ispunjalka: Vladimir Gortan

4) Rebus: Nazaret

5) Posjetnica: Državni činovnik

ZAGONETKE

POSJETNICA

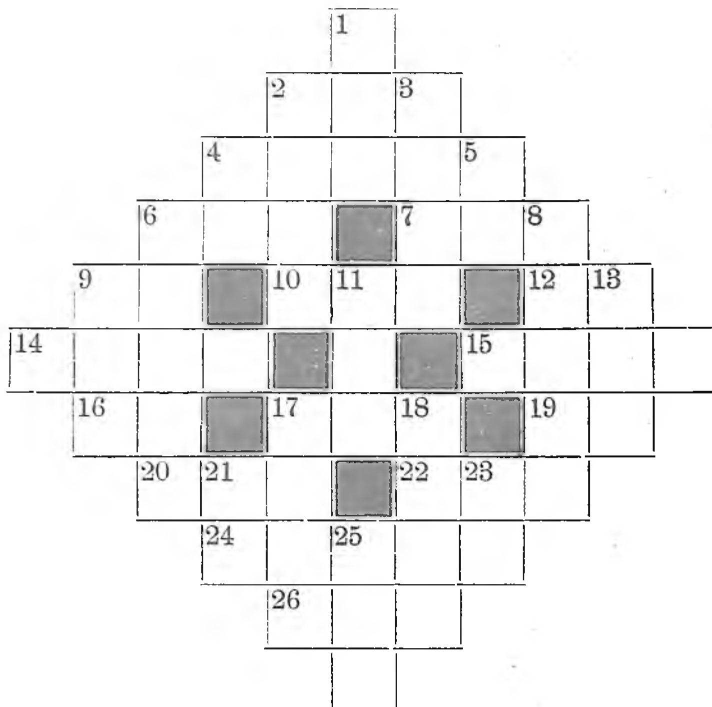
(Ankica Tomlinović, Nova Gradiška)

LEA C. SKOV

Odakle je?

KRIŽALJKA

(Marijan Koščević, Križevci)

Okomito: 1 potočna životinja, 2 rupice na koži, 3 grobnica, 4 domaća životinja, 5 upitna čestica, 6 mjera za zlato, 8 vrst peradi, 9 obor, 11 tišina, 13 konjska oprema, 17 stara mjera za tekućinu, 18 ljetopis, 21 zamjenica, 23 početna slova imena i prezimena pok. hrv. kipara, 25 dolina.

Vodoravno: 2 dva, 4 samoglasnik, 6 dio crkve, 7 vrst umjetnine, 9 pokazna zamjenica, 10 žensko ime, 12 uzdah, 14 žensko ime, 15 dio tijela, 16 egipatsko božanstvo, 19 vrst papige, 19 kao i 13 okomito samo bez prvog slova, 20 uz, 22 dalmatinski grad, 24 plav, 26 domaća životinja.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.

Za Sv. Nikolu!

59.-

Jake cipelice od masne kravine sa jakim kožnim djonom. Za zimsko vrijeme, školskoj djeci najprikladnije. Br. 31 do 34 Din 69.—, br. 35 do 38 Din 79.—

29.-

Za posao u kući i dvorištu ove tople cipele od jake crne čohe sa gumenim djonom.

29.-

Najjeftinija i najtrajnija obuća jesu naši nepromočivi gumeni opanci. — Ženski 35.— Muški 39.—

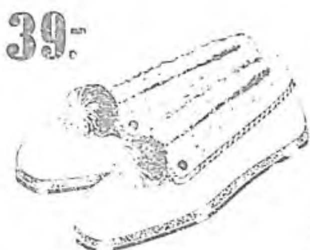
35.-

Omogućili smo i najsiromašnijim domaćicama da mogu kupiti ove cipele, koje smo također izradili od gume, sa potstavom od toplog trikota.

69.-

Najpraktičnija i najčvršća polucipela za domaćice, koje imaju svaki čas posao izvan kuće. Izradjene su od čvrstog boksa sa elastičnim i nepromočivim djonom.

39.-

Omiljene i potrebne svakoj domaćici jesu naše papuče od vunenog dubla sa filcanim medjudjonom.

69.-

Posljednja novost vrlo elegantna diftin cipelica sa niskom petom. Vrlo elegantne i nogodne za svaku priliku.

89.-

Cipele za radnike i zemljoradnike od masne kravine sa nepoderivim gumenim djonom. Široki oblik ove cipele omogućava Vam lagan i udoban hod.

109.-

Muškarcima za štrapac preporučujemo cipelu od jakog boksa sa elastičnim djonom.

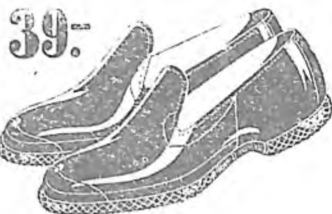
SVETI OTAC NIKOLA

KUPIO JE SVE KOD NAS:

DOBROJ DJECI NOSI DAR,

CIPELICE PAR PO PAR.

Bata

39.-

Kaljače su potrebne svakom čovjeku. Čuvaju Vas od vlage i prehlade. Muške Din 39.—, ženske Din 29.—, dječje Din 19.— i 25.—